

Täysistunto

Tiistai 22.11.2016 klo 14.03—21.48

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 21.48.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.03—15.58 ja 17.57—19.59), toinen varapuhemies Arto Satonen (15.58—17.57) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (19.59—21.48).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 18.11.2016 antanut hallituksen esitykset HE 249, 250/2016 vp, jotka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa. HE 249/2016 vp on esitys vuoden 2017 talousarvioesityksen täydentämisestä.

3. Eduskunnan kirjaston hallituksen henkilökuntajäsenen vapautuspyyntö

Vapautuspyyntö VAP 61/2016 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Eduskunnan kirjaston hallituksen henkilökuntajäsen Joni Krekola on pyytänyt vapautusta eduskunnan kirjaston hallituksen jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 23.11.2016 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään keskiviikkona 23.11.2016 klo 11.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 talousarvioesityksen (HE 134/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 249/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää ministeri Orpo. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle täydentävän talousarvioesityksen vuodelle 2017. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Myös tilannekuva on sama kuin se oli varsinaista talousarvioesitystä annettaessa, eli Suomen talous on hienoisessa kasvussa, mutta kuitenkin erityisesti julkisen talouden haasteet ovat erittäin suuria nyt ja vielä kohtuullisen pitkälle tulevaisuuteen.

Isoin ongelmamme on korkea työttömyys, kasvava pitkäaikaistyöttömyys ja siitä johtuvat menojen kasvut, jotka eivät ole varsinaisesti hallituksen päätösperäisiä. Työttömyys-turvamenot kasvavat. Julkiselle taloudelle työttömyydestä aiheutuu yli 6 miljardin lasku ensi vuonna. Sen lisäksi eläkemenot ovat kasvaneet ja muun muassa maahanmuuton aiheuttamat kulut näkyvät vielä ensi vuonna viime vuonna toteutuneen laajan maahanmuuton seurauksena.

Siitä huolimatta, kun nyt on kokonaisuus talousarvioesityksestä koossa, velkaantumisenkin hidastuu vuoteen 2016 verrattuna 410 miljoonaa euroa, ja näin valtion nettolainanotoksi 2017 arvioidaan 5,5 miljardia. Seuraavina vuosina hallituksen sopeuttamistoimet, 4 miljardin säästöohjelma, alkavat purra, ja olemme vakuuttuneita myöskin siitä, että toimmemme pystyvät tukemaan orastavaa talouskasvua, joten me pääsemme selkeästi paremmalle uralle. Valitettavasti tämä on vielä hidasta ja meidän täytyy tehdä lisätoimenpiteitä työllisyyden ja talouden tilanteen parantamiseksi ja seuraavia uusia toimenpiteitä valmistellaan, mutta kiinnitän huomiota siihen, että lukuisia uudistuksia astuu voimaan ensi vuoden alusta.

Tästä täydentävästä esityksestä haluaisin nostaa esille muutamia asioita.

Ensinnäkin, jakamaton varaus vielä vuodelle 2017, jota eduskuntakin, valtiovarainvaliokunta, voi pohtia, on 40 miljoonaa euroa, ja lisäksi vuodelle 2017 varataan 300 miljoonaa euroa lisäbudjetiteja varten.

Yksittäisistä asioista haluan nostaa erityisesti esille poliisien määrärahojen lisäämisen. Tämä perustuu hallituksen omassa hallituksen strategiaistunnossaan linjaamaan väkivaltaisten ääriliikkeiden laittoman toiminnan torjumisohjelmaan sekä tähtää erityisesti poliisien määrän turvaamiseen. Tällä rahalla me lähdemme siitä, että kaikkien poliisimiesten ja -naisten, jotka ovat tällä hetkellä työssä eivätkä eläköitymässä, työsuhteita, myös määräaikaisia, pystytään jatkamaan. Näin ollen poliisien kokonaismäärä ensi vuonna olisi noin 7 200, joka on siis käytännössä maksimi, johon päästään.

Poliisien määrän osalta on hyvä huomata se, että nyt viimeisenä kahtena vuotena koulutettujen määrä on ollut maksimissaan, jonka Poliisiammattikorkeakoulu pystyy ottamaan,

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

joten poliisien määrään tulee sitä kautta potentiaalia, poliisien määrän turvaamiseen, jopa kasvattamiseen, mutta seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa meidän täytyy sitten katsoa tulevia vuosia. Mutta ensi vuoden osalta tilanne on tätä myöten turvattu.

Tästä 10 miljoonasta ohjataan suojelupoliisille 1,5 miljoonaa euroa, mikä on erityisesti tässä kansainvälisessä mutta myöskin meidän kansallisessa turvallisuustilanteessamme erittäin perusteltua. Turvallisuudesta on pidettävä huolta näin epävarmoina aikoina, se on kansalaisten, suomalaisten näkökulmasta aivan oleellinen asia.

Toinen iso kysymys on Talvivaaran kaivokseen liittyvät ratkaisut. Järkeviä järjestelyjä varten ja niiden turvaamiseksi ohjataan 100 miljoonaa euroa Terrafame Groupille. Tämä oli, kuten täällä muun muassa viime torstaina keskusteltiin, hallituksen ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan arvio järkevästä ratkaisusta tässä hetkessä. Edistystä on tapahtunut siellä kaivosalueella sekä ympäristönäkökulmasta, mikä on aivan oleellista, että prosessinäkökulmasta, ja myöskin taloudellisesti edetään kohti positiivista kassavirtaa. Kun tähän on jo menneinä vuosina laitettu suunnattomia summia, niin juuri nyt, kun tämä käänös parempaan on tapahtunut, sulkemispäätöksen tekeminen ei tuntunut järkevältä. On aivan selvää myöskin se, että jollain aikavälillä, jossain näkymässä tämä kaivoksen toiminta on saatava positiiviseksi, koska pitkällä aikavälillä valtio ei voi rahoittaa tappiollista toimintaa, mutta tällä hetkellä toimivan johdon ja hallituksen arvio lähtee siitä, että tämä kehitys on hyvää ja oikeasuuntaista, ja lähemme siitä, että löytyy kestävät ratkaisut hyvinkin nopealla aikavälillä.

Edelleen, sotilaalliseen kriisinhallintaan lisätään määrärahoja 16,8 miljoonaa. Valtaosa aiheutuu Libanonin UNIFIL-operaation laajentamisesta. Pieni mutta tärkeä kysymys on kriisinhallintaveteraanien sotilastapaturmalain muutosten aiheuttamista korvausmenoista lisäys 0,8 miljoonaa euroa. (Timo Heinonen: Kiitos siitä! — Ben Zyskowicz: Lex Heinonen!)

Infrahankkeisiin: Raide-Jokeri-pikaraitiotien rakentamiseen Helsingin Itäkeskus — Espoon Keilaniemi -välillä enintään 84 miljoonaa euroa valtuutta ja Tampereen raitiotien rakentamisen avustamiseen, ykkös- ja kakkosvaiheisiin, yhteensä 71 miljoonaa euroa. Kakkosvaiheen osalta ja koko rahoituksen maksamisen osalta odotamme myöskin Tampereen kaupungin päätöstä kakkosvaiheen toteuttamisesta.

Vielä viimeisenä asiana, arvoisa rouva puhemies, haluaisin nostaa esille viime viikolla julkistetun muutoksen hoitajamitoituskysymykseen. Minusta tässä löytyi hyvä ratkaisu. Tästä löytyi hyvä ratkaisu vanhusten kannalta, vanhustenhoidon kannalta, löydettiin järkeviä muutoksia vaatimuksiin ja edellytyksiin, mutta samaan aikaan pidetään kiinni julkisen talouden näkökulmasta, eli tämä 70 miljoonan euron säästö toteutuu. Valtiovarainministerinä pidän tätä myöskin erittäin tärkeänä näkökulmana, koska meidän taloudenhoitomme ja säästöohjelman pohjan pitää pitää. Tässä löytyi erinomainen ratkaisu, ja kiitän vielä siitä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä ja -ministeriä, ministeri Rehulaa, että kaikkia niitä, jotka ovat tähän järkevän ratkaisun hakemiseen osallistuneet. Kyse ei ollut minkään peruuttamisesta vaan normaalista lainvalmistelusta, jossa haettiin järkevää ratkaisua jo esitetyn vaihtoehdoksi.

Ja vielä vihoviimeisenä, sokerina pohjalla: Tenojoen nousevien lohien kaikuluotainseurannan toteuttamiseen 0,49 miljoonaa euroa, joka on todella hieno ympäristöteko ja varmasti omalta osaltaan auttaa meitä suojelemaan tärkeää Tenojoen vaelluskalakantaa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Ennen debattia edustaja Aalto. (Touko Aalto: Onko varsinainen puheenvuoro?) — Juuri niin, listalta.

14.12 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 talousarvioesityksen täydentämisestä pitää sisällään sekä 100 miljoonan euron lisäpääomitus päätöksen että 107 miljoonan euron suuruisen valtiontakauksen. Valtiontakauksen tarkoitus on sinänsä ymmärrettävä, mutta kuvaavaa on se, että yhtiö ei pysty itse hoitamaan asioitaan ja taas tarvitaan valtion rahaa avuksi. Hallitus on siis laittamassa nyt myös Talvivaaran kaivoksen ympäristöriskit veronmaksajien maksettavaksi. Näinkö tässä on käymässä?

Ministeri Rehn kertoi tiedostustilaisuudessa, että hallitus lupaa Talvivaaralle 100 miljoonaa euroa lisäpääomaa, jotta se voi hakea parasta mahdollista neuvottelutilannetta ulkopuolisen rahoittajan kanssa. Neuvottelut lienevät vielä hankalassa vaiheessa, koska ulkopuolisesta rahoittajasta on yhtä epämääräisiä lupauksia kuin ennen valtion lisärahoituksen myöntämistä. Kun kaivos tekee 10 miljoonaa euroa tappiota kuukaudessa, valtio voi varautua jo seuraavaan pääomitukseen. Ministeri Rehn viittasi myös ympäristöluvan mukaisien vakuuksien maksamiseen valtion pussista. Nyt näemme, mitä ministeri Rehn tällä tarkoitti. Kysymys on jälleen kerran 107 miljoonasta uudesta eurosta valtiontakauksen myötä.

Talvivaaran osalta auki ovat yhä seuraavat kysymykset:

Miten kaivoksen toiminnasta saadaan markkinaehtoisesti kannattavaa? Nikkelin ja sinkin maailmanmarkkinahinnat ovat parantuneet, mutta monien talouden epävarmuustekijöiden vuoksi jatkokehityksestä ei ole minkäänlaista varmuutta.

Kysymys ministeri Rehnille: toimivatko kaivoksella käytetyt prosessit yksin ja yhdessä, ja miten ympäristöturvallisuus ja vesitaseiden hallinta on tosiasiallisesti tarkoitus hoitaa?

Äärimmäisen kiinnostava kysymys on myös se, että Vaasan hallinto-oikeuden tiukentamat kaivoksen lupamääräykset ovat voimassa vielä pitkään, sillä kaivoksen uusittavaksi määrätty ympäristöluvat tullaan käsittelemään korkeinta hallinto-oikeutta myöten ennen kuin ne saavat lainvoiman.

Ja kaivoksen väitetyt ympäristövaikutusten parannukset johtuvat lähinnä miljoonien kuutiometrien laittomista lisäjuoksutuksista, joihin valvova viranomainen ei ole puuttanut. Tietävästi patorakenteiden turvallisuutta ja varoallaskapasiteettia ei ole parannettu Terrafamen aikana.

Arvoisa puhemies! Varmaa on joka tapauksessa se, että yhtiö on tullut maksamaan koko sen elinkaaren aikana veronmaksajille yhteensä vähintään 840 miljoonaa euroa jo ennen hallituksen uusinta 100 miljoonan euron lisäpääomitusta ja 107 miljoonan euron valtiontakausta. Lisäpääomitus ei pitkäksi aikaa riitä, kun kaivos tekee tappiota 10 miljoonaa euroa kuukaudessa.

Oma kiinnostava kysymyksensä on myös se, että Terrafame Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja Lauri Ratia sanoi yhtiön hakevan 150–200 miljoonan euron edestä lisärahoitusta. Jos kaivoksesta on tulossa Ratian mukaan kannattava jo vuonna 2018, siis kassavirran osalta, kuinka suurta omistussosuutta yhtiöstä on enää tässä vaiheessa järkevää antaa ulkopuoliselle rahoittajalle, jos kyse on vain kohtuullisen pienestä lisärahasta suhteessa valtion tähänastisiin satsauksiin?

Kun puhutaan kassavirrasta, on tärkeää ymmärtää, että kassavirtahan ei kerro yhtiön todellisesta taloudellisesta tilanteesta vielä hyvin paljon mitään. Se ei kerro veloista eikä va-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

roista. Tahtoisin kysyä myös, ministeri Rehn: onko tähän kassavirtaennusteeseen vuoteen 2018 mennessä otettu huomioon ympäristölupien mukaiset velvoitteet ja investointivaatimukset?

Arvoisa rouva puhemies! Kokonaisuudessaan on syytä kysyä: Onko tässä käymässä niin, että jos kaivoksesta tehdään keinolla ja vaikutuksilla millä hyvänsä kannattava, valtio maksaa viulut ja ulkopuolinen rahoittaja saa lottovoiton? Kun kaivos ei ole ollut erityisen houkutteleva sijoituskohde, onko valtio lupaamassa ulkopuoliselle rahoittajalle oletettuja suotuisampia ympäristölupamääräyksiä, kun jo Vaasan hallinto-oikeuden viimeisimpään päätökseen kohdistui jopa ministeritason julkista painostusta? Terrafamen ympäristö vastuullisuuden uskottavuutta parantaisi huomattavasti, mikäli yhtiö ei jatkuvasti omilla toimillaan pyrkisi löysentämään ympäristölupaehtoja. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä debattia tästä aiheesta. Pyydän edustajia ilmoittautumaan.

14.18 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälisessä taloudessa on valtavasti epävarmuustekijöitä. Myös Euroopan unionin monissa maissa tullaan pitämään vaalit, jotka edelleen lisäävät tätä epävarmuutta. Sen tähden on tärkeätä, että hallitus nimenomaan tukee yrittäjyyttä, työllisyyttä ja kasvua tukevia toimia. Meillä Suomessa on joitakin alueita, joilla kasvu on lähtenyt liikkeelle, mutta on myöskin alueita, joilla välttämättä ei ole vielä päästy eteenpäin. Sen tähden on tärkeätä, että hallitus antaa edelleen mahdollisuuden myöskin Kainuulle, Talvivaaralle ja Terrafamelle, joka on merkittävä työllisyyden kannalta. Siksi meidän on syytä antaa edelleen mahdollisuus — tiedän, että meillä on asenteet niin, että toiset ovat valmiit, toiset eivät, mutta tässä tilanteessa nimenomaan pitää edetä näin, että hallitukselle annetaan mahdollisuus ja sen jälkeen, kun tämä mahdollisuus on käytetty, tätä asiaa voidaan tutkia uudelleen.

14.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys talousarvion täydentämisestä on selkeä. Tämähän liittyy tähän koko hallituksen talouspolitiikan kuvaan, jota hallitus toteuttaa. SDP:n vaihtoehtobudjetti on vain kaksi viikkoa vanha, tai — voi sanoa vielä — nuori, mutta voin ilokseni todeta, että se alkaa jo toteutua. Nimittäin tässä täydennysesityksessä hallitus nyt vetää vihdoinkin pois tämän epäoikeudenmukaisen ja epäinhimillisen vanhusten hoitajamitoituksen leikkauksen. Haluan esittää hallitukselle vilpittömän kiitoksen siitä, että myönnytte nyt tässä asiassa opposition ja kansalaisten, ikäihmisten ja hoitajien painostuksen alla. Haluaisinkin kysyä nyt hallitukselta: ovatko tässä täydentävässä esityksessä nyt ne kaikki asiat, joita hallitus aikoo perua tähän budjettiin liittyen, vai aiotteko harkita uudelleen esimerkiksi kotoutumistukilakiesityksen poisvetämistä? Tämä olisi tärkeä tieto (Puhemies koputtaa) eduskunnalle.

14.20 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella hienoa oli tämä perjantaina saatu päätös siitä, että tätä hoitajamitoituksen tarkistamista ei tulla tekemään vaan asia harkittiin uudelleen, ja se kertoo kyllä siitä, että meillä on viisaat johtajat — käyttäisin kyllä tätä nimitystä — jotka ymmärtävät sen päälle, että aina voi harkita uudelleen, ja yhdessä me olemme tämän tehneet. Se on hienoa, että oppositio tästä nyt ottaa näitä mansikoita, mutta oppositio ei ehkä tiedä sitä, millaista toimintaa on täällä taustalla asian eteen tehty. (Jukka Gustafsson: Ai jaa! Ei me tiedetä, joo!)

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Kiitos myös siitä, että huomioitte poliisit. Viikko sitten juttelin yhden poliisipartion kanssa, ja me totesimme, että me olemme samassa veneessä, poliisit ja hoitajat, että molemmat kuuluu huomioda ja lisämäärärahaa heille saada. Terrorismi on tänäänkin ollut muun muassa lehdistössä esillä, ja on tärkeä teema, että kiinnitetään huomiota turvallisuuteen. — Kiitoksia, hallitus!

14.21 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan minäkin kiinnittää huomiota näihin kahteen asiaan, mitkä tässä keskustelussa jo ovat tulleet esille.

Haluan kiittää siitä, että tämä hoitajamitoituksen heikennys jää nyt toteuttamatta ja vanhustenhuollon laatu ja sen taso turvataan kaikille. Erityisesti niille, joilla haasteet ovat kaikkein vakavimpia siinä hoidossa, se on tärkeää, ja silloin tämän perushoitajamitoituksen pitää olla riittävä.

Mutta huoleni liittyy siihen, että hallitus edelleen suunnittelee noin 70 miljoonan euron säästötavoitetta vanhustenhuoltoon. Olen huolissani siitä, onko sellaista ylipäättään mahdollista toteuttaa hoidon laadun heikentymättä. Eli olisitteko valmiita harkitsemaan sitä uudelleen, ja minkälaisia säästötoimenpiteitä te nyt harkitsette, jos menette edelleen eteenpäin jollain toisella tavalla vanhustenhuollon säästöjen toteuttamisessa? Olen siitä huolissani, koska laadunvarmistus on tosi tärkeää.

Talvivaarasta sanoisin vain sen, että tässä täydentävässä nyt laitetaan yhteensä 207 miljoonaa euroa lisää hankkeeseen, josta on tullut tämmöinen niin kuin uhkapelaajan riski, että kun on tullut jo paljon tappiota, ei uskalleta lopettaa. Haluaisin kysyä nyt (Puhemies koputtaa) ministeri Orpolta, kun uskotte myös markkinatalouteen: uskotteko, (Puhemies koputtaa) että kaivos voi olla kannattava lähivuosina?

14.22 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden talouskasvuksi ennustetaan 0,9:ää prosenttia pääasiassa yksityisten investointien ja yksityisen kulutuksen ansiosta. Pientä positiivista kehitystä on siis näkyvissä. Mutta edelleen pitää muistaa se, että viennin kokonaisvolyymi on se, johon me tarvitsemme panostuksia ja työtä sen eteen, ja julkisen talouden epätasapainoa emme pääse karkuun. Se meidän tulee hoitaa. Siksi hallituksen reformityö ansaitsee kaiken mahdollisen tuen ja kannustuksen, jotta tuo reformityö ja sitä kautta julkisen talouden tasapaino saavutetaan.

Hallitus tekee myös merkittävää arvovalintaa tässä lisätalousarviossa, täydentävässä talousarvioesityksessä, sillä, että hallitus osoittaa lisävaroja tässä tiukassa tilanteessa erityisesti niille tahoille, jotka huolehtivat suomalaisten turvallisuudesta. Poliisien lisämääräraha ja myös kriisinhallinnan ja sotilastapaturmalain korvausmenojen lisääminen ovat selkeä arvovalinta turvallisuuden puolesta — hyvä.

14.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän hyvin kainuulaisten huolet työllisyydestä ja työpaikkojen riittävyydestä Kainuussa. Mutta on syytä huomioda myöskin se, että kyllä siellä ollaan myös huolissaan järvien tilasta, kalastuksen tulevaisuudesta ja Talvivaaran vaikutuksista luontoon ja ympäristöön. Tässä Terrafamen hankkeessa on edelleen monta kohtaa, jotka herättävät epäilyksiä ja kysymyksiä, mitä tulee sekä kaivoksen kannattavuuteen että ympäristöongelmien hallintaan. Jos on jokin lainalaisuus, johon minäkin vasemmistolaisena luotan, niin se on se, että yksityinen pääoma yleensä hakeutuu tuottavan rahan luokse. Nyt tämä kaivostoiminta on edelleen raskaasti tappiollista ja siitä huolimatta esitetään lisärahoitusta, vaikka tämä valtioneuvoston

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

aikaisempi ehto yksityisestä rahoituksesta ei ole täyttynyt. Miten me voimme luottaa siihen, että tämä sama kierre ei jatku niin kuin tähän asti? Haluan myöskin kysyä ministeriltä, onko näissä kannattavuusarvioinneissa otettu huomioon ympäristölupien edellyttämät lisäinvestoinnit (Puhemies koputtaa) ja myöskin ympäristöongelmien korvaamisesta aiheutuvat kulut.

14.25 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy vain hämmästellä, millä voimalla vasemmistoliitto ja vihreät aikovat tehdä Kainuuseen 1 500 työtöntä. Täällä edustaja Aalto kysyi omassa puheenvuorossaan, miten vesitasapaino Talvivaarassa saadaan kuntoon — se on jo kunnossa, se on laitettu kuntoon — ja toisena, miten toiminta saadaan kannattavaksi. Sillä tavalla, miten me olemme nyt uutisistakin lukeneet, että siellä on prosessi saatu kuntoon, ympäristöasiat kuntoon. (Touko Aalto: Eihän se liity Talvivaaraan mitenkään!) On oletettavaa, että kaivos on kannattava taloudellisesti vuosien 2018—2019 vaihteessa. Minun mielestäni se, että kaivokseen panostetaan tässä vaiheessa, kun siellä asiat on saatu kuntoon, on järkevää talouspolitiikkaa. Minä pikkuisen vertaisin kuitenkin Talvivaaraa Turun telakan pelastamisen. Tässäkin yhteydessä oli paljon sellaista puhetta, että missään tapauksessa ei saisi panostaa. Mutta lopputulos on hyvä, ja minä uskon, että Talvivaarastakin lopputulos tulee vielä hyväksi. Tässä on nyt, (Puhemies koputtaa) kun käydään näitä neuvotteluja (Puhemies: Aika!) ulkopuolisen rahoituksen suhteen... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.26 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä tahdon antaa kaiken tukeni ja kehua myös yhtiön työntekijöitä ja johtoa, että moni asia on mennyt eteenpäin. Mutta on syytä pitää mielessä se asia, että jos puhutaan noin 500 työpaikasta, niin yhden työpaikan hinta on yli miljoona euroa. Jos puhutaan noin 2 000 työpaikasta, yhden työpaikan hinta on yli 400 000. Mitä kaikkea muuta tuolla rahalla olisi voitu tehdä kainuulaisten hyväksi, Kainuun hyväksi ympäristöä pilaamatta?

Fakta on myös se, että tästä kassavirtaennusteesta on pakko kysyä, mihin tuo kassavirtaennuste perustuu ja missä ovat todisteet siitä, että ympäristökysymykset on tosiasiallisesti saatu kaikki kuntoon. Yksityistä rahaa varmaan näkyisi, jos yhtiö olisi niin kannattava kuin puhutaan sen olevan.

14.27 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon edelliseen puheenvuoroon: nythän puhutaan 40—50 vuoden investoinnista, ja silloin tämä vertailu ontuu pahasti.

Kun kuuli vasemmistoliiton ja vihreitten puheenvuorot, niin vanha sanonta tuli mieleen: pessimisti ei pety. Minusta on hieno asia, että hallitus luottaa Terrafamen johtoon ja niihin näkymiin ja siihen työhön, mitä siellä on tehty. Toinen vaihtoehto on, että Terrafame ajettaisiin alas ja käytettäisiin veronmaksajien rahoja 500 miljoonaa euroa tilanteessa, jossa valoa tunnelin päässä on näkyvissä, ja tekin täällä myönnätte, että näin on. Sehän olisi järjetön päätös. Siitä seuraisivat noin 150 miljoonan euron vuotuiset veronmenetykset. Siitä seuraisi valtavan paljon työttömiä, useita tuhansia työttömiä kerrannaisvaikutuksiltaan, ja ne työttömyyskorvaukset ja muut sosiaaliturvamaksut olisivat suomalaisten veronmaksajien maksettavana. Kyse ei siis ole Kainuusta pelkästään vaan koko Suomesta ja suomalaisten veronmaksajien edusta ja Suomen talouden ja työllisyyden myönteisestä kehityksestä.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

14.28 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! On luonnollisesti hieno asia, jos kaivos saadaan kannattavaksi ja sen myötä nämä varsin kalliit työpaikat pelastettua. On kuitenkin aika monta kysymysmerkkiä. Silloin kun tämä toiminta käynnistettiin, niin maailmanmarkkinahinta oli 35 000, sen jälkeen se on käynyt 8 000:ssa, nyt lienee noin 11 000 dollaria per tonni. Ratian lausunnossa on edellytetty 16 000:n hintaa vuoteen 2020 mennessä. Se ylittää Maailmanpankin ennusteen. On myöskin sanottu, että positiivinen kassavirta edellyttää tuotantomäärää 30 000 tonnia vuodessa, joka on yli tuplasti tähän mennessä saavutetun maksimin. Kysyisinkin: ovatko nämä realistisia, näkeekö hallitus, että tässä on realismia, ja ellei, niin mikä on se punainen viiva, jonka yli ei voi mennä? Mikä on se punainen viiva, joka (Puhemies koputtaa) tuottaa sen, että peli puhalletaan poikki?

14.29 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2017 talousarvion täydentäminen on selkeä, ja se on toivoa antava. Terrafamesta on puhuttu täällä paljon, ja täytyy tässä heti todeta, että 80 prosenttia kainuulaisista asuu siinä Nuasjärven ympärillä ja se on erittäin tärkeä järvi, jonka tilasta pitää kaikkien tietysti olla huolissaan. Mutta nyt näyttää huomattavasti paremmalta: siellä on yli 50 syvännettä, ja kaikkia syvänteitä tutkitaan. Meillä nyt vuodenvaihteeseen mennessä tulee uusi raportti — se on puolueeton raportti siitä, mitä siellä on tapahtunut. Joka tapauksessa ely-keskuksen raportti viime viikolta näyttää siltä, että syysvedenkierto on onnistunut ja siellä on puhdas tila myös tässä yhdessä syvänteessä, mikä keväällä oli ongelmallinen.

Mitä tulee siihen, minkä hintaisia työpaikkoja siellä Talvivaarassa on, jokainen voi tietysti laskea sen, että jos perustetaan vaikka tuommoinen sellutehdas, mikä esimerkiksi jo tällä hetkellä on — siellä on miljardi-investointi kysymyksessä — niin työpaikkoja syntyy sen 400—500. Eli samaa luokkaa.

14.30 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä oppositiossa olemme iloinneet siitä, että hallitus on perunut tuon hoitajamitoituksen pienentämisen, mutta samalla täytyy kuitenkin esittää huoli, että kun yhtään lisärahoitusta ei kuitenkaan ole tulossa vaan tuo 70 miljoonan säästötavoite näyttää säilyvän, niin onko nyt niin, että aiotaan sitten löysentää tulkintaa siitä, ketkä työntekijät tulevaisuudessa lasketaan hoitajiksi. On jo julkisuudessa esitetty huoli, että onko niin, että esimerkiksi vaikkapa talonmies on tulevaisuudessa siellä laitoshoitopaikassa yksi henkilö, joka katsotaan mitoitukseen riittäväksi. Toivoisinkin, että täällä nyt valtiovarainministeri ihan selkeästi tuo esille sen, että tämä ei tule tarkoittamaan löysennyksiä siihen, ketkä henkilökunnasta katsotaan hoitajiksi, koska vanhusten kohdalla on äärimmäisen tärkeää se, että he saavat hyvää hoitoa ja että se hoito, mitä he saavat, on nimenomaan asiantuntevaa ja se tulee ammatillisesta taustasta.

14.31 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ei peruuta vaan menee eteenpäin. Tämä vanhustenhuollon mitoituskysymys on osoitus siitä, että hallitus omaa vahvan, suuren sydämen, sitkeästi etsitään vaihtoehtoja vaikeassa tilanteessa. Tämä ratkaisu, että hoitomitoitus pidetään ennallaan, on tärkeä. Haluan todeta tässä, että vanhuspalvelulain mukaan henkilöstömitoituksen perusteena on aina oltava asiakkaan hoidon ja palveluiden tarve. Mitä tämä nyt tehtävä muutos tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että voidaan joustavoittaa toimintaa niin, että tuo mitoitus katsotaan asukkaiden hoitoi-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

suuden ja siinä tapahtuvien muutosten perusteella eli asiakaslähtöisesti, edustaja Rinne. Toivon, että tämä myöskin koko oppositiolle sopii. Tärkeää on, että osaamisesta pitää pitää kiinni. Talonmies ei ole tulevaisuudessakaan sairaanhoitaja, molemmilla on omat tärkeät tehtävänsä. Noita laatusuosituksia päivitetään, ja se on tehtävä huolella, iso työ on vielä edessä, mutta tämä on osoitus siitä, että haluamme kunnioittaa sitä työtä, mitä ikäihmisten parissa tehdään, (Puhemies koputtaa) ja haluamme turvata vaikeina aikoina vanhustenhuollon laadun.

14.32 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän hoitajamitoituksen leikkauksen peruutus on erittäin hyvä, ja vaikka edustaja Sarkomaa täällä kuinka esittää, että se on ollut hallituspuolueidenkin tahto, niin täytyy hämmästellä, miksi hallituspuolueet ovat ensin tehneet semmoisen esityksen, josta sitten voidaan sanoa, että näin ei ollutkaan. Minä olen tyytyväinen omaisten puolesta, tietysti vanhusten puolesta siitä, että tämä tuli, mutta yhä edelleen samasta asiasta kuin edustaja Essayah olen huolissani: mistä se 70 miljoonaa sinne kasataan? Onko niin, että lasketaan tulevaisuudessa vaikkapa kanslistitkin mukaan mitoitukseen tai lasketaan pätevyyksiä niin paljon, että saadaan pienemmällä palkkakustannuksella nämä kustannukset katettua?

Toinen kysymys: riittääkö 10 miljoonan lisäraha poliiseille, koska siitä rahasta laitetaan kalustehankintoihin? Tavoite oli saada 200 poliisia palkattua myöskin vuodenvaihteen jälkeen, jotta pysytään nykyisessä summassa, ja harmaan talouden osalta lisäystä ei kuitenkaan tähänkään tullut.

14.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on kyllä kieltämättä hyvä asia, että jo kahden viikon jälkeen ministeri Orpo tuo tänne täydentävän budjettiesityksen, jossa aletaan noudattaa SDP:n vaihtoehtobudjettia sen osalta, että tämä hallituksen aikoma julma leikkaus vanhusten hoitajamitoitukseen perutaan. Tämä on hyvä alku, ja täytyy toivoa, että mahdollisimman nopeasti tulee hallitukselta seuraava täydentävä budjettiesitys, jossa kenties sitten seuraavia vääryyksiä hallitus lähtisi perumaan. Esimerkiksi tämä diabeteskorvaus on sellainen, mitä kansalaiset eivät voi ymmärtää, että tällaisia hallitus voi esittää.

Tämä vaihtoehtobudjettimme on siinä mielessä hyvä, että tästä voi ottaa monessa suhteessa kopin. Ministeri, kun tulevillakin viikoilla esimerkiksi verolait ovat täällä jälleen keskustelussa, niin meillähän on sellainen vaihtoehto, missä sekä palkansaajat että eläkkeensaajat — 95 prosenttia pieni- ja keskituloisista palkansaajista ja eläkkeensaajista — hyötyisivät hallituksen esitykseen nähden. Minä toivon, että nyt näistäkin verolinjauksista ja muista otettaisiin koppi ja että hallitus seuraavaksi, seuraavassa täydentävässä esityksessään, peruisi näitä julmimpia leikkauksia (Puhemies koputtaa) ja korjaisi myös veropolitiikkaansa.

14.35 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrafamen osalta minun ymmärtääkseni valtio on asettanut tavoitteeksi ympäristön kannalta kestävän ja taloudellisesti kannattavan kaivostoiminnan jatkamisen, ja tällä tiellä ollaan mitä suurimmassa määrin. Terrafame ei ole Talvivaara. Määrätietoisella työllä nuo kaivosprosessit on saatu toimimaan. Ympäristöasiat on saatu kuntoon. Ongelmallinen vesitase on saatu puolitettua, ei ylimääräisellä juoksutuksella vaan kaivosprosessien toimivuudella. Koko ajan Vaasan hallinto-oikeuden erittäin tiukat päästörajat on alitettu, eli kiistattomasti on to-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

dettava, että nämä prosessit toimivat ja ympäristöasiat on saatu monella tavalla kuntoon. Tuotantokustannukset myös laskevat koko ajan, eli itsekin näen, että tämä pääomitus on mitä suurimmassa määrin järkevää muistaen, että kysymys ei ole vain Kainuun työllisyydestä, vaan kun täysillä mennään, niin yli 4 000 ihmisen työpaikasta, (Puhemies koputtaa) siis myös muualla kuin Kainuussa.

14.36 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi parasta, jos Talvivaaran kaivos voisi jatkaa. Se on erittäin tärkeätä alueen työllisyyden kannalta. Ennakkoehto on kuitenkin se, että kaivos on taloudellisesti kannattava ja ympäristöongelmat ratkaistaan. Jos tästä on uskottava näkymä, lisäbudjetti kannattaa tässä vaiheessa antaa. Kysymys kuitenkin kuuluu, onko uskottavaa näkymää, kun yksityistä sijoittajaa ei ole löytynyt, ja kysymys kuuluu, milloin johtopäätökset lopulta tehdään ja kuinka kauan veronmaksajien rahoja sinne kannattaa kaataa. Olisi parasta, jos tässä vaiheessa eduskunta voisi saada ulkopuolisen selvityksen kaivoksen realistisista toimintamahdollisuuksista.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus peruu aikeensa vanhusten hoitajamitoituksen supistamisesta. Kuitenkin nämä säästötavoitteet vanhushoivaan ovat edelleen voimassa, ja hallitus tavoittelee kymmenten miljoonien eurojen säästöä vanhushoivasta. Eihän tämä nyt ole vain silmänkääntötempu, sillä säästöt ovat voimassa ja on puhuttu siitä, että hoitajamitoitukseen voidaan laskea myös muita kuin hoitajia? (Puhemies koputtaa) Eli onko kyseessä silmänkääntötempu?

Puhemies Maria Lohela: Vielä ennen ministereitä edustaja Niinistö.

14.37 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talvivaaran kaivoksen ympäristöriskit ovat akuutin ympäristövaaran partaalta parantuneet. Se on kaikkien myönnettävä, ja siitä haluan kiittää yrityksen nykyistä johtoa ja työntekijöitä Terrafamesa, että siellä on selkeästi vahvempaa ammattitaitoa tältä osalta kuin aikaisemmin. Mutta se ei poista sitä, etteikö siellä olisi edelleen merkittäviä ympäristöriskejä. Niitten hallintaan liittyy kustannuksia, joihin on jatkossakin tehtävä investointeja. Nyt tehdyt investoinnit eivät vielä riitä varmistamaan, että kaivos on jatkossakin ympäristön kannalta kestävällä tollalla. Ja sen päälle tulee sitten se kannattavuus.

Jos verrataan Turun telakkaan, niin ei Turun telakkakaan pyytänyt valtiontukea sillä, että se sanoi, että me osaamme tehdä laivoja, jotka pysyvät pinnalla. Talvivaara on tähän mennessä vain selitellyt, että me voimme ehkä saada prosessin haltuun. No, se ei riitä, vaan sen pitäisi olla vielä kannattavaa. Ja nyt se näkymä siihen kannattavuuteen on lykkääntynyt koko ajan kauemmas niin, että Sipilän hallituksen aikana laitettut rahat olisivat jo (Puhemies koputtaa) riittäneet koko alasajoprosessiin, ja tämä kuvaa (Puhemies koputtaa) sitä mittaluokkaa, kuinka paljon sinne rahaa (Puhemies: Aika!) on jo laitettu.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, enintään 5 minuuttia.

14.38 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin tästä hoitajamitoituksesta:

Vielä toistan sen, että siitä 70 miljoonan säästötavoitteesta pidetään kiinni. Se on tärkeää sekä tämän suunnitelmakauden säästöohjelman toteuttamisen kannalta eli julkisen talouden tasapainottamisen ja uskottavuuden kannalta että toisaalta myöskin siksi, minkä ha-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

luan nostaa esille tässä, että arvion mukaan 30-luvulle mennessä vanhustenpalveluiden kustannukset ja tarve kasvavat 70 prosenttia, ja kun me tiedämme, kuinka tiukalla meidän julkinen talous on tällä hetkellä, niin jokainen meistä ymmärtää, että meidän on tehtävä jotain. Pelkkä talouskasvu ei riitä, koska sen pitäisi olla aika huikeaa. Silloin meidän täytyy koko ajan uudistaa toimintatapoja — miten me meidän vanhustemme hyvästä, arvokkaasta hoidosta ja vanhenemisesta pidämme kiinni — ja se tarkoittaa sitä, mitä nytkin ollaan hakemassa, eli joustavuutta, järkevöittämistä, uusia toimintatapoja, teknologian hyödyntämistä. Näitä yhdessä nyt STM, THL, myös yksityisen sektorin toimijat ja VM, varmistamassa talouspuolta, käyvät läpi ja valmistelevat tätä eteenpäin. Minusta tässä ollaan nyt oikealla polulla, niin että huolehditaan samaan aikaan sekä vanhuksista että tästä meidän tärkeästä julkisesta taloudesta. Jos se on terve, me pystymme huolehtimaan myöskin jatkossa ja tulevaisuudessakin meidän vanhuksista.

Meidän täytyy käydä tämä koko vanhustenpalveluiden ketju, koko tämä valtava haaste läpi ja miettiä, miten me voimme tukea mahdollisimman pitkää hyvinvointia ja kotona asumista, kotiin vietäviä palveluita, palveluasumista, tuettua palveluasumista, ja sitten ehkä viimeisenä se laitoshoido silloin, kun sitä tarvitsee. Jos tämä saadaan toimimaan ja sote-uudistuksen yhteydessä meillä on toimivat hoitoketjut, joissa vanhus pääsee tarvitsemaansa hoitoon oikeaan aikaan oikeaan paikkaan ja kuntoutukseen ja jälleen kotiin, silloin me pystymme jollakin tavalla vastaamaan siihen valtavaan palvelutarpeeseen ja rahantarpeeseen, mikä meillä jatkossa on.

Kansanedustajat! Poliisien rahoista vielä: Tilanteessa, jossa joka paikasta leikataan, me olemme nyt lisänneet hallitusohjelmaneuvoittelussa 50 miljoonaa sisäiseen turvallisuuteen, oikeudenhoitoon ja poliisin määrärahoihin. Sen lisäksi me olemme useaan otteeseen tässä matkan varrella jo tänä aikana lisänneet poliisin määrärahoja, ja nyt vielä 10 miljoonaa lisää. Kun verrataan siihen, että samaan aikaan me joudumme leikkaamaan sieltä, missä se oikeasti sattuu myös, niin tämä on merkittävä arvovalinta, kuten edustaja Jokinenkin nosti täällä esille, jonka hallitus on tehnyt, koska turvallisuuden takaaminen on yksi niitä perusasioita, joita kansalaiset tarvitsevat ja kaipaavat, ja minusta tämä on välttämätöntä. Niin kuin sanoin, lähdemme siitä, että sillä turvataan nykyisten koulutettujen poliisimiesten ja -naisten töiden jatkuminen vuodenvaihteen jälkeen.

On hyvä, että SDP:kin harrastaa veropolitiikkaa ja veronkevennyspolitiikkaa, ja se on hieno uudistus teidän politiikanteossanne. Te olette yleensä juhlineet, kun verotusta on kiristetty, ja varsinkin työn ja yrittämisen verotusta. Tämä on hyvin ilahduttavaa. Voin sanoa, että hallituksen esitys laskee sadan prosentin osalta työntekijöiden ja palkansaajien ja eläkkeensaajien verotusta. Se on mielestäni erinomainen asia.

Ja se, minkä unohdin mainita: Tässä täydentävässä esityksessä suunnataan vielä lisää entisen 30 miljoonan päälle 33 miljoonaa euroa kaikkein vähäosaisimmille — siis kaikkein vähäosaisimmille — jotta tämä kiky-sopimuksesta tullut työn verotuksen ja eläketulon verotuksen keventäminen saadaan myöskin oikeudenmukaisesti sinne kaikkein pienituloisimmille. Minusta tämä on aivan erinomainen oikeudenmukaisuuskysymys, ja toivon, kun täällä on muutama varovainen kiitos tullut opposition puolelta, että tässäkin olisi kiitoksien ja kehujen paikka.

Ja siitä viimeiseen asiaan: jätän varsinaisesti Talvivaaran ja Terrafamen ministeri Rehnille, mutta, edustaja Niinistö, kun yleensä moititte hallitusta kaikesta, mitä maailmassa tapahtuu, niin siinä äskeisessä listassanne, kun kiititte Terrafamen johtoa ja ympäristöviran-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

omaisia, olisitte voinut kiittää myöskin hallitusta siitä, että ympäristökysymyksissä on päästy eteenpäin.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehn, 3 minuuttia.

14.43 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Kiitämme eduskuntaa ja edustajia asiallisesta keskustelusta, kiitoksia siitä, ja ennen kaikkea Terrafamen johtoa ja henkilöstöä erittäin hyvästä, erinomaisesta työstä tämän kaivoksen ylösajon operatiivisen toiminnan onnistumiseksi. Kiitoksia heille siitä.

Tässä keskustelussa nousi esiin useita kysymyksiä, ja kahteen kolmeen niistä haluan tässä vastata ja tuoda valaistusta.

Ensimmäinen koskee vakuusjärjestelyä, johon edustaja Aalto viittasi. Tämä esitys tehtiin sen takia, että hallitus päätti varautua siihen, että parhaillaan käsittelyssä olevassa korkeimman hallinto-oikeuden ympäristöluvassa kaivostoimintaan liittyvät vakuudet nousisivat huomattavasti. Sen takia tehtiin tämä esitys 107 miljoonan euron varauksesta vakuuksiin. Korostan: kyse on varauksesta. Korostan myös sitä, että tämä vakuusjärjestely kohdistuisi ennen muuta kaivostoiminnan lopettamiseen liittyviin ennakoiviin toimenpiteisiin, joista valtio joutuisi sulkemiseen päädyttyäessä kantamaan kustannusvastuun. En toivo sulkemista, toisin kuin edustajat Andersson ja Aalto, myöskään sen takia, että silloin nämä varaukset todennäköisemmin realisoituisivat ja tulisivat valtion eli veronmaksajien kontolle. Kumma, että vihreät ja vasemmistoliitto eivät saaneet ratkaistua Terrafameen ja Talvivaaraan liittyviä kysymyksiä silloin, kun itse olitte hallituksessa vuosikausia. Jälkikäteen on kyllä helppo näistä asioista viisastella.

Terrafamen jatkon lähtökohdista voi todeta, että Terrafamella on vahva näyttö ympäristötilanteen hyvästä hallinnasta sekä suunnitelmallisesti edenneestä tuotannon ylösajosta. Valtio-omistajan, eduskunnan ja hallituksen, näkökulmasta voidaan arvioida, että kannattavan kaivostoiminnan saavuttamiselle on nyt realistiset edellytykset olemassa. Yksityiseen rahoitukseen liittyvä prosessi on edennyt myönteisesti. Tavoitteena on edelleen varmistaa yritykselle jatkorahoitus vuoden 2016 loppuun mennessä, ja sallimalla neuvottelujen jatkumisen tarvittaessa vuodenvaihteen yli hallitus haluaa varmistaa Terrafamelle mahdollisuuden saavuttaa paras mahdollinen neuvottelutulos toiminnan jatkamiseksi.

Edustaja Aalto totesi, että hallitus pyrkii parhaaseen mahdolliseen neuvottelutulokseen: kyllä, aivan oikein siteerattu, ja on sekä ympäristön tilan että Kainuun aluetalouden ja työllisyyden kannalta paljon parempi vaihtoehto se, että Terrafame onnistuu. Tällä hetkellä vakavia neuvotteluja yksityisestä rahoituksesta on käynnissä. En voi mennä niihin yksityiskohtaisesti, mutta korostan, että se ei ole mitään uhkapeliä, (Puhemies koputtaa) vaan se on hyvin vakavaa työtä kestävän kaivostoiminnan ja Kainuun aluetalouden ja työllisyyden puolesta. (Puhemies: Aika!) Palataan asiaan muutaman viikon päästä, kun kortit ovat pöydällä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan tätä debattia.

14.46 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vähän siihen aikaisempaan aiheeseen, kun se tuli esille myöskin ministeri Orpon puheenvuorossa, eli poliiseille myönnetään nyt 8,5 miljoonaa euroa lisäystä, joka kohdennettaisiin keskusrikospoliisille ja paikallispoliisille väkivaltaisten ääriliikkeiden laittoman toiminnan torju-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

miseksi. Hyvä asia ihan sinällään, koska jos hallituksen alkuperäinen budjetti olisi toteutunut, se olisi johtanut yli 200 poliisin vähennykseen. Poliisin mediaanipalkka on saamani tiedon mukaan noin 3 000 euroa kuukaudessa, ja ottaen huomioon sivukulut 200 poliisin henkilöstömenot ovat huomattavasti enemmän kuin nyt esitetty 8,5 miljoonaa euroa. Eli siinä on edelleen useamman miljoonan vaje. Kysyisin valtionvarainministeri Orpolta: miten aiotte ratkaista tämän asian, kun siinä on useampi miljoona euroa vajetta?

14.47 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Määrärahan lisääminen poliisille on hyvä asia. Se on hyvä asia, jo ihan senkin kautta on mukava sanoa, koska SDP keväällä sisäisen turvallisuuden selonteon lähetekeskustelussa ryhmäpuheenvuorossa paalutti tämän tason 7 200:aan, siihen tasoon, johonka hallitus nyt talven tullessa itsekin on päätenyt. Tästä kiitos. Mutta minusta on kyllä väärin antaa kuva, että tällä 10 miljoonan euron lisärahoituksella hoidetaan poliisiin tehtäviin liittyvät ongelmat ja tähän resurssiin liittyvät ongelmat, joista tässä salissa tämänkaltaista kuvaa annetaan. Ministeri aivan oikein lisäsi tässä, että tässä taloustilanteessa paikkaaminen on arvovalinta. Olen tästä samaa mieltä, mutta suhteessa poliisin tehtäviin ja siihen ympäristömuutokseen, jossa poliisi elää, määrärahan lisäys ei ole riittävä. Ei ainakaan saa antaa itselleen sellaista kuvaa, että tällä tulee kaikki ongelmat hoidettua. (Puhemies koputtaa) Ruusuiseen kuvaan meillä ei ole varaa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 1 minuutti.

14.49 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Sain heti vastata. — Minusta arvostamani edustaja oli nyt ymmärtänyt väärin, mitä sanoin. En todellakaan yritä väittää täällä, että kaikki poliisin työhön liittyvät haasteet on nyt tällä korjattu, ei varmasti. Tämä oli euromääräinen vastaus siihen akuuttiin tilanteeseen, jonka poliisi itse toi tarkemmin julki vasta syksyllä, että nämä määräaikaiset uhkaavat päättyä. Vielä keväällä, kun edellisessä tehtävässäni valmisteltiin budjettiesitystä, myöskin poliisin oma meille viestimä käsitys oli se, että se aikaisemmin annettu budjettiesitys olisi riittänyt kaikkien työllistämiseen, eli siinä mielessä osuite oikeaan siinä omassa vaihtoehdossanne. Mutta eihän tällä missään tapauksessa voida vastata kaikkiin uhkiin, jotka muun muassa sisäisen turvallisuuden selonteossa käyvät hyvin ilmi. Mutta tämä on nyt se, mihin hallitus pystyy tässä vaikeassa tilanteessa, ja se on paljon se.

14.50 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että tämän hallituksen aikana meille on tullut työpaikkoja, toisin kuin viime hallituskaudella niitä menetimme niin paljon. Tämän hallituksen aikana on tehty paljon hyviä päätöksiä. Tämä hoitajamitoitus oli erityisen tärkeä asia — ja siitä erikseen haluan vielä sanoa, vaikka sen ovat monet muutkin tässä jo ottaneet sille. Myös nyt tässä lisätalousarviossa on hyvä liikennehanke: tähän Pori—Mäntyluoto-rataosan sähköistykseen ehdotetaan 5,7 miljoonaa euroa, ja tämän hankkeen tavoitteena on parantaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, metalliteollisuuden kilpailukykyä ja vähentää kuljetusten aiheuttamia haitallisia päästöjä. Kun Satakunta on todella monipuolinen rakenteeltaan ja vientiosuuksia Suomi tarvitsee lisää, me tarvitsemme lisää vientiä ja markkinaosuuksia maailmalta, niin tätä Satakunnan infran lisäämistä vielä pitäisi tulla lisää.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

14.51 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt vähän loukkaannun pelikaverilleni, ministeri Rehnille, kun annoitte ymmärtää, että tässä salikeskustelussa vasemmistoliitto olisi jo tyrmännyt tämän pääomittamisen tai vakuusjärjestelyn. Sitä emme ole tehneet, me haluamme lisää tietoa, me haluamme lisää vastauksia.

Pääministeri totesi, että Talvivaarassa on tapahtunut ihme. Uskommeko ihmeisiin? Me haluamme uskoa faktoihin ja saada todella varmuuden siitä, että sekä ympäristön kannalta kestäväällä tavalla että taloudellisesti Talvivaara on mahdollinen, ja me toivomme, että työpaikkoja ja toimintaa voidaan jatkaa. Mutta tähän ihmeeseen sisältyy myös kummaa, ja se kumma kävi ilmi tv-ohjelmassa, jossa Lauri Ratia totesi, että kaikissa vaihtoehdoissa, joilla pyritään positiiviseen kassavirtaan 2018 alkupuoliskolla, on mukana myöskin uraanin hyödyntäminen ja ehkä muutkin maametallit. Onko näin vai ei, koska sillä on merkitystä (Puhemies koputtaa) sekä lupaprosessille että... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.52 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talouden yleiskuva on viime aikoina saanut lieviä myönteisiä etumerkkejä, vaikkakin tietysti kansainvälinen epävarmuus sitä varjostaa. Arviot ovat lievästi myönteistyneet, ja tietysti taustalla on kiky-sopimusta ja paljon muutakin. Investointeja on nyt ilmoitettu tehtäväksi aikamoinen määrä, jopa yllättävässä määrin, niin paljon kuitenkin, että jonkunlaisesta käänteestä pitkän korpivaelluksen jälkeen voi kyllä puhua.

Ministeri Orpo, te olette viimeisimmän tiedon päällä, parhaiten taloudesta informoitu ministeri toivottavasti. Kysyn teiltä arviota Suomen talouden yleiskuvasta. Voitteko muutamalla virkkeellä kertoa, missä olemme menossa, ja b) kysyn teiltä: miltä suunnalta hallitus hakee uutta potkua, lisäpotkua, jotta tämä myönteinen vire jatkuisi ja kenties voimistuisi jopa aallokoksi?

14.53 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällaisessa taloudellisessa tilanteessa, jossa me olemme, Suomi tarvitsee investointeja. Tampereen raitiotiehanke on hyvä esimerkki investoinnista, joka paitsi lisää kestäväää kaupunkikehitystä, lisää työllisyyttä rakentamisvaiheessa myös tuo työpaikkoja Kainuuseen Transtechin tehtaalle Otanmäkeen. Tämä on hyvä hanke, ja on hyvä, että valtio on sitoutunut tähän hankkeeseen 30 prosentin osuudella, mutta haluaisin nyt tässä käyttää tilaisuuden hyväksi ja kysyä ministeri Orpolta, onko hallitus keskustellut siitä, että kun tämänkin hankkeen kustannukset ovat tarkentuneet ja ne ovat kasvaneet siitä alkuperäisestä, niin onko valtio sitoutunut 30 prosentin osuuteen myös näiden kasvaneiden kustannusten osalta. Tämä on hyvä hanke, ja on hienoa, että se toteutuu, ja on hienoa, että valtuusto näin päätti tässä kuussa, mutta me tarvitsisimme vielä valtiolta sitoutumisen näihin kokonaiskustannuksiin 30 prosentin osuudella.

14.54 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että Terrafame on saatu parempaan kuntoon kuin edellisen hallituksen aikana, ja myönteistä on myös se, että poliisin määrärahoja lisätään ja hoitajamitoitusta ei leikata 0,4:ään. Myös kriha-veteraanien kuntoutusrahasta haluan antaa kiitosta koko hallitukselle.

Kun tässä nyt on julkisuudessa käynyt selväksi, että myös oppositiopuolueiden varjobudjeteissa koulutuksesta leikataan, (Vasemmalta: Väärin!) niin kysyisin, olisiko syytä uudistaa tätä eduskuntakäsittelyä niin, että esimerkiksi vihreät voisivat tuoda oman, täyden-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

tävän esityksensä, missä he vastaisivat näihin puheisiin ja lupauksiin siitä, että koulutuksesta ei leikata, sillä heidän esityksessään leikataan. (Ben Zyskowicz: 250 miljoonaa!)

14.55 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi hyvä, että kansanedustajat pyrkisivät tässä salissa totuuteen. Edustaja Heinonen ei ole siitä tunnettu. (Välihuutoja)

Vihreiden vaihtoehtobudjetissa lisätään merkittävästi koulutuksen rahoitusta tästä vuodesta ensi vuoteen, ja me tulemme äänestämään kaikkia hallituksen leikkausehdotuksia vastaan. Me torjumme kaikki hallituksen koulutusleikkaukset, ja meidän vaihtoehdossamme laitetaan koulutukseen valtion budjetissa rahaa 446 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen vaihtoehdossa ja kunnan rahalisäykset huomioon ottaen, kun palautetaan täysi oikeus päivähoitoon, 655 miljoonaa.

Jos kokoomus on huolissaan siitä, että koulutukseen laitetaan liian vähän rahaa, niin miksi te ette ole laittamassa senttiäkään lisää, kun vihreät laittaa 655 miljoonaa euroa enemmän kuin te? Me olemme sitoutuneet perumaan kaikki tämän hallituskauden aikana tehtävät leikkaukset vaalikauden jälkeen, (Välihuutoja oikealta) ja tästä sitoumuksesta me pidämme kiinni. Tämä on meidän tavoitteemme.

Sanon myös, arvoisa puhemies, loppuun sen, että Talvivaaran osalta ministeri Rehn tässä nyt laittaa kyllä perintönsä siihen, että te olette nyt profiloituneet sillä, että valtion rahaa laitetaan paljon Talvivaaraan, ja olette edistäneet Fennovoiman (Puhemies koputtaa) Rosatomin hanketta. Nämä ovat ne, mitä teidän kaudestanne jää jälkeen, ja... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.56 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Niinistö, te olette sanonut, että hallitus leikkaa korkeakouluilta puolen miljardin euron leikkaukset joka vuosi. Ei tämä pidä paikkaansa, ja sen osoittaa myös teidän vaihtoehtobudjetinne: te ette esitä puolen miljardin palautusta sinne. Eli kun ei hallitus tee sellaista leikkausta, mitä te sosiaalisessa mediassa väitätte, niin ette te ole sitä myöskään itse palauttamassa.

Teidän vaihtoehtobudjetistanne ei myöskään löydy korkeakouluindeksin palauttamista. Sen takia, kun te syytätte meitä epärehellisydestä, olisi rehellistä myöntää, että nyt se on jäänyt sieltä tekemättä, niin kuin vasemmistoliitto kertoi, että heillä ei ole korkeakouluindeksejä heidän vaihtoehtobudjetissaan. Ja ainakin edustaja Arhinmäki totesi, että se on jäänyt epähuomiossa sieltä pois ja se tullaan korjaamaan. Sen takia ehdotin, että vihreillä olisi tällainen mahdollisuus tehdä täydentävä varjobudjetti ja korjata näitä omia virheitään, että ne olisivat sen mukaisia, mitä sosiaalisessa mediassakin levitetään. (Ben Zyskowicz: Eritäin rakentava ehdotus!)

14.57 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän todella asiattomana tätä tyyliä. Me olemme sanoneet, että me vastustamme kaikkia teidän leikkauksianne, ja joka ikisessä äänestyksessä teidän koulutusleikkauksianne me vastustamme, (Ben Zyskowicz: Puheissa!) ja näin ollen vastustamme myös korkeakouluindeksin jäädyttämistä.

On totta, että tässä vaihtoehtobudjetissa ei ole sitä erillistä momenttia huomioitu. Se on jäänyt tästä pois. Mutta meidän sitoumuksemme on selvä. (Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä) Me olemme sanoneet, että tämän vaalikauden aikana kaikki tekemämme leikkaukset

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

koulutuksesta ovat sellaisia, mitä me vastustamme, ja me teemme töitä sen eteen, että ne rahat koulutukseen palautetaan. Ensi vuoden budjetissa palautamme 655 miljoonaa euroa rahaa enemmän kuin olette leikanneet vuosina 2016 ja 2017, ja tämä on fakta.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että tässä salissa keskityttäisiin eteenpäinvievään keskusteluun ja puheeseen siitä, minkälaisia vaihtoehtoja Suomella on edessään, eikä tarkoituksella hämmennetä, sotketa ja vääristellä, edustaja Heinonen. (Välihuutoja)

14.58 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, meidän osaltamme voi todeta sen, että hallitus leikkaa koulutuksesta niin paljon, niin monin tavoin ja niin monelta asteelta, että kyllä vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa tämä yksi leikkaus jäi sisällyttämättä, mutta me tulemme myöskin tätä korjaamaan sitten tulevaisuudessa. Lähinnä tämä on esitys hallituksen koulutusleikkausten laajuudesta. Mutta toki jos te haluatte sen tuoda esille näin, niin se on teidän oma valintanne.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä tehdä selväksi Terrafameen liittyen, että vasemmistoliitto suhtautuu erittäin suurella vakavuudella Terrafamen tilanteeseen. Me arvioimme hallituksen esitystä, mutta meille on ehdoton edellytys, että ne ympäristöongelmat on saatu hallintaan ja että on uskottava näkemys ja näkymä tämän kaivoksen kannattavuudesta tulevaisuudessa. Siihen liittyen haluan vielä kysyä ministeriltä: jos on niin selvää, että kaivostoiminta on muuttumassa kannattavaksi, niin miksi tätä yksityistä rahoitusta ei ole tähän asti saatu, niin kuin valtioneuvoston aikaisempi linja ja edellytys olivat?

14.59 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sanoin tasan vuosi sitten tässä salissa seuraavaa: "Edustajat Soini ja Arhinmäki joutavat eläkkeelle, kylä Ville Niinistö on tämän salin johtava populisti." Moni tuolloin ihmetteli näin rankkaa kannanottoa, mutta kun olemme seuranneet, minkälaiseen populistiseen oppositiopolitiikkaan edustaja Niinistö on johtanut vihreän puolueen, niin en usko, että kovin moni enää tuota lausuntoa ihmettelee.

Mitä puheena olevaan Terrafameen tulee, niin ennen sanottiin, että joku tekee tikusta asiaa, nyt edustaja Niinistö tekee piposta asiaa.

Mitä tulee koulutusleikkauksiin: Te voitte, edustaja Niinistö, sanoa, että me olemme puhuneet kaikkia leikkauksia vastaan. Niin olettekin. Mutta kun te teette oman varjobudjetin, jossa kukaan ei estä teitä laittamasta joka senttiä ihan siihen tarkoitukseen, mitä te haluatte, (Timo Heinonen: Demarit laittavat!) niin te vain noin 250 miljoonaa leikkaatte koulutuksesta. 250 miljoonaa leikkaatte koulutuksesta, se on taivaan tosi, ja pidemmässä puheenvuorossa olen valmis sen osoittamaan.

15.01 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On rasittavaa koko ajan käydä läpi ja korjata teidän väitteidenne (Timo Heinonen: Tottahan se on!) virheitä, mutta käydään läpi tämä.

Te olette leikanneet lasten oikeutta päivähoitoon. Osa lapsista — on nyt Vantaalla ilmennyt — ei saa edes ruokaa ollessaan päivähoidossa, sen takia, että osa-aikaisessa päivähoidossa oleville lapsille joissain kunnissa ei anneta ruokaa, kun he ovat siellä aamupala-aikaan. Tämä on häpeällistä, ja on hyvä, että ministeri on nyt pyrkinyt korjaamaan, että edes tämä virhe korjataan.

Meidän linjamme on ollut se, että kaikki leikkaukset koulutuksesta perutaan, (Ben Zyskowitz: Puheissa!) ja vaihtoehtobudjetissa olemme palauttaneet siitä 655 miljoonaa. On

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

totta, että korkeakouluille lisäämme vain vähän reilut 100 miljoonaa euroa ja sieltä on jäänyt tässä kohtaa se indeksi 37 miljoonaa euroa pois. Meidän vaihtoehdossamme laitetaan kuitenkin selvästi yli 100 miljoonaa euroa enemmän kuin te laitatte.

Mutta kunnille me palautamme valtionosuudet, aivan niin kuin ne olivat ennen teidän leikkauksianne, ja silloin kunnat ovat velvoitettuja laittamaan sen rahamäärän, minkä ne itsekin laittoivat ennen. Eli yli 200 miljoonaa euroa siellä on enemmän panostusta kuin te osaatte laskea, arvoisa kokoomus.

15.02 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä ihan hämentyy, kun kuuntelee tätä keskustelua. Näyttää siltä, että monet hallituksen niin sanotuisista hyvistä teoista johtuvatkin itse asiassa siitä, että wrapataan uusiksi niitä pahoja tekoja, joita te olette tehneet hyvin monille suomalaisille. Kyllä me lähdemme sosialidemokratian vaihtoehtobudjetissa siitä, että 95 prosenttia niin palkansaajista kuin eläkeläisistäkin hyötyy. Nyt tänään on kerrottu, kuinka te perutte vanhustenhuollon leikkaukset. Te ette niitä peru, te perutte vain hoitajamitoituksen, mutta ne muut asiat jäävät kuitenkin vielä tekemättä. Olette kertoneet täällä, kuinka poliisien määrärahat palautetaan. Tosiasiassa 10 miljoonaa jää palauttamatta. Siltä osin minusta olisi hyvä, että pysyttäisiin ihan puhtaasti suoraan asiassa.

Minä haluaisin tietää ministeriltä, kun valtiovarainministeri kuitenkin täällä keskustelussa on, oletteko harkinneet koulutusleikkauksien perumista. Minusta tämä Talvivaara-esimerkki osoittaa, että teillä on tahtoa lisätä työllisyyttä, ja koulutuksen puolella me olemme menettäneet tuhansia työpaikkoja. Kun tässä uudessa barometrissä suomalaiset totesivat, että 90 prosenttia suomalaisista pitää koulutusleikkauksia virheenä, niin perutteko ne?

15.03 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kemi-järvi, Kemi, Pietarsaari, Uusikaupunki, Turku, Äänekoski, Kuopio — ne ovat sellaisia nimiä, joihin nyt tänä päivänä katsotaan, kun niissä ovat isot investoinnit tai työpaikkojen lisäykset käynnissä tai alkamassa. Tämä kertoo siitä, kiitos ammattiyhdistysliikkeen ja työnantajien, että kiky-sopimus on tuonut uskottavuutta talouteen ja hallituksen politiikka on luonut sellaisen luottamuksen, että Suomeen nyt investoidaan ja syntyy työpaikkoja. Viime vaalikaudella menetettiin toistasataatuhatta työpaikkaa, bruttokansantuote aleni. Nyt kumpikin on kääntynyt, ja tämä on merkki siitä, että meillä on valoisampi tulevaisuus, sen synkän virran yli ollaan pääsemässä. Vaikeuksia vielä on, mutta työ jatkuu. Kunnat eivät velkaannu tällä hetkellä niin kuin viime kaudella tapahtui, ja se takaa hyvät palvelut ihmisille.

15.04 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä puhuttiin kiivaaseen sävyyn ja kiitellen tietenkin tätä hoitajamitoituksen pitämistä ennallaan. Pidän tietenkin sitä erittäin hyvänä ja pidän hyvänä myös sitä, että ikäihmisten hoitoisuus otetaan paremmin huomioon, joten voidaan joustavasti sitten sitä koulutettua henkilökuntaa käyttää hoitolaitoksissa, palvelutaloissa.

Minä muistuttaisin nyt oppositiota siitä, että kyllä tämä hallitus pistää erittäin kovan sat-sauksen omais- ja perhehoitoon. Siitähän on puhuttu, omaishoidon kehittämisestäkin, oppositiokin on puhunut siitä hallituksessa ollessaan, että pitää tehdä sitä ja tätä. Mutta siihen tällä kaudella tullaan laittaneeksi enemmän kuin koko sen vanhuspalvelulain yhteydessä

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

viime kaudella satsattiin, eli kannattaisi nyt muistaa, että tämäkin koskettaa niitä ikäihmi-
siä.

Omaishoidon kehittäminen koskettaa myös pitkäaikaissairaiden lasten ja nuorten omaishoitajia. Vapaapäiviä voidaan nyt järjestää, koska lyhytaikaisessa perhehoidossa voidaan hoitaa omaishoidettavia silloin, kun omaishoitaja haluaa vapaata ja niin edelleen, ja palkkioita korotetaan ja niin edelleen. Minä pidän tätä erittäin tärkeänä, isona, merkittä-
vänä uudistuksena, mutta se ei koskaan tule esille näissä keskusteluissa, koska se on kiu-
sallista, kun tähän laitetaan nyt niin paljon rahaa, mitä te ette tehneet.

15.05 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Orpo tuossa totesi aivan oikein, että vanhuspalvelumenot kasvavat ja ikääntymisen myötä nämä hoivan kustannukset tulevat kasvamaan. Totta kai täytyy kehittää kaikkia keinoja, joilla voidaan hillitä sitä kustannuskasvua ja luoda laatua ja parantaa ja vahvistaa sitä hy-
vinvointia. Mutta nyt hallitus tuntuu lähtevän tällä leikkauslinjalla, kun te esitätte, että 70 miljoonaa otetaan sieltä kaikkein raskaimmasta hoivasta, jossa on sairaita, pitkäaikaissai-
raita, monisairaita vanhuksia. Se ei ole meidän mielestämme oikea osoite, sieltä ei pidä lei-
kata hoitajamitoituksesta. (Ben Zyskowitz: Mistäs te leikkaatte?) Se on hyvä, että se pe-
ruttiin, mutta edelleenkin se säästö jää voimaan. Nyt toivoisin, että ministeri Orpo vie hal-
litukseen terveisiä, että ei heikennetä vanhuspalveluiden laatua vaan kehitetään juuri näitä,
digitalisaatiota, välimuotoisia hoitopaikkoja dementikoille, ja toimintakyvyn ylläpitämi-
seen satsataan. Sieltä syntyy pitkällä jännteellä sitten myös niitä kustannussäästöjä, mutta ei
leikkauslinjalla vaan (Puhemies koputtaa) toimintojen kehittämislinjalla.

15.07 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Päätös hoita-
jamitoituksen leikkaamisen peruuttamisesta oli ainoa oikea ratkaisu. Meillä on Suomessa
kaikkein pienin hoitajamitoitus pohjoismaisittain, mutta meillä on samanaikaisesti paras
osaaminen vanhusten palveluissa. Me olemme pystyneet tällä osaamisella kompensoi-
maan monellakin eri tavalla nimenomaan tätä pientä henkilöstömitoitusta, joka meillä val-
takunnassa on. Nyt te olette kuitenkin heikentämässä hoitajien moniammatillista geriatri-
ta osaamista, joka on pohja kaikelle sille kehittämiselle, mistä esimerkiksi edustaja Haatai-
nen äsken totesi. Samanaikaisesti te olette viemässä vastuutyöntekijän vanhuspalveluista,
joka on ollut yksi oleellinen osa vanhuspalveluiden kehittämistä. Tätä on perusteltu sillä,
että omahoitajien ja vastuutyöntekijöitten päällekkäistyö olisi syynä tähän. Kuitenkin nyt
käytännössä (Puhemies koputtaa) tämä tulee tarkoittamaan sitä, että omahoitaja tai vastu-
työntekijä (Puhemies: Aika!) häviää kokonaan. Nyt kysyisin ministeriltä: miten te aiotte
rahoittaa tämän 70 miljoonaa euroa? Siihen me emme ole... [Puhemies keskeytti puheen-
vuoron puheajan ylityttyä.]

15.08 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, hallitus, että
poliisit saavat lisää resursseja. Kiitos, hallitus, että veteraanit saavat lisää kuntoutukseen
rahaa. Kiitos, hallitus, että hoitajamitoitus pidetään 0,5:ssä. Meitä hoitajataustaisia on hal-
lituksessa hyvin paljon. Hoitajataustaiset ja kaikki muutkin edustajat hallituksessa halua-
vat, että tämä pidetään 0,5:ssä, ja näin käy, kiitos siitä.

Nyt näyttää valoisammalta. Meillä on 20 000 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Jos
ajatellaan Uuttakaupunkia, joka on kotipuolessani siellä, Saab, autotehdas, aikoinaan tais-
teli kovin nämä vaikeat ajat ja se on edelleenkin olemassa ja nyt tuhat lisää palkataan ensi

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

vuonna. Se on mahtavaa. Turun telakka, loistavaa. Muuallakin Suomessa näkyy paljon va-
loa. Kysyisinkin arvoisilta ministereiltä Rehn ja Orpo: kuinka me voimme (Puhemies ko-
puttaa) taata sen, että (Puhemies: Aika!) suomalaisia työllistetään ja... [Puhemies keskeytti
puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.09 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuosta Terrafa-
mesta: Lokakuun puolellesavälissä minä vietin päivän siellä, tutustuin siihen toimintaan ja
siihen, mitä ne ovat tehneet. Itsellä kun on 35 vuoden työkokemus maansiirtoalalta, niin ne
ovat todella tehneet hyvää työtä. Ne ovat salaojittaneet ne aumat uudella tavalla, uudella
tekniikalla. Ne ovat hoitaneet ne kuntoon siihen malliin, että jätevesipuhdistamolle pääse-
vät ne salaojat menemään. Minä annan täyden kymppin siitä työstä, mitä ne ovat tehneet
siellä.

Mutta silti meitä vasemmistoliitossa askarruttavat nämä ympäristötekijät vielä edelleen-
kin: kuinka ne saadaan huolehdittua, ettei uutta tilannetta pääse karkaamaan sieltä poik-
keen. Sillä tavalla on ajateltu tätä hommaa, että jos sinne saisi jonkun yliopiston tekemään
tutkimuksen vielä sillä tavalla, että se olisi puolueeton, koska ainakin osalla kansanedusta-
jista tuntuu olevan epäily, mikä täälläkin salissa on tullut ilmi, tästä ely-keskuksen tutki-
muksesta, että ovatko ne kovin puolueettomia tutkimuksia. (Puhemies: Aika!) — Kiitos.

15.10 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ympäristövalio-
kunnan jäsenenä ympäristönäkökulma on minulle tärkeä, ja olen muutaman kerran vierail-
lut Talvivaaran ja Terrafamen kaivoksilla.

Päästöistä on pidettävä huolta, mutta on ajateltava myös globaalisti, kansainvälisellä ta-
solla. Nikkeliä ja sinkkiä on tuotettava jossain. Jos sitä tuotetaan Suomessa, niin hyvä, ja
jos se tehdään ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla, niin vielä parempi. Kysyn mi-
nisteri Rehniltä: osaatteko arvioida, olisiko ympäristön kannalta globaalilla tasolla parem-
pi, että se tuotanto, mikä Suomessa jäisi tuottamatta, tuotettaisiin jossain kilpailevassa
maassa?

Poliisiasioista kysyn ministeri Orpolta: oliko niin, että poliisien koulutuspaikkoja on tar-
koitus lisätä Poliisiammattikorkeakoulussa Tampereella? Ilmeisesti nyt eläköitymisen
myötä väkeä siirtyy eläkkeelle kiihtyvään tahtiin.

15.11 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka talou-
dessa nyt on ollut nähtävissä positiivisia merkkejä, niin olemme tästä täydentävästä talous-
arviostakin saaneet lukea, että Suomen taloudellinen tilanne on edelleen heikko, ja vaikut-
taa siltä, että olemme vielä suurempien haasteiden edessä kuin on arvioitu. Toki hyvä vies-
ti on se, että velkaantuminen hidastuu tähän vuoteen verrattuna noin 410 miljoonaa euroa,
mutta EU-komission tuoreen arvion mukaan Suomi on edelleen niiden maiden joukossa,
tai on valitettavasti noussut niiden maiden joukkoon, jotka ovat vaarassa jäädä asetetuista
tavoitteista.

Tästä syystä hallituksen reformityö ja toimenpiteet kestävyysvajeen kattamiseksi ovat-
kin erittäin tärkeitä ja niissä onnistuminen nousee entistä suurempaan rooliin. Helppo har-
joitushan tämä ei ole, mutta kuten kuuluvat nämä viisaat sanat, jotka täälläkin on moneen
kertaan kuultu, niin tekemättä ei voi jättää. Tässä vaiheessa todella toivon voimia hallituk-
selle taisteluun suomalaisen työn, työpaikkojen sekä suomalaisen hyvinvoinnin puolesta ja
yhdyn näihin kiitoksiin, joita tässä talousarviossa tehtiin lisäyksiin on esitetty. Erityises-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

ti huoli poliisin toimintaresursseista ja niiden heijastumisesta muun muassa tehtävien priorisointiin on ollut viime aikoina erittäin suuri, tutkinta-ajat ovat pidentyneet, ja erilaisia uusia tehtäviä on tämä turvallisuusympäristön muutos tuonut. Tämä 10 miljoonaa euroa on erittäin suuri ja tärkeä lisäys rahoihin.

15.13 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nytten kerrottu muun muassa työllisyydestä, kuinka se on nyt niin huisisti parantunut. Se on totta, että se on parantunut. Nyt viimeisen kuukauden aikana on ollut 600 ihmistä vähemmän työttömänä kuin oli kuukausi aikaisemmin. Se on hyvä asia tietenkin.

Joka tapauksessa meillä on edelleenkin 330 000 työtöntä ihmistä, 123 000 pitkäaikaistyötöntä, kasvua edellisvuoteen on 9 600, ja silti hallitus haluaa leikata työttömyysmäärärahoista ja työttömyysturvasta. Tämä ei minun mielestäni oikein istu eikä mene yhteen. Onko tämän asian kääntöpuolta katsottu: Mitä se merkitsee kuntataloudelle? Kuinka paljon kunnalliset menot kasvavat? Kuinka paljon sosiaaliturvan hakeminen kasvaa? Kuinka paljon enemmän kunnat tarvitsevat rahaa? Suomi on sellainen maa, että täällä tarvitaan asunto jokaiselle ja tarvitaan myöskin leipää — niin kuin tarvitaan muuallakin.

15.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys vuoden 2017 talousarvion täydentämisestä on positiivinen viesti maailmalle kuitenkin. Olemme nousseet talouden murheesta kohti parempia päiviä, ja kuten olemme kuulleet edellisenäkin päivänä, pankkien talousennusteet ovat nousseet, muun muassa Osuuspankki nosti Suomen talousennustetta hieman. Se on positiivinen viesti, joten en jaksa ymmärtää tätä synkistelyä, en sitten millään.

Terrafamen toiminta Talvivaarassa on ollut erittäin menestyksekkästä. On onnistuttu saamaan asiat haltuun, tuotanto kasvaa, ja vuoden kuluttua vuonna 2018, vuodenvaihteessa, saavutetaan tilanne, jossa toiminta on kannattavaa. Se oli tavattoman vaikeassa tilanteessa, ja nyt se on saatu käännettyä positiiviseksi. Kehitys jatkuu, ja jos vielä maailmanmarkkinahinnat suosivat kaivoksen toimintaa, niin olemme hyvässä tilanteessa. Kyllähän meidän pitää uskoa tulevaisuuteen ja lopettaa tämä jatkuva valittaminen. Demareille täytyy antaa kiitos Talvivaaran Teffafame-asiassa. He ovat realisteja. Suomi tarvitsee töitä eikä valittajia.

15.15 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! On luonnollisesti hieno asia, jos Terrafame saadaan jaloilleen nyt, kun siihen ollaan laittamassa 207 miljoonaa lisää rahaa. Toistaisin vielä sen aikaisemman kysymyksen: minkälaisia uhkatekijöitä ja epävarmuustekijöitä hallitus näkee nyt näissä arvioissa toisaalta hinnan kehityksestä ja tästä aika isosta kapasiteetin nostotarpeesta?

Sitten, jos olen oikein ymmärtänyt, ollaan puhuttu siitä, että kassavirta on positiivinen vuoden 2018 alussa. Se on eri asia kuin että se olisi kannattavaa toimintaa. Koska ollaan ajateltu, että tämä toiminta olisi voitollista? Oletteko rakentaneet minkäänlaisia skenaarioita tästä pisteestä siihen asti, mahdollista lisärahoitusta tai muuta? Ja onko olemassa joku sellainen punainen viiva, jonka ylittäminen tarkoittaa, että lähdetään alasajoon?

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministereitä vielä edustajat Rydman, Laukkanen ja Parviainen.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

15.16 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti viisautta, että jos toteamme jonkun suunnitellun säästökohteen ongelmalliseksi, niin hallituksella on valmiutta arvioida sitä myöskin uudestaan. Mutta yhtä lailla on viisautta, että hallitus kuitenkin pitää kiinni siitä, että meidän taloudellinen kantokykymme pitää ja että emme velkaannu ja että myöskin ulkomaiset lainoittajat voivat luottaa siihen, että suomalainen taloudenpito on kestäväällä pohjalla. Meillä on komissiosta aina luottoluokittajiin asti kannettu huolta siitä, miten suomalainen julkinen talous voi, ja tässä pidänkin tärkeänä sitä, että hallitus nimenomaisesti on linjannut, että jos joitakin suunniteltuja menoleikkauksia perutaan, niin sitten säästöt etsitään jollakin toisella tavalla. Pidän huolestuttavana sitä, että tässä ollaan nyt unohtamassa tämä talouden iso kuva opposition puolelta kokonaan ja vaaditaan vielä tämänkin lisäksi peruutettavaksi menoleikkauksia. Kyllä tällainen tie johtaisi sellaiseen kestäättömään tilanteeseen, (Puhemies koputtaa) jota suomalainen julkinen talous ei kantaisi.

15.17 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä valtiovarainministeriön lisäykset ovat varsin onnistuneet, ja katsomme, että ne kohdistuvat myös erittäin hyvin moneen kipeään pisteeseen ja tuovat vastauksia, erityisesti tämä 33 miljoonaa näille vähäosaisille. On erittäin hyvä, että ministeri nosti sen esille.

Vastuullinen talouspolitiikkaa edellyttäisi mielestäni sen avaamista, että kun tämä Talvivaara verovaroin rahoitetaan, niin miten turvataan se, että ne rahat saadaan aikanaan sieltä takaisin. Tätä olisi voinut hieman enemmän avata tässä ja kertoa, mikä se tulevaisuuskuva siellä on. Kansalaisten on ehkä huono ja heikko hahmottaa sitä, että tänne löytyy aina rahaa, kun se tarvitsee rahaa, mutta sitten moneen muuhun kipupisteeseen ei meinaa löytyä muutamaa miljoonaa. Uskon, että kansalaiset tätä tuolla tv:n ääressä pohtivat, (Puhemies koputtaa) miten tähän löytyy rahaa mutta muuhun ei löydy rahaa.

15.18 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiinnitän huomiota poliisien määrään. On hyvä, että olette siihen hallituksessakin puuttuneet. Suuri kysymys on kuitenkin se, miten poliisin henkilötyövuosikehitys vuosikymmenen loppua kohden kehittyy, kuten valtiovarainministeri Orpo varmasti sisäministerijaoiltaan muistaa. Kysyisinkin teiltä: miten näette mahdollisuutenne turvata poliisin resursseja myös tulevaisuuden budjeteissa, etenkin kun Suomessakin on nyt tänäänkin puhuttu muun muassa vierastaistelijakysymyksistä, jotka edellyttävät aivan uudenlaisia tutkintaresursseja meidän viranomaisiltamme?

Toisena huomautuksena haluaisin todeta kokoomuksen edustajille Zyskowicz ja Heinonen, että tämä teidän sinänsä miellyttävä kelanne vihreiden vaihtoehtobudjetista on nyt pyörinyt jo viikon ja te olette saaneet samat vastaukset jo monta kertaa (Timo Heinonen: Emme ole!) ja minä toivoisin, että me voisimme siirtyä asiassa keskustelemaan siitä, mitä Suomessa oikeasti tapahtuu, sen sijaan, että me keskustelisimme siitä, mihin te yritätte keskustelua ohjata.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministereiden vuoro. Ministeri Orpo, 5 minuuttia.

15.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Marin kysyi Tampereen ratikasta. Tiedättekinkin, että 71 miljoonaa on nyt se valtuus, jonka olemme hyväksyneet ykkös- ja kakkosvaiheisiin. Ykkösosan osalta Tampere on tehnyt päätökset,

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

kakkososasta vielä puuttuu, mutta me sitouduimme tähän koko 71 miljoonaan. Tämän 30 prosentin osalta, joka oli varsinainen kysymykseenne, siihen liittyy iso periaatteellinen kysymys: Jos me tukisimme toteutunutta arviota, niin se olisi iso periaatteellinen muutos, kun tähän asti olemme valtionhallinnossa lähteneet aina sen arvion mukaisesta 30 prosentin tuesta. Esimerkiksi Länsimetron osalta tämä olisi aika ongelmallinen, jos me tukisimme 30 prosentilla sitä toteutunutta, ja tästä periaatteellisesta asiasta haluaisin pitää kiinni, koska se myöskin ohjaa jatkossa tulevien hankkeiden osalta siihen, että ne kustannusarviot tehdään — tämä ehkä turkulaisena sanottuna — jopa Tampereella oikein, niin että ne pitävät mahdollisimman hyvin. No, tämä oli huono vitsi, (Ben Zyskowicz: Aika hyvä yritys kuitenkin! — Naurua) mutta joka tapauksessa tämä 30 prosenttia on tästä lähtökohdasta kiinni. Mutta tulevina vuosina, kun hanke etenee, tietenkin tehdään uusia budjettejä ja asioita arvioidaan, mutta minä haluan pitää tästä peruseriaatteesta kiinni.

Sitten edustajat Haatainen ja Kiljunen kiinnittävät tärkeään asiaan eli vanhuspalveluihin huomiota. Minä en ole tämän asian suurin asiantuntija, todellakaan, mutta sen verran olen tähän asiaan nyt saanut perehtyä, tähänkin kysymykseen, vanhuspalveluihin ehkä laajemmin muutenkin, että nimenomaan hallituksen pyrkimys on löytää se hakemalla joustoja, toimintoja kehittämällä sieltä, missä mahdollisimman vähän vaikuttaa negatiivisesti tämä säästäminen. Harvoin säästäminen on hyvä asia missään, mutta jos oikeasti on löydettävissä parempia toimintatapoja, joustoja ja järkeviä tapoja tehdä asiat uudella tavalla, teknologiaa hyödyntämällä, niin ne ovat minusta ensisijaisia. Mutta vien terveiset ja olen varma, että STM:n, THL:n ja yksityisen sektorin toimijoiden asiantuntemuksella haetaan parhaat mahdolliset tavat uudistaa vanhuspalveluita ja saavuttaa samalla tämä säästö, mitä mielestäni ei karkuun kannata mennä, koska 70 miljoonan säästöä ollaan joka tapauksessa tekemässä näillä uudistuksilla — mutta mieluummin uudistamalla kuin juustohöylällä leikkamalla.

Sitten poliisien määrästä edelleen. Poliisien koulutusmäärä on nyt ollut jo kahtena vuotena tällä 400:n tasolla eli käytännössä maksimissa, ja se kyllä riittää, kun tämä koulutusmäärä pidetään yllä. Mehän teimme aikaisempina vuosina ja lähivuosinakin sen virheen, että meillä oli koulutusmäärä jopa vain reilu sata, tai puolentoista sadan paikkeilla, eli meillä on sitä ikään kuin korjausvelkaa, mutta nyt tämä tappiin nostettu koulutusmäärä takaa sen, että me pystymme sitä kautta korvaamaan eläköityneet. Täällä useampi edustaja on näihin tuleviin vuosiin kiinnittänyt huomiota: on totta, että haasteet ovat kehyskauden loppupuolella ja silloin, kun nämä pääasiassa nuoret, jotka ovat nyt opiskelemassa, valmistuvat.

Mutta tästä siirrynkäin sujuvasti edustaja Kääriäisen tärkeään kysymykseen, että miltä näyttää taloudessa. Kyllähän se siltä näyttää, että talous kasvaa, siis me emme enää ole taantumassa. Vuosien taantuma on selätetty, mutta me olemme edelleen hyvin matalan kasvun, noin 1 prosentin bkt-kasvun, ajassa, ja se ei vielä riitä taklaamaan niitä ongelmia, joita meillä on. Pitkäaikaistyöttömyys tuli täällä esille, ja esimerkiksi työllisyysaste, jonka arvioidaan olevan ensi vuonna noin 68,8 prosenttia, on melkein 10 prosenttia jäljessä muita Pohjoismaita. Jos työllisyysaste Ruotsissa on noin 75 ja me olemme jäljessä 7–8 prosenttiyksikköä, niin se on huikea ero hyvinvointiyhteiskunnan kestävyudessa, ja tämän asian kimppuun meidän täytyy käydä. Nyt meillä on samaan aikaan avoimia työpaikkoja — niitä on täällä pääkaupunkiseudulla muun muassa — mutta meillä on täällä myöskin työttömiä. Nämä asiat eivät kohtaa, ja silloin meidän pitää miettiä, mikseivät kohtaa, ja jos sosiaaliturva esimerkiksi on houkuttelevampaa kuin matalapalkkaisen tai lyhytaikaisen

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

työn vastaanottaminen, niin en edelleenkään syytä sitä työtöntä, joka ei tartu, vaan järjestelmää. Näihin kohtaanto-ongelmiin, kannustinloukkuihin meidän täytyy päästä kiinni, ja se on hallituksen ohjelmassa kohti puolivälitarkastelua.

Mutta mistä potkua? Kyllä minusta meidän täytyy kannustaa investoimaan, auttaa nämä isot investointihankkeet biotaloudessa liikkeelle. Meidän täytyy auttaa Uudenkaupungin autotehdasta ja Turun telakkaa löytämään työntekijöitä ja mielellään työllistämään vaikka niitä nuoria miehiä, jotka ovat syrjäytymisriskissä, ehkäistä nuorisotyöttömyyttä. (Puhemies koputtaa) Slush alkaa taas ensi viikolla: aivan upea helmi suomalaisessa osaamisessa, nuoria nälkäisiä yrittäjiä, joista syntyy uusia menestystarinoita. Että kyllä meillä eväitä on, kun tehdään vain.

Puhemies Maria Lohela: On varmaan ministeri Rehnkin jo nälkäinen päästäkseen puhumaan. (Naurua) 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.25 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Niin nälkäinen, että puhuisin vaikka 5 minuuttia, mutta yritän kiteyttää 3 minuuttiin.

Puhemies Maria Lohela: Sovitaan 5 minuuttia.

Edustaja Adlercreutz kysyi Terrafamen toiminnan kehittymisestä. Tältä osin useat tekijät ovat viimeisen puolenkin vuoden aikana tai vuoden aikana kehittyneet parempaan suuntaan. Ensinnäkin, ympäristötilanne on saatu hallintaan, ja muun muassa vesitase on tällä hetkellä ratkaisevasti parempi kuin aikaisemmin, eli vesitase on alle puolet siitä, mitä se oli useiden vuosien ajan, pahimpina Talvivaaran aikoina. Bioliuotus ja operatiivinen toiminta ovat kondiksessa. Nikkelin ja sinkin hinnat ovat nousseet. Kaikki nämä tekijät yhdessä viittaavat siihen, että edellytykset Terrafamen toiminnalle ja myöskin yksityiselle rahoitukselle ovat nyt ratkaisevasti paremmat kuin esimerkiksi keväällä, kun asiasta viimeksi perusteellisesti täällä eduskunnassa keskustelimme. Siksi tämä myös kiinnostaa yksityisiä sijoittajia tällä hetkellä.

Neuvotteluissa ei kannata ehkä aloittaa reunaehdoista vaan paremminkin lähteä siitä, että haetaan eri osapuolille, molemmille osapuolille, hyödyllisiä ratkaisuja, ja sen takia nyt kannattaa keskittyä kaivostoiminnan ylösajoon ja rahoituksen saamiseen. Siihen tämä täydentävä budjettiesitys tähtää.

Edustaja Uotila ja edustaja Andersson peräänkuuluttivat selvennystä, ja osaltani kiitän selvennyksestänne ja mahdollisesta tuesta. Pahoittelen, jos ymmärsin väärin edustaja Anderssonin puheenvuoron. On aina parempi, jos myös vasemmistoliitto on valmis tukemaan tätä lisäpääomitusta Terrafamelle, joka on hyvin tärkeä Kainuun aluetalouden ja työllisyyden näkökulmasta ja myös ympäristönäkökulmasta. Olen ihan samaa mieltä edustaja Anderssonin kanssa siitä, että ympäristöturvallisuus on kaikkein tärkein asia, ja se nimenomaan on ratkaisevasti parantunut tässä viimeisen vuoden aikana.

Edustaja uraani... — Anteeksi, edustaja Uotila kysyi uraanista. (Naurua) Siellä säteilee niin voimakkaasti, joten tässä sanatkin menevät suorastaan sekaisin. — Eli edustaja Uotila kysyi siitä, miten tämä uranikaivoksen näkymä Terrafamen osalta etenee. Tämä ei ole ajankohtainen asia. Terrafame keskittyy ympäristöturvallisuuden varmistamiseen sekä nikkelin ja sinkin tuotannon ylösajoon. Kysymys uraanista on mukana yva-selvityksessä osana pitemmän aikavälin varautumista. Tältä osin kannattaa ottaa huomioon se, että tällä

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

hetkellä uraani päättyy osin asiakkaalle hyvin pienissä määrin, ei vaarallisissa määrin mutta pienissä määrin, ja osin kipsisakka-altaaseen. Uraanin talteenotto parantaisi lopputuotteen laatua ja vähentäisi alueelle jäävän uraanin määrää. Jokainen voi miettiä, kumpi näistä on parempi vaihtoehto. Hallitus toimii osaltaan ydinenergialain ja sen vaatimien lupamenettelyjen pohjalta.

Edustaja Andersson kysyi, miksi ei vielä ole yksityistä rahoitusta, kun hän peräänkuulutti yksityistä pääomaa. Neuvottelut ovat käynnissä, ja toivon, että eduskunta voi tukea hallituksen esittämää linjaa, jolla voidaan saada paras mahdollinen neuvottelutulos.

Kaiken kaikkiaan, kuten ministeri Orpo totesi, samoin kuin edustajat Kääriäinen, Kaanniemi ja monet muut, meillä on tällä hetkellä Suomen taloudessa käänne käynnissä. Investointeja on lähtenyt liikkeelle ja lähtee liikkeelle, esimerkiksi laivanrakennuksessa, biotaloudessa, bioenergiassa, autoteollisuudessa, ratikkatuotannossa. Nämä kertovat siitä, että teollinen tuotanto Suomessa kannattaa, kun sekä osaaminen että työn hinta ovat kohdallaan. Kilpailukykyopimus osaltaan vahvistaa tätä käännettä, ja myös jatkossa on äärimmäisen tärkeää, kuten ministeri Orpo totesi, että kaikki toimet tähtäävät siihen, että me kykenemme vahvistamaan investointeja, parantamaan kasvua ja luomaan uusia työpaikkoja. Tämä on hallituksen talouspolitiikan peruslinja, ja siltä pohjalta lähdetään eteenpäin.

Puhemies Maria Lohela: Ilmeisesti täällä on vielä palavaa tarvetta jatkaa hetki debattia. Käydään vielä yksi kierros.

15.30 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, että oppositio on täällä halunnut lisää tietoja Terrafamen tilanteesta, johtuu aika pitkälti viime viikon hallituksen puheenjohtaja Lauri Ratian haastattelusta, joka oli jossakin määrin hämmäntävä nimenomaan siltä osin kuin hän puhui näistä uraanin sivuvirroista ja niitten hyödyntämisestä. Oli hyvä, että ministeri täällä käytti varsin selventävän puheenvuoron. Mutta tuosta Ratian haastattelusta jäi sellainen kuva, että tätä sivuvirtaauraa myydään tällä hetkellä asiakkaille. Julkisuuteen ei ole annettu tietoja siitä, minkälaisia asiakkaita siellä on ja päätyykö näitä sivuvirtaauraniostoja kenties Suomen rajojen ulkopuolelle, ja niin kuin ministeri hyvin kuvasi, niin aina kun uraanista on kysymys, siihen liittyy kyllä paitsi energiapolitiittisia myöskin turvallisuuspoliittisia näkökulmia. Siinä mielessä toivoisin, että ministeri selventäisi näitä. Mitä mahtoi hallituksen puheenjohtaja Ratia näillä ulostuloillaan oikein tarkoittaa, ja minkälaisia ajatuksia tästä uraanin käytöstä on?

15.31 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin tässä nyt kysynyt vielä, kun ministerit ovat paikalla. Sinänsä sisäministeri ei ole paikalla, mutta olen iloinen, että poliisin määrärahoihin tuli lisää varoja.

Kun meillä oli keskustelua jossain vaiheessa näistä ääriliikkeistä ja vihapuheista, niin onko mitään tietoa, onko tulossa mitään ohjeistusta poliisille nettivalvontaan siitä, minkälaisiin puheisiin tullaan puuttumaan? Kansalaisilta ainakin itse saan vielä postia hyvinkin paljon siitä, että mitä tämä jatkossa tarkoittaa ja minkälaisten toimenpiteiden kohteeksi he ehkä joutuvat. Onko tästä ollut mitään keskustelua hallituksen puolesta?

Kiitän kovasti tästä hoitajamitoitusasiasta. Meillä eduskuntaryhmä on tätä asiaa pitänyt yllä ja on erittäin tyytyväinen tähän.

Oikeastaan tässä oli tämä kysymys poliisin osalta.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

15.32 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että kun täällä talousarviosta ja täydentävästäkin keskustellaan, niin keskeistähän on juuri puuttua siihen, että millä saadaan Suomessa työllisyys nousuun. On aivan totta, niin kuin valtiovarainministeri totesi, että jos meidän työllisyysaste laahaa jatkuvasti matalammalla tasolla kuin muissa Pohjoismaissa, se aiheuttaa myös yhä suurempia ongelmia meidän julkiselle taloudelle ja sen kantokyvyille. Silloin kysymys sitten kuuluukin, mitä hallitus on tekemässä sille, että meillä myös tulevaisuudessa työllisyysastetta pystyttäisiin nostamaan. Täällähän on aika paljon jo odoteltu opposition puolella, että hallitus myös toisi niitä talouden draivereita tänne saliin, joilla myös työllisyyttä pystyttäisiin vankasti nostamaan. Senpä takia kysynkin: Missä viipyvät esimerkiksi esitykset siitä, millä tavalla me helpottaisimme vaikka yksinyrittäjiä ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa? Toisaalta, voitaisiinko arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nostaa? Ja olisiko järkevämpää nyt miettiä sitä, että käynnistettäisiin neuvottelut työmarkkinajärjestöjen kautta, jotta me saisimme nämä Emupuskurit käyttöön (Puhemies koputtaa) ja sitä kautta tähän talouteen sitä buustia, jota tarvitsemme?

15.33 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin sen, että edustaja Niinistö ei halunnut jatkaa keskustelua vihreiden vaihtoehtobudjetista ja siitä, että he eivät tässä varjobudjetissaan kuitenkaan palauta koulutukseen tehtyjä säästöjä, toisin kuin puheissaan ovat väittäneet. (Krista Kiuru: Entäs te?) Mutta me haluamme tästä puhua, koska vihreät ovat tällä vaalikaudella ehkä kaikkein tärkeimmäksi viestikseen kaikkialle korostaneet sitä, että toisin kuin hallitus on joutunut tekemään, he eivät koulutuksesta olisi säästäneet senttiäkään ja eivät kuulemma edes mene hallitukseen ensi vaalikaudella, ellei kaikkia koulutukseen tehtyjä säästöjä peruta. Ja sitten kun he pääsevät tekemään oman varjobudjettinsa — joka tehdään juuri niin, että valtiontalouden mitkään säännöt eivät estä, muut puolueet eivät estä, vaan tehdään ihan oma vaihtoehto — niin sieltä vain puuttuvat ne koulutussäästöjen perumiset, mitkä he ovat luvanneet. Kaikkia ei peruttu.

15.34 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on valitettavasti osoittanut sen, että valtiovarainministeripuolueen edustajat eivät ymmärrä valtion- ja kuntatalouden eroja ja sekoittavat valtion ja kuntien rahat. (Timo Heino: Ei pidä paikkaansa!) Toivottavasti valtiovarainministeri ja elinkeinoministeri ymmärtävät, mitä tarkoittaa kassavirta. Jos ymmärrätte, niin tiedätte myös sen, että positiivinen kassavirta ei kerro vielä mitään yhtiön varallisuudesta ja veloista. Jotta tämä keskustelu ei jää ympäröitynä tämän Terrafamen osalta, niin kolme kysymystä, kolme selkeää kysymystä: pitääkö kassavirtaennuste sisällään ympäristölupien mukaiset investoinnit ja velvoitteet? — Kysymys yksi. Kysymys kaksi: minkälaisiin tuotantomääriin ja nikkelin maailmanmarkkinahintaan kassavirtaennuste perustuu? Kysymys kolme: miten kaivoksella pystytään jopa nelinkertaistamaan bioliuotusprosessin tehokkuus, jotta nikkeliä ja sinkkiä saadaan tämän ylösajovaiheen jälkeen kaivettua siitä kivistä tarpeeksi esiin?

15.35 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin todeta, että kyllä kunnissa päätetään, annetaanko lapselle aamu- tai iltapäiväpala, jollei hän ole kokopäivätoiminnaissa, ettei se ole meidän vikamme.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Mutta niin kuin täällä on todettu, vielä tämä meidän taloustilanne ei ole mikään hyvä, vaikka semmoista orastavaa pilkettä onkin näkyvissä. Hallituksen toimet yrittäjyyden parantamisessa ovat kyllä varmaan tuottaneet tuloksia, koska nyt vuoden takaiseen verrattuna 20 000 on työllistetty, niin että kyllä ovat siinäkin mielessä oikeansuuntaiset nämä hallituksen toimenpiteet, vaikka on samaan aikaan todettava, että vielä on liian paljon pitkäaikaistyöttömiä ja nuorisotyöttömiä maassamme.

Mutta mitä ei voi rahalla mitata: ainakin minulle on tultu sanomaan, että tämä tavallisen ihmisen turvattomuus on lisääntynyt, ja se ei johdu vain hallituksen toimista vaan tämän maailman kuohunnasta ja tilanteesta. Toivottavasti tähän nämä maailman eri valtiot pystyisivät joskus vastaamaan.

Mutta kaiken kaikkiaan näistä myönteisistä (Puhemies: Aika!) asioista puhun omassa varsinaisessa puheenvuorossani.

15.37 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on molempien ministereiden suulla todettu ja kansanedustajatkkin todenneet, työllisyys näyttää nyt pikkaisen valoisammalta, mikä on positiivinen asia. Mutta nyt kun meillä on hyvät ministerit paikalla, niin kysyisin teiltä suuresta huolestani, joka koskee pitkäaikaistyöttömiä ja palkkatukea. Me tiedämme, että hallitus kohdentaa palkkatukea tällä hetkellä pääsääntöisesti yrityksiin, ja se on aiheuttanut nyt sen tilanteen meidän palkkatukityöllistettävillemme, kun järjestöt ja säätiöt käytännössä ajavat toimintansa alas — siellä on yt-neuvotteluja, jopa konkurssreja tällä hetkellä menossa — että kun kaksi vuotta sitten meidän järjestöt palkkasivat 10 000 henkilötyövuotta palkkatukilaisia, niin nyt jatkossa näyttää siltä, että määrä tulisi olemaan ainoastaan 3 000 henkilötyövuotta. Nyt kysyisin teiltä: jotta tämä työllisyys myös näitten pitkäaikaistyöttömien ihmisten osalta voisi olla valoisampi, niin voisitteko te kohdistaa palkkatukea myös järjestöihin ja säätiöihin?

15.38 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä Terrafamesta ja uraanista: Kysymys kuuluu, että kun ulkopuolista rahoitusta on pyritty saamaan ja pyritään tästä eteenkinpäin saamaan, niin onko niissä kaavailuissa, niissä keskusteluissa mukana myöskin uraanin ja muiden maametallien talteenotto pitemmällä aikavälillä, kun ministeri Rehn totesi, että asia ei ole nyt ajankohtainen. Se on ehkä ajankohtainen niissä keskusteluissa, kun rahoittajien kanssa käydään sitä pitemmän ajan tulevaisuutta läpi. En ota kantaa, voi olla aivan niin kuin ministeri Rehn totesi, että kun sitä uraania kuitenkin sieltä kalliosta nousee ja nyt se jää sitten sinne sivukiveen ja muuhun suurelta osin, niin voi olla aivan perusteltua, että se hyödynnetään jatkossa, kun on valmis laitos, melkein käyttöönottoa vailla. Mutta minusta on rehellistä, että tämä asia puidaan läpi ja se on osana tätä päätöksentekoa ja myöskin meillä osana poliittista päätöksentekoa tässä talossa. (Touko Aalto: Edustaja Kari Uraani kysyi hyvän kysymyksen!)

15.39 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että te vihreät ette halua puhua teidän koulutusleikkauksistanne, mutta juuri siksi me haluamme niistä puhua, kun te olette levittäneet täysin vääränlaista tietoa, että te ette koulutuksesta leikkaisi, ja onneksi nyt teidän puheenjohtaja Niinistö täällä pystyi myöntämään sen, että te ette palauta teidän vaihtoehtobudjetissanne korkeakouluindeksiä. Myös teidän vaihtoehtobudjettinne pakottaa kunnat säästämään varhaiskasvatuksesta, peruskoulusta tai joistain muista peruspalveluista, ja on hyvä, että tämä viesti tulee nyt selväksi, että vihreät

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

toimivat sosiaalisessa mediassa toisella tavalla kuin täällä eduskunnassa, missä asioita päätetään.

Arvoisa puhemies! Sekin on hyvä, että on tullut esille, että sosialidemokraatit haluaisivat keventää suomalaisista vain 95 prosentin verotusta. Hallitus haluaa keventää 100 prosentin eli jokaisen suomalaisen verotusta. Se on hieno arvovalinta, että pidetään huolta siitä, että jokaisen ostovoima pysyy hyvänä.

Työllisyydessä on tapahtunut pieni parannus, mutta pitkäaikaistyöttömyys riivaa tätä maata, ja olen varma, että keväällä tarvitaan lisää toimenpiteitä työllisyyden ja kasvun vahvistamiseksi. Kysyisin ministeri (Puhemies koputtaa) Orpolta, minkälaisia esityksiä mahdollisesti on tulossa.

15.40 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, että saan vastata tähän edustaja Heinosen väitteeseen. Minusta on todella hyvä, että täällä avoimesti viette sitä linjaa eteenpäin, että työskentelette vain harvojen hyväksi. Te ajatte siis verojen korotuksia vain tuolle 5 prosentille. Minusta se on häpeällistä ja se on törkeää. Me nimitämme tätä kaverikapitalismiksi ihan tarkoituksellisesti sen takia, että te teette sellaisia esityksiä Suomen kaikkein suurituloisimmille, että he rikastuvat edelleen, kun toiset vähistä joutuvat säästämään. Teidän leikkauksenne peruspalveluihin, perusturvaan, koulutukseen ja myöskin kaikkein pienituloisimpien toimeentuloon ovat niitä tekijöitä, joiden vuoksi me joudumme katsomaan, laitammeko tämän hallituksen toimintalinjan päälle joitakin hyväksi luettavia verohelpotuksia juuri niille, jotka niitä tarvitsisivat. Meidän verolinjamme johtaa siihen, että 95 prosenttia suomalaisista hyötyy. Miksi siis hallitus tekisi vain 5:tä prosenttia hyödyttäviä erityyppisiä, epäoikeudenmukaisia kaverin suosimisen temppuja? Miksi te ette peru yrittäjävähennystä tai metsäläjävähennystä?

15.42 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt, edustaja Krista Kiuru, te kyllä sekoitatte täysin nämä asiat. Eli kyse on työn verotuksen keventämisestä ja tuloverotuksen keventämisestä. Hallitus haluaa niin, että jokaisen veroa maksavan verotusta kevennetään ensi vuonna. Me haluamme tehdä sen myös eläkeläisille, ja tämä hallitus haluaa tehdä sen myös kaikista pienituloisimmille. Teidän esityksessänne tämä veronkevennys on 95 prosentille, meillä 100 prosentille. Eli te ette halua, että kaikki suomalaiset hyötyisivät ja saisivat lisää ostovoimaa ja sitä kautta pidettäisiin sisämarkkinoita ja kauppaa vilkkaana, vaan te haluatte, että vain osa teidän äänestäjistänne — ei teillä onneksi niin paljon äänestäjiä ole, mutta 95 prosenttia suomalaista — sen saisi.

15.43 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt haluaisin tässä muistuttaa, että vaikka mitenkä halua olisi siihen, että sataprosenttisesti tulisi veronkevennykset, niin meillä on lukuisa määrä ihmisiä, jotka eivät yllä siihen saakka, että heiltä menisi edes valtion vero. Meillä on nuoria ihmisiä, jotka tienaa vuodessa noin 12 000 euroa. He eivät yllä sinne 16 000:een. Näiltä ihmisiltä te haluatte viedä, näiltä ihmisiltä te haluatte leikata. Te halusitte tuoda apteekkariveron, missä te annatte apteekkeareille 4 700 veronkevennyksinä. Kaikkein pienimmät eivät hyödy siitä yhtään mitään. Meillä on ihmisiä, jotka tienaa kaksi kertaa sen määrän, mitä apteekkari saa nyt veronkevennyksinä, niinä veronkevennyksinä, joita te annatte 5 prosentille. Tämä on käsittämättömyys, että te sanotte, että annatte kaikille, kun kuitenkin niin iso osa ihmisistä ei pääse veronkevennyksen piiriin.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

15.44 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viikonloppuna tapasin noin 150 parturi- ja kampaamoalan yrittäjää, jotka nimenomaan toimivat henkilöitysten kautta ja nimenomaan saavat tämän 5 prosentin yrittäjävähennyksen, ja he olivat äärimmäisen tyytyväisiä tähän. Haluaisin kyllä nyt kuulla oppositiolta sitten tähän vastauksen, onko todellakin näin, että te ette halua nimenomaan tämäntyyppisille yrittäjille jatkossa tätä 5 prosentin yrittäjyysvähennystä.

15.44 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiovarainministeri Orpoa siitä, että hän vastasi kysymykseeni. Toki haluan myös oikaista, eli kyse ei ole siitä, että Tampere olisi pyytänyt valtiolta 30 prosentin osuutta toteutuneisiin kustannuksiin vaan tähän kustannusarvioon, joka on noussut 283 miljoonaan siitä alkupeiräisestä 250:stä. Ymmärrän, että tämä on hankala kysymys teille vastata, mutta haluan tulkita positiivisesti tämän teidän vastauksenne niin, että te olette valmiita arvioimaan tulevissa budjeteissa myös tätä kasvaneen kustannusarvion osuutta, että siihen saisimme sen 30 prosentin osuuden valtiolta. Tämä on tärkeä hanke, ja tämänkaltaisia hankkeita tarvitaan Suomeen enemmänkin myös sen takia, että nämä julkiset hankkeet kannustavat myös yksityisiä hankkeita ja investointeja lähtemään liikkeelle, aivan kuten Tampereellakin olemme tästä saaneet jo osviittaa.

15.45 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän talousarvioesityksen täydentämiseen liittyy semmoinen merkittävä tyytymättömyyttä lisäävä tekijä, että vaikka 12 päivää sitten esiteltiin lisärahaa maahanmuuton kustannuksiin, niin nyt esitetään aina vain enemmän rahaa niihin maahanmuuton kustannuksiin. Ihmettelenkin, missä viipyy nyt se seikkaperäinen ja selkeä dokumentti siitä, kuinka paljon tämä haittamaahanmuutto ja turvapaikkaturismi meille nyt kaiken kaikkiaan maksaa. Jos sellaisen selvityksen saisimme, se voisi auttaa myös sosialidemokraatteja varjobudjettinsa laadinnassa, että löytyisi tarpeeksi iso säästöpossu rikottavaksi. Esimerkiksi Suomen Pankin ja Sitran taaseen tyhjentäminen ei riitä edes tämän vuoden maahanmuuton kustannuksiin, jostain pitäisi löytää paljon paljon enemmän rahaa. Kuitenkin sosialidemokraattien riveistä on tullut vaatimus pakolaiskiintiön kymmenkertaistamiseen, (Teuvo Hakkarainen: Oho!) joka on aika mielenkiintoinen linjaus tässä taloustilanteessa. Tästä kuluerästä tehtäisiin valtava, jatkuva ja loputon. Saisiko tähän vastauksia?

15.46 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja viittasi siihen, että kertaluontoisilla tuloilla rahoitettaisiin kertaluontoisia menoja tai eikö näin tehtäisi, mutta me pidämme kiinni tästä periaatteesta ja olemme latineet oman budjettimme niin, että kertaluontoisia tuloja käytetään kertaluontoisiin menoihin. Mutta tässähän on hyvä esimerkki, niin kuin ministeri täällä jo kävi todistamassa tästä hoitajamitoituksesta. Nythän on tarkoitus kertaluontoisilla tuloilla käytännössä rahoittaa. Otatte siis kertaluontoisesta valtion omaisuuden myynnistä, josta piti kärkihankkeita maksattaa eli niitä menoja, sieltä lainataan tämän hoitajamitoituksen 6,3 miljoonaa. Ainakin sellaisen lehdistötiedotteen me olemme lukeneet. Siltä osin minä pidän tärkeänä, että kertaluontoisilla tuloilla rahoitetaan kertaluontoisia menoja.

Mitä tulee tähän Sitraan, on hyvä muistaa, että hallitushan nimenomaan haluaa myydä tätä kovaa possua eli esimerkiksi Nestettä tai joitain muita vaihtoehtoja, ja minusta siinä suhteessa tuntuu tosi pahalta, miksi näin tehdään.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Lopulta totean myös edustaja Heinospel, että nyt ovat keskustelussa siis sellaiset tuloverotuksen (Puhemies koputtaa) tasavähennykset, jotka eivät ole oikeudenmukaisia, (Puhemies: Nyt on aika täynnä!) ja tämä on väärä periaate.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Semi, Tanus, Hoskonen, ja ministerit saavat siihen loppuun puheenvuorot, mikäli haluavat, ja sitten siirrytään puhujalistaan.

15.47 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kehuttu tätä kiky-sopimusta ja meidän teollisuuden menestymistä. Ainakin metsäteollisuuden osalta ne suuret investoinnit ja niistä päättäminen aloitettiin jo huomattavasti ennen tämän hallituskauden alkua. Samoiten näissä risteilylaivatilauksissakin on ollut lähtökohtana se, että siinä on takana ollut suomalainen tekniikka, suomalainen osaaminen ja se tutkimustieto, mitä meillä on ollut kaikesta meidän teollisuuden kehittämisestä. Se on se asia, mihinkä pitäisi nykyäänkin vielä satsata, nimenomaan siihen tutkimukseen ja koulutukseen, ja siitähän hallitus nytten on ollut koko ajan leikkaamassa.

15.48 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hoitajamitoituksen ennallaan pitäminen oli erittäin odotettu uutinen, olemme iloisia siitä. Mutta myös poliiseja tarvitaan enemmän niin turvallisuustilanteen kuin poliisien oman jaksamisen vuoksi. Sen lisäksi koulutukseen tarvitaan lisäeuroja. Leikkauksia olisi peruttava meidän omien nuorten hyvän tulevaisuuden vuoksi. Mutta sen lisäksi homekoulujen ja muiden homerakennusten korjaukseen tarvittaisiin kipeästi euroja, lastensuojeluun tarvitaan kipeästi lisää resursseja, pieneläkeläiset tarvitsevat tukea monin paikoin aivan perustoimeentuloon. Kysyisinkin hyviltä ministereiltä: Terrafamelle on löytynyt ja löytyy euroja. Millä perusteella näille muille erittäin kipeille kohteille ei vastaavasti löydy riittävästi euroja?

15.49 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen linja siitä, että saadaan pyörät pyörimään ja talous tuottamaan lisäarvoa tälle rakkaalle isänmaalle, on erittäin hyvä linja. On nähty maailman sivu, että jos me kiristämme veroja jatkuvasti ja kuvittelemme saavamme sieltä valtiolle ja kunnille, julkiselle taloudelle lisää hyvää, niin se tie on osoittautunut umpikujaksi. Tämän takia hallituksen linja on aivan oikea: työllisyyttä parannetaan kaikin käytettävissä olevin keinoin ja ennen kaikkea luodaan uutta työtä, joka antaa niitä verotuloja. Ja tällä tiellähän me olemme nähneet jo ensimmäiset merkit: Noin 30 000 uutta työpaikkaa on syntynyt, ja olemme kuulleet tiedotusvälineistä viime päivinä, että monia, monia, monia investointeja on lähtemässä liikkeelle, niitä on jo lähtenyt, ja kymmeniä isoja investointeja on suunnittelupöydällä. Viimeisimpänä tuli tieto siitä, että laivatelakoille on tullut uusia tilauksia ja samoin Uudenkaupungin autotehtaalalle yli tuhat uutta työpaikkaa. Eli tie on valittu oikein, nyt vain pitää olla malttia. Turha hötkyily tässä asiassa ei auta.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehn, 3 minuuttia.

15.50 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Edustaja Essayah ja edustaja Uotila halusivat lisää tietoa tästä kysymyksestä Terrafamen uraanin hyödyntämisestä tai talteenotosta, ja asia on niin, että Terrafame ei ota tällä hetkellä talteen uraania, joten sitä päätyy pieniä pitoisuuksia myyntituotteisiin. Nämä pitoisuudet on huomioitu asiakirjoissa,

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

jotka edustaja Essayah hyvin tuntee, ja käyttöturvatiiedoissa, eli Terrafamen tuotteet ovat luvitetun mukaisia. Asiakkaan päässä uraani päättyy osaksi asiakkaan omaa tuotetta, tai sitten se poistuu kuona-aineena jätteeseen. Esimerkiksi Norilsk Nickel Harjavallan prosessissa pieni uraanipitoisuus on haitannut prosessia, joten se on otettu talteen heidän omalla talteenottolaitoksellaan. Harjavallalla on lupa uraanin talteenottoon. Tietojemme mukaan talteen otettu uraani on varastoituna Harjavallassa. Terrafamen yhtiön suunnitelmista on mahdollista saada tarkempaa tietoa yhtiöltä. Käsitykseni mukaan Terrafame Oy on pitänyt kiitettävästi eduskunnan, varsinkin talousvaliokunnan mutta myöskin muut valiokunnat kuten valtiovarat ja jaoston, ajan tasalla ja hyvin informoituna yhtiön asioista. Hallitus puolestaan toimii ydinenenergialain mukaan ja toimii sen mukaan, jos mahdollisia hakemuksia tulee, millä en halua lähteä tässä yhteydessä spekuloidaan.

Edustaja Aalto esitti tärkeitä kysymyksiä muun muassa nikkelin hinnasta ja muista yhtiön toimintaan liittyvistä seikoista. Niihin saadaan kokonaisvastaus, kunhan näemme, minkälaisilla ehdoilla mahdollinen yksityinen sijoittaja on lähdössä mukaan Terrafameen. Tarkoitin sitä, että mahdollinen sijoittajakandidaatti tekee aina hyvin tarkan ja tinkimättömän arvion yhtiön, tässä tapauksessa Terrafamen, taloudellisesta tilanteesta, ympäristövaikutuksista, tuotteiden hintakehityksestä ja sen nojalla tekee sitten mahdollisen tarjouksensa. Ymmärrätte varmasti hyvin, että tällaisessa asetelmassa ei kannata julkisesti hallituksen puolelta esittää täällä punaisia linjoja, koska neuvottelutaktisista syistä on parempi, että mahdolliset ostajakandidaatit, jotka seuraavat tätä keskustelua webstreamina tai lukevat eduskunnan pöytäkirjat, eivät tiedä ihan tarkasti kaikkea hallituksen neuvottelutaktiikkaa. Näin me pyrimme säästämään valtion ja veronmaksajien varoja, saamalla parhaan mahdollisen neuvottelutuloksen, joka osaltaan (Puhemies koputtaa) keventää painetta lisäpääomituksiin.

Puhemies Maria Lohela: Haluatteko vastata, ministeri Orpo? — Ette. — Siispä jatketaan puhujalistalla.

15.54 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Esityksen perusteluissa todetaan, että Suomen taloudellinen tilanne on heikko ja vielä suurempien haasteiden edessä kuin aikaisemmin on arvioitu. Tulevalle vuodelle ennustetaan hieman talouden kasvua, jonka taustalla on investointien positiivinen kehitys ja yksityinen kulutus. Kasvu on kuitenkin pelkästään vielä kotimaisen kysynnän varassa, ja nettovienti on jäämässä heikoksi. Suomen talous jää edelleen jälkeen muun euroalueen kehityksestä, eikä bruttokansantuotteen määrän ennusteta saavuttavan finanssikriisiä edeltänyttä tasoa. Suomen Pankin ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaa runsaan prosentin tänä vuonna, ensi vuonna edelleen saman verran ja 1,0 prosenttia vuonna 18. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2017 arvioidaan 5,5 miljardia ja valtionvelan määrän arvioidaan olevan ensi vuoden lopussa noin 111 miljardia euroa, mikä on 51 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Työllisten määrä lisääntyy 0,3 prosenttia, ja työttömyysasteen arvioidaan laskevan 8,8 prosenttiin, joka näyttää kyllä ihan hyvältä. Talouden kohenemisen edellytys on työllisyyden kasvu ja yritysten kehittyminen. Työn tekemistä ja yrittämistä kannustetaan monin tavoin, ja vain niiden kasvulla voidaan turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus.

Nyt esitetään tulevan vuoden budjettia täydennettäväksi määrärahoilla, jotka jakautuvat muun muassa sotilaalliseen kriisinhallintaan, johon ehdotetaan vajaan 17 miljoonan euron

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

lisäystä. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi vähentää osallistumistaan sotilaallisiin rauhanturvaoperaatioihin siten, että keskitytään Suomen kannalta merkityksellisimpiin ja vaikuttavimpiin operaatioihin. Sellainen on esimerkiksi UNIFIL-operaatio, johon Suomi vahvistaa osallistumistaan noin 160 sotilaalla ensi vuoden huhtikuun alusta elokuun loppuun 2018 saakka.

Sotilastapaturmalain muutosten aiheuttamiin korvausmenojen lisäyksiin ehdotetaan myös määrärahan lisäystä. Hallitus on antanut eduskunnalle täydentävään talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain muuttamisesta. Lisäksi muutoksen aiheuttamiin tietojärjestelmäkustannuksiin ehdotetaan noin 0,35 miljoonan euron kertaluonteista lisäystä Valtiokonttorille.

Poliisille ehdotetaan lisäyksiä, jotka kohdentuvat muun muassa keskusrikospoliisille ja paikallispoliisille väkivaltaisten ääriliikkeiden laittoman toiminnan torjumiseksi sekä torjuntaan tarvittaviin varustehankintoihin.

Arvoisa puhemies! Päätös siitä, että hoitajamitoitusta ei lasketa, ansaitsee kiitokset hallitukselle. Muutokset kohdistuvat mitoituserusteisiin kaikilla tasoilla poistaen mitoitusta vaatimuksiin sisältyviä jäykkyyksiä. Muun muassa tukipalvelushenkilöstön erillinen mitoitusta vaatimus poistetaan. Hoitoon osallistuva henkilöstö, kuten virkistystoiminnan ja sosiaalista toimintakykyä ylläpitävä henkilöstö, sisällytetään henkilöstömitoitukseen. Tehostetun palveluasumisen yksiköiltä edellytettäviä henkilöstömitoitusta vaatimuksia yhdenmukaistetaan ja joustavoitetaan asiakasrakenteen mukaisiksi ja muutokset paremmin huomioiviksi, kuitenkin siten, ettei 0,5:n mitoitusta alitu. Lisäksi hyödynnetään teknologian antamia mahdollisuuksia mitoituksen laskennassa.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, sanoisin jopa laulun sanoin, että jos olis valtaa niin kuin olis mieli, niin käyttäisin punakynää kyllä tämän 71 miljoonan euron verran, joka kohdistuu tuohon ratikkaan. Minusta tämä Tampereen ratikkahomma on vähän semmoista suuruudenhulluutta, ja nyt myös jo monet yrittäjien edustajat miettivät, kuinka käy Hämeenkadulla ja että yritystoiminta jopa lopahtaa kokonaan. Että välttämättä se ei aina tuo niitä hyviä asioita, ja paljon negatiivistakin on odotettavissa.

15.59 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Näihin täydennysesityksen maahanmuuttokuluihin jatkokommenttina: Kun siellä oikein erikseen mainitaan kotikuntani Lappeenrannan Joutsenon vastaanottokeskus, joka on yksi Suomen suurimmista vastaanottokeskuksista, niin haluan tuoda esille sen, että siinä on oikein perusteellisen surullinen esimerkki valtion varojen surkeasta käytöstä. Siinä oli ennen vankila, jossa oli toistasataa työpaikkaa. Vankila lakkautettiin muka sen perusteella, että sen remontoiminen on liian kallista. Sitten vankila ja sen pellot myytiin yksityiselle toimijalle, joka remontoi tilat vastaanottokeskukselle, jonka vuokralla maksettiin yksityisen maksama ostohinta ja remontit ensimmäisen kahden vuoden aikana. Sama linja jatkui myös vastaanottokeskuksen täydennyksessä kylän keskustassa.

Niin se taitaa olla, että turvapaikkabiznes on sellainen bisnes, joka kannattaa, kuten tiedämme alalla toimivien poliitikkojenkin sidonnaisuuksista. Senkö takia niitä maahanmuuton vetovoimatekijöitä ei haluta vähentää, että turvapaikkabisnестä voitaisiin tehdä? Toivottavasti näin ei kuitenkaan ole. Tässä esityksessä valtio velkaantuu 62 miljoonaa lisää. Hyvin suuri osa tästäkin velasta johtuu maahanmuuttokustannuksista.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

16.00 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevasta ensi vuoden talousarvion täydennyksestä on syytä nostaa esille kolme havaintoa.

Tärkein niistä koskee Suomen talouden yleistä tilaa. Aivan kuten salissa on todettu, Suomen talouden tila on vielä heikko ja vielä suurempien haasteiden edessä kuin aikaisemmin on arvioitu. Siitä kielivät monet tämän esityksen johdannossa esille nostetut seikat: velkaantumisen jatkuminen kestävämmällä tasolla, korkeana pysyvä työttömyys sekä vaikea viennin kasvu.

Toinen lähes yhtä tärkeä havainto on kuitenkin se, että opposition jatkuvasta haukkumisesta huolimatta Suomen taloudessa on ensimmäistä kertaa liki kymmeneen vuoteen aitoa kasvun virettä havaittavissa ja se tulee kiihtymään ensi vuonna. Sen taustalla vaikuttavat erityisesti rakennusinvestointien liikkeelle lähteminen sekä yksityisen ihmisen kulutus. Erityisesti meillä Keski-Suomessa työttömyys on pienentynyt kuukausi toisensa jälkeen kuluneen vuoden aikana, viimeisen vuoden aikana jo siis yli 5 prosenttia yhteensä. Ne ovat puolestaan tulosta nykyisen ja edellisenkin hallituksen harjoittamasta kasvuhakuisesta talouspolitiikasta. Viime hallituskauden yhteisöveron alennus, tämän hallituskauden alussa kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen, kiky-sopimus, toimet työllistymisen kynnyksen madaltamiseksi, työn verotuksen reipas alentaminen sekä esimerkiksi päätös siitä, että työttömyysturvaa voi muuttaa starttirahaksi ja palkkatueksi tulevaisuudessa, ovat olleet luomassa edellytyksiä uudelle kasvulle.

Keski-Suomen kasvun käynnistymisessä puolestaan avainasemassa oli jo aikaisemmin mainittu edellisen hallituksen yhteisöveron alennus. Ilman sitä Äänekosken jätti-investointia ei olisi saatu liikkeelle. Tätä taustaa vasten tuntuvat varsin erikoisilta esimerkiksi viime viikonloppuna kuullut puheenvuorot, joissa yritysten voitot ja asiakkaiden tyytyväisyys koetaan Suomen talouden suurimmiksi uhkiksi. Itse kyllä katson haasteen olevan pikemminkin se, miten yhä useampi maailman ihminen saadaan asiakkaaksi suomalaisille yrityksille. Tähän kysymykseen vastaamisessa meillä kaikilla riittää tekemistä.

Tästä päästään sitten siihen kolmanteen havaintoon eli havaitun opin soveltamiseen jäljellä olevalle hallituskaudelle. Kevään puoliväliriihessä johtopäätöksen pitää olla seuraava: Suunta on oikea, mutta rohkeampia askelia tarvitaan, erityisesti hallituksen tärkeimmän tavoitteen eli työllisyyden parantamiseksi. Veropolitiikassa panostuksia työn tekemistä ja työllisyyttä tukevaan suuntaan pitää jatkaa. Yrittäjyyttä ja omistajuutta pitää vahvistaa uusilla keinoilla. Tässä erityisesti ensi kevään yritysveropaketalta on voitava odottaa eteenpäinvieviä uudistuksia. Uuteen kasvuun pitää löytää uusia kannustimia, työtä kasvua estävien normien purkamiseksi pitää jatkaa, ja työmarkkinoiden uudistamista pitää jatkaa. Lisäksi välttämättömät rakenteelliset uudistukset, erityisesti sote, pitää vihdoin saada maaliin.

Työtä siis, arvoisa puhemies, tällä hallituksella riittää, mutta uskon, että oikealla otteella tämä on tehtävissä. Vahvistetaan hyvän kehää ja muutetaan Suomen suunta, nyt kun se näyttää vihdoin mahdolliselta.

16.04 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Aikaisemmin jo kerroin, että kävin siellä Teräfamassa vierailulla, ja käyn läpi, miten siellä oli toimittu.

Sinne oli rakennettu tällainen keskitetty jätevedenpuhdistuslaitos, mikä otetaan ilmeisesti nyt ihan lähiaikoina käyttöön, ja sinne ohjataan ne kaivoksesta tulevat jätevedet.

Sitten olivat ympäristölupien arvot. Ne olivat alittuneet huomattavasti, kaikki arvot olivat yli puolet näitten arvorajojen alapuolella, mikä minusta oli erittäin hyvä suoritus. Sul-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

faatin osalta ympäristöluvan normit olivat huomattavasti tiukemmat kuin esimerkiksi Äänekosken tulevan biolaitoksen tehtaan sulfaattipäästölupa-arvot. Kainuun ely tutkii erittäin tarkkaan ympäristölupien arvojen noudattamista ja pitää tiukkaa kuria siellä, vaikka sitä vähän on epäilty.

Alueen asukkaita kuunnellaan säännöllisesti. Ainoat, mistä on tullut mainintaa sen jälkeen, kun Terrafamen uusi toiminta on lähtenyt liikkeelle, ovat pöly- ja meluhaitat ja räjäytyksen aikaisesta tärinästä tullut haitta.

Talouden osalta budjettia on saatu tiukemmalle ja säästöjä saatu tuommoinen 12,7 miljoonaa.

Nämä Talvivaaran aikaiset kasat ovat suuri ongelma siellä minun mielestäni, koska ne on väärin rakennettu ja ne aiheuttavat semmoista ylimääräistä tuskaa sitten jätevesien puhdistamiselle, että se jätevesi saadaan sieltä talteen, mikä salaojiin tulee. Näihin uusiin kasoihin on saatu oikea raekoko, jotta vesi menee läpi ja se pystytään myös haihduttamaan tehokkaammin ja saadaan metallit nopeammin ja paremmin talteen. Se käymisreaktio, mikä niissä kasoissa on, haihduttaa myös vettä runsaasti, mikä sitten osaltaan on helpottamassa vesitilannetta. Malmivaranto on kolmeksi vuodeksi eteenpäin.

Näillä ajatuksilla, kun itse mietin sitä tilannetta ja meillä on vasemmistoliiton ryhmässä puhuttu tästä asiasta, me olemme nähneet sen, että ne tärkeät asiat, mitkä pitää saada kuntoon, ovat ennen kaikkea se ympäristöluvan pitävyys ja se, että se homma toimii. Minun mielestäni se porukka on tehnyt semmoista kymppin arvoista työtä siellä, että ovat saaneet näitä jätetasioita kuntoon entistä paremmin. Ongelmia siellä edelleenkin on. Ne vanhat Talvivaaran aikaiset jätevedet, mitä on sinne lähivesistöihin mennyt, pitäisi saada vielä puhdistettua. Se on työn alla, pitäisi hoitaa kuntoon.

Mitä tulee tähän ulkopuoliseen rahoitukseen, minun arvomaailmassani, jos meillä on toimiva kaivostehdas ja se, mikä maassa on, minusta se on suomalaisten omaisuutta, niin että en minä sitä ulkopuolisille rahoittajille antaisi. Minusta silloin, jos se kaivos toimii hyvin, miksei sitä oteta suomalaiseen käyttöön ja hoideta suomalaisille tuotantona sitä rahaa poikkeen. Se, mitä minä kaipaan sinne, on, että joku vielä, ehkä Lappeenrannan yliopisto saattaisi olla semmoinen, millä se tekniikka on hallussa, pystyisi tekemään sen tutkimuksen, että nämä järjestelmät todella toimivat hyvin, ja tällaisen tutkimuksen voisi hallitus minun mielestäni pyytää sinne, niin sitten varmentaisi nämä asiat. Sitten toinen asia on tietenkin tämä taloudellinen puoli, että se lähtee eteenpäin. Meille vasemmistoliitossa on hirvittävästi tärkeää, että siellä ne 1 500 työpaikkaa pystyvät olemaan, kunhan vain nämä asiat ovat kunnossa ja me emme likaa luontoa liian paljon.

Se, mikä siellä sitten on toinen, on se Nuasjärven pinta, kun se laskee varmaan talviaikana metrin verran, ainakin minulle kerrottiin, että miten se vaikuttaa näihin saasteongelmiin ja muihin, niin että sekin pitää selvittää siellä.

Näillä eväillä minä luulisin, että siitä tulisi ihan hyvä hanke, jos se kaikki toteutuu sillä tavalla, että se on kannattavaa.

Sitten tähän hallituksen lisätalousarvioon. Minä olin tyytyväinen myös siihen poliisien määrän ylläpitämiseen, ei se kasvata sillä tavalla, mutta ylläpitämiseen siinä tasossa, että meidän sisäisestä turvallisuudesta pystytään huolehtimaan ja pitämään se sillä tasolla, että ei putoa alle 7 000:n meidän poliisimäärä. — Kiitos.

16.10 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja siitä, että hallituksen toimenpiteet ovat lähteneet viemään taloutta eteenpäin ja meidän työlli-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

syys on kasvanut, mikä on hieno asia. Tässä viime vuosina, kun itse tuolta eduskunnan ulkopuolelta tavallisena kansalaisena ja kuntapoliitikkona katselin sitä touhua, olin monta kertaa aika toivoton, että mihinkähän suuntaan tämä lähtee. Kiitos hallituksen toimenpiteille ja kiitos yritysten toimenpiteille, että he ovat palkanneet ihmisiä, ja kiitos myös niille työntekijöille, jotka ovat osallistuneet näihin talkoisiin siten, että ovat suostuneet kiky-sopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin. Monet ammattiyhdistyksethän kysyivät työntekijöiltään, mihin he suostuvat. Tämä on kuitenkin kansakunnan yhteinen ponnistus. Siksi on hyvä, että se alkaa tuottaa tulosta, koska olisi sekin kurjaa, että tekisimme panostuksia eivätkä ne sitten toimisi lainkaan vaan päinvastoin.

Täällä on paljon hyviä asioita. Yksi asia on tämä hoitajamitoitus, mistä tuossa aikaisemminkin jo mainitsin. Haluan vielä kiittää meidän eduskuntaryhmää, joka on toiminut aktiivisesti tämän eteen, ja muita hallituspuolueiden kansanedustajia, jotka toimivat aktiivisesti sen eteen.

Olen huomannut tässä lyhyen eduskuntaurani aikana, joka on alkanut reilu vuosi sitten, että aina kun joku hyvä asia tapahtuu, niin se on opposition painostuksesta tai ansiosta. Itse en ollut täällä viime kaudella mutta mietiskelin sitä, että kun hoitajamitoitusta laskettiin 0,8:sta 0,5:een — jotenkin jos tulkitsemme esimerkiksi SDP:n puheita, niin olisi toivottavaa, että hoitajia olisi jopa enemmän — niin he eivät hallituksessa ollessaankaan saaneet estettyä tätä hoitajamitoituksen muutosta, mutta nyt he ovat sen sitten oppositiosta käsin tehneet. Mutta tämä nyt on tämmöistä, turha siitä on saivarrella, mutta jotenkin tuntuu, että aina kun hallitus saa jotain hyvää aikaiseksi, niin sitä halutaan jollain tavalla vähätellä. Se on minusta aika kurjaa, kun tässä yritetään kuitenkin ihmisten asioita ihan vastuullisesti hoitaa.

Yksi asia, mistä saan paljon palautetta, on se, että ihmisillä on tällä hetkellä sellainen tunne, että meillä on muutamia kohteita, joihin aina rahaa riittää, ja kaikesta muusta joudutaan tinkimään. Yksi on varmaan ollut tämä Terrafame, josta tänään on puhuttu, että sinne on laitettava rahaa. No, näinhän se on, se vahinko on siellä tapahtunut. Tehdään niin tai näin, niin rahaa menee joka tapauksessa. Minä luotan nyt sitten meidän ministereihin ja hallitukseen, että he ovat asiaa selvittäneet, ja täytyy luottaa siihen, että ympäristöasiat ovat kunnossa. Toivotaan nyt, että tämä asia menee toivottuun suuntaan. Toki olen nähnyt myös ohjelmia ja haastatteluja paikallisista asukkaista, että heillä on huoli asumisesta ja ympäristöstä, mikä on täysin perusteltua. Täytyy sanoa, että kun sitä maisemaa katsoo siellä, niin eihän se maisemallisesti kenenkään silmiä hivele. Mutta toivotaan nyt, että siellä saadaan sitten sellainen tasapaino, ja muistetaan kuitenkin se, että tämä hanke on lähtenyt käyntiin edellisen hallituksen aikana.

Toinen, mikä aiheuttaa aina keskustelun, on maahanmuutto. Ainakin itse saan todella paljon palautetta siitä, että siellä on aina se piikki auki ja joudutaan sitten lääkekorvauksista ja muista tinkimään. Kun puhutaan siitä, että kansalaiset hyväksyisivät nämä asiat — nyt kiky-sopimuksen myötä työntekijät tulivat mukaan, yritykset ovat suhtautuneet myönteisesti asioihin, ja Suomen Yrittäjät ja EK ovat luvanneet työ- ja tasa-arvovaliokunnankin kuulemisessa, että he tekevät panostuksia, ja toivovat nyt, että työpaikkoja saadaan — ja kun lähdetään sitouttamaan kansalaisia näihin meidän yhteisiin talkoisiin, mitä ne tällä hetkellä ovat, jotta saadaan tämä kurssi kääntymään — ja tämä laiva on jo vähän kääntynyt — niin sen takia toivoisin, että hoidettaisiin tätä kokonaistilannetta vastuullisesti. Meillä on asunnottomia ja köyhyydessä eläviä ihmisiä, kuten täällä on todettu, ja sitä ei kukaan kiistä. Mutta samaan aikaan täytyy sanoa, että on melkein edesvastuutonta puhua siitä, että ote-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

taan tänne lisää kymmeniätuhansia ihmisiä hetkessä, kuten esimerkiksi nyt julkisuudessa edustaja Tuppurainen on SDP:stä esittänyt, että me kymmenkertaistaisimme meidän pakolaiskiintiön. Meillä ei ihan aidosti ole varaa siihen, ja me lisäämme sillä sitä vastakkainasettelua. Minä ymmärrän sen erittäin hyvin, kun joku pienituloinen miettii, miten saa rahat riittämään, ja sitten samaan aikaan on olemassa joku momentti, mikä on aina auki. Että älkää suhtautuko siihen aina sillä tavalla, että tuossa nuo maahanmuuttokriittiset perussuomalaiset puhuvat. Itsekin olen erittäin huolestunut monista asioista tällä maapallolla, mutta minun täytyy muistaa se, että minun täytyy huolehtia siitä, että Suomen kansalaiset ja suomalaiset ovat samalla viivalla ja he ovat tänne vuosikausia veroja maksaneet. En minä voi heitä heitteille jättää. Meidän täytyisi muistaa tässä keskustelussa se, että tämä on ihan aito huoli monilla kansalaisilla, eikä yrittää tavallaan hiljentää kuoliaaksi tätä keskustelua sillä, että on paheksuttavaa tai väärin siitä puhua.

No, nyt minä jo pikkusen menin tavallaan liian pitkälle aiheesta. Mutta täytyy muistaa ihan se, että kun me tasapainotamme taloutta, niin tämä on kokonaisuus ja silloin pitää ottaa kaikki huomioon. Meidän päätöksillämme on vaikutusta siihen, miten ihmiset hyväksyvät nämä muutokset ja muut lainmuutokset ja erityisesti leikkaukset. Niillä täytyy olla semmoinen legitiimi hyväksyttävyys kansalaisten parissa, tai muuten meillä vain pahenee tämä vastakkainasettelu.

16.16 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Sen minkä sosialistit ja nämä söivät, niin hyvä hallitus tuo tilalle.

Täällä sanoi muun muassa edustaja Kiuru, että täällä pelataan kaverikapitalismia, mutta eihän siitä ole kysymys. Valtiontaloutta pitää saada kuntoon, ja nyt hallitus on sitä ruvennut saamaan kuntoon viimeisten katovuosien jälkeen.

Mitä siihen SDP:n varjobudjettiin ja näihin tulee, niin sehän on sitä toveripopulismia, ja siihen miinaan on astunut monia, muun muassa edustaja Tolppanen kävi sinne astumassa.

Ja vihreitten touhu nyt on lähinnä sitä, että ollaan enempi huolissaan koppiuaisista, sammakkoista ja myyristä kuin siitä ihmisestä, joka on täällä yrittänyt, tehnyt työnsä, ottanut vastuuta, maksanut veronsa, ja vielä jos se sattuu olemaan hetero, niin se on kaikkein kaahein ihminen, mitä maapallolta löytyy, ja sen pahempaa ei heidän mielestään ole. Kuitenkin he rakentavat, ottavat vastuuta täältä. Sille linjalle hallitus on nyt lähtenyt, että saadaan työpaikkoja, talous kuntoon, ja myös sitä jakamista, mistä vasemmisto hyvin hanakasti puhuu, sitten saadaan sinne. (Li Andersson: Olisiko teidän aika jättää ne seksuaalivähemmistöt rauhaan?)

16.17 Martti Mölsä ps: Arvoisa herra puhemies! Tästä talousarvion täydennyksestä voidaan todeta ja hieman ennustaa tulevaa, kun vuoden 2017 kasvuksi ennustetaan 0,9 prosenttia. Kasvun taustalla on investointien positiivinen kehitys ja yksityinen kulutus. Yksityiset investoinnit kehittyvät suotuisasti. Työllisyys on kääntymässä parempaan suuntaan, ja yritykset investoivat tulevaisuuden positiiviset näkymät mielessä. Tämä kaikki todistaa jo sen, että suomalaisen yhteiskunnan viime kauden tuhon tieltä ollaan pääsemässä pois ja vähitellen kehitys kääntyy paremmaksi, joskin aikaa menee, sillä niin vakavia olivat Kataisen hallituksessa vihreiden ja sosialistien aikaansaannokset vasemmisto mukaan lukien.

On hienoa todeta, että me perussuomalaiset olemme tällaisessa hallituksessa vaikuttamassa ja rakentamassa kestävä kehitystä kohti parempaa yhteiskuntaa, jolloin jaettavaa on enemmän myös heikompiosaisille.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Mutta on pakko todeta tämän vuosituhannen suurin huijaus: Tiedetään, että SDP sitoutui pääomittamaan EVM:ää 12,6 miljardilla, ja heti piti maksaa 1,44 miljardia euroa. Siksi, että saatiin niin hyvät tulokset, he saivat arvottoman tuottojenvaihtosopimuksen.

Mitä tulee sitten näihin opposition ja varsinkin vasemmistopuolueiden — joihin lasken myös vihreät mukaan — varjobudjetteihin, niin ne ovat sellaista populismia, etten enempää ota kantaa enkä tarkemmin paneudu niihin.

16.19 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Selvästi nyt on ilmassa myönteisiä signaaleja. Nyt meillä todellakin täytyy olla malttia kulkea parempaa tietä eikä ryhtyä nopeasti ulosmittaamaan orastavia kasvun merkkejä. Työllisyystilanne on parantumassa, yritysten tilauskirjat täyttyvät. Nämä ovat hyviä uutisia. Siitä pitää kyllä hallitukselle antaa tunnustus, että nimenomaan työllisyysasioissa hallitus on ollut innovatiivinen ja yritysten toimintaedellytyksiä on parannutettu. Nyt olisikin syytä pitää tämä hyvä tilanne yllä ja myös jatkaa sillä sopimisen kulttuurin tiellä, joka on ollut pitkälti menneinä vuosikymmeninä ja vuosina suomalaisen menestyksen takaajana.

On huolestuttavaa kuulla sitten sellaisista ilmiöistä, että työnantajapuolella kokeneille, vuosikymmenien työkokemusta omaaville ihmisille tarjotaan nälkäpalkalla töitä. Ei se nyt aivan näinkään mene. Pitää olla vastaantuloa puolin ja toisin ja yhteisvastuullisessa hengessä rakentaa yhteistä hyvää.

16.21 Jaana Laitinen-Pesola kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen uusi budjettiesitys — voisin oikeastaan kolmesta näkökulmasta kiittää sitä.

Ensinnäkin tietysti porilaisena ja satakuntalaisena on todella hieno asia, että Pori—Mäntyluoto-rataosan sähköistyksen 5,7 miljoonan valtuutus on saatu. Se on todellakin meidän maakunnalle ja myös Porin kaupungille erittäin tärkeä asia, mutta uskon, että se tulee kyllä auttamaan ihan koko Suomenmaata viennin edistämisen kannalta.

Toinen kiitos tulee siitä, että poliisin tyttärenä voin hyvin sanoa, että minusta on todellakin tärkeää se, että poliisin resurssit jatkossa turvataan, ja tämä nyt osoitettu määräraha tulee sitä asiaa tukemaan.

Mutta kolmas asia, mistä haluaisin puhua vähän enemmän, liittyy hoitajamitoitukseen. Tässä salissa se on asia, jota on useaan useaan kertaan käyty läpi ja keskusteltu, ja minä olen todella tyytyväinen siitä, että tämä 0,5 ei laske siihen 0,4:ään.

Minua on koko ajan vähän harmittanut se, että me olemme tämän yhden luvun vankeja. Kun siinä laatusuosituksessa on laitettu tämä 0,5, niin sitä ei todellakaan ole tarkoitettu miksiäkään maksimiksi, mutta silloin kun meillä on tällainen yksi luku, niin käytännössä on selvästi nähty se, että helposti niin sanottu minimi alkaakin toimia maksimina. Toivonkin, että nyt kun tätä laatusuositusta muutenkin käydään läpi, niin olemme hieman innovatiivisempia koko hoitajamitoituksen suhteen eli yksittäisestä luvusta päästäisiin laajempaan keskusteluun meidän koko vanhustenhuollon tulevaisuudesta.

Kannattaa muistaa esimerkiksi juuri se, että hoiva on yksi robotiikan suurimpia lähitulevaisuuden sovellusalueita. Esimerkiksi tänä syksynä ilmestyneen Evan raportin mukaan jo tässä vaiheessa vanhusten pitkäaikaishoidon sairaanhoitajien ja lähihoitajien työtehtävistä noin 20 prosenttia voitaisiin korvata palvelurobotiikan avulla. Tämä tarkoittaa sitä, että meillä on jo olemassa tällä hetkellä sellaisia robotteja, jotka sopivat hyvin kuljetustehtäviin, niin potilaiden kuin esimerkiksi kaikkien tarvikkeiden. Lääkkeiden annostusta pystytään hoitamaan ja myös elintoimintojen seuranta ja tallentamista. Tämä tarkoittaa sitä,

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

että silloin se koulutettu, osaava henkilöstö pystyy vapauttamaan työaikaansa nimenomaan välittömään potilashoittoon, nimenomaan siihen työhön, mitä varmasti meidän asiakkaammekin arvostavat.

Niin kuin sanottu, toivon, että kun laatusuosituksista nyt vähän laajemminkin uudistetaan, niin myös tämä otetaan huomioon. Samalla tavalla kuin pelkän yhden luvun problematiikasta, pitäisi päästä siihen, että me myös keskustelemme siitä, että meillä olisi valtakunnallinen hoitoisuusmittari, joka laajemmin katsoo potilaan palvelutarvetta ja hoidon tarvetta ja on joustava tarvittaessa.

Kaiken kaikkiaan tästä talousarvioesityksestä voisi sanoa sen, että varmasti jokaisella meistä olisi enemmänkin haluja ja toiveita sen suhteen, mutta ehkä vanha viisaus, että paras on hyvän pahin vihollinen, pätee tässäkin. Että tyydytään nyt tähän hyvään tällä kertaa.

16.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön tänään julkaiseman katsauksen mukaan Suomessa oli lokakuun lopussa 328 900 työttöntä työnhakijaa. Työttömiä oli 12,5 prosenttia työvoimasta. Työttömyys näyttää onneksi kääntyneen lopultakin hienoiseen laskuun — työttömiä oli viime kuun lopussa hieman alle 9 000 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin. On toki sanottava, että paljon työtä työttömyyden nujertamiseksi on yhä tehtävä. Mutta vaikka oppositio täällä eduskuntasalissa mieluusti muuta väittääkin, niin arvelen, että ainakin oma osansa työllisyyden paranemisessa on myös hallituksen toimenpiteillä, joilla kannustetaan yrittäjyyttä ja työn tekemistä. Myös valtion ensi vuoden tulo- ja menoarvioon sekä siihen liittyviin lainsäädäntömuutoksiin sisältyy lukuisia työllisyysasteen nostoon tähtääviä toimenpiteitä. Muun muassa tuloverotus kevenee merkittävästi sekä työntekijöiden että eläkeläisten osalta, ja lisäksi työnteon kannustinloukkuja puretaan. Esimerkiksi päivähoitomaksut laskevat noin 60 eurolla niissä yksi- ja kaksilapsisissa yksinhuoltajaperheissä, joissa huoltajan bruttotulot ovat 2 200 euroa kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Myös yksinyrittäjien toimintaedellytykset kohentuvat merkittävästi. Yrittäjävähennys parantaa monen yrityksen kannattavuutta, kotitalousvähennyksen määrä kasvaa hieman, ja myös maksuperusteiseen arvonlisäveron tilitykseen siirtyminen antaa paljon liikkumavaraa kaikkein pienimmille yrityksille.

Arvoisa puhemies! Myös tässä täydentävässä talousarviossa on monia työllisyyden kohentamiseen liittyviä toimenpiteitä. Kuten on puhuttu paljon täällä tänään, satsataan poliisitoimeen ja säilytetään poliisien määrä kohtuullisella tasolla ja annetaan myös määrärahaa, (Puhemies koputtaa) jotta saadaan rahoitusta Euroopan globalisaatorahastosta Nokialta ja Microsoftilta potkittujen työllistämiseen.

16.28 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt moni edustaja haluaa ilmaista tyytyväisyytensä ensi vuoden talousarvioon ja erityisesti perussuomalaiset haluavat ilmaista, kuinka tyytyväisiä tähän ensi vuoden kokonaisuuteen ovat, niin on minusta paikallaan kuitenkin käydä läpi, mikä tämä hallituksen talousarvion kokonaisuus ensi vuoden osalta on ja miten se vaikuttaa eri asemassa oleviin suomalaisiin.

Kaikista eniten siis ensi vuonna hallituksen politiikasta kärsivät suomalaiset työttömät, köyhät lapsiperheet, eläkeläiset ja kaikki julkisella sektorilla työskentelevät johtuen siitä, että hallitus leikkaa perusturvaa. Perusturvan varassa eläville ihmisille ei kompensoida näitä leikkauksia mitenkään, vaan tämä Petteri Orponkin monesti mainitsema 30 miljoonan,

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

nykyisellään 60 miljoonan paketti menee pienituloisille pätkätyöläisille eli palkansaajille, mutta perusturvan varassa eläville ihmisille kohdistetaan ainoastaan leikkauksia.

Ja sitten mitä tulee hallituksen veromuutoksiin, niin suurimmat hyötyjät ovat tosiaankin suurituloiset palkansaaajat, yli 7 000 euroa kuussa tienaat, suurituloisimmat yrittäjät ja myöskin suurituloiset perijät. Eli se on se hallituksen ensi vuoden kokonaiskuva, ja nämä ovat myöskin arvovalintoja, joita hallitus on tehnyt hallituksen asettamien budjettiraamien sisällä.

Mitä tähän innovatiiviseen työllisyyspolitiikkaan tulee, niin on myös syytä muistaa, että se tosiaankin perustuu kahteen kokonaisuuteen. Ensimmäinen on osaamisesta, tutkimuksesta ja tuotekehityksestä leikkaaminen — eli nämä äärimmäisen suuret koulutusleikkaukset, jotka myöskin jatkuvat ensi vuonna — ja sitten täysin poikkeuksellinen työmarkkinasopimus, jossa leikataan suomalaisten, rehellistä työtä tekevien palkansaaajien palkkoja pidentämällä työaikaa, korottamalla työntekijöiden maksuvastuita sekä vielä tekemällä julkisen sektorin työntekijöiden osalta (Puhemies koputtaa) tämän ylimääräisen lomarahojen leikkauksen. Siinä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Katainen. — Puheenvuoroja voi pyytää P-painikkeella.

16.30 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Minun mielestäni taas hallitusta on kyllä syytä tukea tässä valitussa talouspolitiikan linjassa. Se, tarvitseeko sopeutumistarvetta tarkastella vielä uudestaan, riippuu muun muassa siitä, mitkä yhteiskuntasopimuksen todelliset vaikutukset kilpailukykyyn ja yrittäjyyteen ja työllisyyteen ovat, minkälaisia niistä lopulta muodostuu, saadaanko tarpeeksi kasvun eväitä. Lisäksi on tietysti katsottava esimerkiksi se, miten byrokratian purkaminen ja normien väljentäminen parantavat julkisen talouden tuottavuutta. Velanoton suhteen hallitus ei ole koskaan uskotellutkaan, ettei Suomi ensi vuonna ottaisi lisää velkaa — päinvastoin, tuon suunnitelman mukaisesti mennään edelleen.

Me olemme jo hallitusohjelmassa sitoutuneet myös joihinkin menolisäyksiin. Halusimme lisää rahaa muun muassa omaishoidon tukeen ja takuueläkkeeseen. Nämä on huomioitu ja tehty. Lisäksi halusimme kehittää myös perhepolitiikassa ennaltaehkäisyä, ja niinpä esimerkiksi lastensuojelua ja lapsiperheiden kotipalveluja kehitetään ihan kärkihankkeessa. Näistä asioista me emme halunneet tinkiä, vaikka se on vaatinutkin velkaantumisen sietämistä yhä edelleen.

Lisäksi on todettava, että on erittäin hyvä, että suojelupoliisille, keskusrikospoliisille ja paikallispoliisille lisätään yhteensä se 10 miljoonaa euroa ääriliikkeitten laittoman toiminnan torjumiseksi ja myöskin torjuntaan tarvittaviin varustehankintoihin.

Ja kuten on tämän päivän aikana monesti jo tullut todettua, työllisyys on lähtenyt hienoiseen kasvuun ja valoa on tunnelin päässä, ja sitä ei olisi tapahtunut ilman (Puhemies koputtaa) näitä hallituksen toimia.

16.32 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Yksi jäänne edellisten hallitusten epäonnistumisista, johonka haluan nyt puuttua: Äskettäin edustaja Terho kertoi, että hän lopettaisi Suomen maksaman kehitysavun, koska se on tehotonta. Hänen mielestään valtion tehtäviin ei kuulu veronmaksajien maksamien varojen siirtäminen toisen valtion ja sen kansalaisten hyväksi. Olen täysin samaa mieltä. Kriisejä, konflikteja puhkeaa milloin mis-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

säkin päin maailmaa täysin riippumatta siitä, paljonko hassaamme yhteisiä verovarojamme kehitysyhteistyöhön. Tänä vuonna valtion talousarvion mukaiset kehitysyhteistyön määrärahat ovat yli 800 miljoonaa euroa, josta ulkoministeriön hallinnoiman varsinaisen kehitysyhteistyön osuus on noin 490 miljoonaa euroa. Ne ovat hukkaan heitettyjä euroja. Vuosikymmeniä on rahaa kaadettu säkkitolkulla tähän ikiliikkujaan, ja tulokset ovat laihoja, paitsi kaikkien niiden osalta, jotka saavat elantonsa tästä bisneksestä. Heitä on kymmenien ellei satojen eri järjestöjen leivissä sekä kotimaassa että ulkomailla mittaamaton määrä.

Arvoisa puhemies! Eräs kehitysyhteistyön päätavoitteista on ollut väestönkasvun hillitseminen. On valistettu, on viety ehkäisyä, monenlaista on yritetty suomalaisten veronmaksajien rahoilla. Lopputuloksena on, että pelkästään Afrikan väkiluku kasvaa 30 miljoonalla joka vuosi. Noin Ojalan laskuopin mukaan aika tehotonta toimintaa. Poppaukot rikastuvat ja niitten kattilat täyttyvät, se on ainoa tulos siitä. Maahanmuuton todelliset kustannukset ovat vuositasolla miljardiluokkaa. Rahoitamme siis toisten valtioiden ja niiden kansalaisten elämää lähemmäs parilla miljardilla eurolla vuodessa, eikä kumpikaan näistä kahdesta lisärasitteesta hyödytä meitä mitenkään, päinvastoin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ei tainnut kehitysapu varsinaisesti olla tuossa talousarviossa esillä, mutta toki se aina talousarvioon kuuluu. Otetaan tästä ihan pari lyhyttä vastauspuheenvuoroa, edustajat Laukkanen, Aalto... — No, lyhyt debatti. Edustaja Laukkanen aloittaa.

16.36 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos joku edustaja on sitä mieltä, että Suomen ei tulisi tehdä kehitysyhteistyötä, niin hänellä on tietysti siihen oikeus ja se on sallittua. Mutta se, että joku sanoo, että suomalaisella kehitysyhteistyöllä ei ole mitään merkitystä, on sitten ihan toinen asia, ja tästä kyllä toivon, että edustaja, joka näin sanoo, tuo sitten todisteet pöytään. Olimme juuri tarkastamassa kehityspoliittisen toimikunnan kanssa Tansaniassa tehtävää suomalaista kehitysyhteistyötä, ja se on äärimmäisen tuloksellista. Pienillä varoilla saadaan merkittäviä muutoksia aikaan niin viljelyn opettamisessa kuin perunan tuottamisessa, aivan käytännön tason asioita. Olen kyllä ihmeissäni tällaisista puheista, eli jos niin sanoo, niin on sitten viisasta kyllä tuoda ne todisteet myös näkyviin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vastauspuheenvuorot edustajille Aalto, Paatero, Parviainen ja sitten edustaja Hakkarainen.

16.37 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee edustaja Hakkaraisen puheisiin tässä salissa, aika usein kuulee useiden perussuomalaisten edustajien sanovan, että ihmisiä pitäisi auttaa heidän kotiseudullaan, (Teuvo Hakkarainen: Nimenomaan!) jotta ei tarvitse maksaa maahanmuuton kustannuksia täällä Suomessa. Nyt ilmeisesti ette tahdo auttaa ihmisiä heidän kotiseudullaan ettekä Suomessa. Edustaja Hakkaraisen logiikka on hieman sama kuin sanoisi, että koska paloauto on punainen, niin kaikki punaiset autot ovat paloautoja. Eli käytännössä: Jos löytyy joku pienikin rike jostain, sitten ruvetaan vetämään yhtä kuin -merkkejä, että koko kehitysyhteistyö olisi jotenkin läpimätä. Se on vähän sama asia kuin se, että jos suomalaisessa sosiaaliturvajärjestelmässä tapahtuu joku väärinkäytös, se tutkitaan, mutta ei pidä mennä sanomaan, että koko meidän järjestel-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

mä pitää ajaa alas sen takia, että on mahdollisuus, että joku käyttää joskus jossain tilanteessa väärin järjestelmää.

16.38 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos katsoo tuloksia esimerkiksi YK:n vuosituhattavoitteista vuodelle 2015, niin kukaan ei uskonut, kuinka hyvin päästiin eteenpäin. 90 prosenttia lapsista, työistä sekä pojista, on päässyt kouluun. Suurin osa ihmisistä saa nykyisin päivittäin puhdasta vettä. Sanitaatioasiat ja omasta hygieniasta huolehtiminen ovat nykyisin mahdollisia suurimmalle osalle kansalaisista. Niiden, jotka elävät alle dollarilla vuorokaudessa, määrä on vähentynyt ja erityisesti siellä Afrikan eteläpuolen maissa, jotenka isoja, megaluokan muutoksia on saatu näillä meidän pienillä panostuksillamme aikaan.

16.38 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomikin on saanut joskus kehitysapua ja sen avulla noussut. Edustaja Hakkarainenkin on todennäköisesti siitä lapsuudessaan omat hedelmänsä saanut tavalla tai toisella, jos on vaikea suomalaista koulua käynyt. Kehitysyhteistyöllä on merkitystä, kehitysyhteistyöllä voi vaikuttaa. Perussuomalaiset sanovat usein, että on ratkaistava ongelmat lähtömaissa. Kuitenkin te tylytätte ratkaisun avaimia sanomalla, että niistä ei ole mihinkään. Se on ideologiaa — se on sitä ideologiaa, jonka ylipäättäisenä tavoitteena on kaikin puolin vain sulkea Suomi. Te puhutte, että muuttoliike on saatava hallintaan. Samaan aikaan te toimitte johdonmukaisesti sitä vastaan, että saadaan ihmiset liikkumaan laillisesti, hallitusti ja kontrolloidusti. Se on ideologiaa. Maahanmuutto- ja ulkomaalaislakeja tiukennetaan — virallinen syy on nykyisen tilanteen vuoksi, mutta käytännössä teidän argumenttinne paljastavat, että kyseessä on teidän ideologianne.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, otetaan vielä pari vastauspuheenvuoroa: edustajat Rydman, Meri ja sitten edustaja Hakkarainen. Sen jälkeen sitten puhujalistaan.

16.40 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Paatero otti tässä hyvin esille YK:n vuosituhattavoitteet ja niiden monilta osin ennenaikaisen saavuttamisen suhteessa suunniteltuun. Ennen kaikkea köyhyyden puolittuminen varmasti yllätti moniakin, jotka tavoitetta aikanaan olivat olleet asettamassa. Kuitenkaan tästä yhtäsuuruusmerkkien vetäminen siihen, että kun kehitysapua ollaan tehty, niin juuri se olisi ollut vaikuttamassa keskeisesti näiden tavoitteiden toteutumiseen, on ehkä liian paljon sanottu, eikä näin edustaja Paatero toki sanonutkaan, vaan itse asiassa aivan keskeinen tekijä on ollut markkinatalouden ja vapaan kaupan leviäminen. Minusta on ihan hyvä, että käydään debattia myöskin kehitysavusta, koska pahimmassa tapauksessa kehitysapu voi myöskin luoda avunantajan ja -saajan välille kiusallisen riippuvuussuhteen, joka pahimmillaan voi jopa ehkäistä positiivista kehitystä. Kuitenkin parhaimmillaan voimme yhteistyöllä tukea demokraattisten instituutioiden kehittymistä ja oikeusvaltiokehitystä kehittyvissä maissa.

16.41 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En nyt ihan oikein ymmärtänyt täällä joitakin puheenvuoroja, että me vastustaisimme laillisia keinoja. Ehkä se tarkoitti joitakin laillisia reittejä. No, minä en nyt halua sellaista maailman kehitystä, että me lähdemme toisesta maanosasta siirtämään ihmisiä järjestelmällisesti tänne meille päin, jos sitä tarkoitetaan. Me esimerkiksi maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä nimen-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

omaan korostamme sitä laillisuutta. Esimerkiksi tässä paperittomien ongelmassa me olemme toivoneet, että lakeja noudatetaan niin kuin suomalaisetkin noudattavat.

Nyt meillä on itse asiassa eilen ollut taas uusi keskustelu siitä, mikä on tämä asia, että kirkko on sitä mieltä, että näitä asioita voi järjestellä toisinkin. Suomi on myös maksanut sotakorvauksia, ja me olemme hoitaneet kansainvälisesti omat asiamme erittäin hyvin.

Edustaja Rydman minusta aika hyvin toi juuri esille sen, että se on nimenomaan ympäristöteknologian vieminen ja tämäntyyppiset asiat, yritysten satsaukset tänne kyseisiin maihin. Rahaa voidaan laittaa, mutta myös vaikuttavuutta (Puhemies koputtaa) pitää aina tarkastella kriittisesti.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä edustaja Hakkarainen.

16.42 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Epäkohtiin voi puuttua, ja muun muassa vihervasemmiston pää-äänenkannattaja Yle teki MOT-ohjelmassa tällaisen, että kun kehitysapua annettiin, oliko se nyt Sambia vai mikä maa, niin se meni sinne puutarhanhoitoon, sen johtajan puutarhan hoitoon. Siellä tavalliset ihmiset eivät saaneet mitään. Muun muassa eräs, olikohan se nyt Korhonen, siellä kehitysaputyössä ollut kymmeniä vuosia, sanoi, että prosentti menee perille, kaikki muu menee sinne jonnekin hallintoon ja byrokratiaan. Ei tällaisesta mitään hyötyä ole.

Siitä, miten perussuomalaiset tämän järjestävät, minä olen sanonut näin, että kehitysaputyö pitää kohdistaa sinne Pohjois-Afrikkaan, sinne laittaa niille pakolaisille, jotka ovat tänne Eurooppaan tulossa, terveydenhuoltokoulutus ja niin edelleen ja rauhanturvaajat turvaamaan sinne, että ne eivät tule tänne Eurooppaan. Se on oikeata, eikä levitetä (Puhemies koputtaa) pitkin maapalloa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatkamme puhujalistaa.

16.43 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa puhemies! Lähemmin tuohon tulevan vuoden talousarvioesitykseen liittyen esitän myöskin oman suuren iloni siitä, että hoitajamitoitus säilyy 0,5:ssä vanhusten pitkäaikaishoivassa. Tuo teko osoittaa arvostusta hoitotyöntekijöitä kohtaan, heidän ammattitaitoista työtään kohtaan ja korostaa ikääntyneiden hyvän hoivan tärkeyttä. Sen lisäksi se on hyvin tärkeä positiivinen viesti niille nuorille tai alaa vaihtaville, jotka harkitsevat hoitotyötä omana tulevaisuutenaan.

Toinen asia, mistä haluan iloita tässä yhteydessä, on se, että kun vuosien varrella on saanut usein nähdä ja kuulla sitä viestiä ja todellisuutta, kun 90-luvun laman jälkeen ollaan purettu palveluja kotiin annettavissa hoivan muodoissa ja samalla kuitenkin ollaan purettu myös meidän laitospainotteista vanhustenhoivaa, nyt vihdoinkin tämä hallitus todellakin panostaa isoja tekoja, kärkihankkeita tuolle suunnalle. Haluan nostaa tässä yhteydessä esille kärkihankkeen omais- ja perhehoidon suuntaan, jossa suunnataan noin 100 miljoonaa euroa vuosittain rahaa vanhustenhoivan turvaamiseksi, perhehoidon kehittämiseksi ja omaishoidon kehittämiseksi. Tämä onkin hyvä viesti kaikille omaishoitajille, sillä nyt vietetään tällä viikolla valtakunnallista omaishoitajaviikkoa.

16.45 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Useat perussuomalaiset edustajat ovat tänään täällä salissa puhuneet työllisyyden kehittymisestä. On hieman hupsua katsoa satunnaisotantoja työllisten määrästä. Pitäisi aina katsoa kausitasoitettuja sarjoja. Ne löyty-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

vät Tilastokeskuksen sivuilta. Työllisten kausitasoitettu trendi on osapuilleen vaakasuoja. Tästä on syytä käydä katsomassa hieman tilastotilastitikkua sen sijaan, että yksittäisiä numeroita satunnaisesti verrataan toistensa kanssa.

Mutta se asia, mihin perussuomalaiset saavat vastata vaalikentillä, on se, että ensin tehdään 4 miljardin euron edestä leikkauksia ja puhutaan valtion velkaantumisesta, mutta kun tehdään valtavia, jopa noin miljardin euron veronalennuksia hallituksen omille eturyhmille, ei enää puhutakaan valtion velkaantumisesta. Hallitus on uhannut siis uusilla leikkauksilla keväällä, jos se ei saavuta itse itselleen asettamaansa 72 prosentin työllisyysastetavoitetta. Jos ja kun tässä työllisyysastetavoitteessa ei onnistuta, uhkaa käydä niin, että nyt suurituloisille annetut veronalennukset maksetaan kaikkein pienituloisimpien kukkarosta ensi keväänä. Kuinka perussuomalaiset selittävät tämän asian tuolla turuilla ja toreilla?

16.46 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Aallolle totean ensin, että esimerkiksi teillekin tänään tullut Keski-Suomen työllisyyskatsaus kertoo, että vuodessa lokakuun lopusta lokakuun loppuun Keski-Suomen työttömyys on vähentynyt 5,2 prosenttia. Kyllä se on ihan selkeä luku, ja näin hallituksen toimenpiteet alkavat purra, ja se näkyy monella tavalla.

Arvoisa puhemies! Näihin edustaja Aallon esille nostamiin leikkauksiin on todettava, että valitettavasti vihreät olivat viime kaudella mukana hallituksessa, joka ei tehnyt mitään korjaavia toimenpiteitä. Kun ei mitään päätöksiä tehnyt, ei tietysti tarvinnut mitään peruaakaan, että sikäli oli hyvä tilanne teillä. Mutta jos sillä tiellä olisi jatkettu tällä kaudella, niin me olisimme nyt jo Euroopan komission ja muissa tarkkailuissa ja joutuisimme vastaamaan hankaliin kysymyksiin. Aiemmin olenkin edustaja Aallolta kysynyt, mitä te vastaisitte komissiolle niihin kysymyksiin, mitä sieltä tuli, kun teidän oma budjettiesityksenne perustuu velanotolle. Velkaa on kyllä helppo ottaa tänä päivänä, mutta todella vaikea sitä on maksaa, ja sillä ei voida kulutusmenoja jatkuvasti hoitaa.

Arvoisa puhemies! Nostan esille vielä mielenkiintoisen asian tästä budjetin täydennyksestä. Valtiovarainministeriön pääluokka 28.99.98. on Kassasijoitusten riskienhallinta. Meillä on nyt se tilanne, että kun valtionkassan varoja sijoitetaan, niin niistä joudutaan maksamaan, että joku ottaa ne sijoitukset. Tähän pitää nyt varautua, ja tällaiseen tilanteeseen ei ole koskaan Suomessa jouduttu. Nyt hallitus pyytää valtuuksia, että muutetaan tämä määräraha arviomäärärahaksi, jolloin voidaan maksaa tällaisia korvauksia.

16.48 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikauden lopun investointipäätösten jälkilämmöt näkyvät. Ne näkyvät myös näissä Tilastokeskuksen erilaisissa tilastoissa, joista hyvin selvästi voi käydä katsomassa, millä tapaa työllisten määrä on kehittynyt. Se on kehittynyt hitaammin, kun tullaan lähemmäksi tätä päivää.

Mitä vastaisin komissiolle? Vastaisin komissiolle, että emme tahdo mennä negatiiviseen kierteseen, jossa jatkuvasti uusien leikkausten vuoksi myös tulot kaventuvat. Minä tekisin voimakkaita työllisten määrää lisääviä rakenneuudistuksia meidän työmarkkinoilla ja verotuksessa ja tekisin sellaisia kasvupanostuksia, jotka tukevat työllisten määrän nostamista edelleen. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa pysyvien menojen ja tulojen tasapaino on sama kuin hallituksella. Siihen päälle on muutamia kertaluonteisia investointeja. Kun korot ovat näin matalat kuin ne nyt ovat ja meillä on massatyöttömyys, ei ole parempaa hetkeä tehdä (Puhemies koputtaa) kertaluonteisia investointeja.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä edustaja Kankaanniemi, ja sitten puhujalis-taan.

16.49 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te vih-reät olitte hallituksessa viime kaudella. Mitä tapahtui? Työttömyys kasvoi yli 100 000:lla, bruttokansantuote aleni vuosina 12, 13 ja 14, ja investoinnit olivat jäissä. Te kyllä otitte velkaa aivan valtavasti, esimerkiksi paljon enemmän kuin nyt julkinen talous velkaantuu, ja tällä luulitte saavanne aikaan kasvua. Päinvastoin, näillä ja verojen korotuksilla te hyy-dytitte Suomen talouden. Sen seurauksena meillä on se raskas taakka nyt hoidettavana, mikä on vielä käsillä. Mutta tämän hallituksen toimenpiteiden ansiosta käänne on tapahtu-nut. Aikaisemmin puheenvuorossani luetteloin nämä 6—7 paikkakuntaa, joilla se näkyy konkreettisesti, mutta se näkyy myös kaikissa kasvuluvuissa, muun muassa lisäbudjetin verotulokohdissa. (Touko Aalto: Milloin Äänekosken investointipäätös tehtiin?)

16.50 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Kankaanniemi vastasikin mi-nusta aika tyhjentävästi vihreiden kritiikkiin tästä työllisyydestä. Tulee ihan mieleen, että ihan kuin he toivoisivat, että työllisyys ei parane, niin että varmasti näyttäisi siltä, kuinka hyviä he ovat. Kyllä me olemme täällä ihan vastuullisissa tehtävissä ja me yritämme tätä Suomea pelastaa. Meistä monen täytyisi täällä vielä monta kymmentä vuotta olla, lapsien ja lapsenlapsien — eiköhän meidän pitäisi nyt keskittää maali siihen.

En nyt viitsisi noilla koulutusleikkaushöpötyksillä, mitä te olette koko ajan puhuneet ja mitä kokoomuskin on tuonut vahvasti esille, koko ajan mainostaa sitä puheiden ja sanojen ja tekojen ristiriitaa. Siis se on ainoa asia, millä te olette olleet koko ajan esillä, että koulu-tusleikkaus ja koulutusleikkaus. Mutta siinä on teillä itsellänne selittämistä siellä torilla. Keskittykää mieluummin siihen, miten itse selitätte omia ristiriitaisuuksianne.

Edustaja Andersson otti esille, että hallitus tekee tietynlaista politiikkaa, joka heidän mielestään on hyvätuloisten politiikkaa. No, se on hänen tiivistelmänsä asiasta, ja se hänel-le sallittakoon. Minä olen ymmärtänyt tämän niin, että hallitus tekee meillä työpaikkoja ja yrittää kääntää meidän taloutta, jotta me saamme meidän perusturvan pelastettua ja hyvin-voinnin pelastettua, jottei käy niin, että me joudumme aina vain sille leikkauksen ja vero-tuksen tielle, koska se ei ole toiminut ja sitä ovat tähän asti kaikki hallitukset tehneet.

Tässä puheenvuorossaan Andersson otti vielä erikseen valtion työntekijät esille, aivan kuin se olisi hallituksen vika. Siis työmarkkinaosapuolet ovat sen sopineet. Minustakin se oli kummallista, että siellä yksi ryhmä maksaa enemmän. Mutta me emme ole nyt niissä so-pimusneuvottelupöydissä, joissa tämä on sovittu, ja sekin on ihan hyvä muistaa. Hallitus lupasi kaikille, ketkä ovat töissä, näitä veronkevennyksiä osana kiky-pakettia. Ne, ketkä luopuvat, saavat myös siitä veronalennusta ja sitten lisäksi myös eläkeläiset. Minusta se on erittäin kohtuullista politiikkaa, jossa on pidetty myös lupaus osapuolille.

16.53 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä talousarvioesityksen täydentä-minen kertoo kahdesta asiasta: ensinnäkin siitä, että ne haasteet ja ongelmat, joiden äärellä hallitus on, ovat hyvin vakavia ja niihin ei ole kovin helppoja ratkaisuja olemassa, toisaalta siitä, että hallitus kuitenkin vaikuttaa olevan varsin hyvin tilanteen tasalla. Minun nähdäk-seni ne prioriteetit, joita tämä esitys heijastelee, kertovat aivan oikeista valinnoista.

Ehkä akuutein kysymys tällä hetkellä on juuri nimenomaisesti poliisien määrärahojen riittävyys, ja osaltaan tähän tämä esitys tarjoaa helpotusta. Meidän turvallisuustilanteem-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

me on muuttunut aika lailla erilaiseksi ja ehkä jopa hieman riskialttiiksi viimeisinä aikoina, ja tässä mielessä näen, että on erityisen tärkeää, että poliisilla on riittävät resurssit. Jos turvallisuudentunne heikkenee, se tarkoittaa sitä, että pahimmillaan lasku voi olla merkittävästikin suurempi.

Täällä on pyydetty peruutettavaksi erilaisia säästökohtia, joita hallitus on tehnyt tai tekemässä. Minusta tässä kyllä hukataan se talouden suuri kuva. Jos emme tee uskottavaa talouspolitiikkaa, joka vakuuttaa kansainväliset luottoluokittajat siitä, että suomalainen julkinen talous on tukevalla pohjalla, niin silloin meillä tulee kyllä ongelmia. Se tarkoittaa sitä, että lainojen korot tulevat nousemaan ja lainanhoitomenot kasvamaan, mikä olisi aivan kestäväntöntä.

Se, mikä kyllä tietysti huolestuttaa, on se, että viimevuotisen turvapaikanhakijatulvan myötä maahanmuuttoon liittyvät menot ovat edelleenkin kestäväntönnä korkealla tasolla. Ilman viimevuotista me olisimme itse asiassa jo aika hyvällä tiellä valtiontalouden tasapainottamisessa, mutta tämä tuo ekstra-aastetta. Sitäkin tärkeämpää on, että hallituksen tiukennukset maahanmuuttopolitiikkaan saadaan myöskin täysimääräisesti vietyä läpi.

16.55 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Aiheeseen liittyvä debatti meni äsken ohi, enkä ehtinyt saada siinä puheenvuoroa, mutta haluaisin vielä kuitenkin palata hyvin lyhyesti äskeiseen kehitysavusta ja sen hyödyllisyydestä käytyyn keskusteluun.

Edustaja Laukkanen nimittäin pyysi perussuomalaisilta edustajilta lähdettä siihen, että kehitysapu ei olisi hyödyllistä, ja kirjattakoon eduskunnan pöytäkirjaan, että ainakin kehitysavun asiantuntija ja entinen suurlähettiläs Matti Kääriäinen kirjoitti viime vuonna kehitysapua rankasti kritisoivan kirjan nimeltä Kehitysavun kirous. Entinen suurlähettiläs Matti Kääriäinen ei ole mikään noviisi, hänellä on vuosikymmenten konkreettinen kokemus kehitysapuun liittyvästä toiminnasta, ja omien sanojensa mukaan hänen suhtautumisensa muuttui ajan myötä alun sinisilmäisestä kehitysavun puolustamisesta myöhempien aikojen erittäin kriittiseksi katsannoksi. Matti Kääriäisen kirjassa on muun muassa todettu kehitysavusta tulleen julkisessa keskustelussa pyhä aihe, jota ei kenenkään sovi julkisesti kritisoida, tai muussa tapauksessa kritisoija saa otsaansa oikeistolaisen leiman.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Rydman täällä aiemmin keskustelussa esitti, myös omasta mielestäni kehitysavun sijaan toimiva markkinatalous on ollut ratkaiseva tekijä monen aiemman kehitysmaan talouden nousussa. Monia hyviä esimerkkejä löytyy muun muassa Kaakkois-Aasian maista. Sitä vastoin pelkkä kehitysapu on valitettavan usein mennyt, myös entisen suurlähettilänsä Kääriäisen mielestä, diktaattorien taskuihin ja sementoinut entisestään heidän valtaansa. Tämä ei ole ollut useinkaan kovin hyväksi tavallisen kansan kannalta. Länsimaissa tätä ei ole otettu huomioon, vaan on ostettu parempaa omaatuntoa kehitysavun turvin.

16.57 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Kääriäisen kirja on tärkeä keskustelunavaus, mutta se ei suinkaan tarkoita sitä, että kaikki kehitystyössä toimii niin kuin Kääriäinen tässä kirjassaan sanoo. On sata muuta kirjaa, jotka kuvaavat kehitystyön tuloksellisuutta. Kääriäisen kirja on tärkeä kirja siinä mielessä, että hän on ehdottomasti ammattilainen, hän nostaa esiin tärkeitä näkökulmia, hän tällä kirjallaan parantaa kehitystyön tuloksellisuutta ja arviointia, ja moniin asioihin on tuon kirjan jälkeen lähdetty aidosti etsimään sellaisia malleja, ettei se toteudu, mitä Kääriäisen kirjas-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

sa todetaan. Mutta on sata muuta kirjaa, jotka kertovat, miten hyvää kehitystyötä maailmalta tehdään.

16.58 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä tosiaan jo todettiin alkuvaiheen debatissa, että sinänsä tässä täydentävässä talousarviossa on yksi hyvä puoli, ja se on se, että se toteuttaa osin jo SDP:n vaihtoehtobudjettia eli siinä perutaan tämä julma vanhuspalveluiden hoitajamitoituksen leikkaus. Täällä on hyvin esitetty mielestäni salissa kysymyksiä sen suhteen, että entä sitten, mikä on se jatko, koska kuitenkin hallitus aikoo säästää edelleen vanhustenhoivasta 70 miljoonaa, ja se on iso raha, enkä soisi, että tällaisia lyhytnäköisiä säästöjä kaiken kaikkiaan tehdään.

Kiinnitän tässä huomiota myös siihen, että aiemmin tuossa debatissa ministeri Orpo vastasi kysymyksiimme siten, että nyt tässä sitten näitä pienituloisia kaiken kaikkiaan hallituksen verolinjassa ja muussa suositaan — tulee tämä "kompensaatio", josta olemme aiemmin tässä salissa keskustelleet — mutta tosiasiaan on sen valossa, että tässäkin esityksessä pettymys oli siinä suhteessa suuri, että kun tarkistimme, miten käy ostovoiman näiden pienituloisimpien, alle 1 000 euroa tienaavien osalta, niin se jää miinukselle, se jää tässä hallituksen kokonaisveroesityksessä miinukselle aivan samoin kuten eläkkeensaajien ostovoima jää hallituksen verolinjassa miinukselle.

Käytän tämän puheenvuoron tässä yhteydessä siksi, että vetosimme jo aiemmin täällä siihen, että hallituksella olisi nyt hyvä mahdollisuus sitten jatkossa myös muuttaa näitä verolinjapäätöksiään ja perua myös muita huonoja päätöksiä kuin tämän hoitajamitoituksen leikkauksen, ja yksi näistä, minkä itsekin toin esille, on esimerkiksi tämä diabeteslääkkeiden leikkausten peruminen, sillä tämä on sellainen asia, mistä tulee todella vahvaa kansalaispalautetta ja hyvin paljon, ja tämä on juuri senkaltainen tilanne, missä joku ihminen saattaa tosiasiassa joutua jälleen siihen tilanteeseen, että ostaako vähillä rahoilla ruokaa vai lääkkeitä, ja näinhän se ei sivistysvaltiossa (Puhemies koputtaa) saa olla.

17.00 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Muutama huomio.

Mielestäni hallitus on oikeilla jäljillä pyrkiessään tuottamaan investointeja, jotka työllistävät. Hyvä esimerkki tällaisesta investoinnista, jolla on myös työllisyysvaikutuksia, on esimerkiksi Tampereen raitiotie, jonka rahoituksesta nyt ollaan myös osittain päättämässä. Tulevaisuudessa tällaiset kestävä kehityksen ja hyvän työllistämisen keinot ovat tarpeen. Tämä raitiotiehankehan tuottaa kainuulaisen Transtechin kautta työpaikkoja myös Kainuuseen. Sen sijaan esimerkiksi toinen samaan maakuntaan, Kainuuseen, sijoittuva hanke eli tämä Talvivaara—Terrafame on luonteeltaan sellainen, johon minulla on suuria dubioita. Se summa, joka nyt esitetään tähän työllistämiseen käytännössä Talvivaaran kautta pumpaamalla sinne lisää investointirahaa, on riskialtis, mutta se on toinen tarina.

Toinen kysymykseni tai oikeastaan kommenttini yleisesti liittyy omaishoittoon ja siihen, miten me tarjoamme hoivaa jatkossa. Edustaja Heikkinen otti hyvin esiin sen, että hallitus on tehnyt aivan ansiokkaita satsauksia kotona auttamiseen ja omaisten hoitamiseen, ja siinä varmasti meillä on yhteinen tavoite. Minä näkisinkin, että meidän kannattaisi tulevaisuudessa miettiä, miten me voimme nykyistä vahvemmin vielä varmistaa sen, että erilaiset hoivamuodot ovat kaikkien saatavilla myös kotona. Esimerkiksi omaishoidon tuen kattavuus ei edelleenkään ehkä ole niin hyvä kuin se voisi olla. Otetaan esimerkiksi vaikka mielenterveyspotilaiden omaiset, jotka tekevät auttamistyötä. Heitä on Mielenterveyden keskusliiton mukaan jopa 400 000 tässä maassa, mutta silti omaishoidon tuen saajista heitä on

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

vain muutama prosentti. Lisäksi meidän kannattaisi miettiä, miten edistäisimme ihmisten yhdenvertaista asemaa kunnissa liittyen kotona hoivaamiseen ja omaishoitoon yleisesti. Yksi vaihtoehto, mitä vihreät ovat esittäneet, olisi omaishoidon tuen maksattamisen siirtäminen Kelalle.

17.02 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tässä hieman pettyi, että mitä nyt sitten tulossa on, jos otetaan huomioon se, että on tulossa tosiaankin perusturvaleikkaukset esimerkiksi eläkeläisiltä, lapsiperheiltä, sairailta, juuri nämä diabeteslääkkeet, ja sen lisäksi leikataan työttömyysmäärärahoja ja työttömyysturvaa. Olisin odottanut, että hallitukselta olisi nyt tullut esityksiä siitä, miten nämä leikkaukset rahoitetaan. Nimittäin ihmiset, joilta leikataan, tarvitsevat edelleenkin kapitaalia, ihan puhtaita euroja elääkseen, ja se ainoa tapa, millä se voidaan tehdä, on perustoimeentulotuki silloin, kun mennään niin pitkälle, ja se ei ole mikään pelastus, että perustoimeentulotuki maksetaan Kelalta, koska se on myöskin rahoitettava. Se rahoitetaan silloin valtion kassasta. Ja sitten taas jos mennään niin kauas, että tarvitaan harkinnanvaraisia enemmän, niin silloin mennään teidän, ministeri, osa-alueellenne elikkä kuntiin. Silloin se tulee kuntien maksettavaksi, ja jostakin sinne kunnillekin täytyy sitä rahaa löytyä.

Nyt kannattaa muistaa myöskin sellainen asia, että työvoimatoimistoissa on tällä hetkellä 76 000 avointa työpaikkaa ja meillä on 330 000 työtöntä ihmistä. Kun nämä saataisiin kohtaamaan, niin meillä työttömyysmäärä putoaisi 250 000:een. Mutta nyt pitäisikin hallituksen tehdä lujasti töitä sen eteen, että TEMin puolella panostetaan siihen, että jokaiseen avoimeen työpaikkaan löytyy työntekijä. Mutta näinhän ei tehdä, vaan TEMin puolella nyt ministeri pakottaa TEMin ryhtymään tavallaan tämmöiseksi Leelian lepotuoliksi, ensiksi kyselemään työttömältä vähän, että mitä sulle kuuluu, mutta itse asiassa se onkin piilotettu kuulusteluun. Siinä kysellään, oletko tehnyt töitä viimeisen kolmen kuukauden aikana, onko ollut 18 tuntia töitä. (Puhemies koputtaa) Jos ei ole ollut, niin sen jälkeen tulee ylimääräinen karenssi, ja sekin täytyy jollakin maksaa.

17.04 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tässä ensi vuoden talousarvion täydentävän esityksen keskustelussa on jonkun verran kiinnitetty huomiota myös talouspolitiikan suureen linjaan, ja oppositio on luonnollisesti ollut hyvin kriittinen hallituksen talouspolitiikkaan nähden.

Kuitenkin pitää sanoa, että hallitus on aivan oikein virittänyt oman talouspolitiikkansa. Sen lähtökohta on luonnollisesti työlinja eli se, että kaikki taloudellinen hyvinvointi syntyy viime kädessä työnteosta ja yrittäjyydestä — siis kaikki taloudellinen hyvinvointi syntyy viime kädessä työnteosta ja yrittäjyydestä. Sen vuoksi hallitus on omassa politiikassaan pyrkinyt tekemään sellaisia uudistuksia, jotka tukevat työnteoa ja yrittäjyyttä. Tähän on liittynyt luonnollisesti veropolitiikka, jossa on kevennetty ansiotulojen verotusta ja myös yrittäjien verotusta on pyritty helpottamaan. Tähän ovat liittyneet luonnollisesti myös sellaiset uudistukset, esimerkiksi työttömyysturvassa, joilla on pyritty kannustinloukkuja jonkun verran lieventämään ja työn ensisijaisuutta korostamaan.

Hallituksen politiikan suuri linjahan on jaettavissa kolmeen osaan: yhtäältä on meidän kustannuskilpailukykyä tehostavat ja parantavat toimet, toiseksi on merkittävät uudistukset ja kolmanneksi sitten välttämättömät säästöt. Mitä tähän kustannuskilpailukyvyn parantamiseen tulee, niin siinäkin tämä solmittu kilpailukykysojmus on keskeinen. Hallitus oli se, joka omalla aloitteellisuudellaan ja, voi sanoa, myös painostuksellaan saattoi tämän

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

prosessin liikkeelle ja sai aikaiseksi tällaisen suomalaisten yritysten kustannuskilpailukykyä parantavan sopimuksen, joka tulee aivan varmasti lisäämään työllisyyttä. Se, missä määrin, on tietysti eri arvioissa erilainen, mutta kukaan ei voine kiistää sitä, että kilpailukyky sopimus parantaa työllisyyttä Suomessa, kun suomalaisten yritysten kustannuskilpailukyky kohenee.

Tämän kilpailukyky sopimuksen — jota myös vihreät kannattavat, kuten olemme Touko Aallolta ja muilta kuulleet, vaikka puheenjohtaja Niinistö tuolla somessa ja muualla tietysti samanaikaisesti sekä kannattaa että vastustaa kilpailukyky sopimusta — yksityiskohdista on tässäkin keskustelussa viime minuutteina nostettu esiin se vääryys, että julkisen sektorin, usein naisvaltaisten ja usein matalapalkkaisten työntekijöiden, lomarahoja leikataan määräaikaaisesti 30 prosentilla, kun keidenkään muiden lomarahoja ei leikata. Minäkin pidän tätä ratkaisua epätasapuolisena ja tässä mielessä epäoikeudenmukaisena. Mutta kun täällä esimerkiksi edustaja Andersson moitti hallitusta siitä, että julkisen sektorin naisvaltaisten, usein pienipalkkaisten alojen lomarahoja leikataan, niin muistutettakoon nyt vielä kerran, että kilpailukyky sopimuksen yksittäisistä komponenteista, osista, esimerkiksi tästä julkisen sektorin työntekijöiden lomarahojen leikkaamisesta, ei päättänyt hallitus tai eduskunta, vaan siitä käytännössä päättivät työmarkkinaosapuolet. Näin ollen, kun me täällä arvostelemme mielestäni perustellusti sitä, miksi vain julkisen sektorin lomarahoja leikattiin, miksei tasapuolisuuden vuoksi kaikkien lomarahoja tai ei kenenkään ja olisi kompensoitu sitä muilla komponenteilla, kuten esimerkiksi reilummalla työajan pidentämisellä tämän 6 minuutin sijaan, niin silloin pitää arvostelun osoitteen olla oikea eli työmarkkinaosapuolet.

Itse olisin todellakin mieluummin, jos ja kun lomarahoja katsottiin välttämättömäksi leikata, tasapuolisesti leikannut kaikilta, jolloin myös ne, joilla Suomessa on kaikkein suurimmat palkkatulot, olisivat tulleet tämän leikkauksen piiriin. (Pia Viitanen: Pakkolait!) — Edustaja Viitanen, en ihan tarkkaan saanut välihuudostanne selvää, mutta korostan sitä, että en kiistä, että kilpailukyky sopimus solmittiin hallituksen aloitteesta ja hallituksen kannustamana, mutta myöntäkään tekin, että nämä yksittäiset komponentit tässä, osaset tässä, kuten se, että vain julkisen sektorin lomarahoja leikattiin, eivät olleet hallituksen valinta vaan työmarkkinaosapuolten valinta. (Pia Viitanen: Pakkolait!)

Sitten hallituksen politiikan muista osasista eli näistä uudistuksista ja sitten säästöistä sanon vain lyhyesti sen, että hyvin merkittävä oli vaalikauden alussa tehty eläkeuudistus, joka tulee vuodenvaihteessa voimaan, ja hyvin merkittävä on myös tämä sote-uudistus, joka parhaillaan on valmistelussa. Näistä säästöistä: kaikkihan täällä osaamme vastustaa kaikkia ikäviä säästöjä, mutta kun emme voi olettaa niin vahvaa talouskasvua, etteikö näitä säästöjä tarvittaisi, niin pitää olla vain poliittista ryhtiä ja moraalialla olla valmis tekemään ikäviäkin ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Lopuksi sanon vielä vihreille:

Kyllä minua nolottaisi olla nyt vihreiden kansanedustaja. Koko vaalikausi on huudettu, ettenkö sanoisi, naama punaisena sitä, miten hallitus säästää koulutuksesta ja miten vihreät eivät hyväksy minkäänlaista koulutuksesta leikkaamista ja että vihreät eivät kuulemma vaalien jälkeen aio edes hallitukseen osallistua, ellei kaikkia koulutussäästöjä peruta. No, sitten kun vihreät pääsevät tekemään oman varjobudjettinsa, jossa kenenkään häiritsemättä ja kenenkään estämättä voivat laittaa kaikki ne määrärahat juuri niihin kohteisiin kuin haluavat ja ilman, että tarvitsee mitään huomiota kiinnittää kilpailukykytekijöihin tai valtiontalouden tasapainoon tai muiden poliittisten tahojen näkemyksiin, niin tässä vihreiden

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

vaihtoehtobudjetissa sitten kuitenkin tehdään satojen miljoonien, noin 250 miljoonan, edestä koulutussäästöjä. Kyllä minua nolottaisi tässä tilanteessa olla vihreiden kansanedustaja.

No, täällä vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistö jo myönsikin nämä yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin kohdistuvat säästöt, muistaakseni 37,5 miljoonaa euroa, mutta kiisti sitten nämä säästöt, jotka vihreät esittävät tehtäväksi varhaiskasvatukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Tämä kiistäminen perustui siihen, että kun nämä ovat kuntien piikissä, niin kuntien pitää vain tähän satsata entiseen tapaan. Tämä Ville Niinistön selitys, jonka antoi meille myös yksityisesti, tarkoittaa sitä, että vihreiden mukaan kuntien olisi sitten pitänyt noin 180 miljoonaa euroa säästää muualta kuin koulutuksesta. Ehkä edustaja Touko Aalto, jolla onkin näköjään vastauspuheenvuoro vetämässä, kertoo, sairailtako, köyhiltäkö vai mistä tämä 180 miljoonaa siellä kunnissa olisi sitten otettu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan tähän kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Aalto, Viitanen, ja sitten mahdollisesti avauspuheenvuoron käyttäneen puheenvuoro ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

17.12 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee kiky-sopimukseen, olen sanonut aikaisemmin ja sanon sen uudestaan, että alun perinkään ei olisi pitänyt rakentaa hallituksen talouspolitiikan isoa linjaa yhden kortin varaan. Se on asia yksi. Ja kun hallitus tarjoaa kaksi vaihtoehtoa, vaihtoehto a) pakkolait, vaihtoehto b) kiky-sopimus, niin valitsen sen kiky-sopimuksen. Mutta se ei tarkoita sitä, etteikö esitystä voisi arvostella ja vaatia hallitusta korjaamaan siihen kytkeytyviä ongelmia.

On toki hellyttävää kuulla, että kokoomus on huolissaan siitä, että torjuuhan joku kokoomuksen itse esittämät koulutusleikkaukset. Tämän vaalikauden aikana tässä salissa kaikki kokoomusministerin johdolla tehdyt esitykset vihreät tulee systemaattisesti torjumaan, esittämään vaihtoehtoisen rahoituksen siihen.

Valtiontalous on asia yksi, kuntatalous asia kaksi. Täällä nyt puhuttiin valtion budjetista tällä kertaa.

17.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli kiinnostavaa, kun edustaja Zyskowicz totesi, että hallitus on nyt siirtynyt työlinjalle. Sitä tietenkin ollaan odotettu hallitukselta puolitoista vuotta, ja sosialidemokraattien tämän vuoden vaihtoehtobudjettikin oli nimeltään Suomi työlinjalle. (Teuvo Hakkarainen: Se on työttömyyslinja!) Sen vuoksi olikin kova pettymys, kun huomasimme hallituksen budjettiesityksestä, että työllisyystoimet tässä ja nyt puuttuvat.

Edustaja Zyskowicz viittasi muun muassa työllistäviin veroratkaisuihin. On aika häkellyttävää ollut tutkia näitä asiantuntijalausuntoja ja lainsäädännön arviointineuvoston lausuntoja näistä tietyistä varakkaita suosivista anteliaista vähennyksistä, kuten yrittäjävähenyys, niin sanottu apteekkarivähennys, tai metsälahjavähennys tai miljoonaperintöjen veronkevennys. Näissä on todettu, että eivät nämä tuo mitään työllisyysvaikutuksia, ja samaan aikaan hallituksella on varaa pistää kymmeniä ja satoja miljoonia tämänkaltaisiin veronkevennyksiin, jotka eivät sitä työtä tuo. Jos me olemme työlinjalla, miksemme ottaisi esimerkiksi sosialidemokraattien vaihtoehtoa, jossa palkka- ja eläketuloja (Puhemies ko-
puttaa) verotetaan keveämmin kuin hallitus verottaa?

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, ja sen jälkeen puhujalistaan.

17.14 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Touko Aallolle totean lyhyesti, että hallituksen talouspolitiikka ei ole yhden kortin varassa. Toiseksi totean, että kun teidän mielestänne nämä yksittäiset epäkohdat tässä kiky-sopimuksessa, kuten tämä julkisen sektorin "kurittaminen" lomarahahaleikkauksilla, miltä muut säästävät, ovat hallituksen korjattavissa, niin nytpä joudun sitten kysymään: No, mitä sitten hallituksen ja eduskunnan teidän mielestänne tässä tilanteessa pitäisi tehdä? Ottaa muiltakin 30 prosenttia lomarahoista pois vai pidentää työaikaa 6 minuutista vaikka 15 minuuttiin, jota niin sanotussa Benin listassa jo esitettiin, vai mitä esitätte tämmöisiksi korjaaviksi toimenpiteiksi?

Ja edustaja Viitaselle on pakko sanoa, että kyllä tämän hallituksen työlinjan tulokset, eli työllisyyden parantaminen, jo tähän mennessä ovat onnistuneet paremmin kuin sen edellisen, jossa yhdessä olimme, työlinjan tulokset.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, kun nyt täällä on käyty tätä talouspoliittista keskustelua 3 tuntia 15 minuuttia ja melkein 2 tuntia on pidetty debattia, niin tässä vaiheessa jatkamme puhujalistaan.

17.16 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tuon äskeisen, edellisen lennokkaan puheenvuoron ja lennokkaan debatin, jälkeen kuulostaa ehkä aika tasapaksulta jatkaa ja todeta, että tämä talousarvion täydennys kaiken kaikkiaan jatkaa hallituksen vastuullista ja oikeudenmukaista kasvua hakevaa linjaa, jossa siis säästöt, isot rakenneuudistukset ja kasvua tukevat toimenpiteet täydentävät toinen toisiaan. Eli hallitus ei suinkaan ole pistänyt munia yhteen koriin, ei mennä eteenpäin yhdellä kortilla, vaan kaiken kaikkiaan tulevaisuus on rakennettu kolmen kestävälinjan pohjalle.

Mutta itse asiassa tälle puheenvuorolle innokkeen antoi suuresti arvostamani edustaja Parviaisen puheenvuoro, jossa hän viittasi erinomaisella tavalla Kainuun työllisyyteen. Hän otti esille myös Tampereen raitiovaunuhankkeen — aivan erinomainen hanke, joka monella tavalla luo uskoa pitkälle tulevaisuuteen Kainuun työllisyyden osalta Transtechin kautta. Mutta muutoin esille nousi myös paljon puhuttu Terrafame. Kainuun maakunnan työllisyyshän on parantunut Suomen maakunnista viimeisen vuoden aikana, voi sanoa, parhaiden maakuntien joukossa. Valitettavasti sille on vain yksi keskeinen selitys eli Terrafame, mikä omalta osaltaan osoittaa sitä, kuinka valtavan suuri vaikutus Terrafamen työllisyydellä suoraan tai sitten välillisten vaikutusten kautta on Kainuuseen.

Mitä sitten muutoin tähän Terrafameen tulee, niin muutama asia kuitenkin siitä, vaikka tässä on jo päivän aikana tätä moneen otteeseen käsitelty. Totean tässäkin sen, että kannatan lämpimästi Terrafamen lisäpääomittamista. Kannattavan kaivostoiminnan edellytykset ovat selkeästi olemassa.

Valtion tavoitteeksi on linjattu yhtiön alusta saakka ympäristön kannalta kestävä ja taloudellisesti kannattavan kaivostoiminnan jatkuminen, uusien ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja kaivoksen ympäristötilanteen, eli vesitaseen, pysyvä ratkaisu. Aivan kiistatonta on se, että näitten tuotantoprosessien toimiessa, kaivostoiminnan ollessa tehokkaassa käytössä myös ympäristötilanne on parhaiten tuolla alueella hallinnassa. Vieläkin sanon sen, että Terrafame ei ole Talvivaara. Ammattimaisella toiminnalla, määrätietoisella työllä

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

kaivosprosessit ovat tällä hetkellä erittäin hyvin kunnossa. Bioliuotus toimii. Ympäristöasiat on saatu hallintaan. Ongelmallinen vesitase on pudonnut puoleen. Uusi keskusvesipuhdistamo käynnistyi viime viikolla. Kaivoksella on isoja vesipilotteja menossa useita kappaleita. Vaasan hallinto-oikeuden päästöraajat on alitettu reilusti.

Aluetaloudellisiin vaikutuksiin viittasin jo äsken. Täällä on todettu, että Terrafamella on suuri merkitys Kainuulle. Mutta sillä on myös täysillä toimiessa erittäin suuri vaikutus koko maahan. Aluetalousvaikutuslaskelmat osoittavat, että Terrafame täysillä toimiessaan tulee työllistämään Suomessa yli 4 000 henkilötyövuotta vuositasolla.

Minä toivon ja uskon, että kukaan ei vastusta Terrafamea ideologisista syistä. Terrafame on jo 15 kuukauden aikana osoittanut sen, että valtio-omistajan on kannattanut ja kannattaa olla kärsivällinen omistaja Terrafamessa ja annettava kaikki mahdollinen tuki sille, että kaivosyhtiö menestyy. Terrafamen aikana on päästy suunniteltuihin tuotantomääriin. Tuotannon ylösajo etenee suunnitellusti. Itse en lainkaan epäile sitä, etteikö täyteen tuotantoon kaivoksella päästäisi vuoden 2018 aikana, kuten liiketoimintasuunnitelmassa on arvioitu ja esitetty. Silloin tuotantokustannukset ovat myös merkittävästi alhaisemmat kuin tällä hetkellä esimerkiksi nikkelin tai sinkin maailmanmarkkinahinnat ovat.

Jonkin verran on esiintynyt myös sitä, että on asetettu vastakkain valtion menotalouden erät Terrafamelle myönnetyn lisärahoituksen kanssa. On kuitenkin muistettava, että jälkimmäisessä on kysymys sijoituksesta, jonka pontimena on paitsi tuotanto-odotus ja tuotto-odotus myös ympäristöturvallisuuden takaaminen ja pitkällä tähtäimellä myös kestävästi ja taloudellisesti kannattavalla pohjalla toimiva kaivos. Myöntäessään nykyisessä tilanteessa lisärahoitusta Terrafamelle hallitus toimii minun mielestäni nimenomaisesti viisaasti ja vastuullisesti erittäin haastavassa tilanteessa, kun ulkopuolisen rahoituksen hankinta on edennyt hyvin mutta vielä on kesken.

Minä uskon itse Terrafameen. Uskon siihen, että valtion kannalta tullaan aikaansaamaan kestävä lopputulos. Uskon siihen, että tähän tulee ulkopuolista rahoitusta. Mutta on myös todettava se, että nimenomaan ympäristön kannalta toivon myös sitä, että valtio ei tulisi irrottautumaan kokonaisuudessaan Terrafamen omistuksesta, vaikka lisärahoitusta yritykseen tulisikin.

17.22 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä yritimme pientä debattia myös koskien pehmeämpää aihetta, omaishoidon tukea ja sen painopisteitä ja ylipääntänsä vanhustenhoivan kehittämistä ja kotipalvelujen kehittämistä. Edustaja Parviainen totesi aikaisemmin sen puutteen, minkä varmaan kaikki tunnustamme, että mielenterveysongelmissa kärsivien läheiset ovat olleet eriarvoisessa asemassa liittyen omaishoittoon ja pääsemisessä tunnustetuksi omaishoitajaksi. Onneksi tässä alkaa olla liikettä parempaan suuntaan, että kaikki omaishoitajat ovat yhdenvertaisessa asemassa ja myös siinä suunnassa, että nähdään, että omaishoitajia on paljon muissakin kuin ikäihmisissä. Usein myös vammaisten lasten omaiset eivät ole ihan välttämättä samalla viivalla palvelujen edessä.

Hallituksen linjauksessa tukea näin mittavasti vanhusten kotihoitoa ja perhehoitoa tunnustetaan, että se pääpaino ei ole niinkään omaishoidon tuen euromääräisissä lisääntymisissä, toki siinäkin indeksi pienen lisäyksen tuo, mutta ennen kaikkea ollaan haluttu tukea omaishoitajien jaksamista, eli kaikille omaishoitajille mahdollisuus vapaapäiviin ja terveystarkastusten tekeminen kaikille omaishoitajille. Eli näitten kautta tuetaan sitä, että omaishoitajat jaksavat ja tietävät, että tällä hetkellä kunnissa terveydenhuollon verkoston ammattilaiset ovat heidän tukena silloin, kun he tarvitsevat lisää tukea.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

17.24 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron siksi, kun nyt hallitus tekee todella paljon yrittäjyyteen ja työllisyyteen liittyviä paketteja ja työttömien haastattelut kolmen kuukauden välein tuntuvat aina herättävän vääränlaista kaikua. Tässä hän on nimenomaan tarkoituksena se, että henkilö voi tavata työvoimaviranomaisia, voidaan keskustella siitä tilanteesta, voi saada läsnäoloa ja välittämistä.

Itse istun työ- ja tasa-arvovaliokunnassa, ja eräässä kuulemisessa aikaisemmassa yhteydessä, kun mietittiin sitä, miten ihminen haluaa tulla kohdatuksi, oli tällainen tutkimus työvoimaviranomaisilla, ja me kuulumme myös työvoimatoimiston psykologeja. Kun nuorilta esimerkiksi kysyttiin, että jos saa itse valita, miten ottaa yhteyttä, jos itse saa päättää, niin henkilökohtainen tapaaminen oli ylivoimaisesti suosituin. Eli kunnioitetaan sitä, että ihmiset haluavat myös tavata. Ei tässä nyt ole mikään raippaaminen tarkoituksena eikä mikään toisten kovistelu, vaan vilpittömästi halutaan auttaa.

Tapasin, oliko viime syksynä vai viime keväänä, en tarkalleen muista, psykologeja työvoimatoimistoista, ja he kertoivat, kuinka tärkeää on nimenomaan se, että he voivat tavata ihmistä ja käydä läpi sitä tilannetta, että sitä ei korvaa mikään. Sieltä monesti voi pikkuisen ammattitaitoisella kyselyllä purkautuakin sellaisia asioita, mitkä ovat olleet työllisyyden esteenä, vaikka heikko itsetunto tai vaikeudet kotona ja muuta. Eli arvostetaan sitä, että hallitus yrittää kuitenkin saada ihmisille sellaista tunnetta, että he eivät ole sinne kotiin jääneet yksin. Sitä varten on kuitenkin annettu merkittävä rahallinenkin panostus, että saadaan nämä haastattelut käytyä, ja meillä on työ- ja tasa-arvovaliokunnassa asian käsittely kesken. Todellakaan ei ole tarkoitus ketään näillä kiusata, vaan päinvastoin.

17.26 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä se vain on niin, että tämä kaverikapitalismi, jota nyt näissä hallituksen esityksissä harjoitetaan, on aivan uskomatonta. Siitä ei pääse yhtään mihinkään. Nyt sanotaan, että tällä tehdään lisää työpaikkoja, kun esimerkiksi miljoonaperintöjä ei veroteta tarpeeksi, on metsälahjavähennys, on lahjaveroalennus ja yrittäjävähennys, ennen kaikkea henkilöryityksille annettavat vähennykset. Näistä sanotaan, että emmekö me sitten halua sitä, että parturi-kampaajat saisivat vähennyksen. Kyllä haluamme ja haluamme, että niitä tulisi sinne vähän enemmän, mutta otetaan muutama tosiasia. Lukuja, joita saimme, silloin kun puhutaan tästä vähennyksen osasta: jos vuositulot henkilöryityksessä ovat 235 000 euroa, niin silloin vähennys on vuositasolla 4 700 euroa. Se on iso määrä. Nimittäin iso osa yrityksistä tienaa vain alle 12 000 euroa vuodessa, ne ovat näitä osa-aikaisia yrityksiä, pienyrityksiä, mikroyrityksiä. Silloin tuo verohuojennus on 235 euroa. Onhan sekin tietenkin rahaa. Yrittäjäjärjestö puolestaan kertoo, että henkilöryityksissä keskiverto, mitä yritykset tienavat, on 47 000 euroa, jolloinka vähennys vuodessa on 940 euroa. Varsinkin kun ovat nuo kaksi korkeinta ryhmää, jotka saavat tosiaankin sen 4 000 euroa ja ylikin ihan tuommoista kivaa joulurahaa, niin täytyy muistaa, että koko siitä rahamäärästä, mikä tähän on varattu, 70 prosenttia menee kahdelle parhaiten tienavalle ryhmälle. Loput jakavat sitten ne kipeneet, mitä sieltä jää. Tämä ihan vain muistutukseksi.

Nyt sitten kun mennään tähän työttömyyspuoleen, niin työttömyysmäärärahoja leikataan, työttömyysturvaa leikataan ja tosiaan ovat nämä kolmen kuukauden välein tulevat haastattelut, joissa tärkeimpänä asiana on kysyä se, onko henkilöllä ollut 18 tuntia kolmen kuukauden aikana palkallista työtä tai työvoimapolitiittisia toimenpiteitä. Jollei ole ollut, niin silloin tulee karenssia lisää. Sen lisäksi leikataan perusturvaa eläkeläisiltä ja lapsiperheiltä, leikataan sairailta, diabeteslääkkeitä ei enää korvata samalla tavalla kuin on aikai-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

semmin korvattu. Näistä seuraa vääjäämättä se toinen puoli: nämä ihmiset ajautuvat henkilökohtaiseen ahdinkoon, ja kun ihmiset ajautuvat henkilökohtaiseen ahdinkoon, niin siitä ei ole pitkä matka ulosottoon.

Tällä hetkellä tässä maassa on puoli miljoonaa ihmistä ulosotossa, ja ulosotto on paikka, missä on sellainen kannustinloukku, että sieltä ei yksikään pääse yksin pois, ei yksikään pääse yksin pois, koska ei kannata mennä töihin, koska tulevat sitten nämä suojaosuudet, jotka ovat tällä hetkellä hirveän alhaisia. Ne tarkoittavat sitä, että ihmiselle jää käteen vielä vähemmän rahaa kuin on jäänyt silloin, kun ei ole tehnyt mitään eikä ole mennyt sinne ulosottoon niin paljon sitä rahaa. Meillä olisi mahdollista tehdä esimerkiksi ulosoton kannustinloukulle jotakin, ja meillä olisi mahdollisuus tehdä jotakin sille, että ihmiset eivät olisi vuodesta toiseen ulosoton kurjimuksessa kiinni, esimerkiksi ne ihmiset, jotka 90-luvun laman seurauksena — silloin kun meillä ei pitänyt devalvoida mutta kuitenkin devalvoitiin, jolloinka ihmisten ulkomaiset lainat kaksinkertaistuivat ihan tuosta vain, yhdellä napin painalluksella — maksavat edelleenkin ulosottoon. Ja miksi? Sen takia, että meillä on laki, joka sanoo niin, että kun henkilö maksaa ulosottoon jotakin, siitä menee ensin korot, sitten kulut ja vasta sen jälkeen pääoma. Tästä seuraa se, että hyvin monet ihmiset ovat maksaneet sen pääomavelkansa jo useaan kertaan. Ulosoton korot ovat kovat, muualla se on miinusmerkkistä, mutta siellä se on todellakin plusmerkkistä — mahtaako vielä olla se 16 prosenttia, en ole siitä ihan varma, mutta korko on aika kova. Jos me pystyisimme tekemään lain, missä velallinen maksaisi ensin pääoman, sen jälkeen korot ja vasta viimeiseksi kulut, moni ihminen pääsisi tästä loukusta joskus pois. Valtiolle tämä tarkoittaisi sitä, että valtion pitäisi odottaa niitä kulusaamisia pitemmän aikaa kuin tällä hetkellä, mutta mikä on valtiolle sitten parempi: sekö, että valtio saa ne kulut heti ja ihminen joutuu hakemaan sitten perustoimeentulotukea, joka siis kahden kuukauden kuluttua muuttuu myöskin valtion maksettavaksi?

Näissä jotenkin haluaisi, että siellä hallituksessa jaksettaisiin katsoa sinne mitalin toiselle puolelle, jaksettaisiin katsoa, mitä ne päätökset merkitsevät sille tavalliselle ihmiselle. Minä ymmärrän sen, että hallitus haluaa ottaa köyhiltä ihmisiltä, totta kai haluaa: jos on miljoona köyhää ja jos jokaiselta otetaan 5 euroa, niin sehän on pieni summa, eikä ole, mutta se on 5 miljoonaa, tuosta vain. No, jos nyt voidaan ottaa tuon verran, niin eihän se kymppikään ole niin hirveän paljon köyhältä otettuna. Se on jo 10 miljoonaa. Tällä tavalla tämä systeemi pyörii, mutta missä on se inhimillisuus? Missä on se sydän? Missä on se, että ajateltaisiin niitä ihmisiä, jotka joutuvat elämään ja olemaan tässä yhteiskunnassa, jotka rakkaudella kasvattavat jälkeläisiään tässä yhteiskunnassa, kun siinäkin pitäisi päästä siihen, että jälkikasvulle löytyisi paikka ja he luottaisivat siihen, että tämä yhteiskunta toimii? Tällä hetkellä tämä yhteiskunta valitettavasti tuntuu toimivan taaksepäin. Me laskemme hyväksi sen, että työllisyys on hieman parantunut, niin onkin, mutta pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut: yli 9 000 enemmän kuin vuosi sitten on nyt pitkäaikaistyöttömiä, noin 130 000, ja se on liikaa.

17.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täydentävä esitys vuoden 2017 talousarvioesitykseen on ajankohtainen ja erittäin perusteltu. Talouden näkymät ovat pitkästä pitkästä aikaa kääntyneet positiivissävytteisiksi. Korostan, että vielä ei ole riemuun aihetta varmaan kenelläkään, mutta se on merkki siitä, että politiikalla voidaan vaikuttaa olemassa oleviin olosuhteisiin aika paljon. Totta kai olemme kansainvälisissä suhdanteissa aika tiukasti kiinni, mutta se, minkä me tämän maan rajojen sisällä voimme tehdä, pitää

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

tehdä hyvin. Sillä tiellä hallitus on onnistunut vähintäänkin kohtuullisen hyvin. Noin 30 000 uutta työpaikkaa on luotu, ja meillä on selkeästi kasvunäköala edessämme. Viime viikkojen uutiset uusista työpaikoista muun muassa Uuteenkaupunkiin, samoin metsäteollisuuden investoinnit, laivateollisuus ja moni moni muu asia — lista on jo pitkä — ja ne investointisuunnitelmat Suomeen tällä hetkellä eri teollisuudenaloilla antavat vahvasti uskoa siihen, että laman selkä voidaan taittaa.

Oppositio on tämän keskustelun aikana heittänyt mustia pilviä taivaalle ja maalaillut sarvipäitä seinille, mutta lohdutuksena teille voin kertoa, että vuodesta 2008 asti jatkunut lama on jonain päivänä lopetettava. Tämä velkaantumismuutos, mikä meillä on Suomessa ollut vuoden 2008 jälkeen, ei kerta kaikkiaan voi jatkua enää pitkälle. Se vihreän ideologian suuri idea, että eihän siinä ole mitään ongelmaa, että kun valtion budjetista tulee rahaa, kaupunki antaa asunnon, vettä tulee hanasta ja sähköä pistorasiasta, niin kaikki menee hyvin — minusta sekin auvoinen maailmankuva varmaan rapistuu sinä päivänä, kun korko lähtee nousemaan.

Tässä talousarvion täydentävässä esityksessä poliisi saa lisämäärärahaa suojelupoliisin puolelle 1,5 miljoonaa euroa ja poliisille 8,5 miljoonaa euroa erilaisten ääriliikkeiden käytäytymisen tutkimukseen ja niiden mahdollisten suunnittelussa olevien tekojen estotoimenpiteisiin. Erittäin tärkeä määräraha, ja meillehän juuri tuli tieto eilispäivänä kansainvälisiltä tietotoimistoilta, että Euroopassa on aito pelko siitä, että isoja terrori-iskuja ollaan suunnittelemassa sinne. Sen takia määräraha on hyvä ja perusteltu, ja toivottavasti pystytään kuitenkin torjumaan mahdolliset hirmuteot, koska ne eivät länsimaiseen yhteiskuntaan kuulu.

Liikennehankkeisiin tulevat määrärahat varmaan tyydyttävät aika montaa suomalaista: Raide-Jokeri sai 84 miljoonaa euroa ja Tampereen raitiotie sen 71 miljoonaa euroa. Ja tästä Tampereen investoinnista voi sanoa sen verran, että se kuitenkin on hyvä, että Tampereelle on tilattu kalusto, joka on valmistettu Transtechin toimesta tuolla Taivalkosken tehtaalla, ja on hyvä asia, että on suomalaista työtä arvostettu. Toivon mukaan tämä kustannusarvio pitää paikkansa, ettei käy niin kuin yleensä, eli näissä raidehankkeissa on ollut pieniä ongelmia. Toivon mukaan kustannusarvio tässä tapauksessa pitää paikkansa.

Terrafamesta on puhuttu paljon tänä päivänä, en siihen sen enempää kajoa muuta kuin totean vain, että sillä kaivosalueella on todellakin viime vuoden aikana tehty paljon töitä. Työntekijät ja kaivoksen johto ovat tehneet erinomaista työtä saaden tämän jätevesiongelman haltuun. Tuotanto on saatu kasvamaan, ja on muistettava, että se tuotannon kasvattaminen tuollaisessa prosessissa, missä nyt metallia irrotetaan malmista, on hitaan prosessin tulos. Jos joku odottaa siinä kuukaudessa tai kahdessa lopputulosta, niin nyt kuitenkin on pystytty jo vajaan vuoden aikana, Terrafamen aikana, todistamaan se, että prosessi toimii ja se on tehostunut koko ajan. Kuten Terrafame Oy:n toimiva johto on ilmoittanut, vuoden 2018 alkuvaiheessa on jo odotettavissa, että liiketoiminta kääntyy positiiviseksi. Eli meillä on siinä todella positiivinen kehitys tapahtunut. Pitää ajatella asiat myös niinpäin, että siellä on puolitoistatuhatta työpaikkaa ja sitten, jos kaivos pantaisiin nyt yllättäen kiinni, se johtaisi myös valtaviin kustannuksiin, joiden loppupäätä emme edes tiedä. Että parempi hallita se prosessi, hyödyntää metallien nouseva hinta ja luoda ihmisille töitä.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä tähän edustaja Tolppasen synkistelyyn erilaisista veropäätöksistä: ihmetellä vain täytyy, miten sokea on poliittinen päättäjä silloin, kun pääsee oppositiosta vahvoja mielipiteitä esittämään. Viime vaalikaudella tehty pääomauudistus oli todellinen jättipotti niille yrityksille, jotka saivat ison verohelpotuksen, ja monta mil-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

joonaa euroa tätä kautta varmasti siirtyi Suomen rajojen ulkopuolelle, eikä siitä haluta nyt puhua mitään, nyt puhutaan pienistä henkilöyrittäjistä. Se on totta, että menestyvä yritys todennäköisesti pärjää myös verotuksessa hyvin. Se on totta, mutta emmehän me voi henkilöyrittäjiä jakaa vuohiin ja lampaisiin: että teille annetaan ja teiltä otetaan. Kyllä sen uudistuksen pitää, kun laki ja säännöt laaditaan, koskea kaikkia tai sitten ei ketään. Ei semmoiseen jakoon voida mennä.

Ja, hyvät ystävät, hyvät edustajakollegat, jos täällä ollaan kateellisia niille yrityksille, jotka menestyvät, niin muistakaa, hyvät ystävät, hyvät edustajakollegat, se, että sellainen yritys, joka menestyy ja joka tuottaa voittoa, todennäköisesti palkkaa lisätyövoimaa, erittäin todennäköisesti maksaa veroa ja erittäin todennäköisesti tekee investointeja. Vai onko teillä, ehkä oppositiopuolueiden kansanedustajilla, tavoitteena, että kaikki yritykset tuottaisivat tappiota, eivät työllistäisi, eivät maksaisi veroja, pahimmillaan olisivat vielä aiheuttamassa kuluja yhteiskunnalle? Missä teidän maailmankatsomuksenne on? Yrityksen pitää tuottaa voittoa, sen pitää maksaa osinkoa, sen pitää työllistää, ja sen pitää investoida. (Touko Aalto: Ai niin kuin Terrafame?) — Terrafamekin on sillä tiellä. Edustaja Aalto on tässä suuressa viisautessaan ottanut myös kaivosinsinöörin vaativan viran hoitaakseen, mutta voin häntä lohduttaa siinä asiassa, että uskoisin tässä asiassa enemmän niitä henkilöitä, joilla on kaivosalalta paljon kokemusta. Se on totta, että tilanne on vaikea, mutta jos Suomi olisi teidän ideologiallanne jäänyt voivottelemaan huonoja aikoja, me olisimme tällä hetkellä valtio, jonka bruttokansantuote olisi suurin piirtein sitä tasoa, missä se tänä päivänä on joissakin kehittyvissä maissa tuolla Afrikassa. Sekö on edustaja Aallon tavoite? Ihmettelen synkästi, miten teillä tällainen ajatusmaailma yleensä on. En sitä lähde perustelemaan, se on teidän asianne, mutta toivon kuitenkin, että tämä positiivinen tilanne, mikä on saatu syntymään, ei kaadu siihen, että täällä halutaan synkistellä. Minun mielestäni katseen pitää olla tulevaisuuteen ja kehittyvään Suomeen.

17.40 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Terrafamen yhteydessä on jatkuvasti toistettu oikeastaan kahta asiaa: ensimmäinen asia on se, että yhtiö on nyt taloudellisesti kannattava, ja toinen asia on se, että ympäristöasiat on saatu hoidettua. Usko hyvä, tieto parempi. Kysyisin asiaan myös vihkiytyneeltä, suuresti arvostamaltani keskustan kansanedustajalta Timo V. Korhoselta muutaman kysymyksen, jotta emme ole vain uskomusten varassa, vaan voimme tietää, koska tietoon näiden päätösten pitää aina perustua. Ja kuka tahansa hallituksen ja myös opposition edustaja, joka kannattaa tätä hanketta: on hyvä, että tiedetään, mihin ryhdytään, kun tehdään päätöksiä.

Ensimmäinen kysymys on se, mihin valitettavasti elinkeinoministeri ei osannut vastata, ei myöskään pääministeri osannut vastata eikä valtiovarainministeri: pitääkö tämä kassavirtaennuste, mistä nyt on paljon puhuttu, sisällään ympäristölupien mukaiset investoinnit ja velvoitteet? Kaikkihan me tiedämme sen, että eihän kassavirta itsessään kerro vielä yhtiön tilasta kovinkaan paljon. Se kertoo vain sen, pystyykö juoksevat kustannukset hoitamaan. Se ei kerro vielä varoista eikä veloista mitään.

Toinen kysymys on aivan keskeinen, kun puhutaan jatkuvasti siitä, että kassavirta on positiivinen vuoteen 2018 mennessä. Ei pidä vain puhua siitä, vaan pitää pystyä antamaan näyttöä, mihin nämä puheet perustuvat, ja niitä olen yrittänyt kysyä moneen kertaan. Toinen kysymys on: tietääkö vaikka edustaja Korhonen, minkälaisiin tuotantomääriin ja nikkelin maailmanmarkkinahintaan kassavirtaennuste perustuu? Sehän on aivan keskeistä tässä näin. Me tiedämme, että Terrafame puhui vielä vuosi sitten, että noin 16 000 tonnia pi-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

täisi pystyä tuottamaan vuodessa. Alkuvuodesta tippui tuommoiseen 11 000:een, nyt ollaan ehkä noin 6 000 tonnissa. On myös ihan eri asia puhua siitä, kuinka paljon malmiosta saadaan nikkeliä irti, kun pitää pystyä vielä rikastamaan se nikkeli, jotta se on markkinaehtoisesti myytävissä eteenpäin. Nekin ovat kaksi eri asiaa. Mikä on se rikastetun nikkelin osuus, mikä päästään myymään markkinoille? Mikä se osuus on? Sehän se ratkaiseva on, koska siis nimenomaan se rikastamattoman ja rikastetun nikkelin erotus, siinä puhutaan 10—15 prosentista, on se ratkaiseva asia, mikä merkitsee, kuinka kannattavaa se myynti on.

Toinen asia on se, että kun puhutaan jopa siitä, että ylösajovaiheessa tai sen jälkeen tuotanto nostettaisiin tuommoiseen 36 000 tonniinkin, niin se edellyttää nykyiseltä bioliuotusprosessilta sitä, että sen pitäisi tehostua jopa nelinkertaiseksi. Jopa neljä kertaa tehokkaammin pitäisi tuon bioliuotusprosessin mennä eteenpäin, jotta siitä malmiosta saadaan se nikkeli ja sinkki irti. Miten tämä pystytään tekemään? Kun puhutaan, että prosessit ovat yksin ja yhdessä kunnossa, ja samaan aikaan on näin isoja asioita auki, niin on hirveän epävarmalla pohjalla puhua tästä kannattavasta toiminnasta.

Fakta on myös se, että on aivan selvä asia, että työllisyys ja aluekehitys ovat valtavan tärkeitä asioita. Ne ovat valtavan tärkeitä asioita, ja niistä vihreät ovat puhuneet jatkuvasti. Me olemme puhuneet siitä myös, kuinka monta kertaa joudutaan maksamaan tämän kaivoksen alasajokustannukset yhä uudestaan, yhä uudestaan. Nyt on maksettu Sipilän hallituksen aikana jo kerran näiden alasajokustannusten vaatima summa, ja loppua ei näy. Me olemme puhuneet pitkään siitä, että kaikki tämä uusi raha, joka käytetään kaivoksen niin sanottuun Terhokoti-vaiheeseen, tulisi käyttää Kainuun alueen kehittämiseen, työllisyyden tukemiseen, ihmisten tukemiseen, kaivoksen aiheuttamien ympäristövahinkojen korjaamiseen ja kaikkeen tähän näin. Jos joka tapauksessa jossain vaiheessa tulee seinä vastaan, niin kaikki tämän aikajänteen välissä käytetyt rahat ovat poissa siitä Kainuun alueen ja Kainuun työllisyyden kehittämisestä ja työntekijöiden auttamisesta. Ja missään vaiheessa en ole kiistänyt sitä, etteikö Terrafamen johto verrattuna Talvivaaraan olisi tehnyt hyvää työtä. He ovat tehneet lähes mahdottomassa paikassa todella upeaa työtä, ennen kaikkea suorittava työntekijäporras. Siitä heille iso kiitos.

Näistä kustannusvaikutuksista on pakko sanoa myös se, että jos kaivos on maksanut koko sen elinkaaren aikana 884 miljoonaa euroa — kun siinä otetaan huomioon myös Tekesin alkuperäiset tuet, valtion infratuki, Finnveran ja Solidiumin alaskirjaukset, ympäristövahinkojen estämiseen annetut rahat ja kaikki budjettipääomituksot — ja nyt uusimpien, muun muassa tämän valtioneuvoston päätöksen, jälkeen päästään jo lähes miljardiin euroon ja jos ruvetaan tätä summaa laskemaan per työpaikka, niin jos puhutaan 500 työpaikasta, yhden työpaikan hinnaksi tulee noin miljoona euroa, vähän päällekin. Jos puhutaan kokonaan siitä vaikka 2 000 työpaikasta, mikä on tällainen tietty arvio, mikä on annettu kokonaiskerrannaisvaikutuksista, niin silloinkin päästään jopa 450 000 euroon per yksi työllinen. Aina pitää kysyä myös, että jos nämä rahat olisi annettu Kainuun alueen tukemiseen, elinkeinoelämän tukemiseen, ihmisten auttamiseen ympäristöä pilaamatta, niin mitä kaikkea olisi saatu siinä vaiheessa aikaan.

Tämä ei ole synkkien pilvien tuomista asioiden eteen, vaan on aivan välttämätöntä esittää ne kriittiset kysymykset. Jos puhutaan, että kaivos on kannattava ja ympäristöasiat pitää hoitaa, niin kai se on nyt eduskunnan tehtävänä esittää ne kysymykset ja vaatia mustaa valkoisella, missä on vaikka se raportti, missä näkyy, että kaikki ympäristöasiat on hoidet-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

tu. Missä se on? Tuokaa se minulle. Ja vastatkaa näihin kysymyksiin tästä tuotannon kannattavuudesta ja tuotantomääristä, niin olisi joku sama viiva, mistä keskustellaan.

Timo V. Korhonen käytti hyvän puheenvuoron ja toivoi, että täällä ei olisi ketään, joka ideologisesti vastustaa Terrafamen kaivosta. Ei varmasti ole, mutta toivon, ettei ole myöskään semmoisia henkilöitä, jotka ideologisesti kannattavat millä hinnalla ja vaikutuksilla hyvänsä tätä hanketta. On puhuttu paljon siitä, että Talvivaaran alueelta löytyy hyvät nikkelivarannot. Määrällisesti kyllä löytyy, mutta laadullisesti ei. Suomessa on paljon erilaisia kaivoshankkeita, missä löytyy laadullisesti semmoista metallia, mitä kannattaisi lähteä louhimaan. Mutta nikkelin ollessa kysymyksessä sen ihmeen, mistä puhuttiin paljon, olisi pitänyt syntyä siellä malmion sisällä, sen kiven sisällä, jotta olisi jotakin, mitä kannattaa kaivaa. — Kiitoksia.

17.47 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Erinomaisia kysymyksiä edustaja Aallolta. Toki kysymyksissä on myös sentyyppisiä, joihin vastaaminen kuuluu kyllä mitä suurimmassa määrin yhtiön johdolle, ja joukossa on myös kysymyksiä, tai ainakin yksi kysymys, jonka minä arvioin vähän sillä tavalla, että vastaus välttämättä ei ole tässä vaiheessa mitenkään julkisuuteen sopiva.

Mutta ensinnäkin tämä, pitääkö kassavirtaennuste mukanaan ympäristölupien mukaiset velvoitteet, pysyvätkö ne siellä sisällä: Tällä hetkellä Terrafamella on määräaikaisten ympäristöluvat. Ne määräaikaisten ympäristöluvat ovat Vaasan hallinto-oikeudelta äärettömän kireät, kuten monet asiantuntijat ovat selkeästi todenneet, äärettömän tiukat, ja Terrafame on pystynyt pysymään kevyesti niissä päästörajoissa. Muun muassa nämä paljon puhutut Nuasjärven purkuputken päästöraajat on alitettu mittavasti, eli ne päästöt ovat luokkaa kymmenesosa siitä, mitä Vaasan hallinto-oikeus on edellyttänyt, ja vuositasolla pysytään näissä kriteereissä.

Minkälaisiin tuotantomääriin ja hintatasoon liiketoimintasuunnitelma perustuu? No, ensinnäkinhan se perustuu siihen 70 prosentin saantoon neljästä primäärikasasta, jotka on riittävän ajoissa saatu, nyt tällä hetkellä vielä neljäs on tekemättä, kolmas on menossa. Eli malmia saadaan suunnitelmien mukaan, raaka-ainetta saadaan suunnitelmien mukaan kasoihin. Millä määrillä? Vuonna 2018 Terrafamen tulee olla ja pitäisi olla kannattava tasolla, joka pitää sisällään nikkeliä 35 000 tonnia (Puhemies koputtaa) ja sinkkiä 75 000 tonnia, ja merkittävästi alle nykyisen maailmanmarkkinahintatason.

17.49 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto on kutsunut koko valtiovarainvaliokunnan huomenaamulla 8.30, ja toivon, että edustaja Aalto huomenna 8.30 on paikalla ja kysyy nämä kysymykset, mitä täällä esitti, ja uskon, että Terrafamen edustajilta, operatiiviselta johdolta saa asiantuntevat vastaukset. Meidän on täällä turha käydä sitä keskustelua, mikä on kassavirtaennuste 2018. Emme tiedä, mikä on metalleiden maailmanmarkkinahinta, emme tiedä muitakaan tunnuslukuja. Nämä kysymykset on syytä esittää ensin toimivalle johdolle, ja sen jälkeen meidän on syytä tehdä poliittinen analyysi. Uskon kuitenkin, että vaikka kysymyksiin saadaan minkälaisia vastauksia, niin jakokysymys meidän välillämme on olemassa.

Yrittäjyyteen liittyy aina riski, ja tässä riskissä, joka nyt on käsittelyn pohjana, on hyvin vaikea ottaa kantaa, mikä tilanne on 10 vuoden tai 100 vuoden päästä.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

17.50 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämän asian, tämän kohdan loppuksi omalta osaltani voisin sanoa, että tämän päivän Turun Sanomissa oli kolumni, jonka kirjoitti Esko Valtaoja. Hän oli puhumassa avauspuhetta Talvivaaran kaivoksella, kun sitä vedenpuhdistamoa avattiin. Hän kirjoittaa tämän päivän Turun Sanomissa, lyhyt sitaatti siitä hänen kirjoituksestaan: "Voisi kuvitella, että Talvivaaran kaivoksen ympäristöhaittojen kuriin saaminen, tuottavan liiketoiminnan alku ja tuhannen työpaikan pelastaminen olisivat hyviä uutisia. Ville Niinistön itkupotkuraivarista päätellen Terrafamen onnistuminen on kuitenkin monelle liian kova pala nieltäväksi. Ja pääministeri menee vielä kehumään valtion omistamaa laitosta, ennenkuulumatonta härskiyttä!". Näin kirjoittaa Esko Valtaoja. (Ben Zyskowicz: Ja vielä pipo päässä!) — Ja vielä pipo päässä.

Arvoisa herra puhemies! Kyllä minä toivoisin, arvoisat ystävät, sitä, että kun tähän maahan jotakin rakennetaan, niin annettaisiin yrittämiselle mahdollisuus. Se vaihtoehto, mitä vihreät tällä kertaa markkinoivat ja mitä te olette museoineet tuota maaseutu-Suomea: kyllä teidän pikkuisen pitäisi katsoa joskus peiliin, ja jos ette uskalla sitä täällä tehdä, niin otakaa vaikka joululahjana, toivokaa joulupukilta taskupeiliä. Salaa illalla kotona katsotte, meniköhän kaikki ihan oikein.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 250/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

17.52 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen hallinto todettiin viime viikolla kansainvälisessä vertailussa maailman parhaaksi. Tämä on hyvä tunnustus koko julkiselle hallinnolle, niin valtion kuin kuntien hallinnolle. Olemme Suomessa olleet aina myös valmiita muuttamaan hallintoa koskevaa lainsäädäntöä siten, että pystymme edistämään ja turvaamaan kaikissa tilanteissa hallinnon hyvän toimintakyvyn, päätöksenteon laillisuuden, uskottavuuden ja luotettavuuden. Näistä lähtökohdista voi tarkastella myös nyt lähetekeskustelussa olevaa kuntalain muutosta. Kuntalakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, joiden tarkoituksena on varmistaa hyvän hallinnon toteuttaminen kunnan hallinnossa kaikissa olosuhteissa. Nyt esitetyt muutokset koskevat kolmea asiakohtaa: ensinnäkin laajojen esteellisyystilanteiden hallintaa päätöksenteossa, toiseksi kunnallisista luottamustoimista pidättämistä ja kolmanneksi sääntelyä poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskien.

Ensinnäkin esteellisyystilanteiden osalta esitetään seuraavaa:

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Kuntalakiin ehdotetaan säännöstä sen varalta, että valtuustoa ei saada päätösvaltaiseksi tietyn asian käsittelemiseksi valtuutettujen ja varavaltuutettujen esteellisyyksistä johtuen. Kunnan keskusvaalilautakunnan olisi tällaisessa tilanteessa valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja.

Lisäksi lakiin ehdotetaan tilapäisen valiokunnan asettamistilanteisiin uutta säännöstä, jonka mukaan kunnanvaltuustolle tulisi velvollisuus asettaa tilapäinen valiokunta hoitamaan kunnanhallituksen tehtäviä, jos kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet tai suuri osa heistä on esteellisiä hoitamaan kunnanhallituksen tehtäviä.

Luottamustoimista pidättämistä koskevan sääntelyn osalta ehdotetaan seuraavia muutoksia 85 §:ään: 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi vastaamaan paremmin rikoslainsäädännössä käytettyä käsitteistöä esitutkinnan aloittamisesta. Pykälässä myös mahdollistettaisiin luottamushenkilölle vetäytyminen itse luottamustoimen hoitamisesta muun muassa silloin, kun hän on esitutkinnassa. Pykälässä myös asetettaisiin valtuustolle velvollisuus pidättää luottamushenkilö toimestaan säännöksen määrittelemissä olosuhteissa. Nyt tällä hetkellä siihen on oikeus mutta ei velvollisuutta. Kunnan viranomaisella olisi sen valmistellessa päätöstä luottamustoimesta pidättämiseksi oikeus saada esitutkintalain mukainen ilmoitus esitutkinnan aloittamisesta.

Poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskien esitetään täysin uutta säännöstä kuntalakiin, eli uusi 12 a luku. Se pitäisi sisällään seuraavanlaisia asioita:

Uutta sääntelyä voitaisiin soveltaa viimesijaisesti silloin, kun kunta ei ole omin toimin kyennyt selvittämään hallintonsa vaikeuksia. Tarkoituksena on, että kunta ja valtio yhdessä turvaavat perustuslain mukaisten hyvän hallinnon takeiden toteuttamisen kunnassa kaikissa olosuhteissa. Valtiovarainministeriö voisi asettaa kuntaa kuultuaan selvityshenkilön tai -ryhmän selvittämään kunnan hallintoa. Selvitysmenettelyn asettamisen edellytykset olisi laissa säädetty mahdollisimman tarkasti. Tarkoitus on, että sääntelyä sovellettaisiin mahdollisimman harvoin ja että asettamiskynnys selvitysmenettelyyn olisi erittäin korkea. Tällaisia tilanteita voisivat olla ensinnäkin se, että on aloitettu esitutkinta kunnan viranomaisen tai kunnan toimielimen jäsenen tekemäksi epäilystä vakavasta virkarikoksesta taikka useammasta virkarikoksesta, tai toiseksi se, että on muuten perusteltua syytä epäillä, että kunnan viranomaiset tai sen toimielimen jäsenet ovat olennaisesti tai toistuvasti toimineet lainvastaisesti tai laiminlyöneet lakisääteisiä velvoitteitaan eikä kunta ole ryhtynyt riittäviin toimiin kunnan hallinnon saattamiseksi lain tai hyvän hallintotavan mukaiseksi. Selvityshenkilö tai selvitysryhmä tekisi ehdotuksen tarvittaviksi toimenpiteiksi, ja kunnanvaltuuston olisi käsiteltävä ne ilman aiheutonta viivytystä ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon. Tarkoitus siis on, että selvitys tehtäisiin tiiviissä yhteistyössä kunnan kanssa ja selvityksen tavoitteena olisi aikaansaada sellaiset suositukset, että kunta voisi omin päätöksin ja toimenpitein saada välttämättömät korjaukset tehtyä. Valtiovarainministeriöllä olisi toimivalta ainoastaan luottamustoimesta pidättämisen osalta, jos selvityshenkilö tai selvitysryhmä on esittänyt luottamushenkilön tai luottamushenkilöiden pidättämistä toimestaan eikä valtuusto ole näin menetellyt, vaikka sillä olisi velvollisuus. Tällöin valtiovarainministeriö voisi valtuustoa ja asianomaista luottamushenkilöä kuultuaan päättää asiasta.

Edellä olevia uusia säännöksiä sovellettaisiin uuden valtuustokauden aloitettua 1.6.2017 alkaen. Hallituksen esitys perustuu entisen Kuntaliiton lakiasioiden johtajan, oikeustieteen lisensiaatti Kari Prättälän selvityshenkilötyöhön. Lausuntokierroksen palaute oli pääosin hyväksyvä: noin 150 lausuntoa, muutama erittäin kriittinen. Hallituksen esitysluonnosta

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

korjattiinkin lausuntokierroksen jälkeen erityisesti korkeimman hallinto-oikeuden ja oikeusministeriön lausuntojen pohjalta. Korjauksissa tarkennettiin erityisesti edellytyksiä, joiden vallitessa puuttuminen kunnan päätöksentekoon on mahdollista.

Arvoisa puhemies! Näiden edellä esitettyjen lisäksi kuntalakiin tehtäisiin tässä yhteydessä muutamia tarkistuksia liittyen kuntayhtymien ja vastuukuntamallilla hoidettavien tehtävien päätöksentekoon sekä äänioikeuteen kunnallisvaaleissa. Äänioikeutta koskeva muutos mahdollistaisi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön, esimerkiksi Euroopan metsäinstituutin tai kemikaaliviraston, palveluksessa oleville työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen äänestämisen seuraavissa kuntavaaleissa.

17.58 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on hyviä kohtia. Niitä on erityisesti kohta 17.3 elikkä varavaltuutettujen asettaminen. Tämä olisi erittäin hyvä asia ollut esimerkiksi Kittilän kunnassa tänä vuonna. Toinen on tilapäisen valiokunnan asettaminen. Nämä kaksi asiaa olisivat tänä vuonna riittäneet Kittilän kunnan asioiden hoitamiseen.

Lakiesitykseen on julkisuudessa viitattu usein nimityksellä Lex Kittilä. Minä puolestani olen sanonut, että kyseinen esitys ei ole Lex Kittilä. Se ei voi olla sitä mielestäni sen takia, että Kittilän kunnan tilanteeseen esitetyt uudet pykälät eivät mielestäni sovellu. Koska kuitenkin lakiesityksen taustalla ovat selkeästi tulleet esille Kittilän kunnan tapahtumat, mihin korkeimman hallinto-oikeuden lausunnossa viitataan, niin Kittilästä ja sen suhteesta lakiesitykseen on lausuttava muutama sana. Näistä seuraavasti:

Olen perehtynyt Kittilän kunnan tilanteeseen melko perusteellisesti. Olen käynyt paikan päällä useita kertoja ja tavannut Kittilässä niin poliittista johtoa kuin virkamiesjohtoaakin. Mielikuva siitä, että Kittilän kunnassa on täysi kaaos päällä ja kunta sekaannustilassa, on täysin väärä. Yksi aikakausilehti ja lähinnä sen yksi freelancertoimittaja onnistui siten nostamaan valtavan mediasirkuksen tämän yhden kunnan ympärille.

Keskeinen kysymys Kittilän tapahtumissa on se, että valtuusto yritti irtisanoa kunnanjohtajan ja teki tässä toiminnassaan virheitä. Virheitä ei pidä kaunistella, mutta ei tämä asia ole koko kuntaa kuitenkaan halvaannuttanut. Kunnanjohtaja riitautti irtisanomisen, mihin hänellä on tietysti oikeus. Muotovirheiden takia irtisanominen kumottiin. Sittenkin erotettu kunnanjohtaja ja kunta pääsivät sopimuksiin korvauksista. Kunnanjohtaja teki tutkimustapauksen muun muassa kaikista 23:sta irtisanomistaan kannattaneesta valtuutetusta sekä eräistä muistakin luottamushenkilöistä. Kyse siis ei ole kymmenistä erillisistä jutuista vaan yhdestä ja samasta asiasta. Voiko olla rikos äänestää tilapäisen valiokunnan tekemän esityksen puolesta valtuustossa? Voiko siitä joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen, jos ei itse ole ollut edes valmistelemaan asiaa? No, aika näyttää.

Kittilässä valtuutetut ovat tehneet maallikkoina toiminnassaan virheitä. Olennaisin virhe oli se, ettei erotettua kunnanjohtajaa kuultu hänen erottamisekseen perustetun valiokunnan lopullisesta raportista, vaikka asiaa valmisteltaessa oli kunnanjohtajaa kyllä jo kuultu. Kuntaliiton lakimies antoi monitulkintaisen ohjeen, jonka perusteella luottamusmiehet, siis maallikot, tekivät ratkaisunsa kuulemismenettelyn osalta.

Kittiläläiset kuntapäättäjät ovat joutuneet täysin kohtuuttoman ajojahdin uhriksi. Riitoja ja muotovirheisiä päätöksiä on ollut myös muissa kunnissa. Tilit ja kunnan palvelut on kuitenkin Kittilässä hoidettu täysin lakien mukaisesti. Kittilän kunnan asiat ovat olleet täysin hoidossa. Kesällä julkaistun tutkimuksen mukaan Kittilä oli muun muassa Lapin vetovoimaisin kunta ja palkittiin muun muassa lapsiystävällisyydestä.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Arvoisa puhemies! Tuossa alussa jo sanoin kaksi tämän uuden lain mukaista kohtaa, joilla nämä Kittilän kunnan tänä vuonna esille tulleet asiat olisi voitu korjata. Sen takia katon nämä ehdottomasti riittäviksi kohdiksi. Mutta sitten lopuksi haluan vielä sanoa sen, että tämä kuntalain muutos ei todellakaan ole Lex Kittilä sen takia, että kuntalain muutos poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevista kunnista otetaan käyttöön vasta seuraavien kuntavaalien jälkeen eli se ei kosketa tällä hetkellä kunnissa olevia luottamusmiehiä. Selvityshenkilön asettamiselle on olemassa erittäin korkea kynnyks. Näiden mukaan laki ei kosketa millään tavalla Kittilän kuntaa sen kummemmin kuin muita kuntia. Keskeistä hallituksen esityksessä on se, että mahdollisen prosessin käynnistäminen kunnassa edellyttää epäilyä vakavasta virkarikoksesta tai toistuvista lainvastaisuuksista, joihin kunta ei ole oma-aloitteisesti puuttunut. Kittilässä on ollut vaikeuksia ja monia valituksia sekä tutkintapyyntöjä on käsittelyssä, mutta mikään näistä ei laukaisisi tämän uuden lain toimeenpanoa.

18.04 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä esitetään useita muutoksia kuntalakiin, ja käsittelen nyt omassa puheenvuorossani vain yhtä näistä, eli kyse on tästä luottamushenkilön pidättämisestä luottamustoimestaan.

Jo tällä hetkellä, aivan kuten ministeri Vehviläinen totesi, valtuusto voi tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi pidättää luottamushenkilön toimestaan ja ennen valtuuston kokousta voi pidättämisestä väliaikaisesti päättää valtuuston puheenjohtaja. Nyt tässä hallituksen esityksessä esitetään, että kunnalle säädettäisiin velvollisuus pidättää luottamushenkilö luottamustoimesta, jos se olisi kunnan päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi välttämätöntä ottaen huomioon epäillyn rikoksen vakavuus, mahdollinen toistuvuus ja muut seikat. Siis nyt on mahdollisuus ja sitten tehtäisiin tästä velvoite.

Nyt haluaisinkin kysyä ministeriltä, kun tämä mahdollisuus on — tietenkin tässä on taustalla tämä Kittilän tilanne, mutta ylipäättänsä laajemmin — kuinka monessa kunnassa, kuinka usein tämänkaltaisia tilanteita on nyt tullut, että valtuutettu on jouduttu pidättämään luottamustoimestansa. Entä osaatteko vastata sitten siihen, kuinka usein valtuuston puheenjohtaja on käyttänyt mahdollisuutta pidättää valtuutettu luottamustoimesta ennen valtuuston kokousta? Onko tämä ollut kuinka yleistä, onko tätä mahdollisuutta nyt hyödynnetty, kuinka suuri tarve sille on, jos nyt ei oteta vain tätä Kittilää huomioon ja tätä tilannetta huomioon vaan laajemmin koko kuntakentän tilanne? Ihan tästä kysyn mielenkiinnosta, mikä se tilanne tällä hetkellä on ollut.

18.06 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin vilpitön ihailuni ministeri Vehviläiselle, joka täällä kärsivällisesti jaksoi odottaa asian käsittelyä.

Tämä uudistus on hyvin mielenkiintoinen, ja vaikka sitä ei ehkä ole viisasta kutsua Lex Kittiläksi, niin kuitenkin varmasti sen juuret ja huomiot ja havainnot hyvin pitkälti lähtevät liikkeelle tästä tapahtumaketjusta, joka siellä on ollut. Valtiolla on vastuu kunnan talouden valvonnasta aina viime kädessä. Vaikka kunta olisi sitä mieltä, että sillä on vielä taloudellisia edellytyksiä jatkaa toimintaansa, niin viime kädessä valtio joutuu arvioimaan, pitävätkö nämä edellytykset paikkansa, ja joutuu puuttumaan asioihin niin tarvittaessa. Kunnallehan tämä on usein varsin hankala ja vastenmielinen tilanne, ettei ole pystytty vastaamaan niihin vastuihin ja asioihin, joihin on se odotusarvo, että niistä selviytyy ja ne pystyy hoitamaan.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Vain Suomella ja Ruotsilla on kunnallisvalitusoikeus, hyvin merkittäviä asioita, joita tässäkin jonkin verran käsitellään ja muutetaan. En tiedä, kuinka moni edustaja tietää sen, että myös eduskunnan säätämistä laeista voi valittaa. Minä kerran kysyin tätä, voiko valittaa, jos omasta mielestä tuli huono laki täällä. Selvityksenä sain, että jos laki on perustuslain vastainen, osoittautuu sellaiseksi tai se on Suomen solmimien ihmisoikeussopimusten vastainen, niin silloin siitä voi valittaa Euroopan tuomioistuimeen.

Nyt tässä laissa lähdetään siitä, tässä uudistuksessa, että halutaan lisätä kunnan mahdollisuutta olla ikään kuin omatoiminen silloin, kun ongelmia syntyy, ja se on erittäin hyvä asia. Kuntalain lähtökohtana kuntien toiminnan valvonnassa on se, että kunnalla itsellään on ensisijaisesti vastuu valvonnan järjestämisestä. Kunnanhallituksen tehtäväksi on annettu järjestää sekä sisäinen että ulkoinen valvonta ja myös riskien hallinta, johon viimeksi uudistetuissa kuntalaissa kiinnitettiin erittäin paljon huomiota.

Kannatan tätä esitystä kaikilta osin. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä muutama asia täältä erityisesti nousisi huomioon. Se liittyy korkeimman oikeuden pohdintoihin kunnan itsemääräämisoikeuden säilymisestä. Esityksessä sivulla 17 paneudutaan tähän ja pohditaan sitä, syntyykö perustuslainlainen ongelma siitä, että tämä rajoittaisi liikaa kuntien itsehallinto-oikeutta. Jäin sitä vähän miettimään, koska jäin siihen käsitykseen, että laissa nimenomaan lisätään kuntien vapautta puuttua tähän asiaan. Mutta oikeastaan kysymykseni on ministerille, kun tästä asiasta on varmasti käyty keskustelua, että mikä oli se keskustelun lopputulos tältä kannalta katsottuna. Voisi olla syytä, että kun valiokunta sitten ottaa tämän käsittelynsä, niin tämä lähetettäisiin perustuslakivaliokunnan kautta, niin että saataisiin tästä asiasta lausunto. — Kiitoksia.

18.10 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies ja ministeri! Kuntien itsehallinto on asia, jota on arvostettava. Meillä on kuitenkin tilanteita, joissa itsehallintoa jo rajoitetaan siinä tapauksessa, että kunta ajautuu niin sanottuun taloudelliseen kriisikuntatilanteeseen. Elikkä siihen on useampi eri mittari — velkaantumismäärä ja veroprosentit ja muut — millä sitä arvioidaan, ja silloin on valtioneuvostolla mahdollisuus puuttua kunnan toimintaan ja asettaa sinne selvitysmies tai selvitystyöryhmä. Ja nyt ajatellaan, että tätä samaa logiikkaa sitten tarpeen mukaan olisi mahdollista käyttää myös muissa ongelmallisissa tilanteissa, jolloin kunnan päätöksentekokyky on jotenkin mennyt ja se tarvitsee ulkopuolista arviointia. Mutta perusteluissa lain osalta kyllä yhä edelleen muistutettiin siitä, että kunnalla on ensin velvollisuus itse selvittää näitä asioita. Sen takia uskon tähän edustaja Laukkasen ajatuksen, että tämä on kyllä jo menossa perustuslakivaliokuntaan — näin ajattelen ainakin itse, koska kunnallinen itsehallinto on niin vahva Suomessa, ja niin pitää ollakin.

Tämä asia, että kunnalla on velvollisuus pidättää joku luottamushenkilö toimestaan, on varmaan aika rankka, jos ajatellaan sitä kunnanvaltuuston puheenjohtajan roolia, tai sen valtuustonkin roolia siinä tapauksessa, että on vakava kiista ja siellä on kaksi eri puolta. Edustaja Marin jo kysyi, kuinka paljon tällaisia tilanteita on ollut, ja ehkä jatkan tätä kyselyä siltä osin, että mikä on sitten se kunnanvaltuutetun mahdollisuus reagoida: onko se hallinto-oikeus, vai onko se joku muu mahdollisuus tähän oikeusturvaan nähden, jos siellä on oikeasti tällainen tulehtunut tilanne, mitenkö sitten sitä omaa oikeusturvaansa voisi sieltä perätä? Tämä on siis se yksi iso asia.

Toinen asia: Tilanteissa, joissa kaikki ovat jäävejä, on perusteltua määritellä uusia varavaltuutettuja tai päättää uusista varavaltuutetuista, jotta päätöksenteko saadaan uudelleen käyntiin. Valitettavasti on tilanteita, että valituksia tehdään vaikkapa kaupunginhallituk-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

sen kaikista luottamushenkilöistä, ja silloin — olen itsekin ollut sellaisessa kunnassa — on mietittävä, kuka on sitten se kaupunginhallituksen kokouksessa virallisesti päätöksentekoa tekevä ihminen, kun kaikista on kerran valitukset päällä. Valitettavasti tämä on myöskin tämmöinen nykyinen malli; jotenkin nykyiseen kunnallispoliittiseen kulttuuriin kuuluu valitusten tekeminen toisista luottamushenkilöistä tai virkamiehistä. Näin ei pitäisi olla.

Sitten tämä kohta kuntayhtymien itsehallinnosta: Elikkä tällä hetkellä meillä on kehitysvamma- ja erikoissairaanhoidot, joissa on erilainen malli, ja nyt on esitys, että tämä tulisi muuttaa kaikilla alueilla kuntalain perusteiseksi. Minä tuen tätä hyvin vahvasti ja sosialidemokraattina erityisen vahvasti siitä syystä, että me ajatellaan, että koko sosiaali- ja terveydenhuolto voidaan järjestää tulevaisuudessa kuntalain pohjalta muodostamalla suuremmat aluekunnat, jotenka on hieno askel hallitukselta aluekuntamalliin toteuttaa myöskin sote-uudistusta. Tuen sitä hyvinkin vahvasti. Elikkä aluekuntamallilla järjestämme sotea. Se on tässä se hyvä esitys, joka minusta alkaa tässä ensimmäisellä pienellä askeleella jo sinne suuntaan menemään.

Mutta vielä pieni lisäys tähän kuntalakiin on tulossa äänioikeuden lisäämisessä, ja minusta on hyvin perusteltua se, että ihmisillä, jotka asuvat lähestulkoon vakituisesti, on kunnallisessa päätöksenteossa sitten myöskin mahdollisuus äänestää eikä vain osallistua erilaisiin keskusteluihin, ja tämän takia myöskin tätä osaa tästä tuen.

18.15 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kunnallisen itsehallinnon tarkoituksenahan on nimenomaisesti se, että kunta pystyy parhaalla mahdollisella tavalla järjestämään ja tuottamaan palveluita asukkailleen, ja aina kun tätä itsemääräämisoikeutta, kunnallista itsehallintoa ollaan käsittelemässä, niin ollaan kyllä todella tarkan harkinnan paikassa. Mutta niin kuin edustaja Paatero jo tuossa edellä totesi, jo tällä hetkellä meillä erilaisilla säädöksillä pystytään puuttumaan siinä vaiheessa kunnalliseen itsehallintoon, jos kunta on taloudellisesti umpisolmussa. Ja nyt ollaan tekemässä se toinen väylä, että jos kunta on mennyt myös päätöksentekojärjestelmässä umpisolmuun, niin siihen pystyy sitten valtiolta puuttumaan, ei mitenkään pienillä edellytyksillä, mutta jos todella kaikki on mennyt niin pahasti mutkalleen, että se ei ilman ulkopuolista apua selkene, niin on hyvä, että lainsäätäjät tässä antaa mahdollisuuksia myös sitten valtiovalle puuttua näihin kysymyksiin.

Yhtä lailla voidaan pitää näitä muita muutoksia, joita tässä yhteydessä ollaan käsittelemässä, varsin perusteltuina, ja niin kuin hyvin on täällä monissa puheenvuoroissa tullut esille, tämä ei nyt varsinaisesti ehkä pelkästään koske Kittilän kuntaa, mutta on aivan selvää, että kyllähän se prosessi, mikä valitettavasti Kittilän kunnassa on ollut esillä, on ollut ainakin sysäys sille, että tällaista lainsäädäntöä Suomeen tarvitaan. Toivon todella, että aina ensisijaisesti kunnan omat luottamushenkilöt pitävät huolta siitä, että kunnan asiat sujuvat hyvin eteenpäin ja asukkaat saavat tarvitseviensa palvelut. Mutta jos jostain syystä päätöksentekojärjestelmä menee solmuun, niin silloin on perusteltua, että lainsäätäjät antaa myös valtiovalle mahdollisuuden puuttua tähän.

18.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tällainen lakiesitys kuntalain muuttamiseksi siinä tarkoituksessa, että luodaan lainsäädäntöpohja sille, että kunta joutuu vaikeuksiin, joista ulospääsemiseen ei enää muita keinoja ole, on perusteltu ja hyvä. On syytä muistaa, että suurin osa kansanedustajista toimii kuitenkin jossakin kunnassa luottamustehtävässä, ja jokaisella varmaan on kokemuksia tilanteesta, jolloin ollaan ikään kuin

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

pattitilanteessa. No, normaaleja kunnallisia päätöksentekokerimielisyyksiähän jokainen joutuu sietämään, se on selvä asia, mutta todellakin jossakin tapauksessa tällaisia jääviysasioita ja sitä tilannetta varten, ettei saada päätösvaltaista toimielintä kokoon, ei sitten millään, pitää totta kai olla lainsäädäntö, että pystymme tilanteet selvittämään. Perustuslakimme mukaan kaiken julkisen toiminnan tulee perustua lakiin ja lakia on tarkoin noudatettava. Näin ollen tämä ministeri Vehviläisen esittelemä hyvä lakiesitys on kyllä kannatettava ja nimenomaan tukee kunnallista itsehallintoa.

On syytä muistaa aina tämä Ståhlbergin aikanaan kirjoittama Suomen perustuslaki. Se suuri ideahan lähti kunnallisesta itsehallinnosta ja sen vahvuudesta. Tämän takia, vaikka tämä nyt poikkeuslakityyppinen laki onkin, eivät niin asiat voi olla, että kun kunnassa tilanne menee jumiin, niin sitten jätäisiin siihen tilanteeseen ikään kuin odottamaan, tapahuuto joku taivaan ihme, että hommat selviävät. Kyllä sitäkin poikkeustilannetta varten pitää olla säädöspohjan kunnossa ja nimenomaan niin, että kunta pääsee jatkamaan lainmukaista toimintaansa ja tuottamaan niitä palveluja kuntalaisille, mitä kuntalaiset tarvitsevat.

18.19 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä kuntalain muuttamisessa on kyse prosessista, jossa kunnan hallinto saatetaan lainmukaiseksi, ja tällaiselle säätelylle on aivan ehdottomasti paikkansa ääritilanteissa. Tämän selvitysraportin laatinut Kari Prättälä totesi raporttinsa saatteessa osuvasti, että jokainen kunnallista itsehallintoa arvostava varmasti olisi toivonut, ettei selvityksen sisältämää säätelyä olisi tarvinnut koskaan pohtia. Tämä on kyllä hyvin sanottu ja tiivistää varmasti kaikkien ajatukset tästä. Nämä muutostarpeet ovat kuitenkin ihan todellisia ja lähtevät aivan aidoista oikeudellisista ongelmista. Tiedossa on, että tätä lakiesitystä varten on tehty todella huolellista taustatyötä. On hyvä muistaa, että tällä esityksellä turvataan kunnan päätöksentekokyky ja sen myötä koko päätöksenteon uskottavuus ja luotettavuus. Ne ovat tärkeitä arvoja kaikilla päätöksenteon tasoilla ja varsinkin nyt muuttuvassa kuntaelämässä.

Toisenlaisista väitteistä huolimatta tämä lakiesitys ei tee minkäänlaista ohituskaistaa valtiolle puuttua kuntien asioihin aiempaa enemmän. Kunnan viranomaisilla säilyy edelleen — ja näin täytyy ollakin — ensisijainen velvollisuus itse selvittää ja ratkaista ongelmansa. Tämä tukee sopivasti kunnallista itsehallintoa oikein hyvin, samoin kuin se, että selvitysmenettelyn kautta annettavat toimenpide-ehdotukset käsittelee ensi vaiheessa juuri se asianomainen kunta.

Minusta ovat huomionarvoisia erityisesti ne havainnot, jotka oli tehty hallinnon laillisuuden valvonnan puutteellisuudesta. Valvonta ei tällä hetkellä ole systemaattista, eikä se välttämättä painotu niitten valvottavien asioiden tärkeyteen, kun tällaisista yhteiskunnallista vaikuttavuutta tarkastellaan. Näin on nimenomaan Prättäläkin kirjannut. Tähänkin tämä lakiesitys vastaa aivan erinomaisesti.

18.21 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys lähtökohdiltaan on hyvä. Tällä varmistetaan se, että kunnan päätöksenteko ei halvaannu poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa kunnan luottamushenkilöiden osalta syntyy luottamuspula tämän hallituksen lakiesityksen mukaisissa tilanteissa. Kunnallinen itsehallinto on tietenkin Suomessa vahvan perustuslain suojan takana, ja tätä suojaa on toki lainkin mukaan syytä kunnioittaa, mutta tietenkin korostaisin myös kunnan omaa vastuuta omasta tulevaisuudesta, ja sitä lakiesityksessä hyvällä tavalla myös korostetaan. Ei ainoastaan vaikeassa taloudel-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

lisessä tilanteessa vaan myös vaikeassa hallinnollisessa tilanteessa kunnan pitää pystyä tuottamaan palvelunsa kuntalaisille ja kunnan hallinnon pyöriä.

Kysyisin kuitenkin tässä, kun ministeri on paikalla, 85 §:stä. Tässä mainitaan, luen pienen kohdan: "Jos on syytä epäillä, että luottamushenkilö on toimeensa syyllistynyt virkarikokseen tai muuten menetellyt siinä velvollisuuksiensa vastaisesti, kunnanhallituksen on vaadittava asianomaiselta selitys sekä tarvittaessa ilmoitettava asiasta valtuustolle" ja niin edelleen. Tämä jatkuu niin, että valtuuston puheenjohtaja voi päättää väliaikaisesta pidättämisestä luottamustehtävien osalta, mutta mitä tapahtuu siinä tapauksessa, jos valtuuston puheenjohtaja on se ongelma, syy, jonka takia tämäläisyyppinen prosessi käynnistyy? Onko tänne lakiin kätkeyty pykälä, jossa valtuuston varapuheenjohtajalle säädettäisiin näissä tapauksissa vastaava oikeus kuin valtuuston puheenjohtajalla valtuutettujen osalta on?

18.23 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Olisin myös ministeriltä kysynyt nimenomaan tästä 85 §:stä.

Ensinnäkin, kun täällä 2 momentissa puhutaan, ja 3 momentissakin, tästä tutkimuksesta ja tutkinnasta, niin tarkoitetaanko tällä esitutkintaa vai onko tämä ihan joku muu tutkimus, jotta ei tulisi epäselvyyttä sitten lain tulkitsijoille? Itse olen ollut tekemisissä erään tämmöisen tapauksen kanssa Hyvinkäällä siinä mielessä, että joitakin vuosia sitten selvitimme erään luottamusmies-valtuutetun tilanteen vuoksi Kuntaliitosta sitä, mikä tässä tilanne voisi olla, ja silloin tämä mahdollinen pidättäminen kytkettiin muistaakseni siihen, että piti olla odotettavissa yli 6 kuukautta rangaistusta tästä teosta. No, se asia eteni sitten niin, että mitään ei silloin tehty ja tämä eteni tuomioistuimiin ja sitten hovioikeudessa se vahvistettiin, että tämä luottamusmies sai sakkorangaistuksen kuultavan uhkaamisesta oikeudenkäytössä, joka kohdistui toiseen luottamusmieheen, ja siinä oli kyseessä sitten uhkaus, joka kohdistui toisen henkeen ja terveyteen.

Oikeastaan olisin kysynyt — koska silloin itse olisin toivonut, että sen olisi saanut jollain tavalla edes käsittelyyn, mutta se edellyttää niin paljon monien aktiivisuutta, jotta sen saa käsittelyyn: Ymmärrätkö oikein nyt tämän 3 momentin, että valtuuston on tutkinnan ja oikeudenkäynnin ajaksi pidättävä ja sitten tulee tämä harkinta? Elikkä nyt on joka tapauksessa tehtävä se harkinta. Tässä aikaisemmassa tilanteessa, mistä äsken puhuin, oli juuri se ongelma, että sitä ei tarvinnut käsitellä, joten se jäi pöytäkeskusteluihin. Sitten olisin tietysti hallintovaliokunnalta toivonut, että se erityisesti kävisi vähän läpi tuota tunnusmerkistöä tuohon arvioon, koska tästä ei oikein hirveästi ole niin sanottua oikeuskäytäntöä, miten tämä arvio tulisi tehdä, ettei se tule liian helposti.

18.25 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva lakiesitys tähtää sinänsä oikeisiin tavoitteisiin, mutta niiden toteuttaminen kuntalain muuttamiseksi esitetyllä tavalla ei ole ongelmatonta. Lakiesityksen valmisteluvaiheessa sekä oikeusministeriö että korkein hallinto-oikeus ovat antaneet hyvin kriittiset lausunnot esityksestä. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä nämä lausunnot otetaan vielä erittäin tarkasti huomioon.

On hyvä, että lakiesitystä on jonkin verran muokattu annettujen lausuntojen perusteella. Valtiovarainministeriön viimesijainen toimivalta määrätä kunta erinäisiin toimenpiteisiin on poistettu 109 a §:stä — hyvä. Kunnallista itsehallintoperiaatetta tämä säädös olisi loukannut jo kohtuuttoman paljon. Valtiovarainministeriölle esitetään kuitenkin oikeutta päättää luottamushenkilön pidättämisestä toimestaan rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin ajaksi.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Sinällään koko 109 a § on jo muotoilunsa puolesta ongelmallinen. Kunnan hallinnon ja toiminnan edellytetään olevan poikkeuksellisen suurissa vaikeuksissa, joista kunta ei kykene selviytymään, jotta pykälä tulee sovellettavaksi. Yleiskielellä ajateltuna tässä voisi kuvitella viitattavan suuriin katastrofeihin. Suomen historiassa kuntien tehtäviin puututtiin kuntalaisten valitsemat toimielimet sivuuttaen lähinnä sota-aikana, jolloin evakuoitujen paikkakuntien väestön olojen järjestelyyn ei voitu kutsua koolle asianomaisten kuntien valtuustoa.

Hallituksen esityksessä todetaankin, että Islannissa, missä ainoana Pohjoismaana on tällainen hätätilannesäännös kuntalaissa, pykälä on kirjoitettu lähinnä luonnonkatastrofien varalle. Jos vaikka tulivuori purkaantuu kunnanviraston päälle tuhoten kokousta pitämässä olleen kunnanvaltuuston, ministeriö voi määrätä esimerkiksi naapurikunnan valtuuston hoitamaan väliaikaisesti tehtäviä.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin kun esitettyä 109 a §:ää lukee eteenpäin, havaitaan kyseen olevan huomattavasti vähemmän dramaattisista tilanteista. Tällaisia poikkeuksellisen suuria vaikeuksia ovatkin säädöksen mukaan vain tilanteet, joissa on meneillään esitutkinta kunnan viranomaisen tai kunnan toimielimen jäsenen virkarikoksesta tai epämääräisemmin "on muuten perusteltua syytä epäillä, että kunnan viranomaiset tai sen toimielimen jäsenet ovat olennaisesti tai toistuvasti toimineet lainvastaisesti tai laiminlyöneet lakisäätöisiä velvoitteitaan, eikä kunta ole ryhtynyt riittäviin toimiin kunnan hallinnon saattamiseksi lain tai hyvän hallintotavan mukaiseksi".

Edellä kuvatut tilanteet voivat toki pitää sisällään hyvinkin vakavia kunnallishallinnon kriisejä, mutta kuinka monessa tapauksessa todella koko kunnan toiminta on oikeasti halvaantunut? Erittäin vaikea miettiä. Ja millainen olisi sellainen rikostutkintakokonaisuus, joka tekisi suuren luottamushenkilöjoukon todellisesti yleisesti esteelliseksi kaikkien toimielimiensä harjoittamaan valmisteluun ja päätöksentekoon?

Lisäksi oikeusvaltiossa ihmistä tulee pitää syyttömänä, kunnes on toisin todistettu. Tulisi olla hyvin harvinaista, että ennen lainvoimaista tuomiota ihminen joutuu sanktion kohteeksi. Nythän tässä on tällainen tilanne edessä. Tiedämme, että kärjistyneessä tilanteessa riidan osapuolet voivat helposti alkaa tehdä rikosilmoituksia toisistaan. Tämä on se kuntien ongelma, että tehdään toiminnoista rikostutkintapyyntöjä, jotka eivät välttämättä oikeasti johda mihinkään. Miten me tämän tilanteen pystyisimme korjaamaan? (Ben Zyskowicz: Kovemmat maksut!)

Entä mitä jos kyseessä on tilanne, jossa jonkun kunnan sisäisen riidan seurauksena tehdään tutkintapyyntö jostakin valtuuston enemmistöpäätöksestä, kuten nyt oli Kittilässä, ja valtuuston enemmistö joutuu tutkintaan yhden asian takia? Onko oikein, että heidät pidätetään silloin kaikkien muidenkin asioiden hoidosta? Mitä jos syyteharkintaa tehdään vuosien ajan ja lopulta syytteet jätetään nostamatta tai tuomioistuin antaa vapauttavan tai hyvin lievän tuomion? Onko oikein, että nämä kuntalaisten demokraattisesti valitsemat päätöksentekijät ovat tuolloin olleet estettyinä hoitamasta demokraattista velvollisuuttaan? Törkeät rikokset ovat tietenkin asia erikseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Kittiläläiset ovat aiheestakin olleet asian valmistelusta ja varsinkin keskustelusta sen ympärillä erittäin kriittisiä. Nyt laki on onneksi kirjoitettu selvästi niin, että kittiläläiset saavat olla rauhassa, kunhan laki käsittäisi vain ja ainoastaan nämä pykälät: 17.3 §, jossa on siis kyse näiden varavaltuutettujen nimeämisestä, ja sitten 35 §:n 4 momentti tästä tilapäisen valiokunnan nimeämisestä. Jäätäisiin näihin kohtiin, sil-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

lä nämä kohdat ovat ne, joilla uskoisin lähes kaikki kuntien asiat pystyttävän ratkaisemaan, jos mennään äärimmäiseen tilanteeseen.

Sitten vielä myöskin se, mistä Kari tuossa äsken esitti kysymyksen, että miten toimitaan silloin, jos valtuuston puheenjohtaja olisi se ongelmatapaus: mielestäni tämä tilapäinen valiokunta pystyisi hoitamaan tämän asian.

Ja lopuksi vielä nyt se, että onneksi laki on laadittu niin, että kittiläläiset saavat olla jatkossa rauhassa, koska laki tulee todellakin voimaan vasta seuraavien kunnallisvaalien jälkeen.

18.31 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä laissa on erittäin hyvin otettu huomioon eri oikeusasteiden lausunnot, ja on kiitettävää, että nämä lausuntojen ajatukset on myös melkein sellaisinaan viety tähän sääntelyyn. Täällä esityksessä todetaan näin, että "menettely ei koskisi kuntaa, jonka talous on poikkeuksellisissa vaikeuksissa". Täytyy sanoa, että ehkä olisi ollut hyvä, että olisi ollut tämä talousnäkökulma myös mukana tässä, koska me olemme ajautumassa monella paikkakunnalla sellaiseen tilanteeseen, että melkein ainoa ratkaisu kunnan ongelmiin on veroprosentin nostaminen ja kaikki muu käsittely jää heikommalle tarkastelulle. Yleensä käy näin, jos tällainen selvityshenkilö asetetaan — valtiovarainministeriö asettaa sellaisen — että se tuo kuntaan myös sellaisen ryhtiliikkeen hallinnon puolella, niin kuin tässä on ajateltu, mutta olisi ollut hienoa — ja tämä olisi ehkä voinut tuoda siihen sen tilanteen — että se olisi tuonut myös talouden puolella sen ryhtiliikkeen ja sitten auttanut tekemään niitä vaikeita päätöksiä ehkä jopa kuntien yhdistämisestä ja muusta vastaavasta.

18.33 Tapani Tölli kesk: Arvoisa puhemies! Pidän tätä lakiesitystä hyvin perusteltuna. Meidän perustuslakimme toteaa, että kaiken julkisen toiminnan tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on tarkasti noudatettava lakia. Tämä on vahva velvollisuus.

Perustuslaissamme puhutaan kunnista, ja kuntien hallinto perustuu kuntien asukkaiden itsehallintoon. Tämä lakiesitys omalta osaltaan vahvistaa juuri tätä. Siksi tällainen tarvitaan, että myöskin vaikeissa tilanteissa pystytään vahvistamaan, että meillä on kuntien asukkaiden itsehallinto. Tämä on se suuri perustarkoitus. Uskon, että kun tämä laki on voimassa, se toimii myös sillä tavalla positiivisessa mielessä ennalta ehkäisevästi, että kiinnitetään näihin asioihin riittävää huomiota. Tämä lakiesitys on hyvin perusteltu.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Vehviläinen, 3 minuuttia puhujakorokkeelta.

18.34 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Muutama kommentti tähän keskusteluun.

Edustaja Marin lähti täältä, mutta kun hän kysyi sitä, onko ollut kovin yleistä tällainen luottamushenkilön pidättäminen tehtävästään, niin eihän se ole ollut. Kyllä me tiedämme, että se ei ole ollut kovin yleistä, ja nyt tällä hetkellä siihen on oikeus mutta ei ole velvollisuutta. Tässä 85 §:ssä, johon myös ainakin edustaja Kari viittasi, on selvitetty vähän tarkemmin tätä, missä kohtaa tätä velvollisuutta tulisi käyttää. Eihän se ihan niin kuin helpon päässä kyllä minusta ole. Jos lukee tämän ehdotuksen täältä sivulta 33, tämän koko 85 §:n, niin kyllä silloin puhutaan vakavista asioista, kun valtuusto ryhtyy puuttumaan ja pidättämään henkilöä luottamustehtävästään.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Sitten haluan todellakin todeta sen, kun täällä tuli parissa puheenvuorossa, muun muassa edustaja Marinilla, tästä valtuuston puheenjohtajan roolista, että tässä pykälässähän sanotaan, että ennen valtuuston kokousta voi pidättämisestä väliaikaisesti päättää valtuuston puheenjohtaja, joten on erittäin lyhyestä ajasta kysymys. Kyllähän valtuustot aika monesakin kunnassa kokoontuvat joka kuukausi, ja jos ei ihan joka kuukausi, niin ainakin sitten joka toinen kuukausi, niin että se tavallaan ajallisesti kyllä minusta menee sitten eteenpäin.

Täällä tulivat myös esille nämä korkeimman hallinto-oikeuden ja oikeusministeriön lausunnot, ja kuten esittelypuheenvuorossani totesin, niitä on pyritty ottamaan myös huomioon. Niissä lausunnoissa, varsinkin korkeimman hallinto-oikeuden lausunnossa, tuli esille tämä kunnallinen itsehallintoasia, myös perustuslain näkökulmat, ja on varmasti niin, että tätä tematiikkaa täällä eduskunnan valiokuntakäsittelyssäkin katsotaan tarkasti, ja minusta niin pitää tehdäkin.

Sitten totean vielä edustaja Laukkaselle, että kun tässä ei ole kriteereinä näitä kuntien taloudellisia vaikeuksia, niin sen osaltahan meillä on kuntalaissa erilliset säädökset eli näiden taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden kuntien osalta voidaan asettaa sitten arviointimenettely valtiovarainministeriön puolelta. Sitäkään onneksi ei kovin usein tarvitse tehdä. Esimerkiksi nyt, kun puhutaan näistä kriisikunnista, meillä ei ole tällä hetkellä yhtään taloudellista kriisikuntakriteeriä täyttävää kuntaa, ja se on hyvä asia.

Sitten minä aivan lopuksi ehkä totean sellaisen yleisen näkemyksen, että voi olla, että tämänkaltaista sääntelyä, mitä tässä nyt tehdään, olisi ollut helpompi tehdä laajemman kuntalain uudistuksen yhteydessä, tämmöisen kokonaisuudistuksen yhteydessä, jotta silloin yksikään kunta ei olisi joutunut tavallaan tikun nokkaan, mutta tämä tehdään nyt tässä, ja kuten on tullut esille, se tulee sitten voimaan ensi valtuustokauden alusta.

18.38 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Olisin halunnut vielä vain lopuksi sanoa sen, että kannatan tätä lakia muuten ja pidän sitä todella hyvänä ja tarpeellisena, mutta todellakin 109 a § on perustuslaillisesti hyvin ongelmallinen. On todella hyvä, että perustuslakivaliokunta tulee käymään tämän kyseisen pykälän sitten tarkasti läpi, että joudutaanko se jopa jättämään pois. Mutta sen näkee sitten valiokuntakäsittelyn aikana.

18.38 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri tuossa sanoi, että valtuuston puheenjohtajalla on oikeus panna asiat voimaan heti ilman aiheetonta viivytystä, ja sama koskee varmasti myös sitä, kun asiat alkavat selkeytyä ja purkautua, niin että niissä asioissa toimitaan mahdollisimman nopeasti.

Mutta haluan vielä kysyä: jos todellakin puheenjohtaja itse on tämmöisessä hallinnon prosessissa tavallaan se ongelman ydinhenkilö, johonka tämä prosessi kohdistuu, niin olisiko syytä lakiin kumminkin saada kirjattua myös valtuuston varapuheenjohtajalle siinä tapauksessa tämä sama oikeus tai velvollisuus?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Vehviläinen, 1 minuutti.

18.39 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa minä en ole ollut tässä valmistelussa pohtimassa juuri tätä yksityiskohtaa, mutta maallikkona ajattelisin noin — mutta totean hyvin varovasti, että maallikkona ajattelen noin. Teidän pitää täällä, kun hallintovaliokunnassa tätä käsittelette, sitä sitten arvioida.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verontilityslain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 244/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 175/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 245/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

18.39 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys perintö- ja lahjaverotuksesta on ollut jo pitkään verojaoston pöydällä. On todella eriskummallista, että hallitus on jo toistamiseen perunut perintö- ja lahjaverolakiin sisältyvän muutosehdotuksen vain sen johdosta, että perustuslakivaliokunta ei antaisi voimassa olevaan säännökseen ja sen muutosehdotukseen lausuntoaan. Mitä hallitus oikein pelkää? Mikä on se vaara, jonka vuoksi hallitus tuntuu pelkäävän perustuslakivaliokuntaa kuin ruttoa, etenkin kun hallituksen itsensä mielestä perintö- ja lahjaverotukseen esitetty 55 §:n 9 momentti on ongelmaton perustuslain yhdenvertaisuuden kannalta? Eikö hallitus usko enää edes omia puheitaan? Jos asia on näin kuin hallitus sanoo, miksi perustuslakivaliokuntaa pelätään niin paljon, että kaikki mahdolliset kommervenkit tehdään, jotta esityksen perustuslainmukaisuutta ei arviotaisi?

On hyvin vaikeaa arvioida, mikä todellinen yhteys esityksen perusteluissa mainituilla seikoilla on ja mikä vaara esityksen voimaan saattamiseen olisi liittynyt, jos lausunto perustuslakivaliokunnalta olisi pyydetty. Voisiko joku hallituspuolueen edustaja selittää tämän koko kansan edessä, jotta perustelut jäävät eduskunnan pöytäkirjoihin? Perustuslakivaliokunta olisi kyllä ehtinyt antaa lausunnon ja valtiovarainvaliokunta mietinnön, siitä ei ole kysymys. Eduskunnan arvovallan kannalta on hyvin kyseenalaista estää jonkin esityksen perustuslainmukaisuuden arviointi. Niin voimassa olevan lainsäädännön kuin siihen tehtävien muutosten tulee aina kestää perustuslaillisuusarvioinnit. Raskauttavaa asiasta tekee se, että samanlainen farssi nähtiin jo vuoden 2008 syksyllä.

Lopuksi, siis aivan lopuksi, tahdon kysyä: onko eduskunta valmis, että sukupolvenvaihdokseen liittyvä huojennuskäytäntö, mitä ei ole koskaan arvioitu perustuslakivaliokunnassa, saatetaan sen arvioitavaksi tavalla tai toisella, vaikka ensi keväänä annettavalla uudella esityksellä?

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

18.43 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässähän siis alun perin hallituksen tarkoituksena oli muuttaa sinänsä hyvässä tarkoituksessa perintö- ja lahjaveroa siten, että myös alaikäinen saisi huojennuksen. Mutta kummasti kävikin niin, että yhtäkkiä hallitus haluaa tämän alkuperäisesti alaikäiselle luvatus huojennuksen, mikä on todettu epärealistiseksi, perua. (Touko Aalto: Toistamiseen!) — Toistamiseen. — Sen vuoksi tästä on nähty varsin erikoinen, voisi sanoa, episodi, näytelmä tai tapahtumaketju, mikä avautui meille verojaoston jäsenille liittyen tähän asiaan.

Nimittäin tiesimme, että jo vuonna 2008, kun tämä kyseinen 55 § on ollut auki ja on ollut perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, on tullut ilmi, että siinä on mahdollisesti perustuslaillisia ongelmia. Ja kun tämä huomattiin, niin silloin 2008 vedettiin tämä silloisen Vanhasen porvarihallituksen esitys pois. No, nyt sitten, kun tämä kyseinen sama momentti aukaistaan, se johtaisi tietenkin tähän samaan epäilykseen siitä, pitäisikö nyt tulkita sitten tätä perustuslainmukaisuutta, ja siksi, koska tämä keskustelu käynnistyi meillä jaostossa, päätimme, että haluaisimme kuulla perustuslakivaliokunnan kannan tähän, niinkin pitkälle, että jo valmisteltiin lausuntopyyntö. Yhtäkkiä opposition näkökulmasta aukeni tilanne, jossa kerrottiin, että on tultu siihen tulokseen, että tätä ei perustuslakivaliokuntaan tarvitse lähettää, ja seuraava ratkaisukeino oli sitten se, että tuodaan muuten täydentävä esitys, mikä meillä täällä nyt edessämme on. Mutta sitäkään ei ihan heti tuotu, vaan sitten päädyttiinkin monien keskustelujen jälkeen siihen, että valiokunta kuulee perustuslain asiantuntijoita jaostossa.

No, kuinka ollakaan, tämän kuulemisen lopputulos ei varmasti sitten jäänyt kuulijalle epäselväksi, koska seuraava episodi nähdään nyt täällä tänään. Eli nyt sitten tuotiinkin tämä täydentävä esitys, jolla poistetaan tämä alaikäiselle suunnattu huojennus siksi, että nyt perustellaan, että sitä nyt ei tarvitsisi sitten lähettää perustuslakivaliokuntaan, kuten tässä edustaja Aalto juuri totesi, että hallitus itse toteaa, että sinänsä heidän mielestään tämä ei ole ongelma, mutta kuitenkin. Ja jos ei se ole ongelma, niin herää kysymys, miksei tätä alkuperäistä esitystä voida pitää ja lähettää sitä perustuslakivaliokuntaan, jotta meille ei jäisi sellaista olemassa olevaa lainsäädännöllistä tilaa, jota koskaan ei ole perustuslaillisesti niin sanotusti arvioitu.

Kysymyshän on tästä yleisemmästä problematiikasta, joka sisältyy tähän 55 §:ään, eli tästä tietynlaisesta huojennusmahdollisuudesta, joka tällä hetkellä ulottuu myös siihen, että kun yritysvarallisuutta peritään, niin samalla voidaan periä myös merkittävää arvopaperiomistusta huokeimmilla veroprosenteilla. Tosiasiassa se tarkoittaa sitä, että keskimäärin yritysvarallisuuden ohella voidaan siirtää huomattavaa arvopaperiomistusta siten, että maatilavarallisuudessa todellinen veroprosentti olisi keskimäärin siinä 1,6:n hujakoilla ja yritysvarallisuudessa todellinen efektiivinen veroprosentti olisi keskimäärin siinä 3,5:n hujakoilla, kun taas sitten samaan aikaan se veli tai sisko tai perijä, joka ei ole yrittäjä, maksaa sen normaalin asteikon mukaan 20:tä—33:a prosenttia, sitä, mikä asteikko hänen kohdallaan on. Ja kaikki ymmärtävät, että tämä nyt ei kuulosta siltä, että kaikki olisi ihan kunnossa näiden mahdollisuuksien suhteen. Ilmeisesti tätä ei haluttu perustuslailliseen arviointiin silloin 2008, kun esitys vedettiin pois. Tämän vuoksi näitä kysymyksiä on nyt lähdetty esittämään ja ollaan käyty tämä varsin omituinen näytelmä, jonka seurauksena — täytyy myöntää — me olemme aika usein keskustelleet oppositiopuolueiden kesken, että nyt näyttää siltä, että hallitus ei halua väen vängällä tätä asiaa perustuslakivaliokuntaan ja siksi, koska hallitus ei sitä halua, se peruu tämän sinänsä oikeudenmukaisen, alaikäisille

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

suunnatun huojennuksen, jota nyt tällä hetkellä alaikäinen ei voi saada, ja se on koettu vääryydeksi.

Tämä on hyvin mielenkiintoista ja eriskummallista, ja jopa tulee sillä tavalla vähän vastenmielinen kuva, koska tämä asia näyttyy sellaisena, että nyt tässä pelätään jotain. Siksi me olemme herättäneet näitä kysymyksiä, ja, puhemies, on selvää, että me emme jätä näitä kysymyksiä tähän. Minun mielestäni olisi reilua kaikkien suomalaisten kannalta, että joku olemassa oleva lainsäädännöllinen tila, jossa on esitelty matkan varrella sitä, että siihen saattaa liittyä perustuslaillisia ongelmia, ei olisi sellainen, ettei sitä voitaisi rehdisti perustuslaillisesti arvioida. Muuten, jos tämä prosessi nyt menee näin, tähän tarkoittaa, että perintö- ja lahjaveroon jää perustuslain kannalta testaamaton pykälä, koska pelätään, että vauraat ihmiset menettävät etujaan.

18.48 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Viime kauden oppositiojohtaja, nykyinen pääministeri Juha Sipilä 14.10.2012 totesi näin: "Veroparatiisien hyväksyminen osoittaa huonoa harkintaa, itsekkyyttä, lyhytnäköisyyttä ja yhteiskuntavastuun välttelyä." Aloitin tarkoituksella, edustajat, tällä sitaatilla, koska haluan herättää kysymyksen, onko tämän käsiteltävissä olevan esityksen pohjalla muitakin tarkoituksiperiä kuin hyviä tarkoituksiperiä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä siis esitetään, että käytännössä peruttaisiin alaikäisille jo tulossa ollut huojennus yritysten perintöverotilanteessa, siis toistamiseen. Ja miksi? Jotta kaikkein rikkaimpien suomalaisten saavutetut edut yrittäjähuojennuksien näkökulmasta eivät vaarantuisi. Saavutettu etu on siis se, että miljoonien arvopaperisalkkuja voi periä varsinaisen yritystoiminnan ohessa samoilla huojennusehdoilla eli keskimääräisellä noin 3 prosentin todellisella verolla.

On se hävytöntä, että samaan aikaan, kun hallitus vaatii kansaneläkeläisiä uhrautumaan, suojellaan miljoonaperintöjen omistajien kohtuuttomia veroetuja. Ei yritysperinnön saamisessa mitään pahaa ole, mutta pahaa tuntuu olevan siinä, että sen varjolla voi huojentaa myös muuta omaisuutta, joka ei liity käytännössä tämän yritystoiminnan siirtämiseen seuraavalle sukupolvelle.

Meillä on siis käsissä täydennetty lakiesitys, joka on nyt täydentynyt tyhjentyä. Tosiasiassa kuitenkin tämä käsittelyssä oleva esitys 245 on sidoksissa siihen alkuperäiseen esitykseen numerolla 175, ja kun olen ehtinyt tänään jo tutkia eduskunnan työjärjestyksen, niin siellä nimenomaan todetaan, että näitä molempia esityksiä pitää yhdessä käsitellä, kun tämä täydennetty esitys sitten valiokuntaan palaa.

On syytä kerrata vielä tapahtumien kulkua, vaikka edellä niitä on jo tässä kerrattu hyvin ansiokkaasti.

55 §:ssä määritellään käytännössä yritysten ja maatilojen jatkajien verohuojennuksen ehdot, ja kuten hallituksen esitys toteaa, huojennukset ovat "varsin mittavat". Yritysvarallisuuden saajan efektiivinen perintövero on keskimäärin 3,5 prosenttia ja maatilavarallisuuden jopa 1,8 prosenttia.

Kun tätä pykälää käsiteltiin vuonna 2008 hallituksen esityksessä numero 53/2008, perustuslakivaliokunta arvosteli sitä, että yritysvarallisuutena voidaan luovuttaa "huomattavastikin sellaista sijoitusvarallisuutta, joka ei liity sukupolvenvaihdon kohteena olevan yrityksen aitoon tuotannolliseen toimintaan". Yhdenvertaisuusongelman takia perustuslakivaliokunta vaati tuolloin sääntelyn muuttamista "sellaiseen muotoon, jossa yritysten taseisiin sisältyvä tuotannollista toimintaa palvelemaan sijoitusvarallisuus rajataan kokonaan sukupolvenvaihdoksia koskevan verohuojennuksen ulkopuolelle". Valitettavasti näin

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

pitkälle ei koskaan päästy. Ei päästy siihen, että oltaisiin toteutettu tämä perustuslakivaliokunnan tahto, sillä Perheyrittäjien liitto ei halunnut, että verottaja saa avata perittävien yri-
tysten taseet. Sama mittava etu koskee myös maatalaan liittyvää metsäomaisuutta.

Kyllä perustuslakivaliokunnan huoleen lienevät vaikuttaneet korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut. Koska eduskunta nimenomaisesti ei ollut ilmaissut tahtoaan erotella omaisuuslajeja ja toimia tuolla edellä mainitulla tavalla, silloin korkeimman hallinto-oikeuden kolmessa ratkaisussa 2002—2006 huojenettiin 28 miljoonan markan, siten noin 880 000 euron ja peräti 101 miljoonan euron arvopaperisalkku perintöverotusta hyväksi käyttämällä. Eikö tämä jo herätä kysymyksiä siitä, että pitäisi tehdä tämä perustuslaillinen arviointi, jonka silloinen porvarihallitus pyyhki pöydältä?

Arvoisa puhemies! On todettava, että hallitus haluaa kaikin keinoin säilyttää tämän verotuksen porsaanreiän, joka hyödyttää kaikkein varakkaimpia suomalaisia. Tämä kertoo siis tosissaan siitä, kuinka hallitus "taistelee" veronkiertoa ja aggressiivista verojen suunnittelua vastaan. Muistutamme siis vielä siitä myös sosialidemokraattien näkökulmasta, että kyllä näihin asioihin pitää puuttua, kun ennakkotapaus on olemassa vuodelta 2008.

Minä syvästi kehotan kaikkia kansanedustajia tykönään miettimään sydämessään, onko tämä oikein, jos nimenomaan jo vuonna 2008 perustuslakivaliokunta vaati tämän muutoksen tekemistä ja silloinen porvarihallitus sitä ei halunnut ja nyt tekemällä tämä lasten huojennus tultiin tilanteeseen, jossa perustuslakiarvio olisi ollut pakollinen mutta siitä vetäydyttiin tällaisella yksipuolisella tavalla, jossa aidosti perustuslakivaliokunta ei voinut arvioida, millä tavalla tätä esitystä 175 olisi pitänyt korjata, jotta perustuslaillisuus olisi tullut täytäntöön.

Minä en halua olla tällaisessa mukana. Minä pidän tätä kohtuuttomana ja törkeänä politikointina. Tämä on parhaimmillaan sitä kamalaa kaverikapitalismia, josta me olemme aikaisemminkin puhuneet.

18.55 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! En tunne viime kauden ja edellisten kausien historiaa ja keskusteluja enkä tiedä, mitä tällä hetkellä valiokunnassa keskustellaan. En itse yleensä tuo saliin valiokuntakeskusteluja, mutta en tiedä, miten julkisia ja missä tilanteessa siellä valiokunnassa ollaan. Emme kaikki ehkä ole niin syvällä tästä tilanteesta, niin että on vähän vaikea lähteä nyt argumentoimaan sitten suuntaan tai toiseen.

Olisin tietysti kysynyt sitä, kun yritin päästä perille tästä historiikista, että kun täällä vuonna 2008 on tullut ennakkoratkaisuja, niin tässä välissä on ollut vaalikausi, milloin sitten tietysti valtiovarainministerin salkku on ollut SDP:llä. Ihmettelen sitä, miksei tätä ole sitten korjattu. (Pia Viitasen välihuuto) — Minä en kysynyt teiltä nyt mitään, minulla on, kiitos, puheenvuoro. Odottakaa vuoroanne ja varatkaa puheenvuoro. — Viitasella on tapana aina täältä takaa ilmoittaa omat näkemyksensä odottamatta omaa puheenvuoroaan, mutta ymmärretään, ei ole kunnollisia selityksiä.

Joka tapauksessa olen sitä mieltä, että me voimme käyttää perustuslakivaliokunnassa tärkeitä asioita, mutta ei sekään ole semmoinen paikka, autuaaksi tekevä, että meidän täytyy jokainen lakiesitys siellä käyttää. Edustaja Aallolle sanoisin, että meillä on kyllä valtava työ määrä siellä tällä hetkellä, että ei sinne nyt huvikseen kannata asioita lähettää. Sanoitte, että hyvin me olisimme ehtineet. Me olemme itse asiassa aikaistaneet meidän kokouksiamme, elikkä ei kannata suhtautua vähättelevästi meidän valiokuntaan lainkaan.

Meillä tuli nyt juuri ulos raippavero, jonka edellinen hallitus asetti, ja eläketulon lisävero. Me tutkimme siinä myös tämän edellisen hallituksen antaman esityksen perustuslain-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

mukaisuuden emmekä löytäneet siitä ongelmia. Ei se aina sitä tarkoita, että kun sinne joku tuodaan, niin varmasti sitten sillä saadaan se lakihanke kaadettua. Kyllä se tutkitaan puolin ja toisin.

18.56 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vakavassa asiassa kyllä kiinnittää huomiota sananvalinta, mitä edustaja Meri äsken käytti. Hän sanoi, että "huvikseen" ei näitä asioita tuoda. Minä edellyttäisin sitä, että perustuslakivaliokunnan jäsenet eivät oleta, että näitä asioita täällä huvikseen käsitellään tai huvikseen esitetään niin-kin vakavia asioita kuin se, että jonkun olemassa olevan lain tila voitaisiin arvioida perustuslainmukaisuuden kannalta, niin kuin sitä on yritetty tehdä jo vuonna 2008, jolloin silloinen hallitus veti esityksen pois, koska tätä ei uskallettu saattaa loppuun. Tästähän oli jo ennakolausunto kirjoitettuna kyseisessä valiokunnassa, jossa oltiin päätyvässä siihen tulokseen, että tässä on ongelmia perustuslainmukaisuuden kanssa. Nyt sitten ei — jotta voitaisiin tehdä tämä hyvä huojennus niille alaikäisille — voidakaan eikä uskalleta eikä haluta viedä tätä perustuslakivaliokuntaan. Se on suuren hämmennyksen ja suuren epätoivon asia. Nimittäin minusta on todella väärin, että siksi, että halutaan suojella viimeiseen asti (Puhemies koputtaa) ilmeisesti varakkaimpien ihmisten omaisuutta, tätä ei nyt haluta tehdä.

18.58 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotin kovasti, kuuntelinko huonosti, mutta en saanut nyt sitä vastausta, miksei sitä sitten viime kaudella korjattu, koska yritän päästä nyt tästä historiikista selville: 2008 oli hässäkkä, hallitus oli joku porvarihallitus, en tiedä, perussuomalaiset eivät ole siinä hallituksessa olleet, enkä minä ole täällä eduskunnassa ollut. Sen jälkeen tässä on ollut useita vuosia aikaa korjata se, ja nyt me olemme aloittaneet hallituskauden. Olisin kysynyt vain, miksi tässä välissä sitä ei korjattu.

Tarkoitan sillä "huvikseen" sitä, että se ei ole keino, jolla kaikki hankkeet yritetään kaataa. Me hyväksymme myös siellä asioita perustuslain mukaisiksi, ja se, että joku teistä katsoo, että se on perustuslain vastainen, ei vielä tarkoita, että se on. Katsoittehan te monien asiantuntijoiden kanssa, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminenkin on perustuslain vastaista, ja itse asiassa se ei ollut. Yksimielinen päätös, teidänkin edustajat mukana: ei ole.

18.59 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu nyt, että tässä ei ihan nähdä sitä, että kyseessä ei ole politikointi vaan kyseessä on sen asian todentaminen, että jos on esitetty vakavia huomioita perustuslakivaliokunnan asiantuntijoiden toimesta, että tässä on perustuslaillisia ongelmia, jotka tulisi selvittää, niin silloin me emme puhu tällaisesta politikoinnista, että miksei siellä tai miksei täällä. Nyt on tullut kysymys siitä, että nykyinen hallitus on alun perin ajatellut avata lakipykälän ja avatessaan sen toisessa tarkoituksessa onkin käynyt ilmi, että tässä asiassa kokonaisuudessaan, johon sisältyvät nämä mittavat kaverikapitalismin nimeä kuljettavat verohuojennukset hyvinvoiville ihmisille, nämäkin saattaisivat joutua vaaraan ja saattaisivat joutua perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteiden arvioinnin kohteeksi. Ja jos koko eduskunta ei halua tätä arvioida tai jos jostain hallituspuolueesta lähdetään väittämään, että täällä huvikseen näitä asioita nostetaan, niin se on minusta pöyristyttävää, ja näin ei, puhemies, pitäisi toimia. (Puhemies koputtaa) Me puhumme nyt perustuslainmukaisuudesta.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan hetki puhujalistalla ja palataan debattiin, mikäli tarvetta ilmenee.

19.00 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on korkean veroasteen maa, ja pidän tärkeänä, että verotusta pyritään keventämään. Tässä kevennetään nyt perintöveroa, mutta samaan aikaan laajennetaan veropohjaa siten, että muun muassa henkivakuutukset laitetaan verolle. Pidän tätä vähän erikoisena ratkaisuna, että nyt ikään kuin otetaan henkivakuutuksesta verolla raha tämän muun perintöveron keventämiseen. En tiedä, onko tämä kovin kestävä tapa tehdä näitä asioita. Sitten toivon, että tähänkin, mikä täällä on nyt noussut keskustelussa esille, tulee selkeys valiokuntakäsittelyssä. Mutta tätä pidän vähän erikoisena ratkaisuna, että mikä on se ajatuksenjuoksu ollut tässä, että näistä henkivakuutuksista, jotka ovat monelle semmoinen viimeinen turva, nyt viedään aika merkittävä osa perillisiltä.

19.01 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tämä huojennusjärjestelmä on ollut voimassa 37 vuotta, ja tämän hallituksen alkuperäisen ehdotuksen tarkoitus oli luoda entistä parempia edellytyksiä yrityksille investoida ja saada aikaan parempaa työllisyyttä. Sitten kun kävi ilmi, että tässä saattaa olla ongelmia, hallitus on korjannut esityksen, poistanut tämän 9 momentin ja nyt palataan normaaliin päiväjärjestykseen. Tällä hetkellä tässä tämä pykälä ei ole auki, eikä tässä ole olemassa näitä ongelmia.

Mikäli tähän liittyy poliittisia arvioita, se on jokaisen itse pääteltävä. Itse tulkiten niin, että hallituksen tarkoituksena oli vain laajentaa edellytyksiä niin, että myöskin alaikäiset tai heidän edunvalvojansa olisivat päässeet tämän huojennuksen piiriin tilanteissa, joissa monta kertaa yritys joutuu sen kaltaiseen tilanteeseen, että tulee kovat verot ja kassassa ei ole rahaa, yritys on myytävä tai lopetettava eikä se välttämättä palvele sitä tahtoa, mitä uskon, että täällä eduskunnassa on.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyn pohjana oleva esitys menee verojaostoon, ja oman tulkintani mukaan tässä ei enää ole mitään yhdenvertaisuusongelmia, vaan palataan päiväjärjestykseen ja säädetään tämä laki asianmukaisessa järjestyksessä.

19.03 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys siitä, että tässä on kokonaisuus. On hallituksen esitys 175, jossa hyvin laajasti arvioidaan koko tätä esitettyä palettia. Sen lisäksi on tämä uusi esitys 245, jossa sitten yksi osa tästä kokonaisuudesta on pudotettu pois, joka on vielä siellä hallituksen esityksen 175 sisässä. Ja kun tutustuin tänään eduskunnan työjärjestykseen, niin selvisi, että molempia on käsiteltävä. Siltä osin tämä perustuslaillinen ongelma on ilmeinen vieläkin, ja tosiasia on se, että tutustuin tänään — tarkastin, vaikka kymmenen vuotta tässä olen ollutkin — myös 38 §:ään. Siitä valiokunnan olisi pitänyt hoitaa tämä perustuslaillinen arvio, jota nyt ei tehdä.

19.04 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Olemme periaatteellisesti aika merkittävän tapahtumainkulun äärellä, kun ajatellaan suomalaista järjestelmää lakien perustuslainmukaisuuden selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi. Kun kaikki eivät tunne tätä asiainkulkua — asiahan on edelleen keskeneräisenä valtiovarainvaliokunnassa — niin yritän hahmottaa sitä ensin siten kuin lehtitiedoista ja täällä äsken käytäyksiä puheenvuoroista olen ymmärtänyt.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Eli korkeimman hallinto-oikeuden päätettyä eräessä tapauksessa äänin 3—2, että yritysten sukupolvenvaihdostilanteissa osakeyhtiöissä alaikäinen ei voi saada hyväkseen sitä sukupolvenvaihdoshuojennusta, joka yrityksen jatkajalle — edellyttäen, että hän omistaa tietyn määrän yrityksen osakkeita — on säädetty, hallitus päätti esittää tämän havaitsemansa epäkohdan korjaamista. Ja hallitus esitti sitä korjattavaksi siten, että myös osakeyhtiöissä tietyissä tilanteissa, kun perinnönjättäjä yllättäen kuolee, myös alaikäinen lapsi saisi tämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen, ja tällä pyrittiin korjaamaan oikeustilaa oikeudenmukaisemmaksi. Jos olen oikein ymmärtänyt lehtitiedoista ja äsken käytetyistä puheenvuoroista, niin eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostossa nousi esiin kysymys hallituksen alkuperäisen perintö- ja lahjaverolakiesityksen, jossa tämä korjaus tehtiin, perustuslainmukaisuudesta nimenomaan tältä osin. Valiokunnassa verojaostossa tultiin siihen tulokseen muun muassa perustuslakiasiantuntijoita kuulemalla, että tähän asiaan olisi hyvä saada ja olisi tärkeää saada perustuslakivaliokunnan näkemys, kun on esitetty kysymys tämän ehdotetun — näin ymmärrän — uuden säädöksen suhteesta meidän perustuslakiimme ja ennen kaikkea sen sisältämään yhdenvertaisuussäädökseen.

Tässä tilanteessa valtiovarainvaliokunnan verojaostossa ilmeisesti heräsi huoli siitä — ja se on täällä äsken puheenvuoroissa myös tuotu jaoston jäsenten toimesta esiin — voiko asian lähettäminen perustuslakivaliokuntaan johtaa siihen, että pelkästään tämän uuden säädöksen, joka koski siis alaikäisiä, perustuslainmukaisuus ei tulisi arvioitavaksi vaan arvioitavaksi tulisi koko nykyisen perintö- ja lahjaverotuksen sisältämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen perustuslainmukaisuus. Valtiovarainvaliokunnan verojaostossa hallituspuolueiden edustajat ilmeisesti kokivat, että tämä on sellainen riski, jos nykyjärjestelmän perustuslainmukaisuus arvioitaisiin ja se todettaisiin perustuslain vastaiseksi, että tätä riskiä ei haluta ottaa. Näin ollen vaihtoehtona oli ilmeisesti se, että valtiovarainvaliokunta itse muuttaa hallituksen esitystä niin, että tämä uusi säädös näistä alaikäisistä poistetaan, tai niin kuin nyt on jostain syystä menetelty, että hallitus antaa tältä osin täydentävän esityksen, jolla tämä säädös poistetaan, ja näin ollen näyttäisi siltä, että kaikki on hyvin. Se kysymys, joka nosti nyt perustuslainmukaisuuden varsinaisesti esiin, on poistettu laista, ja tätä kautta sitten on edustaja Kallinkin Helsingin Sanomissa esittämän lausunnon mukaan päädytty siihen, että kun perustuslakivaliokunnan kannalta tämä nykyinen olotila ei ole uusi vaan vanha, niin tässä ei ole aihetta pyytää perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

No, jos tämän nyt sanoo pähkinäkuoressa, niin ymmärrän tapahtuneen niin, että eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa ja sen verojaostossa enemmistö, eli hallituspuolueiden edustajat, ei halunnut ottaa riskiä koko nykyisen perintö- ja lahjaverolainsäädännön sisältämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen perustuslainmukaisuudesta eli siitä, että perustuslakivaliokunta toteaisi sen perustuslain vastaiseksi, ja siksi päätettiin korjata lakiesitystä niin, että lakiesitystä ei tarvitse lähettää perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Ja nyt siis tällä nyt käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä tehdään tämä korjaus tähän alkuperäiseen esitykseen. Summa summarum: ei haluttu perustuslakivaliokunnan arvioivan koko nykyisen perintö- ja lahjaverolainsäädännön sisältämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen perustuslainmukaisuutta, koska oltiin huolissaan siitä, että valiokunta voisi todeta sen perustuslain vastaiseksi, ja sen vuoksi päätettiin lakiesitykseen tehdä nyt puheena oleva muutos.

Minun on pakko sanoa, että tätä tilannetta, jossa eduskunta ei halua kuulla perustuslakivaliokuntaa, koska se pelkää, että perustuslakivaliokunnan tulkinta on "väärä", voisi kutsua skandaaliksi (Vasemmalta: Juuri näin! Hienoa!) meidän perustuslain valvontajärjestel-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

män kannalta. Suomessahan lähdetään siitä, ja lait ja käytäntö lähtevät siitä, että perustuslainmukaisuus arvioidaan lakien säätämisvaiheessa ja jälkikäteen tuomioistuimilla on mahdollisuus ottaa kantaa yksittäisissä tapauksissa tilanteeseen vain silloin, kun jokin säädös on selvästi perustuslain vastainen. Ja sellaista tilannetta, jossa eduskunta halutessaan säätää lain — tässä tapauksessa valtiovarainvaliokunta tai itse asiassa verojaosto ja siis käytännössä hallituspuolueet täällä eduskunnassa — mutta pelätessään, että perustuslakivaliokunta saattaisi todeta lain perustuslain vastaiseksi, ei lainkaan lähetä lakiesitystä perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi, voisi pitää skandaalina. (Vasemmalta: Juuri näin!)

Miksi tähän sitten on jouduttu? Siitä minulla taitaa olla monien muiden edustajien näkemysistä poikkeava näkemys. Minä en nimittäin lähde siitä, että meillä Suomessa on hallitus — ja on ollut jo monta vuotta tai monta vaalikautta — joka jatkuvasti haluaa säätää perustuslain vastaisia lakeja, kuten voisi päätellä niistä lukuisista perustuslakivaliokunnan lausunnoista, joissa usein pienissä yksityiskohdissa on nähty hallituksen esityksen olevan vastoin perustuslakia ja asianomainen valiokunta on sitten korjannut sitä hitusen, jolloin on katsottu, että se on perustuslain mukainen.

Minun mielestäni siis ongelma ei ole siinä — ja tämä poikkeaa varmasti monen muun kannasta — että meillä on hallitus ja meillä on ollut viime aikoina hallituksia, jotka jatkuvasti säätävät perustuslain vastaisia lakeja. Esimerkkinä olen maininnut esitutkinta- ja pakokeinolainsäädännön uudistamisen pari vaalikautta sitten, jossa perustuslakivaliokunta näki kahdeksan perustuslain vastaista kohtaa — lainsäädännössä, jota vuosikausia kymmenet juristit olivat oikeusministeriössä ja muualla olleet valmistelemassa. Siis ongelma ei ole se, että hallitus haluaa säätää perustuslain vastaisia lakeja.

Ongelma on se, että perusoikeustulkinnat perustuslakivaliokunnassa, asiantuntijoiden johdattamina tietysti, jotka asiantuntijat kuuluvat niin sanottuun perusoikeusfundamentalistiseen koulukuntaan pääosin, ovat tulleet niin kireiksi ja niin oudoiksi minun mielestäni, että täällä vakavasti nyt tapahtui näin, että koko valiokunta — tai siis hallituspuolueiden enemmistö valiokunnassa — ei halunnut lähteä lähettämään asiaa edes perustuslakivaliokuntaan, kun oltiin huolissaan siitä, että mitköhän sieltä tulee.

Kun nyt kyse on verolaeista ja kun on kyse yhdenvertaisuussäädöksestä, niin en malta olla sanomatta, että perustuslakivaliokunta ei ole koskaan tähän mennessä todennut mitään verolakiesitystä yhdenvertaisuusperusteella perustuslain vastaiseksi, ja tämä on mielestäni aivan luonnollista, koska verotuksessa, kuten eräillä muillakin politiikan osa-alueilla, lainsäädäntö asettaa jatkuvasti eri kansalaisia erilaisiin tilanteisiin ja erilaisiin asemiin. Meillä on erikseen ansiotulojen verotus ja pääomatulojen verotus. Meillä on progressiivinen tuloveroasteikko. Meillä on eläkeläisillä erilainen veroasteikko käytännössä vähennysten kautta kuin palkansaajilla. Meillä on vähennyskelpoisia menoja, joista joku voi kysyä, että mikseivät vastaavat toiset menot ole vähennyskelpoisia.

Mainitsen nyt vain yhtenä esimerkkinä ammattiyhdistysten jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden. Selvyiden vuoksi: kannatan nykyistä tilannetta. Siis selvyiden vuoksi: kannatan nykyistä tilannetta, koska jos ne eivät olisi vähennyskelpoisia, se merkitsisi työn verotuksen kiristymistä, ja minä vastustan työnteon verotuksen kiristämistä. Siis kannatan sitä, mikä on nykyinen tilanne. Mutta joku voisi kysyä, miten yhdenvertaisuuden valossa voi olla niin, että ammattiyhdistyksen jäsenmaksu on vähennyskelpoinen mutta jonkun muun yhdistyksen, vaikkapa puolueyhdistyksen, jäsenmaksu ei ole vähennyskelpoinen. Argumentiksi ei riitä esimerkiksi se, että ammattiyhdistystoiminta on niin tärkeää toimintaa koko demokratian kannalta, että se pitää saada vähentää, koska joku voisi olla sitä miel-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

tä, että myös puoluetoiminta on aika tärkeätä demokratian kannalta. No, sitten voi sanoa, että no, se on sen takia vähennyskelpoinen, kun siinä on itse asiassa tulonhankkimisesta kyse, kun sillä ammattiyhdistyksellä on tehtävänä huolehtia siitä, että sen jäsenten tulot kehittyvät suotuisasti. No, tämäkään ei ole hyvä argumentti, koska kyllä joku voisi olla sitä mieltä, että esimerkiksi Suomen Keskustan jäsenmaksun pitäisi olla vähennyskelpoinen, (Naurua) koska monille Suomen Keskustan kannattajille on myös tulonhankkimismielessä hyvin tarkoituksenmukaista kuulua Suomen Keskustaan. Ja jos otetaan ajankohtainen esimerkki, niin jos Terrafamen kaivoksella on kaksi metallimiestä ja toinen kuuluu Metalliliittoon ja saa vähentää jäsenmaksunsa ja toinen kuuluu Suomen Keskustaan ja ei saa vähentää jäsenmaksuaan, niin voi kysyä, kumpi yhdistys, Suomen Keskusta vai Metalliliitto, tällä hetkellä enemmän on varmistamassa tämän metallimiehen tulonhankkimista, tämä ammattiliitto, Metalliliitto, vai Suomen Keskusta. (Timo Harakka: Eikö voi kuulua molempiin?) — Tässä esimerkissä toinen kuuluu toiseen ja toinen toiseen.

Tämä sinänsä ehkä vähän huvittavakin asetelma osoittaa mielestäni — jos ei joku nyt esitä erinomaisen hyviä argumentteja, miksi just ay-jäsenmaksut pitää saada vähentää — että verotuksessa on lukuisia luonnollisia eroja, jotka ovat osa normaalia politiikkaa. Me haluamme verottaa suuria tuloja enemmän kuin pieniä tuloja. Me olemme tehneet eron eläkkeensaajien ja palkansaajien välillä, eri tulotasolla se jopa vaihtelee. Me olemme antaneet ammattiyhdistysliikkeen jäsenmaksulle verovähennysoikeuden. Me emme ole antaneet puoluejäsenmaksulle verovähennysoikeutta.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Zyskowicz, muistutan, että suositus on reippaasti jo liittynyt.

Selvytyden vuoksi — kiitos, rouva puhemies — en ole ehdottamassa puoluejäsenmaksujen verovähennyskelpoisuutta. Siis selvytyden vuoksi: en ole ehdottamassa puoluejäsenmaksujen verovähennyskelpoisuutta. Olen vain osoittamassa, että verotuksessa on lukuisia kohtia, joissa, jos tiukasti yhdenvertaisuutta tulkitaan, tällä perusoikeusfundamentalistisen koulukunnan mukaisella tulkinnalla voidaan nähdä perustuslain vastaista epäyhdenvertaisuutta.

Ja, rouva puhemies, aivan lopuksi: Tiedän, että perustuslakivaliokunta, vaikka tiedot eivät ilmeisesti ole vielä julkisia, on antanut sekä tästä eläkkeensaajien lisäverosta että tästä metsälahjavähennyksestä lausunnon, jossa se on mielestäni täysin perustellusti katsonut, että niissä ei ole kyse perustuslainvastaisuudesta. (Leena Meri: On julkisia!)

Mutta tämä tilanne, mihin me olemme joutuneet, että me täällä eduskunnassa olemme tilanteessa, jossa rehellisesti sanottuna ei ole uskallettu lähettää lakiesitystä perustuslakivaliokunnan tulkittavaksi, on se, jolle jotain pitäisi tehdä, ja minun näkemykseni mukaan ei siis ole kyse siitä, että Suomen hallitus ja edelliset hallitukset ovat halunneet jatkuvasti säätää perustuslain vastaisia lakeja, vaan minun mielestäni kyse on siitä, että perustuslakivaliokunnan asiantuntijakaartin tulkinnat ovat liian tiukkoja. Esimerkiksi tässä asiassa on täysin hyväksyttävä yhteiskunnallinen pyrkimys edistää perheyriyten sukupolvenvaihdoksia. (Puhemies: Edustaja Zyskowicz!) Se on täysin asiallinen tavoite. Tässä ei ole kyse mielivallasta, ja tässä ei ole kyse syrjinnästä. Minusta on selvää, että tässä ei ole kyse myöskään perustuslainvastaisuudesta. Se olisi pitänyt perustuslakivaliokuntaan lähettää, tämä asia olisi siellä pitänyt todeta ja palata normaaliin päiväjärjestykseen.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

19.19 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Olen lämpimästi samaa mieltä edustaja Zyskowiczin kanssa: hallituksen ja valtiovarainvaliokunnan enemmistön toiminta on skandaali. Olen lämpimästi samaa mieltä myös pääministeri Sipilän kanssa siitä, että jos yrittäjä äkillisesti kuolee ja vaikkapa 15-vuotias perillinen haluaa yritystä jatkaa, ei ole oikeudenmukaista, että hän ei voi jatkajan verohuojennusta saada. Kannatimme tämän epäkohdan korjaamista, mutta nyt hallitus ei haluakaan oikeuden toteutuvan.

Koko perintö- ja lahjaveroalennuksen alkuperäinen tavoite oli helpottaa yrityksen jatkamista. Se on kannatettava ja tärkeä tavoite. Alkuperäinen lakiluonnos kuitenkin muuttui siten, että nyt tuo yleinen 12—14 prosentin alennus koskee aivan kaikkia perintöjä, niin että 2 miljoonan euron asunnon perijä maksaa ensi vuonna 50 000 euroa vähemmän veroa kuin nyt. Tämä on jälleen kerran lahja hyvöisille, mihin tässä taloudellisessa tilanteessa ei luulisi olevan varaa, eikä se auta yhtä ainoatakaan perheyrittäjä pysymään perheen omissa. 58 miljoonaa euroa hukkaan haaskattua rahaa, jotka voisi sellaisenaan käyttää vanhusten hoitajamitoituksen varmistamiseen.

Ne muutamat tilanteet, joissa perillisiä on monta ja osa ei halua yritystä jatkaa ja näin ollen huojennusta ei ole voitu käyttää, ovat valitettavia, kuten Harviassa. Itse ongelman voisi uskoakseni ratkaista muuttamalla huojennuksen ehtoja perheen sisäisissä järjestelyissä. Hallitus voisi tehdä lain, jolla yritysten pysyminen perheessä voisi jatkua, mutta se ei tee. Ja miksi? Koska silloin pitää avata tuo 55 §, jonka perustuslainmukaisuutta hallitus ei halunnut varmistaa. Näin täysin kohtuuton verotuksen porsaanreikä jää tukkimatta, ja näin pääministeri Sipilä ei auta alaikäisiä perijöitä, koska varakkaiden saalis on suojeltava.

Arvoisa puhemies! Hallitus poisti tuon 55 §:n siinä pelossa, että koko yritysperinnön huojennus puretaan perustuslakivaliokunnassa. Kokonaisuuteen liittyy kuitenkin toinen perustuslainmukaisuuden tutkimista edellyttävä asia. Kun kuolemanvaravakuutusten verovapaus poistetaan, voi nousta kysymys sen perustuslainmukaisuudesta, viittaa siis perintö- ja lahjaverolain 7 a §:ään. Aikaisemmin, käytännössä identtisen lakiesityksen käsittelyssä verojaoston kuulema asiantuntija nosti kahteen eri kertaan esiin sen, että tämä saattaisi vaatia perustuslaillisuuden tutkimusta. Verojaostossa on esitetty mielipiteitä, että tämä järjestettäisiin jollakin siirtymäaikajärjestelyllä, mutta samassa kuulemisessa toinen asiantuntija korosti, että ei ole jaoston asia arvioida, millä edellytyksillä perustuslaillisuus tulisi hoidetuksi. Perustuslaillisuutta arvioi perustuslakivaliokunta, ymmärtääkseni tässä olemme edustaja Zyskowiczin kanssa samaa mieltä.

Näin ollen joudun esittämään, että tämä esitys lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

19.22 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa, siis eduskunnassamme, on käsitelty erään kerran perintö- ja lahjaverotukseen liittyviä asioita. Jos jokainen niistä olisi erikseen viety perustuslakivaliokuntaan, niin tilannehan olisi ihan mahdoton, mutta meillä on vuosien mittaan vastaavista tapauksista ennakkopäätöksinä olemassa useita selvityksiä, joitten mukaan tämä laki voi tämän mukaisesti mennä eteenpäin ja kaikista, kuten tästäkään, ei tarvitse ottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Eli ennakkopäätökset ovat meidän lainsäädännössämme ykkösasia, ja niiden mukaan toimitaan.

Toisekseen maatalouspuolella on erittäin vaikea taloudellinen tilanne tällä hetkellä. Nyt meidän on haettava kaikkia semmoisia systeemejä, menetelmiä, miten me nykyisessä tilanteessa voimme auttaa maataloutta ja maataloja selviämään eteenpäin. EU tuo meille valtavat rajoitukset maatalouspuolelle, ja se rajoittaa todella asioita, miten me pystymme tukemaan tilojamme, niin että ne pysyisivät pystyssä, niin että meillä säilyisi vahva kotimai-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

nen tuotanto. Tämä on onneksi yksi mahdollisuus, millä me pystymme auttamaan meidän maatilojen sukupolvenvaihdoksia ja elämää eteenpäin. Olen niin paljon seurannut maatilojen taloudellista tilannetta, että otan tämän todella kiitollisena vastaan — tätä todella tarvitaan, eikä ole keneltäkään pois, että meillä jatkossakin Suomessa voidaan tuottaa järkevästi kotimaista ruokaa.

Vielä kolmantena asiana sitten tästä koko lakiesityksestä: hallitusohjelman mukaisesti yritämme saada ensisijaisesti töitä, töitä ja töitä, ja tämä esitys varmistaa sen, että meidän kotimainen yritystoiminta pystyy jatkumaan kotimaisilla toiminnoilla, kotimaisilla pääomilla eteenpäin, ettei meidän tarvitse myydä omia pienyrityksiämme ja ideoitamme ulkomaille, vaan voimme todellakin kotimaassa kotimaisilla voimilla harjoittaa yritystoimintaamme ja palkata suomalaisia työntekijöitä töihin.

19.24 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Minä kunnioitan Suomen perustuslakia ja kunnioitan sitä niin paljon, että suhtaudun hyvin vakavasti sanoihin "huvikseen" ja "väheksyvästi", kun puhutaan perustuslakia tulkitsevasta valiokunnasta. Pidän erittäin harmillisenä, että tätä esitystä on täydennetty niin, että sukupolvenvaihdokseen liittyvä huojennuskäytäntö ei ole siinä mukana, ja toivon, että tosiaan vähintäänkin ensi keväänä saatetaan tämä esitys perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi kokonaisuudessaan.

Mutta tämän keskustelun pohjalta minun on pakko sanoa, että valiokunnassa oli kolme valtiosääntöoikeuden asiantuntijaa ja heistä kaksi sanoi, että esitys alkuperäisessä muodossaan ilman muuta pitää lähettää perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, ja kolmas asiantuntija sanoi, että eduskunnan työjärjestyksen mukaisesti, jos valiokunnassa nousee epäily tästä perustuslainmukaisuudesta, ilman muuta se pitää lähettää perustuslakivaliokunnan käsittelyyn. Suhtaudun myös erittäin lämpimästi siihen, mitä arvostamani edustaja Zyskiewicz toi esiin.

Tämä tapa, millä tapaa Suomen perustuslain edessä toimitaan, on skandaali — toistan: on skandaali — ja sen takia kannatan edustaja Harakan tekemää esitystä tämän esityksen lähettämisestä perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

19.26 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minusta oli erittäin hyvä, että edustaja Zyskiewicz käytti tämän pitkän puheenvuoronsa ja yhdessä kohtaa siinä toden totta päätyi siihen, että olisi skandaali, mikäli hallituspuolueet eivät uskaltaisi lähettää lakiesitystä perustuslakivaliokuntaan pelätessään väärää tulkintaa. Toden totta nyt on se tilanne, että tässä kuitenkin on esitetty, kuten edellä puheenvuoroissa tuli ilmi, niin perusteltuja näkemyksiä siitä, että tämä lakiesitys kokonaisuudessaan, sen perustuslainmukaisuus, tulisi arvioida perustuslakivaliokunnassa, että en voi, puhemies, mitään muuta kuin ihan ehdottomasti kannattaa edustaja Harakan tekemää esitystä siitä, että tämä laki lähetetään perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi tästä salista.

19.27 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta tämä on ollut hirvittävän hyvä keskustelu, että mitä Suomessa voi tehdä, mitä ei voi tehdä ja mikä on eduskunnan arvovallan kannalta se tapa, jolla näitä yhteisiä asioita hoidetaan. Minusta silloin, kun epäillään, että voi jossakin esityksessä olla perustuslaillisia ongelmia, tartutaan tähän asiaan ja se asia käsitellään. Eihän täällä oppositio kävisi tätä keskustelua eikä peräisi mahdollisuutta tämän yhdenvertaisuuden arviointiin, jos tämä olisi suoritettu jo valiokunnan tasolla.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Kun tutustuin eduskunnan työjärjestykseen, niin selvisi 38 §:stä seuraava toteamus: jos valiokunnassa valmisteltavaksi käsiteltävän lakiehdotuksen tai muun asian perustuslaillisuudessa tai suhteessa ihmisoikeussopimukseen on epäselvyyttä, valiokunnan tulee pyytää asiasta lausunto PeViltä. Nyt se iso kysymys on se, että jos eduskunnan työjärjestys, johon me kansanedustajat olemme sitoutuneet, lähtee siitä, että on pyydettävä — "tulee pyytää" — niin kyllähän tämä tarkoittaa sitä, että me joudumme itse katsomaan itseämme peiliin. "Tulee pyytää." Ei tämä ole mikään mahdollisuus hallituspuolueiden kansanedustajille harkita, pitäisikö näin tehdä vai ei. Tätä on käsitelty myös perustuslaillisesta kulmasta verojaostossa, ja silloin hallituspuolueiden niin kuin myös oppositiopuolueiden kansanedustajia sitoo tämä sama 38 §, jonka mukaan siis valiokunnan tulee pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta.

Minä todella toivon, että tämä asia voidaan huomenna istunnon alussa käsitellä sille kuuluvalla tavalla ja jokainen meistä pohtii, haluammeko antaa suomalaisille käsityksen, että tällaisissa yrityshuojennusasioihin liittyvissä asioissa perustuslaillista tulkintaa ei voi tehdä muuta kuin täällä kovasti sitä peräämällä ja hakemalla tällaista oikeutta. Tehdään tämä arvio ja otetaan sen jälkeen kantaa, miten asiat ovat.

Kannatan siis tätä edustaja Harakan tekemää ehdotusta.

19.29 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä tämä perustuslaillinen kysymys heräsi, näin olen ymmärtänyt, sen pykälän lisäämisestä lakiin, jossa pykälässä säädetäisiin siitä, että osakeyhtiöissä myös alaikäinen voi kuulua tämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen piiriin ja että häntä voi osakeyhtiön hallituksessa, jota pidetään riittävänä toiminnan jatkamisena, edustaa muistaakseni joko laillinen edustaja tai oma vanhempansa, olikohan näin, eli lakisääteinen huoltajansa.

En itse ymmärrä, kun en ole tähän asiaan perehtynyt, mikä juuri tästä säädöksestä teki perustuslaillisesti herkemmän kuin tästä sukupolvenvaihdoshuojennussäädöksestä yleisesti ottaen. Mutta jos tähän liittyy jotain sellaista, kuten ymmärsin, oliko edustaja Viitasen puheenvuorosta, että käytännössä tämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen piirissä väärinkäytetään tätä sukupolvenvaihdoshuojennusta ja myös tällaista muuta kuin siihen yritysvaivallisuuteen liittyvää merkittävää osakevarallisuutta tai muuta varallisuutta yritetään huojetuvin veroin siirtää seuraavalle sukupolvelle, niin luulisi, että tämä olisi sellainen asia, jota voitaisiin lainsäädännössä erikseen korjata.

Haluan vielä sanoa selkeyden vuoksi, että en mitenkään pysty näkemään, että tässä sukupolvenvaihdoshuojennuksessa olisi mitään perustuslain vastaista, ja mielestäni, jos tämä perustuslakivaliokuntaan lähtee, perustuslakivaliokunnan tulisi tämä itsestäänselvyys näin todeta. Tässä ei ole kyse mielivallasta. Yhdenvertaisuussäädös on mielivallan kieltö, tässä ei ole kyse mielivallasta. Tässä on merkittävä yhteiskunnallinen tavoite: edistää sukupolvenvaihdoksia perheyriyksissä eli perheyriytysten jatkuvuutta. Tässä ei myöskään ole kyse 2 momentin mukaisesta syrjinnästä. Mielestäni asia on täysin selvä.

19.31 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Oli todella hyvä, että edustaja Zyskowiec käytti tämän puheenvuoron, niin minä pääsin kärryille siitä, mitä tässä oli (Krista Kiuru: Koska meitä muita ei uskota!) historiassa tapahtunut, oikein hyvä puheenvuoro. Sitten tuli nyt esille sekin, että ilmeisesti, koska tämä asia on valiokunnassa käsittelyssä, me olemme aika paljon täällä käytettyjen puheenvuorojen varassa, ettei ole mitään asiakirjoja, mitä tässä voisi nyt lukea.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Ilmeisesti tämä pykälä, jota tämä perustuslakiongelma nyt koskee, on juuri nyt poistettu. Jos se perustuslakivaliokuntaan lähetetään, jossa minäkin olen jäsenenä, niin totta kai me sen käsittelemme, ja siksi juuri käytinkin sen puheenvuoron siitä, että minusta se on vähättelevää sanoa, että kyllä teille voidaan sinne lähettää asioita, kun teillähän on siellä aikaa. Minusta se oli päinvastoin edustaja Aallolta hieman erityinen kommentti ja hän koki sen jotenkin outona, että minä vähättelisin jotain valiokuntaa, jossa minä itse istun. Minä nyt kyllä aika paljon arvostan omaa työtäni ja haluan tehdä hyvää työtä, niin että kyllä se nyt olisi aika kummallista, mutta en tiedä, ehkä täällä nyt oli tarkoitus saada joitakin raflaavia puheenvuoroja sitten aikaan sillä, että takerrutaan joka asiaan.

Tosiaan nyt edustaja Zyskowicz otti esille nämä kaksi verotusta koskevaa asiaa, jotka olivat nyt perustuslakivaliokunnassa, numerot 52 ja 53 taitavat olla, ja näissä lausunnoissa todella todetaan, että perustuslakivaliokunta on harvoin ottanut veroasioita käsiteltäväkseen tai niitä ei ole viety sinne perinteisesti. Tämä ei ole mikään uusi asia, että niitä ei ole viety, vaan niitä ei ole viety ja on todettu näin, että yhdenvertaisuusperiaatteesta ei ole johdettu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle. Kulloinkin perusoikeusjärjestelmän kannalta kuitenkin pitää etsiä hyväksyttävät perusteet, mutta toisaalta pitää ottaa huomioon taloudellinen tilanne, ja tämä erottelu ei saa olla mielivaltaista, mutta sikäli mikäli se sinne päätetään tuoda, niin kyllähän me sen käsittelemme, mutta edustaja Zyskowiczin lausunnoista ymmärsin, että tämä ongelma on poistunut.

19.33 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ei tämä ongelma kokonaisuudessaan ole poistunut, ja tilanne on varmasti sen kaltainen, puhemies, tässä kun kuuntelen keskustelua, että myös hallituspuolueissa löytyisi ymmärrystä siihen, että voisi olla viisasta myös heidän näkökulmastaan lähettää tämä esityksemme mukaan perustuslakivaliokuntaan, ettei jäisi sellaista kuvaa, että täällä ei haluta jonkun tietyn asian perustuslainmukaisuutta tutkia, etenkin kun tässä on niin omituinen historia, että tässä samassa kyseisessä asiassa on silloin 2008 keskeytetty käsittely, kun on toden totta pelätty kenties vääränlaisia tulkintoja tai muuta sen kaltaista. Siksi, puhemies, minä nyt vetoan siihen, että kun tämä esitys on tullut, voisimme lähettää perustuslakivaliokuntaan tämän esityksen. Tämähän sinänsä liittyy tähän alkuperäiseen esitykseen, ja varmasti se kokonaisuus on se, mistä nyt puhumme, eli tämä liittyy esitykseen 175, ja siksikin varmasti mahdollista on tämä kokonaisuus käsitellä.

19.34 Timo Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt käsittelyn pohjana oleva ja se aiempi esitys siltä osin kuin oli tarkoitus 9 momentin kautta laajentaa tätä huojennusta synnytti joissakin epäilyn, että tässä on perustuslaillinen ongelma, ja siihen pyydettiin perustuslakiasiantuntijoilta lausunto. Sen jälkeen on käynyt sitten niin, että hallitus on muuttanut esitystä: 9 momentti on poistettu, 55 § ei ole auki. Ei tässä esityksessä ole minkäänlaisia perustuslaillisia ongelmia. Sen tähden toistan sen, mitä totesin: nyt on syytä antaa valiokunnan jatkaa käsittelyä, ja valiokunta päättää, miten tässä sitten menetellään. En missään nimessä kannata, että tätä nyt käsittelyssä olevaa esitystä lähdetään viemään perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan muutama vastauspuheenvuoro.

19.36 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kuitenkin teknisesti kysymys sellaisesta asiasta, että vaikka tämä on täydentävä hallituksen

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

esitys, niin tähän sisältyy muun muassa teknisesti ja muodollisesti esitys, jossa puhutaan kuolemanvaravakuutuksesta ja sen 7 a §:n 2 ja 3 momenttia esitetään kumottavaksi. Se on muodollisesti ja teknisesti sisällä tässä lakiesityksessä, ja myös tästä on esitetty kysymyksiä, jotka saattavat tarkoittaa sitä, että myös tämän osalta perustuslainmukaisuuskysymys olisi esillä ja sitä tulisi arvioida. Tämän me kaikki tiedämme. Ja kun tässä on kysymys tästä kokonaisuudesta, niin siinä valossa ei voi todeta, että tämä asia olisi ongelmaton ja sitä ei tulisi lähettää perustuslakivaliokuntaan.

Katsoisin, että meillä on kyllä hyvät perustelut siihen, miksi kannattaisi kaiken kaikkiaan yleisemminkin tämä kokonaisuus käydä siellä läpi. Jos mennään ihan tähän tekniikkaan, niin myös teknisesti tämä perustuslakivaliokuntaan lähettäminen on mahdollista tulkintani mukaan. Kyseessä on myös se, että minä vetoan siihen, että kun tämä keskustelu on nyt herännyt ja on herännyt epäilyksiä, halutaanko tässä nyt nimenomaisesti pitää yllä näitä (Puhemies koputtaa) tietynlaisia rakenteita, niin siksikin tämä kannattaisi tutkia, ainakin sen perustuslainmukaisuus.

19.37 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ihan hyvä, että käydään tätä perustuslaillista keskustelua, kun sitä muualla ei ole tähän mennessä voitu käydä, nyt käydään täällä isossa salissa ihan oikeassa kohdassa. Tässä on kysymys siitä, että tässä on kaksi eri esitystä, siis vanha esitys 175 ja nyt tämä käsittelyssä oleva uusi esitys, tai toisinpäin siis tässä täydennetään nyt sitä esitystä, joka on jo saapunut eduskuntaan, ja tältä osin kysymys on siis näiden kahden esityksen, 245 ja 175, yhteensovittamisesta.

Tarkistin tämän tänään vielä, että molempia on käsiteltävä samaan aikaan ja näin ollen tämä perustuslaillinen ongelma valiokunnan käsittelyssä jatkuu, koska näitä molempia esityksiä on käsiteltävä samaan aikaan. Tältä osin kysymys on niin laajasta esityksestä tässä vanhassa pohjassa, että tämä perustuslaillisuus täytyy arvioida. Valiokunta on verojaoston esityksestä siis päätyvässä nyt siihen, että kun tämä täydentävä hallitukselta tuli, ei pitäisi enää arvioida tätä perustuslaillisuutta, kun siitä tämä yksi komponentti on irrotettu, (Puhemies koputtaa) tämä uusin osa. Mutta tosiasia silti tässä kokonaisuudessa on otettava huomioon perustuslaillisuus. (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, voinen pyytää pidättäytymään muusta keskustelusta.

19.38 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On siis käynyt ilmi, että riippumatta siitä, onko tämä perintö- ja lahjaverolain 55 § mukana lopullisessa täydentävässä lakiesityksessä vai ei, hallituksen esitys 245 sisältää perintö- ja lahjaverolain 7 §:n muutoksen, josta kahteen kertaan verojaoston kuulema asiantuntija sanoo, että se edellyttäisi perustuslain tulkintaa perustuslakivaliokunnassa, joten toistan sen, että esitän sen lähettämistä perustuslakivaliokuntaan ja asian käsittelyn keskeyttämistä.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistallakin olisi vielä edustaja Harakka, en itsekään tätä äsken huomannut. Pahoittelen, haluatteko nyt käyttää uuden puheenvuoron?

Arvoisa puhemies! Kansanedustaja hyvin harvoin kieltäytyy tällaisesta tilaisuudesta, mutta totean, että olen sanonut sanottavani.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

19.39 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! En ole saanut vastausta nyt keneltäkään, joka tietää, siihen, miksi juuri tässä pykälässä, jossa siis alaikäisen perintö tulee samaan tilanteeseen kuin täysi-ikäisen perintö sukupolvenvaihdostilanteessa ja alaikäisen osallistumiseksi katsotaan se, että hänen laillinen edustajansa tai vanhempansa osallistuu hänen puolestaan hallituksen työskentelyyn, on nähty perustuslaillisia kysymyksiä. Ihan vaikkapa juridisesta mielenkiinnosta toivoisin, että joku teistä valottaisi tätä asiaa.

No, toisena asiana haluan sanoa, että jos tämä asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan kaikkienensa, niin tietysti olen sitä mieltä, että silloin myös tämän säädöksen, josta nyt on kyse, jota hallitus esittää poistettavaksi, perustuslainmukaisuus selvitettäisiin, koska mielestäni se on täysin perustuslain mukainen. Mielestäni on hyvä, että alaikäisille tehtäisiin oikeutta siten kuin hallituksen alkuperäinen esitys teki.

Toisena asiana totean, että nyt täällä on perustuslakikysymyksenä noussut esiin se, että jos joku on ottanut henkivakuutuksen olettaen, että myös aikanaan se on verovapaa kuten otettaessa, ja eduskunta sitten menee tässä vuosien saatossa muuttamaan, ettei se olekaan verovapaa, niin tämäkin on nyt sitten perustuslakikysymys. No, olen iloinen siitä, että sosialidemokraatit nostavat omaisuuden suojan näin vahvaan rooliin ja haluavat laajentaa omaisuuden suojan tulkintaa tällaisiin odotuksiin, mutta kun itse olen johdonmukainen siinä, että vastustan kaikkinaisia liian tiukkoja perustuslain tulkintoja, niin ei tietystikään ole niin, vaan jos joku ottaa vakuutuksen tämän päivän tilanteessa ja vaikka myyntimies sanoisi, että tämä on hieno juttu, koska aikanaan se tuotto on verovapaa, niin totta kai eduskunta, joka edustaa täällä kansaa ja jolla on lainsäädäntövalta eikä kolmella neljällä professorilla, saa muuttaa niin, että ei olekaan verovapaa se vakuutuskorvaus. Tämä on normaalia politiikkaa, ja tämä kuuluu eduskunnan lainsäädäntövaltaan.

19.42 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäpä yritän selittää edustaja Zyskowiczille.

Sukupolvenvaihdosten verohuojennusten ehdot määritellään perintö- ja lahjaverolain 55 §:ssä. Alaikäisen oikeuksien lisääminen laajentaisi tämän pykälän alaa. Koska samalla sitten koko verohuojennuksen ehdosto tulisi kokonaisuudessaan tarkasteluun, mitä hallitus ei halunnut, niin tämä pykälä poistettiin tästä täydentävästä esityksestä.

Kuten sanoin, kannatan lämpimästi sitä, että tämän pykälän alaa laajennettaisiin alun perin ehdotetulla tavalla, ja olen lämpimästi jälleen kerran samaa mieltä edustaja Zyskowiczin kanssa, että jos haluamme saada varmistettua sen, että yritykset siirtyvät polvelta toiselle, niin tämä 55 § pitäisi avata ja parantaa, mutta ikävä kyllä hallitus on ollut tähän haluton.

19.43 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä surullisinta tietenkin on se, että alaikäiset eivät pääse tämän perintöveron huojennuksen piiriin tällä käsiteltävänä olevalla esityksellä, koska tätä laajennusta ei haluta tehdä peläten, että nykyinen huojennusjärjestelmä olisi jollakin tavalla vaakalaudalla. Minä olen syvästi pahoillani siitä, että me olemme tulleet tällaiseen tilanteeseen, jossa nimenomaan yhdenvertaisuutta parantamalla ollaan päätymässä tilanteeseen, jossa sitä ei tule tapahtumaan, koska jokainen meistä varmaan on sitä mieltä, että myös 15-, 16- ja 17-vuotiaalla yrityksen perijällä pitäisi olla samanlainen oikeus periä tämä yritys kuin 18-, 19- ja 20-vuotiaalla niillä huojennuksen ehdoilla, jotka meillä on voimassa. Näin ei kuitenkaan nyt tule käymään, jos tämä hallituksen toimintalinja toteutuu.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Yhtä erikoista tässä prosessissa on ollut se, että perintö- ja lahjaveroalan alkuperäinen tavoitehan oli nimenomaan yritystoiminnan jatkaminen, mutta tosiasiaissa tämä alkuperäinen lakiluonnos johti siihen ja muuttui siihen, että nyt kysymyksessä ovatkin kaikki perinnöt, siis monenlaiset perinnöt. Esimerkiksi kun perinnönsaaja on perinyt yrityksen ohella vaikka myös asunnon, niin tämä asuntokin katsotaan yritystoiminnan piiriin, jolloin katsotaan, että sitä koskee sama huojennus. Tästä kuitenkin vuodelta 2008 on ennakkotapaus, jossa perustuslakivaliokunta on silloisen laajennuksen kohdalla keskustellut siitä, voidaanko yritysvarallisuutena pitää tämäntyyppisiä muita eriä, ja silloin nimenomaan sukupolvenvaihdon kohteena oleva yrityksen aito tuotannollinen toiminta oli huojennuksen piirissä, mutta ei mikään muu. Nyt pelätään hallituspuolueiden taholta, että tässä menisi niin sanotusti lapsi pesuveden mukana. Minä pidän tätä kohtuuttomana, jos tämä toimintalinja menee läpi, että tällä tavalla kikkaillen Suomen eduskunta ei saata tätä asiaa perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

19.45 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä alaikäisen yritystoiminnan periyttäminen voisi olla perustuslaillinen asia, sillä itsekkin me vanhempina tiedämme sen, että lapsella pitää olla oikeus olla täysi-ikäinen ennen kuin hän joutuu ottamaan vastuulleen yritystoiminnan tai maatilatoiminnan. Ne ovat niin isoja päätöshetkiä, ettei alaikäisellä missään nimessä ole mahdollisuutta eikä heille pidä antaa rasitteeksi semmoista asiaa, että heille laitettaisiin yritystoimintaa.

Minusta tämä hallituksen esitys on erittäin vastuullinen, kun näitä asioita helpotetaan vain täysi-ikäisten osalta, jotka itse voivat päättää siitä, aloittavatko he yritystoiminnan. Yritystoiminta on iso, tärkeä ja merkittävä asia.

19.46 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Voin vain vielä todeta, että kun me Suomessa käymme hyvin paljon keskustelua siitä, millä tavalla yritysvarallisuutta, tai omaakin varallisuutta, voi verosuunnitella, ja meillä on paljon laillisia tapoja verosuunnitteluun, silloin tietysti iso kysymys on se, miksi me emme salli sitä, että me tarkastelemme, millä tavalla ja mitkä erät voisivat olla tämän tyyppisen huojennusjärjestelmän piirissä. Minusta on ikävää, jos kalskahtaa siltä, että nykyinen hallitus ei halua arvioida sitä, milloin ihminen perheessään omaisuutta on jo näiden huojennusten piirissä ja milloin ei ole. Jos on semmoinen ajatus, että ihminen olisi aina, kun hänellä on yritys perittävänä, tai aina, kun hänellä on maatila perittävänä, syntynyt tilanteeseen, jossa kaikki muukin perittävä omaisuus olisi yhtäkkiä huojennusten piirissä, niin silloin kyllä herää aika iso kysymys siitä, miksi ei haluta arvioida eduskunnan perustuslakivaliokunnassa, onko tällainen oikeus olemassa.

Toisaalta, arvoisa puhemies, haluaisin vielä korostaa tähän loppuun sitä, että ei anna hyvää kuvaa valiokunnan toiminnasta, että jos me kaikki olemme yhdessä sitoutuneet siihen, että meidän pitää arvioida silloin, kun on vaikea asia ja perustuslainmukaisuudestakin on epäilystä, pitääkö pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta, niin näin nimenomaan ei ole tehty, vaikka tässä kuulemisessa käsittääkseni ovat myös perustuslakiasiantuntijat viitanneet tähän. Sen sijaan valiokunnan jaosto on itse päättänyt korjata tätä nimenomaista pohjaesitystä ja sen perustuslaillisia puutteita sillä, että on luovuttu tästä laajennusosasta, jotta ei syntyisi tilannetta, että perustuslaillisesti tätä pitäisi arvioida. Mutta nimenomaan samassa äänenpainossa on esitetty myös se, että tämäkin on perustuslaillinen asia, jolloin perustuslakivaliokunnan pitäisi päättää, mikä näkemys tästä esityksestä voidaan jättää tuomatta eduskuntaan ja mikä ei eli miten sitä perustuslaillisuutta korjata, ja sen

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

valiokunta itse päätti tehdä, toisin kuin täällä me olemme sitoutuneet siihen, että perustuslakivaliokunta arvioi, miten esityksiä korjataan.

19.48 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki olennainen on tässä keskustelussa tuotu jo esiin, mutta tahdon omalta osaltani vielä todeta yhden kiteyttävän asian. Toivon, että lainsäädäntövaltaa käyttävä eduskunta pitää huolen siitä, että niin voimassa olevan lainsäädännön kuin siihen tehtävien muutosten tulee aina kestää perustuslaillisuusarvioinnit, eikä osa eduskunnan jäsenistä pyri kaikin keinoin estämään tätä. Siitä on kysymys.

19.49 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan todeta, että sitä, mitä pöytäkirjasta sanoin, todella tarkoitin, mutta kun kuuntelen puheenvuoroja, niin totta kai ymmärrän, että suuressa salissa, missä me nyt olemme, nämä puheenvuorot ovat poliittisesti hyvin latautuneita itse siihen asiaan nähden. Mutta sitä tietysti meidän järjestelmämme auktoriteetti ja uskottavuus edellyttää, että perustuslakivaliokunnan kannat eivät muotoudu sen mukaan, pidetäänkö jotain hallituksen esitystä sinänsä hyvänä tai huonona. Minä olen kauhuissani siitä, että perustuslakivaliokunta — ja nyt en puhu mistään hallitus—oppositio-asioista, toisin kuin äsken — on niin monessa asiassa ottanut niin tiukan tulkintalinjan, ja totta kai se perustuu valiokunnan kuulemiin asiantuntijoihin, eihän muuten voisi olla. On ihan luonnollista, että heitä kuullaan, mutta minä ainakin haluaisin, että tätä asiantuntijakaartiä vähän uudelleen katsottaisiin ja muitakin kuin näitä perusoikeusfundamentalisteja kuunneltaisiin.

Jos nyt esimerkiksi otan tämän kysymyksen näistä ay-jäsenmaksuista, ei kukaan ole täällä vastannut siihen, miksi on yhdenvertaisuuden mukaista, että ne saa vähentää mutta muita ei saa vähentää. Miksi on oikein, että maatalousyrittäjäeläkkeitä verorahoilla tuetaan, kun muiden yrittäjien eläkkeitä ei verorahoilla tueta? Ja niin edelleen ja niin edelleen. Yritän siis sanoa, että politiikka, lainsäädäntö, yhteiskunnallisten uudistusten toteuttaminen, arvioiminen, eri intressien yhteensovittaminen, ovat normaalia politiikkaa, jota tekevät kaikkien demokraattisten maiden normaalit parlamentit, mutta siinä vaiheessa, kun meillä ruvetaan joka asiasta tekemään perustuslakikysymystä (Puhemies koputtaa) tai yhdenvertaisuuskysymystä, ollaan todella väärillä jäljillä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa puhemies! Jatkan muutamalla sanalla vielä täältä puhujapöytäkirjasta. — Eli normaalia yhteiskunnallista harkintaa on, haluammeko me, että ay-jäsenmaksut ovat vähennyskelpoisia, vaikka muiden yhdistysten ei ole, haluammeko me tukea maatalousyrittäjien eläkkeitä yli 100 miljoonalla eurolla vuodessa, vaikka muiden yrittäjien eläkkeitä ei haluta tukea, ja niin edelleen ja niin edelleen. Tämä on normaalia yhteiskunnallista harkintaa. Kaikkeen, mitä me teemme, verolainsäädäntöä, sosiaalilainsäädäntöä, aluelainsäädäntöä, innovatiivisuuslainsäädäntöä, sisältyy sellaista harkintaa, jossa aina voidaan sanoa, että jotkut tulevat paremmin kohdelluiksi, koska he ovat sen rajan oikealla puolella, ja jotkut tulevat huonommin kohdelluiksi, kun he ovat sen rajan väärällä puolella.

Yritän siis sanoa, että eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulisi palata siihen rooliin, että on hyvin poikkeuksellista, että hallituksen esityksessä on perustuslain kannalta arveluttavia kohtia, ja että vielä poikkeuksellisempaa on se, että normaalin demokratian vallitessa ja rauhan vallitessa maassamme hallitus jatkuvasti tekee perustuslain vastaisia lakiesityksiä. Tämä on ongelma, että meillä tulkinnat tiukkenevat ja tiukkenevat.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Tänä päivänä perustuslakivaliokunta on miettimässä, onko perustuslain vastaista, jos me säädämme, että avioliitto on miehen ja naisen välinen. On esitetty ihan vakavasti otettavasti se tulkinta, että avioliiton palauttaminen miehen ja naisen väliseksi liitoksi olisi perustuslain vastaista. Minä siis kannatan sitä, että elämme nykytilanteen mukaan. Viime eduskunta on lain säätänyt, olin minä siitä mitä mieltä tahansa, ja nyt mennään näin. Mutta että tehtäisiin perustuslakikysymys siitä, että Suomen perustuslaki estää säätämästä lain, jossa avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto — minusta se on kauhistuttavaa, ja kuitenkin vakavasti perustuslakiasiantuntijat tänä päivänä tällaista esittävät, ja se käy ilmi muun muassa edustaja Kärnän blogissa, jonka hän julkisti.

Summa summarum, hyvät ystävät ja varsinkin perustuslakivaliokunnan jäsenet — näen täällä edustaja Kantolan ja edustaja Meren ja eräitä muita: Yritetään palata siihen, että normaali lainsäädäntötyö on normaalia lainsäädäntötyötä ja joka asia ei ole perustuslakiongelma. Jos puhutaan yhdenvertaisuussäädöksestä, niin sen voi tulkita hyvin tiukasti, ja silloin me olemme vähän joka asiassa yhdenvertaisuuden kanssa naimisissa. Tai sen voi tulkita mielivallan kielloksi, joksika se on aikoinaan säädetty. Mielivallan kiello tarkoittaa sitä, että me emme voi huoventaa sen mukaan, onko siniset silmät vai ruskeat silmät ja niin edelleen, siis mielivaltaisilla argumenteilla. Mutta esimerkiksi huoventamalla sukupolvenvaihdosten verotusta edistetään perheyrittysten jatkuvuutta, ja se on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä argumentti, ja on aivan luonnollista, että tällaisesta voidaan eduskunnassa säätää. Eli yhdenvertaisuussäädös on mielivallan kiello, ja sitten 2 momentti on syrjinnän kiello: jos pyritään nimenomaisesti syrjimään, niin tietysti se on vastoin perustuslakia. Kun tähän palattaisiin, koko tämä keskustelu ja, voi sanoa, näytelmä, mihin eduskunnassa on nyt jouduttu, olisi aivan tarpeeton.

19.55 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kommentoida avioliittolakeja sen verran, (Eduskunnasta: Ei taas!) että viime kaudellahan perustuslakivaliokunta kuulemani mukaan oli ottanut kantaa, että nykyinen avioliittolaki on perustuslain mukainen. Elikkä tämä tuleva kansalaisaloitehan pyrkii säilyttämään nykyisin vallalla olevan avioliittolain eikä palauttamaan mitään, mikä ei ole tullut vielä voimaan.

Mutta sinänsä minusta on ollut hyvin mielenkiintoista kuunnella kaiken kaikkiaan tähän pykälään liittyen perustuslakivaliokunnan työhön liittyvää keskustelua, koska tosiasiahan on ihan muihin asioihin liittyvä kuin mihinkään avioliittolakiin. Meillä on Suomessa valalla olevia lakeja ja käytäntöjä, jotka oikeasti ovat perustuslain vastaisia useammankin pykälän suhteen. Sen suhteen minusta tämä ajatuskanta, että nostetaan, mitkä asiat ovat perustuslain mukaisia, mitkä pitäisi arvioida sen suhteen, on ihan (Puhemies koputtaa) tervetullutta keskustelua.

Puhemies Maria Lohela: Ja puhujalistalle.

19.56 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelun aikana avautui — kun tosiaan on hyvin vaikea ollut ottaa kantaa asiaan, joka on valiokunnassa kesken — ja katsoinkin muuten tuosta hallituksen esityksestä, että ei se nyt näköjään mikään salaisuus ole ollut, että hallitus on täällä hallituksen esityksessä myöntänyt avoimesti tämän asian, että tämä momentti vedetään pois, tämä 9 momentti nimenomaan, koska on tullut tässä esille, että se ei ole ongelmaton yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta. Ja jotta tämä laki saataisiin eteenpäin, jotta talousarviolait eivät vaarantuisi, niin hallitus on vetänyt tämän momentin

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

pois, niin että ei tämä nyt mikään siis sillä lailla uutinen ollut. Katsoin, että hallitus on tämän itsekkin myöntänyt, että tämä on näin, ja mielestäni hallituksella on oikeus peruuttaa esityksiä. Emme me voi täällä hallitusta myöskään pakottaa tuomaan esityksiä tai emme voi myöskään hallitusta velvoittaa. Heillä on oikeus myös peruuttaa ja muuttaa lakiesityksiä. Näin se vain menee, että nyt me voimme sitten muuttaa sitä meidän perustuslakia, jos me haluamme toisella tavalla.

Tätä perustuslakitulkintaa on käytetty hyvin usein. Silloin kun tulin eduskuntaan, niin hallitusohjelmastakin löydettiin jo perustuslain vastaisia kirjauksia, mikä minusta oli silloin aika mielenkiintoista, koska ei ollut edes hallituksen esitystä, mitä arvioida. Olen kyllä edustaja Zyskowiczin kanssa siinä samaa mieltä, että tällä asialla niin kuin ratsastetaan välillä, tullaan kovin suurin fanfaarein liikkeelle, että kun hallitus tuo jonkun asian, niin tämä on aivan varmasti perustuslain vastaista. Ihan hyvänä esimerkkinä, tuoreena muistikuvana, on tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta, jonka kohdalla pidettiin ehdottomasti aivan absoluuttisena, että tämä tulee olemaan perustuslain vastaista. Näin eräät asiantuntijat esittivät täällä eduskunnassakin. Näinhän siinä ei käynyt. Se on tosiaan juuri näin, että tulkinta ei saa olla liian tiukkaa. Muuten meillä menee kaikki normaali harkintavalta ja me voimme suurin piirtein lakkauttaa koko eduskunnan. (Ben Zyskowicz: Paitsi perustuslakivaliokunnan!) — Niin. — Muutama asiantuntija voi sitten kertoa, miten nämä päätetään. (Ben Zyskowicz: Just näin!)

19.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä pahoittelen, että puhelin jäi äsken päälle. Tein virheen, pahoittelen tekemääni virhettä. (Touko Aalto: Kahvit!)

Toiseksi, mitä tulee perustuslakivaliokunnan tulkintalinjoihin yleensä, niin nehan perustuvat linjaan, joka on ollut perustuslakivaliokunnalla aina asioiden hoidossa. Onko joku lakiesitys perustuslain vastainen vai ei, sehän käsitellään valiokunnassa, kuunnellaan asiantuntijoita, katsotaan, mikä on perustuslakivaliokunnan linja ollut asiassa, ja sen mukaan tehdään päätös. Kysymys ei ole mistään mielivaltaisesta tilanteesta vaan olemassa olevan linjan jatkumosta ja niin, että lakiesityshän voi tehdä pieniä poikkeuksia perusoikeuksiin, mutta ehtona on tietenkin se, että poikkeus voidaan katsoa hyväksytyksi, jos syntyvä haitta on pieni siihen verrattuna, mikä on saavutettu hyöty. Jokainen tilanne katsotaan erikseen. Kysymys ei ole mielivallasta vaan suomalaisesta tavasta katsoa, mitkä ovat ihmisten perusoikeudet. Linja on mielestäni hyvä eikä siinä ole huomautettavaa. Se on totta, että nykyisin kielikuvissa näkee mediassa aina sen, että on perustuslain vastainen se asia tai tämä asia. Se on vapaata mielipiteen muodostusta. En minä halua sitä kahlita, mutta toivoisin kuitenkin, että edustajat olisivat asiassa hieman huolellisempia. Kuitenkin perustuslakivaliokunta asiasta aina lausuu, ja se on ollut se linja, jonka mukaan mennään, enkä näe itse siinä sen suurempaa ongelmaa.

20.00 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! On pakko käyttää taas se puheenvuoro, jossa kiinnitän huomiota siihen, että minun mielestäni kansanedustajien tehtävänä on myös enemminkin ylläpitää kuin murentaa eduskunnan arvovaltaa ja mieluummin puhua kunnioittavasti eduskunnan erilaisista instrumenteista, joiden avulla me yhdessä teemme täällä tärkeätä lainsäädäntötyötä koko isänmaan ja suomalaisten hyväksi. Jotkin sävyt tässä keskustelussa ovat herättäneet sen kysymyksen, olemmeko me murentamassa sitä arvovaltaa, jota eduskunnalla tulisi olla.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Edustaja Zyskowicz, ihailin ja kuuntelin kiinnostuneena teidän tarkkaa puhettanne siitä, mistä on kysymys tässä varsinaisessa asiassa, joka nyt on käsittelyssä, kun päädyitte siihen, että skandaalihan se on, jos ruvetaan lakia vetämään pois sen takia, että siinä mahdollisesti on jokin perustuslakiongelman, kun se on jo valiokunnassa. Mutta sen sijaan ajattelin, että ehkä hieman liioittelitte kuvatessanne perustuslakivaliokunnan toimintaa. Olen istunut perustuslakivaliokunnassa viime kauden ja nyt myös, ja minulla se yleiskuva siitä on, että meillä käy hyvin monenlaisia asiantuntijoita siellä ja asiantuntijat ovat aika monessa asiassa keskenään eri mieltä. Siellä ei ole mitään yksiäänistä papistoa, joka lausuisi sen totuuden, jota sitten valiokunta yksinkertaisesti vain toimeenpanisi, vaan kyllä me joudumme valitsemaan eri tulkintalinjojen väliltä, ja kummassakin päässä ne äärimmäiset lausunnot, joita valiokunta käsittelee, yleensä jäävät sitten sivuun ja sitä jonkinlaista keskitietä pyritään kulkemaan.

Täällä on keskusteltu paljon aiheeseen liittyen verolainsäädännöstä. Perustuslakivaliokunta, niin kuin edustaja Meri täällä jo viittasi, ja taisitte, Zyskowicz, itsekin viitata siihen, on käsitelty muun muassa niin sanottua eläkeläisten raippaveroasiaa ja samoin metsälähjaverotusta. Kummankin asian käsittelyssä tiedostin hyvin vahvasti sen, että verolainsäädäntö on omaa lajiansa ja kummassakaan kohdassa ei tullut perustuslain näkökulmasta rajoituksia niiden lakien säätämiseen, eli kyllä me hyvin paljon enimmäkseen päästämme asioita sieltä läpi eteenpäin sellaisinaan ja aika harvoin siellä asioita ponna taakse pannaan. Tilanne ei ole (Puhemies koputtaa) niin synkkä kuin te kuvasitte, edustaja Zyskowicz.

20.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Varmasti voisin jatkolauseena sanoa tähän, että on kummallista, jos tässä valossa halutaan väen vängällä estää se, etteikö tätä perustuslainmukaisuutta voitaisi tulkita, nyt kun siitä kuitenkin on esitetty vakavia huomioita ja tuotu esiin tarve, että tämä pitäisi katsoa.

Jos mennään ihan siihen asiasisältöön, mitä tämä huojennuspykälä tällä hetkellä oikeasti tarkoittaa, sehän oli, ihan kuten täällä todettiin aiemminkin, myönteinen asia, mitä olimme kannattaneet, että tämä alaikäiselle myös tulee, koska on ihan itsestään selvää, että 17-vuotiaalla pitää olla sama kuin 18-vuotiaalla. Sinänsä tässä oli hyvä tarkoitus. Siksi oli niin absurdia ja surullista ja hullunkurista ja minun mielestäni jopa vastenmielistä, että tuli se kuva tästä, että sen takia tätä nyt vältetään eikä tätä huojennusta voida alaikäiselle säätää, koska pelätään sitä, että perustuslakivaliokunta tulkitseisi koko sisällön oikeellisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Kysymyksessähän, puhemies, on siis sellainen tilanne, että yritysvarallisuuden ohella voidaan siirtää ihan huomattavaakin arvopaperiomistusta huojennetuina ehdoin. Se tarkoittaa toden totta sitä, että esimerkiksi maatilavarallisuudessa tosiasiaa efektiivinen veroaste on keskimäärin 1,6 tai yritysvarallisuudessa todellinen veroprosentti on keskimäärin noin 3,5, ja sitten samaan aikaan kuitenkin se toinen perijä, joka ei ole tässä asemassa ja joka on sisko, veli tai muu, maksaa ihan normaalin asteikon mukaisen perintöveron, joka voi olla vaikka 20 prosenttia tai minkä asteikon mukaan hänelle kuuluukaan. Varmasti on aika perusteltua herättää kysymys, onko tässä yhdenvertaisuusongelmia.

Sitten myös ihan asiallisesti, jos puhutaan nyt sitä kieltä, mitä esimerkiksi me sosialidemokraatit puhumme reiluuden nimissä ja politiikan sisällöstä, meidän mielestämme olisi reilumpaa, että me emme suojelisi (Puhemies koputtaa) näitä hyväosaisten veronkeven-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

nyksiä, kun voisimme toimia toisella tavalla ja oikeudenmukaisemmin verorakennettamme järjestellä.

20.04 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Ihan selvyiden vuoksi sanon edustaja Kantolan puheenvuoron johdosta ensinnäkin, että se ei ole skandaali, että hallitus vetää jonkun pykälän pois, niin kuin tässä muutosehdotuksessaan on tekemässä, vaan se on mielestäni skandaali, jos eduskunnassa nousee kysymys ja epäily jonkun lainsäädännön perustuslainmukaisuudesta ja lakia sitten yhden pykälän osalta muutetaan sen vuoksi, että sitä itse perustuslaillisen arvioinnin kohteeksi haluttua — siis asiantuntijalausunnoissa haluttua — kokonaisuutta ei uskalletaisi lähettää perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Siis se on skandaali, jos ollaan tilanteessa, jossa herätetään aiheellisesti epäily — aiheellisesti siis — asiantuntevilta tahoilta jonkun laajemman säädöksen tai säädöstön perustuslainmukaisuudesta ja sitten sitä muutetaan, jottei tähän perustuslailliseen kysymykseen jouduttaisi perustuslakivaliokunnassa ottamaan kantaa — tai tässä pitänee käyttää sanaa, jottei siihen kysymykseen "päästäisi" eduskunnan perustuslakivaliokunnassa ottamaan kantaa. Siis sehän on skandaali, koska sehän tarkoittaa sitä, että tiedostetaan, että tässä on ehkä perustuslaillisia ongelmia, mutta koska emme uskalla kysyä perustuslakivaliokunnalta, onko, niin me teemme näin.

Skandaali minun mielestäni ei johdu siitä, että yritysten sukupolvenvaihdoshuojennus olisi perustuslain vastainen. Skandaali mielestäni johtuu siitä, että tässä talossa on näin laaja ja mielestäni perusteltu epävarmuus siitä, että mitäköhän se perustuslakivaliokunta tällä kertaa tästä asiasta meinaa lausua. Eli skandaali on mielestäni se — siis totta kai tämä menettely oli skandaali, mutta huolestuttavaa on mielestäni se... — Minun on pakko taas mennä pönttöön. (Naurua)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Zyskowicz, ei ole ollenkaan skandaali tulla käyttämään puheenvuoro täältä. (Naurua)

Kiitos, herra puhemies, tämä oli ystävällisesti todettu. — Siis yritin selvittää, mitä tarkoitin skandaalilla. Eli kyllä, jos tässä talossa herää perusteltu, siis asiantuntijoiden esittämä epäily siitä, että jokin lainsäädäntöhanke on perustuslain vastainen, ja jos sitten sitä lainsäädäntöhanketta korjataan jollakin pienellä muutoksella, joka on siinä uusi, vaikka se ongelma piilisi — tai väitettäisiin, että se piilee — siinä koko konstruktiossa, niin jos sitten tehdään tämä pieni korjaus, jotta vältettäisiin se, että perustuslakivaliokunta ottaisi tähän koko konstruktion kantaa, koska pelätään perustuslakivaliokunnan mahdollisesti toteavan, että tämä koko konstruktio on perustuslain vastainen, niin sehän on meidän koko järjestelmän kannalta, jossa nimenomaan perustuslakivaliokunta valvoo lakien perustuslainmukaisuutta, kyseenalainen menettely.

No, mistä tämä sitten johtuu? Minä väitän, että se johtuu siitä, että viimeisten vuosien aikana perustuslakivaliokunnan lausunnot ovat tiukentuneet. Ja jos nyt otetaan tämä yhdenvertaisuussäädös: Meillä on nyt kaksi tuoretta perustuslakivaliokunnan lausuntoa verolainsäädännöstä ja niiden suhteesta yhdenvertaisuuteen. Mistä nousee tämä kysymys, että yleensä perustuslakivaliokunnalle lähetetään näitä verolakeja, joita ei aikaisemmin ole lähetetty? Tämä niin sanottu eläkkeensaajien raippavero on säädetty vuonna 13, ei sitä lähetetty perustuslakivaliokuntaan, mutta nyt se lähetettiin. Okei, se on noussut siitä, että moni on kokenut sen perustuslain vastaiseksi, ihan niin kuin edustaja Tanus täällä sanoi, että hän

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

kokee, että on voimassa monia sellaisia lakeja ja niiden yksittäisiä pykäläiä, jotka ovat vastoin perustuslakia. Eli julkisessa poliittisessa keskustelussa on luonnollista todeta, että tämä on vastoin perustuslakia, tuo on vastoin perustuslakia, tämä on vastoin perustuslakia. Minusta se on luonnollista. Mutta silloin kun mennään perustuslakivaliokuntaan ja rajoitetaan Suomen kansan valitseman eduskunnan oikeutta säätää sellaisia lakeja, joita pidetään perusteltuina, niin silloin se kynnys pitää asettaa paljon korkeammalle kuin tämmöisessä tavallisessa poliittisessa debatissa, jossa sanotaan, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen on perustuslain vastaista tai tämä tai tuo raippaveron on perustuslain vastaista. Tästä minä olen huolissani: siitä, onko perustuslakivaliokunta nähnyt sen kynnyksen riittävän korkeaksi todeta jokin lakiesitys, sen yksittäinen säädös perustuslain vastaiseksi.

Edustaja Kantola, tiedän, ettei sieltä liukuhihnalta tule perustuslain vastaiseksi todettua, mutta kyllä sieltä tältäkin syksyltä löytyy monia sellaisia lakeja, joissa jonkun pienen yksityiskohdan kohdalta on todettu, että laki on vastoin perustuslakia ja kun korjaatte tämän pienen yksityiskohdan, niin sitten se on tavallinen laki. En nyt mene näihin tulkintoihin, niitä on paljon. Mutta minä väitän, edustaja Kantola, että jopa perustuslakivaliokunnan työtilanne tällä hetkellä ja itse asiassa vähän aikaisemminkin kertoo siitä, että nykytilanne ei ole ihan terve. Liian usein törmäämme kysymykseen, että näin rauhanaikana, laajan enemmistöhallituksen vallitessa hallitus esittää perustuslain vastaisia lakeja tai lakeja, joita perustellusti saatetaan pitää perustuslain vastaisina. Ei se ole terve tilanne minun mielestäni.

Tämä yhdenvertaisuus, kuten jo sanoin, on mielivallan kieltö. Se on syrjinnän kieltö. Mutta ei se kiellä eduskuntaa säätämästä, että ay-jäsenmaksut ovat vähennyskelpoisia, vaikka puolueyhdistysten eivät ole, ja ei se kiellä eduskuntaa säätämästä, että maatalousyrittäjien eläkkeitä tuetaan merkittävästi verorahoilla, vaikka muitten yrittäjien ei tueta, ja niin edelleen, koska kaikille näille säädöksille on jokin järkevä yhteiskunnallinen peruste eivätkä nämä säädökset, esimerkiksi nyt mainitut esimerkit, perustu mielivaltaan, niin kuin ei perustu myöskään tämä niin sanottu eläkeläisten raippaveron, kuten perustuslakivaliokunta on nyt tuoreessa lausunnossaan todennut.

Edustaja Kantola sanoi vielä, että puolustan ulkomailla ja kotimaassa tätä meidän nykyistä perustuslain valvontajärjestelmää, koska mikään järjestelmä ei ole täydellinen. Se, että USA:ssa korkeimman oikeuden nimitykset ovat melkein tärkeimpiä poliittisia nimityksiä, mitä presidentti tekee, kertoo siitä, että eipä se niittenkään korkein oikeus kovin politiikasta vapaa elin ole, ja siellä päätetään siitä, ovatko abortti tai samaa sukupuolta olevien liitot perustuslain mukaisia, kun meillä ne koetaan sellaisiksi, että ne päätetään eduskunnassa, siis ilman perustuslakia päätetään eduskunnassa tai perustuslakivaliokunnan avulla, ja se on mielestäni luontevampi paikka kuin korkein oikeus.

Eli puolustan meidän nykyjärjestelmäämme. Mutta sitä en puolusta, että viimeisten vuosien aikana tämä tulkinta, tämä doktriini on mennyt yhä tiukemmaksi. Jos halutaan oikein kärjistää, niin voi sanoa, että kun tällä tiellä jatketaan, niin me emme todella tarvitse täällä muuta eduskuntaa kuin perustuslakivaliokunnan, ja kun vielä jatketaan, ei tarvita sitäkään, vaan riittää, että meillä on 3—4 professoria, jotka kertovat, mitä täällä Suomessa saa säätää.

20.11 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Olematta jäsen sen paremmin perustuslakivaliokunnassa kuin valtiovarainvaliokunnassa täytyy kyllä ihmetellä tätä syntyneitä tilannetta. Kyllä tässä oikeastaan se kysymys kiteytyy siihen, mitä valtiovarainvaliokunta on oi-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

kein pelännyt, kun ei ole uskaltanut sitten lähteä kysymään perustuslakivaliokunnan näkökulmaa tähän, koska — niin kuin täällä nyt on monessa puheenvuorossa todettu — hallituksen tahtotila on ollut se, että halutaan helpottaa yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdoistilanteita. Se on varmasti aivan oikein sen perusteella, että hallitus saa tehdä sen mukaista politiikkaa, mitä haluaa, ja tuoda sen tyyppisiä esityksiä.

No sitten, jos ruvetaan keskustelemaan siitä, onko mahdollisesti tässä yritysvarallisuuden sisällä jotain sellaista, jonka antaminen yritysvarallisuuden sisällä saattaisikin sitten olla epäoikeudenmukaista toisten perinnönsaajien suhteen, niin minun mielestäni tullaan sitten siihen kysymykseen, onko tämä yritysvarallisuuden määritelmä esimerkiksi se, minkälaisia osakkeita on käyttöomaisuudessa, minkälaisia osakkeita on vaihto-omaisuuden sisällä, eliikkä onko siis näitten yritysten taseitten sisällössä sitten jotakin sellaista, jota pitäisi perustuslaillisuuden näkökulmasta lähteä arvioimaan, koska muutenhan tämä on aika kummallinen tilanne, että kai nyt Suomessa kuitenkin yritysvarallisuus on aina erillään muusta varallisuudesta ja se on kirjanpito-laissa ja tilintarkastus-laissa määritelty, ja sinä-länsä jos sanotaan, että halutaan antaa huojennus sille yritysomaisuudelle ja sille maatala-omaisuudelle, niin se on kuitenkin olemassa oleva erillinen instanssi.

Nyt oikeastaan kysymys kuuluu niille, jotka valtiovarainvaliokunnassa ovat tätä asiaa käsitelleet: mikä kumma tästä yritysvarallisuuden sisällön määrittelystä teki sitten niin ongelmallisen tai mitä siinä on sellaista — tämä ei nyt oikein minulle aukea — että miksi tätä asiaa sitten ei voitu sen alkuperäisen hallituksen esityksen 175 kohdalta kysyä sieltä perustuslakivaliokunnasta?

20.13 Leena Meri ps: Arvoisa herra puhemies! Tulin tänne eteen, kun tuntuu aina, kun tuossa on tuo pari minuuttia, että jotenkin hätäilee niin nopeasti, että meinaa puolet unoh-taa sanoa.

Kuuntelin tuossa edustaja Zyskowiezin puhetta ja nyt myös ymmärsin, mitä hän tarkoiti sillä skandaalilla. Kun luin tuota hallituksen esitystä, niin hallituksen esityksessä lukee, että tämä 9 momentti peruutetaan, jotta tämä talousarvio — ja tämä on siihen liittyvä laki — ei vaarantuisi. No, tässä nyt ei kerrota, mikä se syy on. On spekuloitu sitä, että tämä on tullut yhdenvertaisuuden kannalta ongelmalliseksi. Ne asiantuntijalausunnathan nyt eivät varmaan ole julkisia, enkä nyt ole huomannut, että sitä olisi spekuloitu missään julkisuu-dessa, ei ole sattunut silmään, niin että minä en tiedä, mikä siinä nyt on sitten se yhdenver-taisuusongelma ollut. Ja tässä puhutaan, että "ei vaarantuisi" — onko hallitus ajatellut ai-kataulua tai mitä?

Minä en nyt yritä mennä kenenkään aivojen sisään, minä en tiedä, mitä siinä on ajateltu, mutta kyllähän se on merkittävää, jos joudutaan lähtemään sille tielle ylipäättään lainsäädännössä, että mieluummin peruutetaan sitten lakiesityksiä ennemmin kuin viedään ne pe-rustuslakivaliokuntaan. Vaikka minäkin tiedän, että me haemme siellä keskitietä ja muuta — siellä nyt jonkun aikaa olleena — niin siitä huolimatta se on myös signaali ja merkki meille, että hetkinen, nyt jotain on kuitenkin, me niin kuin... Se ei ole perustuslakivalio-kunnankaan, että voisi sanoa, että ne ovat just ne ihmiset, jotka siellä istuvat... — No, voi olla, että olen tässä vähän subjektiivinen.

Mutta siis se ajatusmalli, että ajatellaan, että sinne ei uskalleta tuoda asioita: Onhan tämä nyt aika kummallista. Se kertoo jo aika paljon, että silloin ei luoteta tai ajatellaan, että se on liian tiukka tai että se ei anna sitä tarkoituksenmukaisuusharkintaa riittävästi, koska se on aivan totta, niin kuin edustaja Zyskowiez sanoi, että on aivan selvää, että kuka tahansa

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

meistä ymmärtää, että silloin lähdetään ihan mielivaltaisilla perusteilla säätämään lakia: kaljuille ihmisille tai yksikätisille tai autolla ajaville, jotka puhuvat ranskaa — ihan tämmöisiä hatusta vedettyjä. Mutta jos on tosiaan hyväksyttävät perusteet, että sillä edistetään jotain hyväksyttävää tavoitetta tai muuta... Minäkään en nyt lähde luettelemaan sellaisia asioita, joista minä olen omassa mielessäni ajatellut, että minulla ei kyllä ole nyt muuta kuin tämä maalaisjärki ja juristin koulutus, ja on ollut useita asiantuntijoita, vaikka kuusi asiantuntijaa, ja kaikki ovat siitä yhdestä kohdasta samaa mieltä, ja minä sitten ajattelen, että minä olen varmaan niin tyhmä, kun olen vain tämmöinen peruslakimies enkä mitään väitöskirjaa valtiosääntöoikeudesta tehnyt, että kai minun on sitten tämä vain kaaliini taotava, että minä olen tämän jotenkin ymmärtänyt väärin.

Meillä on tietysti se, että emme me lähde siellä perustuslakivaliokunnassa puhtaalta pöydältä, että me nyt tässä miettisimme vain tätä tilannetta, vaan meitä sitoo myös se aikaisempi käytäntö. Ja vaikka ihmiset aina sanovat, että se ei ole poliittinen paikka: joo, ei se olekaan, mutta meillä on jokaisella oma arvomaailma ja omat arvostukset, ja kyllä me olemme ihmisiä, ja inhimillinen toiminta vaikuttaa siihen, että se on muodostunut vuosien saatossa. Ei se lähde nollasta. Ja samahan se on esimerkiksi tuomioistuinkäytännössä: korkein oikeushan ja KHO tekevät meille ne prejudikaatit, ja niitä noudatetaan. Jos me haluamme siihen muutoksen, niin lainsäädäntöä pitää muuttaa, koska korkeimman oikeuden ratkaisuihin on jo muutkin sidottu.

Elikkä me olemme sidottuja niihin meidän ratkaisuihin, ja kyllä minun mielestäni meiltä on tullut ihan hyviäkin ratkaisuja, esimerkiksi nyt nämä perustuslakivaliokunnan ratkaisut näitä kahta verotusta koskevaan. Ne olivat minun mielestäni semmoiset ihan hyvät ratkaisut. Siinä ymmärrettiin se, että verolainsäädäntö on toisenlaisessa asemassa. Minustakin on ihan hyvä kysyä, minkä takia niitä nykyään tuodaan sitten sinne ja halutaan kaikki tuoda sinne. (Ben Zyskowicz: No kysy!) — No, tavallaan sitä tässä kysynkin. Minä en päättää niistä lähtökohtaisesti juuri missään. Työ- ja tasa-arvovaliokunnassa voin sanoa sanasen, mutta siellä ei nyt ole tämmöistä tullut vielä eteen, mutta enpä nyt muissa valiokunnissa pääse sanomaan enkä ole puhemiesneuvostossakaan. Mutta se on ihan hyvä kysymys, ja sitä on ihan hyvä miettiä, mitä sillä sitten tavoitellaan.

Siitä vielä haluan muutaman sanan sanoa, kun edustaja Zyskowicz sanoi, että se on vähän eri asia keskustella sitten perustuslainmukaisuudesta toreilla ja turuilla tai täällä tai perustuslakivaliokunnassa. No, toreilla ja turuilla, se on minusta ihan selvä, mutta kyllä sen kynnyksen täytyy nousta jo täällä. Jos minä mietin sitä, että sanotaan, että tämä on perustuslain vastainen, niin ainakin silloin vuosi sitten, kun oli tämä hallitusohjelman subjektiivinen päivähoito-oikeus — minä muistan sen vain sen takia, kun minä olin juuri tullut eduskuntaan — minä olin, että herranjestas, onko nämä niin kuin päätetty jo ennen kuin täällä on asioita edes käsitelty ja yksikään on edes lukenut hallituksen esitystä kunnolla. No, silloin kun oli hallitusohjelma, niin yhtäkään hallituksen esitystä ei vielä ollut olemassakaan, niin että kyllä minä olin vähän, että herranjestas, miten yhden sanan perusteella voi olla jo perustuslain vastainen, ellei se olisi juuri ollut tämmöinen mielivaltainen, että kaikkia yksikätisiä rosvoja verotetaan, joku tämäntyyppinen.

Tämmöisiä ajatuksia.

20.19 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Kun tämän asian käsittelyn yhteydessä on tehty esitys asian lähettämisestä perustuslakivaliokuntaan, niin sallittaneen vielä muutama perustuslakivaliokuntaan liittyvä pohdiskelu.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Eräs syy siihen, miksi niin paljon asioita tulee perustuslakivaliokuntaan ja miksi niin paljon joudutaan sitten siellä ikään kuin tarkentamaan niitä lakiesityksiä, kehittämään edelleen, ehkä liittyy siihen, mistä on paljon todettu yhteisestikin, että lainvalmistelun taso ei ole sitä luokkaa, mitä sen tulisi olla. Tähän on myös eduskunnan oikeuskansleri kiinnittänyt huomiota, että meillä on siellä puutteita, jotka sitten aiheuttavat sen, että asiat joiltakin osin tulevat vähän keskeneräisinä, joiltakin pikku fiilauksilta, ja perustuslakivaliokunta sitten niiden pohjalta tekee joitakin huomautuksia.

Toinen asia, joka vaikuttaa ja jonka edustaja Zyskowicz otti esiin, on se, että meillä on vakiintunut asiantuntijajoukko ja sitä tulisi laajentaa. Tästä olemme valiokunnassa keskustelleet, ja olen aivan samaa mieltä, että meillä on tämä valtiosääntöoppineiden joukko aika suppea. Sitä tulisi saada laajennettua ehkä jopa niin, että pitäisi saada enemmän opiskelijoita sille alalle, jotta meillä olisi niitä asiantuntijoita tulevaisuudessa. Osa näistä asiantuntijoista on hyvin iäkkäitä ja eläkkeellä olevaa väkeä, eli pitäisi saada uutta väkeä.

Kolmas ongelma, joka ehkä vähän liittyy siihen, mistä edustaja Meri äsken puhui, on se, että joskus näyttää vähän huonolta se, että meidän perustuslakiasiantuntijoista joku antaa julkisuuteen haastattelun ja kommentoi jonkin lain valmistelun tilannetta perustuslainakin näkökulmasta ja hän sitten jossakin seuraavassa vaiheessa tulee valiokuntaan asiantuntijana. Tämä ohjaa sitä keskustelua ehkä vähän tarpeettomasti ja herättää kysymyksen siitä, missä roolissa hän milloinkin esiintyy. Mutta totta kai jokaisella on sananvapaus.

Sitten vielä neljäntenä asiana: Luulen ymmärtäväni, mitä edustaja Zyskowicz tarkoitti sillä skandaalilla. Se liittyy nimenomaan siihen, että meillä pelätään jossakin sitä, että asia ei ole perustuslain mukainen, ja ei uskalleta lähettää. Ajattelin, että kun tuolla Turussa telakalla hitsataan laivaa, niin tietääkseni siellä varmistetaan se hitsausseura vielä laadunvarmistuksella. Se joko röntgenkuvataan tai ultraäänellä katsotaan, että se sauma on kunnossa, vaikka se päällisin puolin näyttäisikin olevan kunnossa. Jostakin tällaisesta laadunvarmistusinstituutiosta on meillä perustuslakivaliokunnassa kyse.

20.21 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz puolusti kiitettävän väkevästi eduskunnan itsenäistä päätösvaltaa, mutta nythän eduskunnalta on estetty itsenäinen päätösvalta tämän perintö- ja lahjaverolain 55 §:n osalta, josta vallitsee, näin voi sanoa, epäselvä oikeustila. Korkein hallinto-oikeus on ratkaissut 2000-luvun alussa, koska eduskunnan tahto on ollut epäselvä, että peräti 100 miljoonan euron arvopaperiomaisuus on voinut siirtyä yritysvarallisuuden huojennetuin ehdoin, mutta viimeisen vuosikymmenen aikana KHO on taas puolestaan tiukentanut kantaansa eikä ole automaattisesti tällaista hyväksynyt. Joten kyllä, edustaja Essayah, asia voitaisiin ja se pitäisi selventää, jos tuo 55 § avattaisiin, mutta hallitus ei uskalla sitä tehdä, jotta nämä huomattavat edut eivät vaarantuisi. "Merkittävä etu" on se ilmaus, jota hallituksen esitys itse käyttää kuvaillessaan tätä huojennusta.

Eli tämä pykälä on jäädytetty. Ikävintä tässä jäädytyksessä on se, että aitoja parannuksia ei voida tehdä, kuten nyt esimerkiksi juuri tämä alaikäisten perinnön huojennus, tai emme voi vastata siihen hallituksen esityksen alkuperäiseen haasteeseen, siihen, mitä tavoiteltiin, eli että yritysten jatkaminen samassa perheessä olisi helpompaa. Siihen paras ratkaisu olisi se, että perheen sisäisen perimisen ehtoja, esimerkiksi luopumisen ehtoja, voitaisiin tämän 55 §:n sisällä muuttaa, mutta näin emme voi tehdä, koska 55 § on jäädytetty. Siis eduskunta ei saa nyt päättää asiasta, joka kuuluu eduskunnalle, ja ratkaista ongelmaa, joka on kipeä.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

20.23 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Minusta on hyvä todeta se, että oikeudellinen ratkaisutoiminta, oli se sitten korkeimmassa oikeudessa tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, jossa juuri tuli uusi tulkinta ne bis in idem -säännöstä, jota Suomessa on veivattu aikanaan vuosikausia, on luonnollista tulkintaa. Sitä se on myös perustuslakivaliokunnassa, ja sitä se on myös silloin, kun perustuslakivaliokunnan asiantuntijat esittävät omia näkemyksiään, eikä siinä tarvitse perustuslakivaliokunnan jäsenen olla sitä mieltä, että jos hän on eri mieltä, niin se tarkoittaa sitä, että hän ei ole ymmärtänyt asiaa, vaan perustuslaki ei tietystikään, vaikei se Napoleonin suosittamalla tavalla ole lyhyt ja epäselvä, anna yksityiskohtaista vastausta juuri mihinkään kysymykseen, vaan kyse on perustuslain säännösten tulkinnasta.

Jotta tämä tulisi uskottavasti sanottua, niin voin sanoa, että olen itsekin vuosikymmeniä sitten esimerkiksi yhdenvertaisuussäännöstä tulkinnut tiukemmin kuin mitä tänä päivänä tulkitsen. Eli tämä yhdenvertaisuussäännös — sanon sen nyt varmaan viidennen kerran — minun mielestäni, kuten Jacob Söderman, arvostettu kollega, jo silloin 70-luvulla sanoi, on mielivallan kielto: lainsäätäjää ei saa olla mielivaltainen. Ja sitten siellä on 2 momentti, joka on syrjinnän kielto. Mutta se, että ruvetaan tutkimaan verolakien kohdalla, että onko se nyt oikein tämä progressiivinen verotus, onko se yhdenvertaisuuden mukaista, tai pääomatuulojen ja ansiotulojen erilainen kohtelu ja niin edelleen ja niin edelleen — tai jopa tämä eläkkeensaajien lisävero, joka tosin on ollut siis jo korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja EU-tuomioistuimessakin — mielestäni lähtökohtaisesti ei ole perusteltua. Hallitus lähtökohtaisesti ei tee perustuslain vastaisia lakiesityksiä, eikä niitä kaikkia tarvitse perustuslakivaliokuntaan lähettää.

Lopuksi, kun aika loppuu, sanon, että kun vedotaan usein siihen, että vain toistetaan vanhoja kantoja, niin kyllä esimerkiksi tässä niin sanotussa raippaverolausunnossa otetaan uusia kantoja siitä, että jos eläketuloa verotetaan merkittäväällä tavalla eri tavoin kuin (Puhemies koputtaa) palkkatuloa, niin se voi olla yhdenvertaisuuden loukkaus. Niinkö? Mitäs jos lainsäätäjää haluaa tukea nimenomaan työntekeä (Puhemies koputtaa) antamalla palkansaajille kevyemmän verotuksen kuin eläkkeensaajille? Olemmeko me silloin vastoin yhdenvertaisuutta? (Puhemies koputtaa) Perustelutkin kannattaa lukea siellä valiokunnassa aika tarkkaan.

20.26 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kun päästään iltaa eteenpäin, niin tässä siis tosiasiallisesti tullaan siihen lopputulemaan, että tämä yritysvarallisuuden määrittely on tämän ongelman ytimessä, niin kuin täällä edustaja Harakka totesi, eli 100 miljoonan euron osakesalkun siirtymisestä on syntynyt tämä ongelma.

Täytyy huomioda, että täällä hallituksen alkuperäisessä esityksessähän on todettu, että huojennus edellyttää, että verovelvollinen jatkaa perintönä tai lahjana saaduilla varoilla maatalouden tai maa- ja metsätalouden harjoittamista taikka muuta yritystoimintaa perintönä tai lahjana saadulla maatilalla tai näin saadussa yrityksessä. Eli kun tämä laki edellyttää, että tämä yritystoiminta tai maatilatoiminta jatkuu, ja sitten erikseen on määritelty, minkälaisilla tavoilla varmennetaan se, että tosiasiallisesti tämä yritystoiminta jatkuu, niin olisiko järkevää sitten esimerkiksi säätää erikseen lailla siitä, että tietyn ajan kuluessa tätä yritysomaisuutta ei voi purkaa, jottei synny sellaisia väärinkäytöksen mahdollisuuksia tai edes epäilyksiä siitä, että ensin perintötilanteessa kasataan varallisuutta yritykseen, jotta se voidaan sitten huojemmalla verotuksella siirtää sukupolvelta toiselle, jotta sitten seuraava sukupolvi pääsee sen niin sanotusti lihoiksi laittamaan?

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Eikö tämäntyyppisillä asioilla pitäisi sitten puuttua tähän yritysvarallisuuden ikään kuin väärinkäytökseen? Siinä mielessä minun mielestäni olisi todellakin valtiovarainvaliokunnan tämän alkuperäisen hallituksen esityksen kohdalla pitänyt lähteä tutkimaan sitä substanssikysymystä elikkä tätä yritysvarallisuuden määrittelyä eikä siinä tapauksessa pelätä niitä tulkintoja, mitä mahdollisesti on tulossa. Jos nyt oikein tulkitsemme tätä keskustelua, mitä tässä on käyty, olen saanut siitä sen kuvan, että tässä olisi ollut jotain ongelmaa lähteä tutkimaan sitä, miten tämä yritysvarallisuus määritellään. Tässä minun mielestäni ei pitäisi olla mitään pelkäämistä. Tämähän olisi monenkin lainsäädännön kannalta hyvin tärkeää, (Puhemies koputtaa) että tämä yritysvarallisuuden sisältö saataisiin tutkittua.

20.28 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä on saanut jo muutaman kerran asiasta käyttää puheenvuoron, mutta on hyvä ehkä korostaa sitä, että kyllä tämä 55 § nyt on aika iso vedenjakajakysymys. Jos otetaan sellainen käytäntö, että 55 §:ää ei voi avata missään olosuhteissa, niin me emme voi silloin puuttua niihin mahdollisiin parannuksiin, joita on esitetty. Kyllä kai jokainen meistä ajattelee, että ei 15-, 16- tai 17-vuotiaalla pitäisi olla sen vähempää oikeutta huojennuksen piiriin pääsyyn kuin 18-vuotiaalla tai sitä vanhemmalla yritys- tai maatilaomaisuuden perijällä. Kyllä me kaikki varmaan ajattelemme, että tässä tapauksessa myös olisi tärkeää, että tällainen sukuyritys tai sukutila voisi säilyä myös tämän hyvin nuoren mutta kuitenkin varttuvan ihmisen käsissä. Tältä osin hallituksen pyrkimys tätä huojennusta tasapuolistaa oli järkevä.

Mutta tämä uusi huojennus olisi johtanut siihen, että olisi pitänyt tarkistaa koko yritys- huojennuksen 55 §, jolloin ei pystytä tekemään Suomessa mitään muitakaan muutoksia. Yksi esitetty kysymys on se, että kun tätä yrityshuojennusta ja sen ehtoja pitäisi tosiasiaassa pystyä myös näissä perheen sisäisissä järjestelyissä muuttamaan, niin sitäkään ei voi tehdä. Nyt ollaan tilanteessa, jossa, jos perillisiä on monta ja osa ei halua jatkaa yritystä, näin ei voi kuitenkaan tehdä. Silloin kysymys on siitä, että jos oikeudenmukaisesti haluamme yrityksiä saada perittyä sukupolvelta toiselle, jotta nämä hyvät yritykset jatkaisivat, niin tätäkään ei voi tehdä, koska tämä 55 § on nyt laulettu suohon. Käytännössä siihen ei voi koskea sen takia, että pelätään tätä perustuslaillista arviointia.

Minä pidän tätä erittäin suurena eduskunnan alennustilana. Minusta tämä on järkyttävää, että lehdistäkin on kirjoitettu tästä ongelmasta, joka valtiovarojen verojaostossa on tuotettu — itse aiheutettu ongelma, joka tarkoittaa siis käytännössä sitä, että tätä kohtuutonta porsaanreikää ei voi myöskään tukkia. Siinä mielessä olen samaa mieltä myös edustaja Essayahin kanssa, että tämä on uskomaton juttu, (Puhemies koputtaa) jos yritysvarallisuuden piirissä voi periä mitä tahansa. Eikö silloin pitäisi arvioida tätä yritystä, mikä se voi olla, mitä voi kaiken kaikkiaan periä? Monia ongelmia.

20.30 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! On ollut erittäin mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua, ja muistan aikaa vuosi sitten keväällä uutena kansanedustajana, kun tulin tähän saliin ja mietin, mihinkä suuntaan mikäkin asia menee. Mutta tämän kyseessä olevan pykälän tai hallituksen esityksen kohdalla varmaan kaiken tämän debatin jälkeen on todellakin hyvä, että sitä katsotaan tarkemmin siellä perustuslakivaliokunnassa.

Mutta kaiken kaikkiaan, minkä vuoksi pyysin puheenvuoroa: Edustaja Zyskowicz on minusta esittänyt — ja monet toisetkin mutta edustaja Zyskowicz varsinkin — monia hyviä puheenvuoroja. Tässä viimeisessä hän mainitsi, että asiantuntijat esittävät omia näkemyksiään, omia tulkintojaan. Minusta siinä on lause, mikä on oikein totuuden ytimessä.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Kansanedustajina meidän pitäisi muistaa, että näin asia todellakin on. Se, mikä on pelottavaa ja toisaalta erittäin surullista, on, että aika ajoin tuntuu, että asiantuntijoilla on ollut ikään kuin oma agenda siellä ytimessä, mitä on haluttu ajaa eteenpäin, ja ikään kuin, että asiantuntijat ovat päättäneet lopputuloksen jo etukäteen ja sen lopputuloksen mukaisesti sitten kerätään perusteluja, mitkä vahvistavat ja tukevat sitä jo ennalta päätettyä lopputulosta. Tämä on minusta erittäin vaarallista ja surullista. Mutta toisaalta meidän kansanedustajien, jotka lopulta teemme ne päätökset, pitäisi muistaa pitää myös tämä näkökanta mielessä ja suhtautua kriittisesti myös meidän asiantuntijoihin, jotka voivat esittää hyvinkin toisilleen vastakkaisia näkökulmia. Mutta ei muuta kuin onnea ja menestystä myös perustuslakivaliokunnan työhön oikeudenmukaisesti.

20.32 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Palaisin vielä tähän yritysvarallisuuden määrittelyn sisältöön. Kyllähän meillä kuitenkin, jos ajatellaan, että meillä on olemassa yritys, joka on erillinen juridinen yksikkö, on ihan selkeästi määritelty, millä tavalla sinne kirjaan kirjanpidossa käyttöomaisuusosakkeet, millä periaatteella voi kirjata vaihto-omaisuusosakkeita. Jos mietitään, että tämä yritys siirtyy sitten seuraavalle sukupolvelle, niin tuossa juuri edustaja Zyskowicz valisti, että esimerkiksi siellä on rajoitus tämän myynnin suhteen.

Jos myydään yritys nopeammin — oliko se parin vuoden sisällä kenties, joku voi tarkistaa sen — niin nämä perintöverotuksen huojennukset raukeavat. Elikkä siinä mielessä meillä on olemassa tämäntyyppiseen tilanteeseen jo rajoitus. Voisiko ajatella, että valtiovarainvaliokunnassa mietittäisiin, että tällaisia purkautumistilanteitakin, jotka voisivat olla toinen mahdollisuus tällaiseen väärinkäyttöön, varten olisi jotakin sääntelyä? Muutoin tuntuu vähän kummalliselta tämä keskustelu. Eihän se, että siirtyy sukupolvelta toiselle se yritysomaisuus, tarkoita sitä, että se siirtyy silloin sen perijän omaksi omaisuudeksi, vaan nimenomaan tällä lainsäädännöllähän pyritään siihen, että se yritys pysyy yrityksenä, maatilayritys pysyy maatilayrityksenä, ja sen toimintaa pyritään jatkamaan.

Kun puhutaan nyt tästä väärinkäytösongelmasta, niin pitäisi tavallaan siihen väärinkäytösongelmaan tässä lähteä pureutumaan ja niihin mahdollisuuksiin, mitä mahdollisesti tämä lainsäädäntö sisältää siltä osin. Silloin tullaan tähän yritysvarallisuuden määrittelyyn. Tässä mielessä minun mielestäni tämä keskustelu on osittain vähän ohi koko tästä asiastakin jopa, tai siis sanotaan nyt tämän täydentävän esityksen osalta, koska tässä ei kyllä sinällensä sitä perustuslaillista ongelmaa ole vaan se on ollut siinä alkuperäisessä esityksessä, kun ei ole uskallettu lähteä tutkimaan sen esityksen sisällä olevaa yritysvarallisuuden määrittelyä ja mahdollisesti siihen sisältyviä väärinkäytöksiä rajaamisia.

20.34 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Vielä kerran oikeastaan tähän loppuun haluan osaltani todeta, että kun tämä pitkä keskustelu on käyty ja on seikkaperäisestikin täällä arvioitu monia asioita, jotka liittyvät tähän perustuslainmukaisuuteen, niin minä kyllä nyt vetoan siihen, että nyt kun tässä on tullut kannatettu esitys sen suhteen, että tämä lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, niin voisimme myös niin toimia. Mielestäni on sanomattakin selvää, että kun tämä prosessi käytiin täällä läpi, mitä kaikkea siellä valtiovarainvaliokunnan verojaostossa tapahtui — välillä oltiin tuomassa täydentävää, välillä oltiin lähettämässä perustuslakivaliokuntaan, peruttiin, sitten taas täydentävää, välillä kuulemisia — tämä on omiaan herättämään nyt ne kysymykset, mitä täällä on ollut, ja juuri siksi mielestäni on kaikkien etu, että me nyt yhdessä voimme päättää sen, että tämä lähetettäisiin pe-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

rustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Mielestäni siinä ei tulisi olla kauheasti ikään kuin vastaansanomista sen vuoksi, että tässä on aika hyvät perustelut esitetty sille, miksi me tämän esityksen olemme tehneet: niistä syistä, että on viisasta, ettemme ottaisi sitä riskiä, että tällaisen olemassa olevan asiantilan, jossa selvästi on kysymysmerkkejä, perustuslainmukaisuus jäisi tulkitsematta.

20.36 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Pyysin tätä vastauspuheenvuoroa tähän edustaja Essayahin puheenparteen, koska minusta siinä oli yksi hyvä näkökulma, ja se on juuri tämä, että millä tavalla se yritysomaisuus määritellään.

Silloin vuonna 2008, jolloin silloinen hallitus teki hallituksen esityksen numero 53 ja sitä esitystä 53 käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa, perustuslakivaliokunta arvosteli sitä, että yritysvarallisuutena voidaan luovuttaa "huomattavastikin sellaista sijoitusvarallisuutta, joka ei liity sukupolvenvaihdon kohteena olevan yrityksen aitoon tuotannolliseen toimintaan". Eli tämän yhdenvertaisuusongelman näkökulmasta perustuslakivaliokunta edellytti, että tätä sääntelyä, silloista laajentamista, pitäisi muuttaa muotoon, joka kuului näin: "sellaiseen muotoon, jossa yritysten taseisiin sisältyvä tuotannollista toimintaa palvelemaan sijoitusvarallisuus rajataan kokonaan sukupolvenvaihdoksia koskevan verohuojennuksen ulkopuolelle." Tältä osin ollaan aivan oikealla äärellä siinä, että kun sukupolvenvaihdoksia tehdään, se on oikein ja perusteltua, että huojennuksia pitää saada, jotta tämä sukupolvenvaihdos onnistuisi, mutta siinä samassa ei voi siirtää mitä tahansa omaisuuseriä. Ja nyt tämä arvioitaisiin, jos perustuslakivaliokuntaan tulisi laajennus tästä 55 §:stä, minkä vuoksi hallituspuolueet ovat päättäneet, että tätä asiaa ei arvioida. Kysyn vain: kuinka kauan me menemme tällä linjalla? Ja tämä oli siis luonnos tietenkin, koska se ei koskaan saapunut mihinkään käsittelyyn, koska silloisen porvarihallituksen käsittely tyssäsi siihen, että tämä esitys vedettiin pois, ja ei huomioitu tätä perustuslakivaliokunnan kantaa, mutta tässä luonnoksessa se luki. Pidemmälle ei päästy, koska se esitys vedettiin pois.

20.38 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Olen puhunut jo niin monta kertaa ja ennen kaikkea niin pitkään, että pyysin tämän puheenvuoroni vain sanoakseni sen, minkä edustaja Kiuru puheenvuoronsa lopussa korjasi, eli kyseessä ei ollut perustuslakivaliokunnan silloinen lausunto, vaan kyseessä oli luonnos perustuslakivaliokunnan lausunnoksi. Tässä yhdessä asiakirjassa, joka minulla on tässä edessäni ja joka ei ole se itse luonnos mutta jossa sitä referoidaan, sanotaan, että pidettiin luonnoksessa "valtiosääntöoikeudellisista syistä hyvin tärkeänä". Tätä muotoilua, että pidetään valtiosääntöoikeudellisista syistä tärkeänä, käytetään yleensä silloin, kun pidetään hyvin tärkeänä kiinnittää johonkin huomiota mutta ei katsota, että se olisi vastoin perustuslakia.

Herra puhemies! Nämä eivät ole helppoja kysymyksiä. Nämä ovat vaikeita, ja nämä ovat tulkintakysymyksiä, mutta pidän kantani siinä, että se ei saa tulla osaksi tämän talon perustuslainmukaisuuden arviointia, että perustuslakivaliokuntaan ei enää uskalletaisi lähettää lausunnolle asioita, joiden kohdalla perusteltu kysymys herää, koska pelätään sitä, mitä sieltä tulee. Minun ratkaisuni tähän on siis se, että perustuslakivaliokunta näissä tulkinnoissa ottaisi muutaman askeleen väljempään suuntaan siten, että tunnustettaisiin lainsäätäjän oikeus, kansan valitseman eduskunnan oikeus, säätää monenlaisia lakeja, esimerkiksi verotuksessa antaa erilaisia vähennyksiä ja kohdella eri tulolajeja eri tavoin, ilman että heti nähtäisiin siinä yhdenvertaisuusongelma. Yhdenvertaisuussäännös — jos nyt siitä

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

säädöksestä puhutaan, voin puhua muistakin — on mielestäni mielivallan kieltö, ja kun mielivaltaa ei tehdä ja syrjintää ei tehdä, niin silloin se on laajaa yhteiskunnallista harkintaa, joka kuuluu nimenomaan kansan valitsemalle eduskunnalle eikä kolmelle neljälle valtiosääntöjuristille, vaikka he eivät (Puhemies koputtaa) esimerkiksi Sipilän hallituksesta tykkäisikään.

20.40 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitän kollegoja, sekä Kiurua että Zyskowiczia, näistä hyvistä täydennyksistä tähän keskusteluun ja vielä juuri tätä, mitä on silloin aikanaan käyty perustuslakivaliokunnan luonnoksessa läpi, elikkä tätä valtiosääntöoikeudellisesti tärkeää näkökulmaa, jossa sitten on lähdetty pohtimaan sitä, että kaikki tuotannolliseen toimintaan kuulumattomat osake-erät esimerkiksi eivät olisi tällaisen perintöverohuojennuksen alaisia tai siihen kuuluvia.

Siinä mielessä olisi todellakin tärkeää sitten lähteä ja paljon isompi kysymys lähteä pohtimaan sitä, onko yrityksillä oikeus hankkia sellaista osakeomistusta, joka ei ole tuotannolliseen toimintaan kuuluvaa. No, varmasti on, mutta sitten on toinen kysymys, onko sitä oikeus siirtää sen yrityksen sisässä sitten eteenpäin seuraavalle sukupolvelle vai pitääkö ajatella, että siinä vaiheessa yrityksen tasetta pitäisi lähteä jollakin tavalla purkamaan. Tämä on todellakin sellainen aika iso avaus sen suhteen, miten yrityksen omaisuus määritellään ja minkätyyppistä osakeomistusta yrityksessä voi olla. Kirjanpitolaissahan määritellään, miten yrityksen tyypin mukaisesti osakkeita voidaan kirjata esimerkiksi käyttöomaisuuteen ja toisaalta minkätyyppisten yritysten osakeomaisuuden jo lähtökohtaisesti katsotaan olevan vaihto-omaisuuteen kuuluvaa.

Tästä näkökulmasta tämä koko tarkasteluhan nyt laajentuu oikeastaan sitten, voisi sanoa, kirjanpitolain ja jopa tilintarkastuslain puolelle. On mielenkiintoista, että on pohdittu sitä, että tuotannolliseen toimintaan kuulumattomia eriä voitaisiin sieltä taseesta eritellä ja sitten lähteä miettimään, että niillä olisi erilainen perintöverokohtelu. Mutta jos tällaista porsaanreikää on, niin edelleenkin toistan sen, että tässä alkuperäisessä esityksessä ei olisi pitänyt lähteä pelkäämään sitä, etteikö tätä asiaa oltaisi voitu sieltä perustuslakivaliokunnan kautta pyöryttää. Mutta tämän nykyisen esityksen kohdalla (Puhemies koputtaa) tuntuu taas sitten vähän erikoiselta viedä sitä perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen ja pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 246/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Keskustelu

20.42 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen Portugalin kanssa neuvottelema verosopimus on moraalisesti varsin tärkeä ja kansalaisten oikeudentunnon mukainen.

Jo tähän asti Suomi on voinut verottaa julkisesta palveluksesta saatua eläkettä, mutta jatkossa myös yksityisiä Portugaliin maksettavia eläkkeitä verotetaan siltä osin kuin niitä ei veroteta Portugalissa. Tulevaisuudessa veroa maksetaan siis myös Suomeen, mikäli Portugalin perimä vero on pienempi kuin vastaava vero Suomessa. Portugali on ensisijainen verotusmaa, mutta mahdollisen veroerotuksen saa Suomen verottaja.

Verosopimusten saralla saavutettu edistys on monella tavoin tärkeää. Kaksinkertaisen verotuksen estämistä ja valtion verotulojen kasvua huomattavasti merkittävämpi seikka on verosopimusten kansalaisten ja veronmaksajien yhdenvertaisuudesta kertoma viesti. Tämän osalta tuskin nähdään edes perustuslaillista ongelmaa, kuten edellisessä pykälässä jotkut asiaa katsoivat.

Arvoisa puhemies! Solmittu verosopimus parantaa osaltaan verojärjestelmämme uskottavuutta ja on hyvä ratkaisu oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Valtiontalouden kannalta summat eivät ole suuria, yhteensä muutaman miljoonan euron suuruusluokkaa. Verosopimukset edistävät silti suomalaisten tasa-arvoista kohtelua tuloista ja varallisuudesta riippumatta. Tämä on omiaan parantamaan veronmaksumoraalia näinä taloudellisesti hyvin vaikeina aikoina.

Arvoisa puhemies! Suomi on tällä hallituskaudella jo saattanut voimaan vastaavan verosopimuksen muun muassa Espanjan kanssa. Ranskan kanssa neuvotellaan parhaillaan uudesta sopimuksesta. Toivottavasti myös se näkee piakkoin päivänvalon. Valitettavasti edellinen hallitus ei saanut aikaan näitä verosopimuksia, mutta on hyvä, että viimein tällä hallituskaudella niitä on edistetty ripeästi.

Kiitän lopuksi hallitusta nopeasta ja johdonmukaisesta (Puhemies koputtaa) toiminnasta verosopimusten voimaansaattamiseksi.

20.44 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on eittämättä hyvä laki, tätä olemme myös sosialidemokraatteina kiirehtineet, ja tämän edeltäjä oli myös hyvä eli Espanjan kanssa tehty sopimus, ja työtä vielä riittää kaiken kaikkiaan.

Edellisen hallituksen aikana käynnistettiin nämä ja silloin käynnistettiin myös monia merkittäviä toimia kaiken kaikkiaan esimerkiksi veronkierron estämiseksi, veroparatiisien suitsimiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi. On mielestäni hyvin tärkeää nähdä, että tätä linjaa täytyy jatkaa. Meillä on ollut pieniä karikkoja, puhemies, siinä, että hallitus on välillä esimerkiksi tähän aihepiiriin kuuluvia harmaan talouden määrärahoja meinannut leikata ja vähän niitä palautellut, ei tosin täysimääräisesti.

Mutta kaiken kaikkiaan mielestäni tämä kokonaisuus liittyen kaikenlaiseen, sanotaanko, aggressiivisen verosuunnittelun mahdollisuuksien kitkemiseen, puhumattakaan sitten ihan puhtaasta veronkierrosta, veroparatiiseista ja näistä asioista, on sinänsä hyvin tarpeellinen. Siinä suhteessa tietenkin tämäkin esitys, mistä nyt puhutaan, on hyvin tärkeä, koska koettiin kovin epäoikeudenmukaisena, että oli tämänkaltaisia tilanteita olemassa, ja tämä on nyt saatu sitten Portugalin osalta tähän malliin, ja se on tietenkin vain ja ainoastaan hyvä ja toivottava asia.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Mutta kuten sanottu, puhemies, tältä pohjalta eteenpäin täytyy mennä, jatkaa tätä työtä sinnikkäästi. Paljon on vireillä näitä asioita maailmalla, ja minä toivoisin, että Suomen hallitus ottaisi hyvin aktiivisen roolin kaiken kaikkiaan näissä. Meillä on valtavia, isoja hankkeita vireillä tähän aihealueeseen ja problematiikkaan liittyen, ja siinä suhteessa aiomme kyllä myös sosialidemokraatteina hyvin vahvasti edistää sitä ja antaa tukea niille esityksille, joilla näitä asioita saadaan eteenpäin, mutta vaatia myös tietynlaista kunnianhimoa ja eteenpäin katsomista määrätietoisella ja kovalla, nopea- ja ripeätahtisella menolla.

20.46 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni tämä on hyvin perusteltu esitys — hyvä, että tällainen uusi sopimus on tehty. Me olemme kaikki yhdessä toimineet veroparatiiseja vastaan, joissa yritykset voivat piilottaa voittojaan tai verosuunnitella voittojaan johonkin nollaverokantaan tai lähelle sitä. Tässä Portugalin esimerkkitapauksessa on kyse eräänlaisesta henkilöverotuksen veroparatiisista, ja mielestäni ei ole mitään perusteita sellaistaakaan hyväksyä. Esityksen saapuminen tänne, tai itse asiassa tämän sopimuksen neuvottelemisen, osoittaa, että nykyinen hallitus toimii aktiivisesti verotuksen epäkohtien korjaamiseksi myös näissä tämänkaltaisissa tilanteissa.

Jotenkin pieni ajatus tuli mieleen johtuen tuosta edellisestä keskustelusta. — Edustaja Viitanen, älkää ihan vielä poistuko. Siinä näitte, että on syytä perustuslakivaliokuntaan jo yhdenvertaisuuden kannalta ja ennen kaikkea omaisuuden suojan kannalta lähettää se edellinen esitys myös sen takia, että siinä tällaiset odotukset eivät täyty. Joku on ottanut henkivakuutuksen odottaen, että kun on myydessä sanottu, että se tulo on sitten verovapaata, ja kun hän ei sitten sitä tuloa saadessaan enää saakaan sitä verovapaasti, niin omaisuuden suojan kannalta kyseenalaistitte tällaisen järjestelyn. No, minä nyt kysyn teiltä: onko myös tämä omaisuuden suojan kannalta kyseenalainen? Tässä on tällainen noin kolmen vuoden siirtymäsäännös. Jos minä nyt oikein olen ymmärtänyt, niin suomalainen varakas ja isotuloinen henkilö, eläkeläinen, muuttaa Portugaliin niine odotuksineen, että kun hän saa 10 vuoden verovapauden Portugalilta ja Suomi ei verota hänen eläkkeitään, niin verovapaana se iso, muhkea eläke tulee. Ja nyt me säädämmekin lain ja sopimuksen, jonka mukaan ei se tulekaan muhkeana verovapaana, vaan tämän siirtymäkauden jälkeen, joka on ilmeisesti kolme vuotta, Suomen verottaja pääsee siitä kiinni. Jos nyt tätä omaisuuden suojaa tulkitaan niin tarkasti, että myös tällaiset odotukset ovat omaisuuden suojan piirissä, niin, edustaja Viitanen tai edustaja Kantola, joka on perustuslakivaliokunnan jäsen, näettekö myös tässä perustuslaillisia ongelmia?

20.49 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tuon äskeisen pykäläkestomaratoin jälkeen en olisi uskonut, että joudun tässä seuraavassa pykälässä palaamaan tähän edelliseen aiheeseen, mutta kun edustaja Zyskowicz nyt tässä kyseli ja tätä nosti, niin minun mielestäni kyllä taisi edustaja Harakka tuoda omassa puheenvuorossaan esiin sen, että sinänsä tämä ei ole sosialidemokraattien politiikan kannalta poliittinen kysymys, vaan esitimme sen tosiasian, että tämänkin asian osalta, mihin edustaja Zyskowicz viittaa, on esitetty näkemyksiä siitä, että tulisi tutkia, onko se perustuslain mukainen. Tähän viittasimme. Se, mistä olimme poliittisesti samaa mieltä kuin hallitus oli aikaisemmin — nythän hallitus on siis toista mieltä itsensä kanssa — oli tämä, että alaikäisille tämä pykälä olisi ollut aivan oikeudenmukainen, ja harmittelemme, että se nyt ei tässä etene. Mutta tämä toinen: me perustimme puheenvuoromme siihen vakavaan tosiasiaan, että valitettavasti myös sen osalta oli esitetty kysymyksiä sen pykälän perustuslainmukaisuudesta. Uskon, edustaja Zysko-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

wicz, että pystytte tämän näkemään, että totta kai se huoli silloin on yhtäläinen, jos niitä molempia on kritisoitu, ja siksi toimme esiin myös tämän huolen, mikä siellä valiokunnassa kaiken kaikkiaan on ollut. Mehän olemme suhtautuneet tähän asiaan ihan sillä tavalla, että emme me edellytä niitä mahdollisia siirtymäkausia tai muita, joista tiedän, että varmasti nyt hallituspuolueet keskenänsä niitä miettivät, mutta siksikin, koska tämä on ollut epäselvää ja tämä tulkinta on esitetty, johdonmukaisuuden nimissä se on syytä tässä yhteydessä tuoda esiin.

20.50 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä sitä, että meillä todellakin myös henkilöverotuksen puolella pidetään huolta siitä, että ihmistä verotetaan jossakin jäsenmaassa, ei kuitenkaan kaksinkertaisesti veroteta, vaan nimenomaan näillä verosopimuksilla pidetään huolta siitä, että estetään toisaalta se kahdenkertainen verotus mutta pidetään huolta, että edes se yhdenkertainen verotus toteutuu. Siinä mielessä on kyllä ihan tärkeää, että on saatu aikaiseksi tämä verosopimus Portugalin kanssa.

Tämä tilanne, joka hetken aikaa on vallinnut, on varmasti ollut monille ihmisille oikeustajun vastainen, ja erityisesti vielä niin, että meillä on ollut suurituloisia, muun muassa yritysjohtajia, jotka ovat erityisesti kehuskelleet sillä, ja se on tuntunut pahalta sellaisina aikoina, kun tiedetään, että niin monia erilaisia leikkauksia hallitus on tehnyt pienituloisten etuuksiin ja on paljon niitä ihmisiä Suomessa, jotka eivät voi, vaikka haluaisivat, paeta meidän verotusta ja joiden tulot toisaalta myöskään eivät kunnolla riitä siihen elämiseen. Siinä mielessä se oikeutettu närkästys, mitä julkisuudessa on ollut esillä, on hyvin ymmärrettävää. Siitä näkökulmasta voin sanoa, että on erittäin tärkeää, että tämäntyyppiset sopimukset tulevat voimaan ja tietyllä tavalla vahvistavat yhteiskunnassa sitä henkeä, että haluamme toimia oikeudenmukaisesti. Riippumatta ihmisen lompakon paksuudesta, siitä, onko hänellä mahdollisuus muuttaa Suomesta jonnekin muualle, hänen eläkkeensä ovat samalla tavoin verotuksen kohteena, ja pidetään huolta, etteivät ne ole minkään kaksinkertaisen verotuksen kohteena mutta kuitenkin että ne jossakin maassa on verotettu.

Tämä on erittäin, erittäin hyvä esitys, ja tätä voi kannattaa.

20.52 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Kun nimeni mainittiin keskusteltaessa perusteltujen odotusten suojasta ja suhteesta perustuslakiin, niin tulee mieleen hiljattain perustuslakivaliokunnassa käsitellyssä ollut lainsäädäntö, jossa lievennetään haja-asutusalueen jätevesikäsitteilyn vaatimuksia. Tämä asia on vuosien ajan ollut eri lainsäädäntömuodoissaan eduskunnan käsitellyssä, ja kun jätevesiasetuksia tiukennettiin aikoinaan, niin innokkaat kansalaiset lähtivät investoimaan jopa kymmeniätuhansia euroja laitteisiin, joilla sitten jätevedet voidaan käsitellä ja puhdistaa niin kuin tuleva asetus edellytti. Siinä oli tietty määräaika. Sen jälkeen on lievennetty näitä vaatimuksia. Tämä merkitsee sitä, että niille, jotka aikoinaan lähtivät hyvässä uskossa ja vilpittömin mielin investoimaan näihin laitteisiin, nämä investoinnit ovat olleet tarpeettomia tai eivät ainakaan välttämättömiä, ja heillä oli varmasti silloin syytä uskoa ja heidän perustellut odotuksensa olivat, että tämä on pakollista ja välttämätöntä. On keskusteltu siitä, onko tämä nyt sitten oikein ja reilua heitä kohtaan, kun näitä lievennetään, mutta perustuslakivaliokunta, kun se käsittelee tätä viimeisintä lainsäädäntöuudistusta, ei puuttunut tähän kysymykseen.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 247/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

20.54 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi valtion rahoituksesta evankelisluterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annettua lakia ja ortodoksisesta kirkosta annettua lakia siten, että esityksen mukaan laeissa tarkoitetun rahoituksen ja määrärahan indeksikorotukset jäädytetään vuosien 2017—2019 osalta osana valtiontalouden sopeutustoimia.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 alusta uudistui Suomen evankelisluterilaisten seurakuntien yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvausjärjestelmä. Silloinhan yhteisöveroon perustuvasta järjestelmästä siirryttiin lakisääteiseen valtionavustukseen. Valtion rahoituksesta evankelisluterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain mukaan rahoituksen määrää korotetaan vuosittain kuluttajahintaindeksin mukaista yleisen hintatason muutosta vastaavasti.

Vuoden 2017 budjetissa tätä indeksikorotusta ei kuitenkaan nyt sitten huomioida, elikkä kun hallitus leikkaa näitä indeksejä, niin tämä samalla kohdistuu myöskin indeksiin sidottuun määrärahaan. Hallitus toteaa siellä selvitysosassa, missä annetaan eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvä esitys, että tämä sisältyy valtiontalouden sopeutustoimiin. Me kristillisdemokraatit näemme, että tämä on väärä ratkaisu, ja omassa vaihtoehtobudjetissamme esitämme sitä, että indeksikorotus tehdään täysimääräisesti ja pidetään voimassa lain mukaisesti.

Evankelisluterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksen perusteenahan ovat sellaiset asiat kuin hautaustoimen, väestökirjanpidon ja kulttuurihistoriallisesti arvokaiden rakennusten ja irtaimistojen ylläpitoon liittyvät laissa säädetyt tehtävät. Näistä tehtävistä aiheutuu evankelisluterilaiselle kirkolle nettokustannuksia yhteensä keskimäärin noin 146 miljoonaa euroa vuodessa. Valtionavustusten nykytaso ei kata kaikkia lakisääteisten tehtävien kustannuksia, kuten ei aiemmin kattanut myöskään tämä yhteisöverosuus. Siinä mielessä voi sanoa, että nyt kun hallitus sääti ensin tämän indeksipienennyksen, niin tämä tarkoittaa sitä, että itse asiassa osa näistä kustannuksista jää silloin kirkollisverojen tuotolla maksettavaksi.

Jos hallitus ja valtio arvostaa kirkon itsenäisyyttä, niin se korvaa nämä lakisääteisistä tehtävistä koituvat kulut täysimääräisesti, koska voidaan katsoa niin kuin kirkolliskokouksessa oli asiasta lausuttu, että esitys jopa loukkaa kansalaisten yhdenvertaisuutta, koska kirkon yhteiskunnalliset tehtävät eivät palvele yksinomaan ja ainoastaan kirkon jäseniä

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

vaan ne kohdistuvat kaikkiin kansalaisiin. Myöskin kirkolliskokous on todennut, että esitys loukkaa positiivisen uskonnonvapauden harjoittamista, kun kirkon jäsenet joutuvat eriarvoiseen asemaan muiden kansalaisten kanssa. Siinä mielessä olisi tärkeää, että tämä indeksileikkauksesta johtuva leikkaus peruttaisiin ja kuluttajahintaindeksin mukaisesti tämä summa palautettaisiin evankelisluterilaiselle kirkolle.

On arvioitu, että kuluttajahintaindeksin muutos vuodelle 2017 on 1,1 prosenttia, jolloin tämä rahoitus, mikä tulisi tämän indeksin mukaisesti, olisi yhteensä 1 254 000 euroa. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on omassa vaihtoehtobudjetissaan ja talousarvioesityksenä esittänyt, että tämä summa kokonaisuudessaan palautettaisiin. Katsomme, että tämä olisi tärkeä tässä taloudellisessa tilanteessa kirkolle ja myöskin ottaen huomioon sen, millä tavalla kirkko tänä aikana kantaa huolta: ei pelkästään näistä yhteiskunnallisista tehtävistä, vaan on myöskin esimerkiksi osallistunut maahanmuuttajien tilanteen, ja tällä hetkellä voisi sanoa hädänalaisen tilanteen, auttamiseen. Siinäkin mielessä olisi järkevää, että tässä tilanteessa indeksileikkausta ei toteutettaisi vaan se jätettäisiin toteuttamatta. Aivan vastaavalla tavalla kuin hallitus tuli järkiinsä siinä, että rintamamieslisään kohdistuvaa leikkausta ei toteutettu, myöskin tämä kohta olisi tärkeä purkaa sieltä indeksileikkausten joukosta.

20.59 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on kirkon ja valtion suhteita koskeva esitys. Kirkon ja valtion suhteita koskevia uudistuksia on viime vuosikymmeninä tehty useita. Uudistukset on tehty lähes poikkeuksetta kirkon ja valtion hyvässä yhteisymmärryksessä. Uudistamistyössä kirkon itsenäisyyttä valtiosta on pääosin lisätty. 1990-luvulla toteutettiin iso kirkkolainsäädännön uudistus, jossa suuri osa säännöksistä siirrettiin kirkolliskokouksen omaan päätösvaltaan, kirkkojärjestykseen. Vastaavasti eduskunnassa käsiteltävän kirkkolain pykälien määrää pienennettiin.

Ennen vuosituhanen vaihdetta tehtiin muitakin isoja muutoksia: Hiippakuntien tuomiokapitulit muuttuivat valtion virastoista kirkon toimielimiksi. Piispatkin siirtyivät kirkon palkansaajiksi, kiinteistöt kirkon vastuulle. Tasavallan presidentin virkatoimista poistettiin piispan nimitystehtävä — kirkko itsenäistyi tältäkin osin.

2000-luvun alussa uskonnonvapauslain uudistamisen yhteydessä laadittiin sen peruslinjauksiin perustuva hautausvoimilaki, joka tuli voimaan 2003. Hautausvoimilain säätämisesä otettiin askel päinvastaiseen suuntaan kuin mihin oli edellisinä vuosina totuttu. Kirkon ja valtion välille rakentui uusi suhde lain nojalla. Valmistelussa päädyttiin siihen, että kun luterilaiset seurakunnat ovat perinteisesti vastanneet yleisistä hautausmaista ja ovat alan asiantuntijoita ja kunnilla ei ole kiinnostusta ryhtyä hautausvoimen hoitamiseen, niin säädettäisiin seurakuntien velvollisuudesta pitää hautausmaita myös lain tasolla.

Hallituksen esityksessä 204/2002 todetaan, että hautausmaiden ylläpito ja vainajien haataamisesta huolehtiminen ovat terveydensuojelullisesta näkökulmasta välttämättömiä yhteiskunnallisia tehtäviä. Siis hautausmaita pitää joka tapauksessa hoitaa. Hautaaminen pitää yhteiskunnassa aina jollakin tavalla järjestää. Se ei ole lähtökohtaisesti eikä välttämättä uskonnollinen tehtävä. Se on käytännöllinen asia. Hautausmaiden ylläpidosta vastaaminen kuuluu siis viime kädessä yhteiskunnalle. Kun tällainen välttämätön yhteiskunnallinen tehtävä annettiin evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien tehtäväksi tuossa hautausvoimilaissa, on perusteltua, että valtio huolehtii myös seurakuntien taloudellisista edellytyksistä tehtävän hoitamiseen.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Hallituksen tuolloisessa esityksessä todetaan, että ei ole perusteltua, että seurakunnat joutuisivat huolehtimaan tehtävästä pelkästään seurakunnan jäseniltä perittävien kirkollisverovaroin, sillä seurakunnat vastaavat pääosin myös muiden kuin jäsentensä hautaamisesta. Hautaustoimilain mukaan seurakuntien tulisi lisäksi jatkossa tarjota hautaustoimen palvelut samoin maksuperustein, yhdenvertaisesti, ikään kuin uskonnonvapauslain hengessä riippumatta siitä, oliko vainaja kirkon jäsen vai ei, sekä huolehtia erityisten tunnustuksettomien hauta-alueiden ylläpidosta niitä vainajia tai omaisia varten, jotka eivät ole olleet kirkon jäseniä eivätkä halua tulla haudatuiksi siunattuun maahan.

Luterilaisilla seurakunnilla on hautaustoimessa velvollisuus toteuttaa valtion säätämän uskonnonvapauslain mukaista syrjimättömyyttä. Seurakunnat toimivat viranomaistyyppisesti valtion alihankkijoina. Tämä yhdenvertaisuus on varmistettu uskonnonvapauslain mukaan hinnoittelua koskevin säännöksin sekä vaatimuksella tunnustuksettoman hautausmaa-alueen perustamisesta. Nämä ovat siis osa tätä silloin säädettyä uutta uskonnonvapauslakia.

Hautaustoimilakia säädettäessä kirkon saama rahoitus perustui seurakuntien saamaan osuuteen yhteisöveron tuotosta. Lakiesityksen perusteluissa, tuolloin siis, ennakoitiin muutosta, joka tuli voimaan tämän vuoden alusta. Laki tuolloin kirjoitettiin tavalla, joka mahdollistaa siirtymisen yhteisöveroon perustuvasta tuesta lailla säädettyyn valtionapuun — me emme käytä nimitystä "valtionapu" vaan tällaista monimutkaista nimikettä: siis tämän vuoden alusta on rahoituksen välineenä ollut "valtion rahoituksesta evankelisluterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annettu laki". Helpompi olisi sanoa "valtionapu".

Hallitus esittää nyt muutettavaksi tätä rahoituslakia. Lainmuutoksella kumottaisiin juuri voimaan tullut laki kirkkojen valtionavun sitomisesta kuluttajahintaindeksiin, niin kuin edustaja Sari Essayah täällä juuri kertoi. Indeksien jäädyttäminen merkitsisi luterilaiselle kirkolle ensi vuodelle 1,2 miljoonan euron leikkausta, parille seuraavalle vuodelle noin 1,5 miljoonan euron leikkausta. Indeksikorotuksen jäädyttämisen vaikutus vuodesta 2019 alkaen olisi arviolta 4,270 miljoonaa euroa vuodessa. Hallituksen otteet ainakin muistuttavat vahvasti sitä kuin Ylen rahoitusjärjestelmän muuttamisessa. Pitkän valmistelun tuloksena tehty iso uudistus, Yle-rahoitus, tai nyt tämä kirkon ja valtion lainsäädäntö, murennetaan alkumetreillä. Uudistamiseen tarvittiin paljon kärsivällisyyttä, viisaita pohdintoja ja keskusteluja, runsaasti luottamusta puolin ja toisin. Nyt tuolla ei olekaan mitään arvoa, rakennettu järjestelmä voidaan toisen osapuolen toimesta yksipuolisesti purkaa. Kysymys on, arvoisa puhemies, ennen muuta periaatteesta, voidaanko näin tehdä, onko viisasta tehdä näin.

Uskonnonvapauslain näkökulmasta — ja tämä on vähän toinen näkökulma uskonnonvapauslakiin — on erikoista, että hallituksen esityksessä pidetään ongelmattomana sitä, että seurakuntien jäsenet joutuvat maksamaan kirkon lakisääteisten, siis valtion lailla säädettyjen, tehtävien hoitamisesta enemmän kuin kirkkoon kuulumattomat, nimittäin kirkollisverolla ja sitten valtionverolla. Hallituksen esityksessä myönnetään, että valtion rahoitus kirkolle ei riitä kattamaan kirkon lakisääteisten yhteiskunnallisten tehtävien kuluja. Sen päälle todetaan: "Seurakunnat voisivat kattaa erotuksen joko käyttämällä lakisääteisten yhteiskunnallisten tehtävien kustannuksiin seurakunnan jäsenten kirkollisverovaroja tai korottamalla hautaustoimen maksuja." Minä kysyn, eikö tässä ole kyse uskonnolliseen vaakaumukseen perustuvasta syrjinnästä. Siis ainoa peruste, jonka takia toiset joutuvat maksamaan enemmän yhteiskunnallisesta tehtävästä, valtion rahoittamasta hautaustoimesta,

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

on se, että he ovat kirkon jäseniä, seurakunnan jäseniä. Ne, jotka eivät ole seurakunnan jäseniä, eivät maksa kirkollisveroja, he osallistuvat kustannuksiin vähän pienemmällä summalla, ja ainoa peruste tälle on seurakunnan jäsenyys.

Syrjimättömyyden periaatteen mukaisesti valtiolla mielestäni on ehdottomasti yhtä suuri vastuu kirkon jäsenten ja kirkkoon kuulumattomien hautaustoimen rahoituksesta. Ei voi olla niin, että jos kuulut seurakuntaan, niin valtiolla ei ole sinusta vastuuta. Kyllä meillä valtio vastaa yhtäläisesti kaikkien kansalaisten palveluista. Ovatko seurakunnan jäsenet yhdenvertaisia lainsäädännön edessä, jos he joutuvat kirkollisveron maksajina osallistumaan hautaustoimen rahoittamiseen enemmän kuin kirkkoon kuulumattomat kansalaiset? Tämä on periaatekysymys mielestäni, ja tähän kirkolliskokous lausunnossaan myös viittaa.

Toivon, arvoisa puhemies, että valiokunta tämän esityksen, joka rahallisesti ei ole merkittävä, käsittelyssä paneutuu tähän periaatteelliseen kysymykseen seurakunnan jäsenten yhdenvertaisesta kohtelusta lakisääteisen hautaustoimen rahoituksessa. Seurakuntien hautaustoimen kulut tulevat kasvamaan lähivuosina ikärakenteen takia ja ehkä myös sen takia, että seurakuntien jäsenmäärä on laskusuunnassa. Valtion on syytä varautua tähän ja huolehtia riittävällä taloudellisella tuella kansalaisten yhdenvertaisuudesta myös viimeisellä matkalla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä viitataan siihen, että hautaustoimilaki aikanaan säädettiin tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Niin tapahtui, ja taustalla on myös perustuslakivaliokunnan silloinen lausunto, jossa ei kyseenalaistettu tätä lainsäädäntöä. Katsoin sen perustuslakivaliokunnan lausunnon, ja siinä ei sanallakaan viitattu tähän rahoitusjärjestelmään. Perustuslakivaliokunta ei ole ainakaan tekstin perusteella lainkaan käsitellyt sitä, millä tavalla rahoitus kirkolle järjestyy siinä tilanteessa, kun tämä hautaustoimilaki tulee voimaan. — Kiitoksia.

21.07 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Minun Raamatussani lukee näin, että vapaaehtoista, iloista antajaa Jumala rakastaa ja jokainen antakoon sydäimestään. En muista ihan tarkkaan, mutta näin se menee. Ihmettelen sitä, että meillä on yrityksessä esimerkiksi — minä en kuulu kirkkoon, en minkäänlaiseen — kuitenkin kirkollisvero. Äiti ei kuulu kirkkoon, isä kyllä kuuluu, mutta kuitenkin yrityksellä on tämä vero. No, se tähän kohtaan ei sillä tavalla kuulu, mutta kun Kantola tässä esitteli sitä kirkollisveroa, niin millä perusteella, jos sinne ei kuulu, sitten joutuu kuitenkin maksamaan sitä ja vielä aika reilusti?

Tässä hallituksen esityksessä evankelisluterilaisen kirkon valtionrahoituksen ja ortodoksisen kirkon valtionavustusmäärärahan indeksikorotukset jäädytetään vuosien 2017—2019 osalta. Rahoituksen määrä noina vuosina olisi siis sama kuin tänä vuonna eli 114 miljoonaa euroa. Kuitenkin kirkosta eroaa jatkuvasti porukkaa, elikkä 73 prosenttia kansalaisista kuuluu kirkkoon ja vuonna 80 se vielä oli 90 prosenttia.

Tietysti se taakka kasvaa siellä, mutta siitä kirkon toiminnasta, mikä sille ei kuulu: Mitenkä nyt, kun kirkko on alkanut piilottelemaan näitä paperittomia esimerkiksi? Millä tavalla kirkko ottaa vastuun siitä, että tänne saattaa tulla vaikka minkälainen terroristi, on saanut hylkäävän turvapaikkapäätöksen, kirkko ottaa nämä hoiviinsa? Mitäs sitten, jos tapahtuu jotain valtiovaltaa vastaan? Kirkko toimii ikään kuin valtio valtiossa ottamatta vastuuta tästä tilanteesta. Siihen asemaan kirkkoa tuskin on asetettu. Siksi minä sanonkin näin, että tämän jäädytyksen tilalle, mikä on nyt, pitäisi tehdä leikkaus, koska toimitaan tällä tavalla. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

21.11 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Valtio on rahoituslaissa sitoutunut korvaamaan seurakunnille lailla säädetyistä yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvat kustannukset. Laissa säädetään nimenomaan kirkolle hautaustoimeen, väestökirjanpitoon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaitten rakennusten ylläpitoon liittyvistä tehtävistä, ja on huomattava, että tälläkään hetkellä korvaus ei kata näistä tehtävistä aiheutuvia kustannuksia. Jos ajatellaan, niin kirkon yhteiskunnalliset tehtävät eivät palvele ainoastaan kirkon omia jäseniä vaan kohdistuvat monin osin kaikkiin kansalaisiin, ja jos ajattelemme, että jos valtio ei korvaa lakisääteisistä tehtävistä koituvia kuluja, se kyllä aivan selkeästi asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan sen perusteella, kuuluuko kirkkoon vai ei. Eli kirkkoon kuuluvat joutuvat maksamaan myös kirkkoon kuulumattomien kuluja, esimerkiksi väestötietojärjestelmästä ja hautaan hoidosta ja niin edelleen.

Kristillisdemokraateilla on vaihtoehtobudjetissa tämä huomioitu, ja kannatan edustaja Essayah'n jo täällä aiemmin esille tuomaa esitystä, että nämä indeksikorotukset jäädytetään. Nämä on tosissaan huomioitu meidän vaihtoehtobudjetissamme, ja on huomioitava, että kirkolliskokous myös vastustaa tätä esitystä. (Eduskunnasta: Ei jäädytetä!) — Elikkä että emme jäädytä. Sanoinko jotakin muuta? Kannatan nimenomaan sitä, että näitä indeksikorotuksia ei jäädytetä, vaan että ne menevät jatkossakin niin kuin oikeudenmukaista on sekä kirkon jäseniä että muita kansalaisia ajatellen.

21.12 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkaraisen puheenvuorossa oli nyt muutama sellainen kohta, joihin haluaisin puuttua.

Hän ensinnäkin väitti, että hänen yrityksensä maksaa yhteisövero-osuutta kirkolle, ja siitähän tässä esityksessä tavallaan on nimenomaan kysymys, että yhteisövero-osuuden maksaminen evankelisluterilaiselle kirkolle on loppunut. Tämä oli ikään kuin se sopimus, jonka perusteella tehtiin tällainen erityinen, voisiko sanoa, korvaus, tai niin kuin edustaja Kantola täällä sanoi, olisi helpompi käyttää tätä avustus-sanaa, joka liittyy näihin kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin elikkä siihen, että pidetään yllä hautausmaita, pidetään yllä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja myöskin väestökirjanpitoa. Näistä palveluksista nauttivat myöskin muut kuin ne, jotka ovat kirkon jäseniä. Meillä ei tänä päivänä ole yrityksille kohdistuvaa yhteisövero-osuutta, joka tilitettäisiin kirkolle, ja siinä mielessä voi sanoa, että tässä on juuri kysymys periaatteesta. Kun on tehty tällainen sopimus, että luovutaan siitä yhteisövero-osuudesta ja sitten tilalle tulee tämäntyyppinen indeksiin sidottu avustus, ja nyt kun sitten tämä hallitus on päättänyt nimenomaan sen indeksisidonnaisuuden purkaa ja sitä kautta aiheuttaa sen, että niille kirkon jäsenille, jotka maksavat sitä kirkollisveroa, tulee korvattavaksi enemmän näistä yhteiskunnallisiin tehtäviin liittyvistä kuluista kuin mitä alun perin oli suunniteltu, mistä oli tavallaan sovittu, niin tämä on iso periaatteellinen kysymys. Siinä mielessä tämä on tärkeää käydä läpi, kun tätä täällä eduskunnassa käsitellään, miksi tämä sopimus on nyt sitten täältä, voisiko sanoa, valtiovallan puolelta tämän hallituksen toimesta haluttu lähteä purkamaan.

Toinen asia, mistä totesitte, näistä piilotteluista: Tämähän on todettu jo monelta suulta, että kirkko ei riko lakia mutta pyrkii auttamaan hädänalaisia ihmisiä. Siinä mielessä tässäkin ei pitäisi olla kyllä mitään huomautettavaa sen suhteen, mutta aika ei riitä nyt pidempään puheenvuoroon tässä yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Aivan oikein.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

21.14 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa puhemies! Ehkä myös edustaja Hakkaraisen puheen-
vuoron johdosta pari kommenttia.

Yritykset ovat aikanaan maksaneet kirkollisveroa, mutta vuoden 1993 jälkeen yrityksiltä on poistettu yritysten kirkollisvero. Sen jälkeen yritykset ovat maksaneet yhteisöveroa, joka menee valtion kassaan. Sitten me täällä eduskunnassa olemme päättäneet siitä, mikä on se yhteisövero-osuus, joka maksetaan kunnille siitä yhteisöveron tuotosta, ja mikä on se osuus, joka maksetaan seurakunnille. Nyt todellakin tämän vuoden alusta, niin kuin edustaja Essayah sanoi, järjestelmää muutettiin niin, että enää tätä yhteisövero-osuutta ei makseta seurakunnille vaan on tällainen erillinen niin sanottu valtionapujärjestelmä, jolla pyritään korvaamaan niitä yhteiskunnallisia tehtäviä, joita seurakunnat ovat velvollisia hoitamaan, suurimpana tämä hautaustoimi ja sitten väestökirjanpidon erilaiset tehtävät ja sitten nämä historiallisesti arvokkaat rakennukset.

Luin jostakin lehdestä eläkkeellä olevan professori Tapio Lampisen kirjoituksen, jossa hän pohdiskeli tätä muutosta tai sitä uhkakuvaa, että jos valtiovalta vähentää voimakkaasti seurakunnille tulevaa tukea, niin onko seurakuntien ratkaisu sitten seuraavassa vaiheessa, että alamme vähentää resursseja, joilla hoidetaan esimerkiksi sankarihautausmaita. Minä luulen, että suomalaiset pitävät tärkeänä, että meidän hautausmaita hoidetaan hyvin ja että sankarihautausmaat saavat arvoisensa kohtelun myös. Tätä tarvitaan, ja on kohtuullista, että yhteiskunta tukee tätä toimintaa. Sen sijaan valtio ei tällä tuella rahoita sentin senttiä seurakuntien hengellistä toimintaa. Hautajaisista tulevat mieleen aina pappi ja kanttori, saattokellot ja kappelit, mutta näitä toimintoja tällä rahoituksella ei tueta vaan ainoastaan sitä hautausmaan pitämistä, hautapaikan järjestämistä ja tämäntyppisiä asioita, jotka ovat osa sitä tavallaan maallista, yhteiskunnallista hautaustointia.

21.16 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Tuo yritysverotusasia on ihan selvä, mutta kysyisin nyt Kantolalta, hoitaako kirkko jäsenrekisteriä muista kuin omista jäsenistään. Minulla on semmoinen käsitys, että ainoastaan omista jäsenistään eikä esimerkiksi... Minä kuulun siviilirekisteriin, ja ne saa tuolta muualta. Mutta tämä nyt on ihan pikkuasia, mutta siitä vielä olisin kysynyt — tietysti kirkko ei riko lakia, jos se näin menee, että sinne menee kirkon tiloihin laittomia siirtolaisia, evätyjä turvapaikkaturisteja, mitä liekään sieltä — ovatko nämä todella hädänalaisia ihmisiä. Niitä tarinankertojia kyllä riittää tällä maapallolla. Jos valtiovalta on tehnyt semmoisen hylkäävän päätöksen, niin miten kirkko voi tuommoisen roolin ottaa ja sitten vielä esittäytyä semmoisena hurskaana tekijänä täällä ja avunantajana? Minä en sitä kyllä ymmärrä.

21.18 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Silloinkin kun henkilö itse ei kuulu kirkkoon ja hänen väestötietojaan pidetään yllä maistraatissa, niin tulee kenties tilanteita — ajatellaan vaikka peruskirjoitustilannetta: kyllä todennäköisesti hänen sukulaisistaan saattaa valtaosa hyvinkin kuulua sitten sinne kirkon pitämään väestökirjanpitoon, jolloinka tällainenkin henkilö hyötyy siitä, että jostakin löytyvät ne tiedot, jotka hänen sukulaisiinsa liittyvät. Eliikkä meillähän Suomessa näitä väestökirjanpitoja löytyy paitsi evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon puolelta myöskin sitten todellakin maistraatista, ja suurimmalla osalla suomalaisista varmaan näitä tietoja löytyy ristiin näistä eri rekistereistä.

Mutta olisin todellakin vielä halunnut teroittaa sitä, ja edustaja Kantola sen oikeastaan jo tuossa nosti esille, että tällä tuella ei tueta uskonnollista toimintaa. Meillä on myöskin olemassa sitten uskonnollisille yhdyskunnille tällainen oma, vähän niin kuin vastaavantyypp-

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

pinen järjestelmä, joka perustuu näitten uskonnollisten yhdyskuntien jäsenmäärään, ja sitä kautta tuetaan myös näitten uskonnollisten yhdyskuntien — jotka ovat siis muita kuin verotusoikeuden omaavia — yhteiskunnallista toimintaa, elikkä millään näillä tuilla, mitä valtiovalta antaa, ei ole haluttu tukea uskonnollista toimintaa, mutta on tavallaan tämän tuen kautta tunnustettu se, että kaikilla näillä toimijoilla on kuitenkin tärkeä rooli tässä yhteiskunnassa. Tähän yhteiskunnalliseen tehtävään liittyvää roolia on näillä tuilla pyritty tunnustamaan ja myöskin tukemaan, ja siinä mielessä tämä Suomen järjestelmä on perusperiaatteiltaan ihan toimiva. Toki näiden määrärahojen määrästä ja siitä, miten nämä indeksit toteutuvat, voidaan keskustella, ja KD-ryhmä on lähtenyt siitä, että me emme halua, että näitä indeksejä (Puhemies koputtaa) nyt sitten... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

21.20 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkaraisen kysymykseen vain lyhyesti vastaan: Hallituksen esityksessä kerrotaan, että kirkonkirjojen pidon nettomenot vuonna 2015 olivat 18,3 miljoonaa euroa. Väestökirjanpitoon liittyvien viranomaistehtävien kustannuksien osuudeksi tästä summasta on arvioitu 3,7 miljoonaa euroa. Eli ei se koko kirkonkirjojen pito seurakunnissa ole tätä valtion tukemaa, vaan osa siitä on sellaista viranomaistoimintaa, josta valtio sitten maksaa korvauksen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatiorahoituskeskus Tekesistä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain sekä hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 142/2016 vp

Hallituksen esitys HE 203/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2016 vp

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu on päättynyt, asian käsittely keskeytetään. [Puhemiehen korokkeella neuvotellaan]

Arvoisat edustajat! Otan takaisin kohdan 11. Menin sen läpi kirjoitetun nuotiston mukaan, mutta keskustelu ei mennyt sen mukaan. Sen takia tämä kohta vielä uudestaan. — Varmistan vielä, että käsittely menee nyt varmasti oikein. [Puhemiehen korokkeella neuvotellaan]

Arvoisat edustajat! Tämän asiakohdan käsittelyn nuotit oli kirjoitettu niin kuin tässä olisi esitetty lausumaa. Sitä ei koskaan tässä esitetty, ja sen takia olin menossa asiassa eteenpäin, niin kuin menin. Kun tämä nyt on ilmeinen lipsahdus myöskin tämän lausuman esittäjän osalta, meneteltäneen niin, että palataan tämän asian toiseen käsittelyyn?

Menettelytapa hyväksyttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toinen käsittely siis jatkuu. Myönnän puheenvuoron edustaja Kiljuselle.

Keskustelu

21.25 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia puhemiehelle tästä käsittelystä, koska tässä oli siis todellakin tapahtunut tapaturma.

Esitän tähän asiaan seuraavaa lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että Suomi edistää Euroopan unionissa yhteistä lainsäädäntöä, jossa maakohtaisen raportoinnin yleisjulkisuus laajenisi muun muassa yhtiön omille verkkosivuille, maakohtaisen raportoinnin soveltamisala laajennettaisiin kaikkiin siirtohinnoitteluilmoituksen antamiseen velvoitettuihin yhtiöihin (liikevaihtoraja 50 miljoonaa euroa), velvoitetaan esittämään tietoja nykyistä laajemmin (mukaan lukien liikevoitto), ilmoituksen jättämisen määräajaksi määrätään 6 kuukautta sekä sanktiot laiminlyönnistä olisivat nykyistä tarkoituksenmukaisempia."

21.26 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista sekä laeiksi kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 26/2016 vp

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.27 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä 149 ehdotetaan annettavaksi laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista, jonka mukaisesti kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin pysyvästi lainsäädännöstä poiketen vuoden 2016 tasolle ja tämän lisäksi kansaneläkeindeksiä alennettaisiin 0,85 prosentilla. Esitys, tämä muutos, koskisi kansaneläkkeitä, takuueläkettä mutta myös muun muassa vammaisetuuksia, työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea sekä lapsikorotusta, mutta muutos koskisi myös kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksien määräytymisperusteita sekä rahamääriä, kuten esimerkiksi lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa.

Hallituksen esittämät toimenpiteet kohdistuvat niihin ihmisiin, jotka ovat jo valmiiksi yhteiskunnassa heikommassa asemassa. Tämän esityksen lisäksi hallitus kohdistaa myös monia muita leikkaustoimenpiteitä samaan ihmisryhmään, ja sen vuoksi katson, että eri toimenpiteiden yhteisvaikutuksista seuraa kohtuuton ja inhimillisyyssvajetta korostava lopputulos. Tämän vuoksi ehdotan, että vastalauseen 2 mukaisesti nämä lakiehdotukset hylätään.

21.28 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä on myös yksi konkreettinen esitys siitä, kuinka hallitus kohdistaa leikkauksia pienituloisimpiin ihmisiin, jotka ovat erilaisten sosiaaliturvien varassa. Lakia sovelletaan kaikkiin kansaneläkeindekseihin sidottuihin etuuksiin, joita ovat muun muassa takuueläke, vammaisetuudet, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki, lapsikorotus ja Kelan kuntoutusrahaetuuksiin annetun lain mukaiset vähimmäismäärät. Esitys koskisi myös kansaneläkeindeksiin sidottuja vuosittain indekseillä tarkistettavia etuuksien määräytymisperusteita sekä määrärahoja, kuten lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa.

Arvoisa puhemies! Tällä indeksijäädytyksellä ja kansaneläkeindeksin alennuksella on pysyvä kumulatiivinen vaikutus etuuksien tasoon, sillä indeksin muutosta ei ole tarkoitus myöhemmin hyvittää. Ennusteiden mukaan hintakehitys tulevana vuosina tarkoittaa, että normaalit indeksikorotukset vuodesta 2016 vuoteen 2019 olisivat yhteensä noin 2,8 prosenttia. Esitetty 0,85 prosentin alennus merkitsee siten ennustettuun normaaliin kehitykseen verrattuna noin 3,5 prosentin alennusta etuustasoon.

Leikattavien sosiaaliturvaetuuksien taso on jo valmiiksi alhainen, ja Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on jo aiemmin huomauttanut Suomea liian alhaisesta sosiaaliturvan vähimmäistasosta.

Arvoisa puhemies! Nämä leikkaukset eivät ole millään tavalla perusteltuja, ja vastalauseemme mukaisesti esitän myös tämän lakiesityksen hylkäämistä.

21.30 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen indeksijäädytykset ja -leikkaukset aiheuttavat tämän hallituksen budjetin inhimillisyyssvajeen, koska kaikki nämä

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

leikkaukset kohdistuvat heikommassa asemassa oleviin ihmisiin. Oikeastaan voisi sanoa, että ne voisi ryhmitellä kolmeen luokkaan: siellä on lapsiperheet, siellä on paljon sairastavat ihmiset, ja siellä on pienillä eläketuloilla toimeentulonsa kanssa sinnittelevät ihmiset. Todellakin nämä toimenpiteet myös saattavat osittain kohdistua esimerkiksi sairaitten ja pienituloisten eläkeläisten kohdalla samaan ihmisryhmään, ja näitten yhteisvaikutus on kohtuuton, ja todellakin tämä inhimillisyyssvaje tässä budjetissa on nähtävissä.

Kannatan edustaja Tanuksen tekemää vastalauseen 2 mukaista hylkäysesitystä.

21.31 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Myös minä pidän näitä lakiesityksiä kohtuuttomina. Hyvin pienillä tuloilla sinnittelevän väestön parissa nämä esitykset toteuttaisivat kohtuuttomuutta. Kannatan tästä syystä edustaja Kiljusen esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2016 vp

Lakialoite LA 93/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 27/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.32 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä 151 hallitus pyrkii leikkaamaan lapsilisiä. Lapsilisien kohdalla leikkauksen kokonaismäärä on 11,7 miljoonaa euroa, vaikka lapsilisät eivät kategorisesti kuulu enää indeksisidonnaisiin etuuksiin. Hallitus on leikkaamassa lapsilisiä kolmella eri tavalla. Lapsilisien indeksikorotukset lakkautettiin väliaikaisen jäädyttämisen sijasta kokonaan tämän vuoden alussa, ja arvion mukaan jo indeksisidonnaisuuden lakkauttaminen leikkaa lapsilisiä 4,1 prosenttia vuoteen 2019 mennessä.

Leikkaustoimet ovat vahvassa ristiriidassa sen lupauksen kanssa, että lapsilisiä ei enää leikata. Lapsilisät sidottiin indeksiin vuonna 2011 ja indeksikorotukset tehtiin vuosina 2011 ja 2012. Tätä ennen ja tämän jälkeen indeksikorotuksia ei ole tehty, minkä johdosta lapsilisän reaaliarvo on laskenut 30 prosenttia vuodesta 94. Viime vuoden alussa lapsilisien määrää leikattiin 8,1 prosentilla, mitä kompensoitiin verotuksen lapsivähennyksellä. Vuoden päästä hallitus lakkauttaa myös lapsivähennyksen, ja nyt hallitus on lisäksi leikkaamassa lapsilisiä 0,85 prosenttia.

Lapsilisäleikkaus kohdistuu juuri heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Erityisesti vähävaraisten lapsiperheiden arkeen lapsilisäleikkaukset olisivat kohtuuton teko, joten tätä hallituksen esitystä indeksisidonnaisina etuuksien leikkauksina, niin kuin esitys 151 ehdottaa, ei voi hyväksyä.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Täten edellä olevan perusteella ehdotan, että vastalauseen 3 mukaisesti lakiehdotus hylätään.

21.33 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus aikoo nyt leikata lapsilisää 0,91 prosentilla saavuttaakseen säästöjä julkiseen talouteen. Leikkauksella on lyhyellä aikavälillä keskimäärin vähäinen vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin. Pidemmällä aikavälillä hintojen noustessa ehdotettu lapsilisän tason alentaminen yhdessä vuoden 2016 alussa voimaan tulleen lapsilisäindeksisidonnaisuuden poistamisen kanssa kuitenkin pienentää lapsilisien ostovoimaa. Viimeisen reilun 20 vuoden aikana lapsilisien ostovoima on laskenut noin 30 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Lapsilisän alkuperäinen tarkoitus oli toimia tulontasauksena lapsiperheiden ja lapsettomien kotitalouksien välillä. Lapsilisä on universaali, kaikille lapsiperheille maksettava etuus, johon perheen tulot eivät vaikuta. Kun lapsilisä ei enää seuraa sen enempää hinta- kuin tulokehitystään, olisi tarpeen arvioida, miten lapsilisää tulisi kehittää, mutta sen pitää olla oikeudenmukainen ja nimenomaan lapsiperheitä tukeva.

Arvoisa puhemies! Emme voi hyväksyä lapsiperheisiin kohdistuvia eriarvoistavia päätöksiä. Hallituksen eri leikkausten seurauksena pienituloisten lasten elämäntilanne tulee nyt entisestään vaikeutumaan. Lapsiperheköyhyys on kasvanut 1990-luvulta alkaen. Meidän tulisi tehdä kaikkemme, ettei lapsiperheköyhyys vaikeutuisi maassamme ja näin lasten eriarvoisuus kasvaisi. Meidän tulisi pikemminkin suuntautua toiseen suuntaan, että eriarvoisuus lapsiperheittenkin välillä vähenisi.

Arvoisa puhemies! Me emme voi hyväksyä lapsilisän leikkausta osana tätä kokonaisuutta, ja tästä syystä (Puhemies koputtaa) edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotus hylätään vastalauseemme mukaisesti.

21.36 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Niin kuin edellä jo totesin, nimenomaan nämä inhimillisyydsvajeet kohdistuvat myös tähän ryhmään eliikka lapsiperheisiin. Tietysti tuntuu todella kummalliselta, kun muistelee viime hallituskauden aikaa, kun keskusta oli oppositiossa, minkälaista arvostelua kohdistui silloin tähän vuoden 2015 lapsilisäleikkaukseen, jota kuitenkin kompensoitiin tällä verotuksen lapsivähennyksellä, jolla pidettiin huolta, että nimenomaan pienituloisiin ja keskituloisiin tämä leikkaus ei kohdistu. Nyt sitten keskusta hallituksessa ollessaan on viemässä läpi nämä. Ensin lapsilisien indeksikorotukset lakkautettiin tämän väliaikaisen jäädyttämisen sijasta kokonaan tämän vuoden alusta.

Siinä mielessä täytyy todeta, että ei voi muuta kuin tässä tilanteessa kannattaa edustaja Tanuksen vastalauseen 3 mukaista hylkäysesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu asiasta on päättynyt. — Ja, ha, katsotaanpa nyt niin, että edustaja Kantola kerkesi.

21.37 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Jokin aika sitten painoin tuota nappia, yritin olla vikkelä. — Asiani on se, arvoisa puhemies, että kannatan edustaja Kiljusen esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.37 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä 152 pyritään leikkaamaan eläkkeensaajien asumistukea. Tämä on myös sellainen esitys, mitä en voi hyväksyä, ja sen vuoksi ehdotan, että vastalauseen 2 mukaisesti tämä lakiehdotus hylätään.

Eläkkeensaajien asumistuellaan pyritään täydentämään pientä eläkettä saavan henkilön perustoimeentulon turvaa ja alennetaan pienituloisten eläkkeensaajien asumiskustannuksia. Tavoitteena on, että eläkkeellä oleva henkilö voisi jatkaa asumista kotona mahdollisimman pitkään. Asumistukeahan myönnetään sekä vuokra- että omistusasunnossa asuville.

Pienituloisten eläkeläisten käytettävissä olevaan tuloon vaikuttavat keskeisesti asumiskustannukset ja erityisesti vuokrien taso, joka on viime aikoina noussut suhteellisen nopeasti ja erittäin nopeasti yleiseen hintakehitykseen verrattuna. Vuoden 2015 lopussa lähes 200 000 eläkkeensaajaa sai asumistukea ja hyväksyttävien asumismenojen enimmäismäärä ylittyi lähes joka neljännellä tuensaajalla. Samaan aikaan kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin tehdään 0,85 prosentin vähennykset vuonna 2017, ja lisäksi, niin kuin tuossa jo tuli esille, hallitus ehdottaa, että kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien rahamäärien indeksitarkastusta ei toteutettaisi seuraavina vuosina.

Nämä kaikki ja monet muut samoihin kansanryhmiin kohdistuvat leikkaukset ja omavastuuosuuksien nousut aiheuttavat yhdessä sellaisen tilanteen, mikä on meidän yhteiskuntaamme rakentaneiden eläkeläisten elämää ajatellen kohtuuton taakka. Tämän vuoksi tämä lakiehdotus on hylättävä.

21.39 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Hallitus aikoo heikentää jälleen kaikin heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien eläkkeensaajien tilannetta pitämällä eläkkeensaajan asumistuessa enimmäisasumismenot, keskimääräiset asumismenot sekä lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia koskevat euromäärät ennallaan eli aiemman jäädytyksen vuoksi vuoden 2015 tasolla. Nyt enimmäismenojen jäädyttäminen lisää edelleen enimmäisasumismenot ylittävien tuensaajien määrää ja toimeentulotukimenoja.

Käytännössä eläkkeensaajan asumistukea saavat ihmiset ovat eläkeläisistä heikoimmassa asemassa arjen toimeentuloa ajatellen. Heidän toimeentuloaan heikentävät merkittävästi myös muut hallituksen jo aiemmin tekemät ja ensi vuodelle suunnittelemaat etuuksien leikkaukset. Pahimmillaan eläkkeensaajan taloudellisen tilanteen vaikeutuminen ja asumistilanteen epävarmuus heikentävät hyvinvointia ja toimintakykyä ja lisäävät kustannuksia sosiaali- ja terveystaloudissa.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävän vuokratason alaisuus verrattuna markkinavuokriin. Monet asumistuen saajat joutuvat paikkaamaan matalaa asumistukeaan turvautumalla pitkäaikaiseen toimeentulotukeen, vaikka sen pitäisi toimia viimesijaisena apuna. Emme voi hyväksyä sitä, että markkinoilla nousevia asumiskustannuksia yritetään hillitä leikkaamalla asumistuen saajien etuutta.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän, että lakiehdotus hylätään vastalauseemme 1 mukaisesti.

21.41 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä on nyt jälleen yksi ihmisryhmä eli pienituloiset eläkeläiset, joihinka tämä eläkeläisten asumistuen indeksileikkaus nyt kohdistuu. Siinä mielessä, kun ottaa huomioon, miten asumiskustannukset koko ajan kasvavat, erityisesti lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset, ja myöskin tänä päivänä, kun hallitus on tehnyt esityksen siitä, että kiinteistöveron alarajaa halutaan olla korottamassa, ja monet kunnat sen varmasti käyttävät mahdollisuutena, niin se vaikuttaa välillisesti sitten vuokriin, tai jos on omistusasunto, niin myöskin sitä kautta lisää näitä asumiskustannuksia. Näitä tällaisia kulujen lisäyksiä tulee suunnasta sun toisesta, ja siinä mielessä tämä inhimillisyyssvaje, minkä täällä olen maininnut, tämän ihmisryhmän kohdalla edelleenkin syvenee.

Tässä tapauksessa kannatan edustaja Tanuksen tekemää vastalauseen 2 mukaista hylkäysesitystä.

21.42 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta sekä yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 103/2016 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 103/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiatehokkuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 25/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 162/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

17. Hallituksen esitys eduskunnalle valmiste- ja autoverotustehtävien siirtämistä Verohallinnolle koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 159/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 159/2016 vp sisältyvät 1.-19. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi järjestyslain 22 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 101/2016 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 101/2016 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Belgian välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 20/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Ensin päätetään hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 20/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 186/2016 vp tarkoitetun sopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 186/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla

Hallituksen esitys HE 168/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 13/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 168/2016 vp sisältyvät 1.-12. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä

Hallituksen esitys HE 109/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 109/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rautatielain 4 ja 57 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 181/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 25/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 181/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansanterveyslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 198/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 31/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 198/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2016 vp

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 173/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 221/2016 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 4-5/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 23.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että kolmannen lisätalousarvioehdotuksen ainoassa käsittelyssä noudatetaan seuraavaa menettelytapaa:

Edustajan, joka aikoo ehdottaa muutoksia valtiovarainvaliokunnan mietintöön, on jätettävä muutosehdotuksensa keskuskansliaan viimeistään keskiviikkona 23.11.2016 kello 14.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tehdään ensin kaikki muutosehdotukset, ja sitten niistä äänestetään. Siltä osin kuin lisätalousarvioehdotukseen ei ole ehdotettu muutoksia, se katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin pöydälle 23.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 22/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi palkkaturvalain, merimiesten palkkaturvalain 7 ja 26 §:n sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 118/2016 vp

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonnisäverolain 137 ja 143 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 139/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

29. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 23.11.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen